

Programmabegroting

2014-2017

Inhoudsopgave programmabegroting 2014-2017

Blz.

Leeswijzer	3
Afkortingenlijst	8
I Beleidsbegroting	11
Programmaplan	11
1. Programma De Burger als Partner	12
2. Programma De Burger als Kiezer	38
3. Programma De Burger als Klant	48
4. Programma De Burger als (Wijk)bewoner.....	68
5. Programma De Burger als Onderdaan en Belastingbetaler.....	91
6. Programma Bedrijfsvoering	105
7. Hoofdstuk Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen.....	113
Paragrafen	119
8. Paragraaf Lokale Heffingen	120
9. Paragraaf Weerstandsvermogen	133
10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	138
11. Paragraaf Financiering	148
12. Paragraaf Bedrijfsvoering	153
13. Paragraaf Verbonden Partijen	155
14. Paragraaf Grondbeleid	165
II Financiële begroting	173
15. Overzicht Baten en Lasten	174
16. Gronden waarop de (meerjaren)ramingen zijn gebaseerd	181
17. Financiële positie	184
III Bijlagen	191
Bijlage 1: Overzicht reservemutaties per programma	193
Bijlage 2: Investeringsvolume en investeringslijst	197
Bijlage 3. EMU-saldo	205
Bijlage 4. Meerjarenbalans	207
Bijlage 5. Monitor Prestatieafspraken Woonvisie	209
Bijlage 6. Nog te leveren prestaties ISV	213
Bijlage 7. Monitor woningvoorraad ontwikkeling	217
Bijlage 8. Planning actualisering bestemmingsplannen 2013-2014.....	219
Bijlage 9. Invulling financiële paragraaf coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving"	223
Bijlage 10.Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden.....	229
IV Raadsbesluit	237
Raadsbesluit	239

LEESWIJZER

Leeswijzer

De begroting is gesplitst in twee delen; de beleidsbegroting en de financiële begroting.

I. Beleidsbegroting

Programmaplan

De beleidsbegroting bestaat uit zes raadsprogramma's. De eerste vijf zijn gebaseerd op de verschillende rollen die de burger kan aannemen in de relatie met de gemeente. Programma 6 gaat over de interne bedrijfsvoering van de organisatie. Tot slot is er een hoofdstuk 7 dat gaat over de centrale financiering en algemene dekkingsmiddelen. De indeling ziet er als volgt uit:

- Raadsprogramma 1: De burger als Partner
- Raadsprogramma 2: De burger als Kiezer
- Raadsprogramma 3: De burger als Klant
- Raadsprogramma 4: De burger als Wijkbewoner
- Raadsprogramma 5: De burger als Onderdaan en Belastingbetaler
- Raadsprogramma 6: Bedrijfsvoering
- Hoofdstuk 7: Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Voor een goed begrip van de begroting is het van belang om de samenhang aan te geven tussen de programma's van de begroting.

Raadsprogramma 1: De burger als Partner

Binnen programma 1 staat de beleidsontwikkeling centraal. Op basis van signalen uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de politiek, vanuit de ambtelijke organisatie of vanuit een opdracht uit het programma 2, De burger als kiezer, wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Het programma De burger als Partner is hét programma waarmee kan worden gestuurd en bijgestuurd. Met één oogopslag is inzichtelijk waar de beslispunten zitten. Het geeft een integraal overzicht van alle nieuwe ontwikkelingen en de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt kunnen worden. Het is daarmee een krachtig sturingsinstrument voor de gemeenteraad en geeft richting aan alle andere programma's.

Raadsprogramma 2: De burger als Kiezer

De titel van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving" staat centraal voor het hoofdproces Besturen. Binnen het hoofdproces worden de bestuurders ondersteund om de ambities die in het coalitieakkoord zijn opgenomen, waar te maken. Tevens wordt binnen dit programma de relatie onderhouden tussen de gemeenteraad en het college, verantwoording afgelegd over gevoerd beleid en genomen besluiten op lokaal en bovenlokaal niveau. De onderwerpen die u hierin aantreft zijn onder andere participatie, samenwerking op lokaal en bovenlokaal niveau, bestuurskracht en bestuurlijke afhandeling van klachten.

Samenhang raadsprogramma 1 en 2 met de raadsprogramma's 3, 4 en 5

Na uitwerking binnen het programma De burger als Partner en vaststelling binnen het programma de burger als Kiezer komen alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten terecht in programma 3. De burger als Klant, programma 4. De burger als Wijkbewoner en programma 5. De burger als Onderdaan en Belastingbetaler. Binnen deze programma's wordt invulling en uitvoering gegeven aan de betreffende nota's, kaders, notities en uitgangspunten. De gemeenteraad heeft dus binnen deze programma's een controlerende rol met betrekking tot de uitvoering.

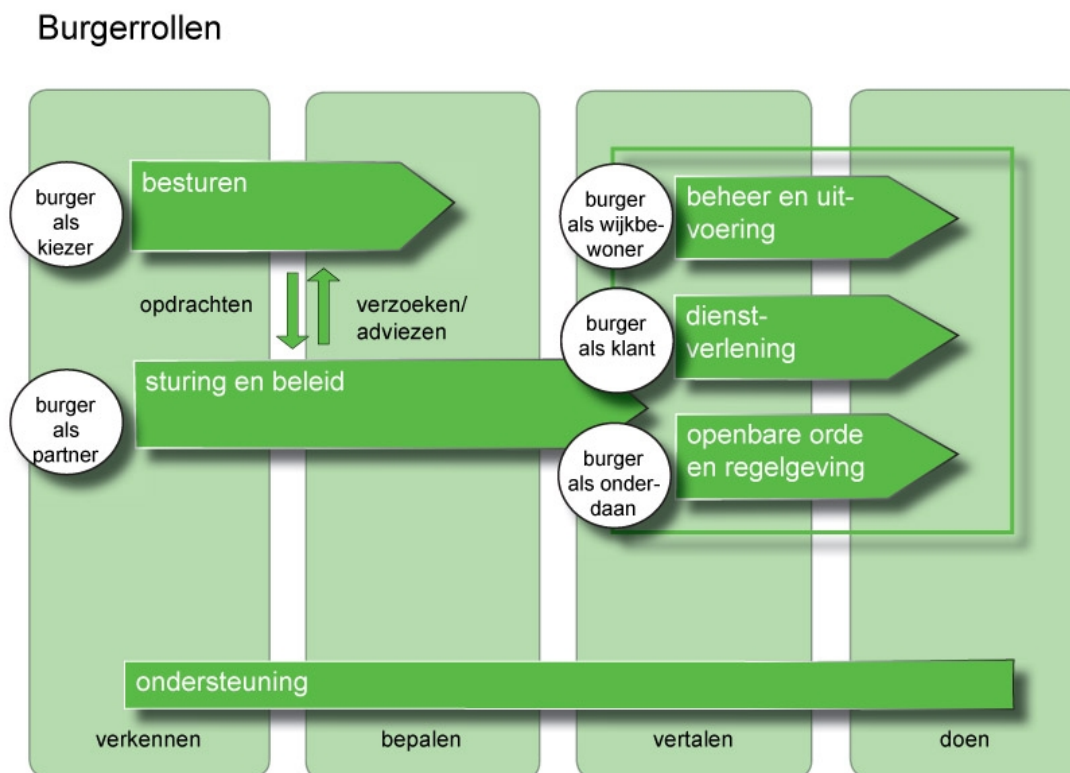
Raadsprogramma 6: Bedrijfsvoering

Het raadsprogramma Bedrijfsvoering is ingevoerd met ingang van 2013. Hiervoor is gekozen om meer inzicht in de (kosten van) bedrijfsvoering te geven. Op een centrale plek wordt invulling gegeven aan de doelen die we aan de interne bedrijfsvoering stellen.

Hoofdstuk 7: Financiering en dekkingsmiddelen

In dit programma zijn onder andere de kosten van financiering opgenomen. Ook inkomsten van de gemeente zoals de algemene uitkering, de lokale heffingen en het ontvangen dividend zijn in dit programma opgenomen.

Schematisch ziet de samenhang tussen de raadsprogramma's er als volgt uit.

Bij elke burgerrol is aangegeven welk hoofdproces¹ zich erop richt. Het hoofdproces ondersteuning richt zich op het geven van ondersteuning aan de gehele organisatie. De hoofdprocessen vormen de ruggengraat van de procesgestuurde organisatie.

Onderliggend is de beleidscyclus, het steeds weerkerende proces van verkennen, bepalen, vertalen en vervolgens doen.

Binnen het hoofdproces Sturing en Beleid staat beleidsontwikkeling centraal en het monitoren van de resultaten. Op basis van signalen/opdrachten uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de gemeenteraad, vanuit van het college, of vanuit de ambtelijke organisatie wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Concreet betekent dit dat na advisering door het hoofdproces Sturing en Beleid aan het college alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten door Sturing en Beleid worden overgedragen aan een ander hoofdproces dan wel aan een externe partner. Sturing en Beleid is niet het enige hoofdproces dat beleid maakt. Ook in andere hoofdprocessen wordt beleid gemaakt. Het betreft hier dan beleid dicht bij de uitvoering. Het proces binnen Sturing en Beleid eindigt niet met een beleidsdocument dan wel een opdracht aan een ander proces of aan een externe partner die vervolgens zorg draagt voor het opstellen van uitvoeringsbeleid, de vertaling en uitvoering van het beleid. Want het is aan Sturing en Beleid om de regie te blijven voeren na het verstrekken van een opdracht en ook om de resultaten te blijven monitoren. De sturing van het programma De burger als Partner vindt plaats aan de hand van verschillende instrumenten. De belangrijkste instrumenten zijn: het sluiten van een prestatiecontract tussen het programma de burger als Partner en de overige

¹ Voor de leesbaarheid is er voor gekozen alleen de term hoofdproces te gebruiken. Voor hoofdproces kan ook afdeling gelezen worden.

programma's, de producten van de planning & control cyclus, managementinformatie en de bestuurlijke planning.

Prestatietabel

In de begroting zijn, evenals in het verleden, prestatie-indicatoren (PI) opgenomen. Deze indicatoren moeten het de raad mogelijk maken om te beoordelen of beoogde doelen/effecten zijn bereikt. Een nulmeting (in veel gevallen de uitkomst van "Waar staat je gemeente") geeft aan waar we starten. Opgemerkt moet worden dat er niet aan alle activiteiten een prestatie-indicator is gekoppeld; dit geldt voor veel reguliere activiteiten.

Het college zet in op handhaving van de huidige situatie (dus PI blijft gelijk). Dat is in deze tijd van bezuiniging al een forse uitdaging. Daar waar het college een onderwerp als speerpunt wil beschouwen is voor de prestatie-indicator ook een streefcijfer genoemd.

De planning en control cyclus

De kadernota, begroting, monitoren en de jaarrekening zijn producten van de planning en control cyclus. Aan de hand van deze producten kan zowel in financiële zin als in beleidsmatige zin getoetst worden hoe de voortgang is en kan daar waar nodig worden bijgestuurd.

De begroting heeft dezelfde opbouw als andere jaren en is gebaseerd op de burgerrollen. Het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) heeft aangekondigd dat de burgerrollen worden losgelaten. Maatschappelijke thema's, de netwerksamenleving en hostmanship worden uitgangspunt voor o.a. de Waarstaatjegemeente.nl.. Ook het interbestuurlijk toezicht ondergaat wijzigingen. Deze wijzigingen bieden een kans om het baseren van de begroting op de burgerrollen te evalueren en eventueel na te denken over een gewijzigde begrotingsopbouw.

Opbouw/indeling van de raadsprogramma's

1. Inleiding

Een uitleg over het programma en beschrijving van het doel van het programma.

2. Algemeen

Het algemene beleidsmatige kader van het programma wordt hier beschreven.

3. Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten per programma

Hier zijn beknopt de kerndoelen, beoogde effecten en prestatie-indicatoren opgenomen. Er is voor de omschrijving hiervan gebruik gemaakt van "Waar staat je gemeente". Ook is beschreven wat we hiervoor gaan doen in 2014 en verder.

4. Bestaand beleid

Hier wordt een overzicht gegeven van relevante kaders (besluiten en nota's).

5. Wat mag het kosten

Dit betreft de totale lasten en baten per raadsprogramma.

Met ingang van deze begroting is een nadere specificatie van de lasten en baten per programma gegeven. Voor de raad betekent dit een uitbreiding van financiële informatie. Het autorisatieniveau van de raad blijft echter ongewijzigd, dat wil zeggen op het totaal lasten/batenniveau per raadsprogramma.

De verschillenanalyse

In de begroting is een verschillenanalyse per programma opgenomen.

In deze analyse is het jaar 2014 leidend. Allereerst worden de verschillen tussen 2014 en 2013 toegelicht. Vervolgens worden de fluctuaties in het meerjarenperspectief toegelicht.

6. Trends en ontwikkelingen

Welke ontwikkelingen doen zich voor binnen het programma?

Paragrafen

De paragrafen vormen een belangrijk onderdeel van de begroting. Het doel van de paragrafen is het genereren van stuurinformatie voor de raad; met de informatie uit de paragrafen kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen. Ze vormen een dwarsdoorsnede van de programmabegroting en geven ook inzicht in de achterliggende processen.

II. Financiële begroting

Hier wordt een beeld geschetst van de totale lasten en baten per programma (hoofdstuk 15). In hoofdstuk 17 "Uiteenzetting financiële positie" vindt onder meer de presentatie plaats van de financiële uitkomst van de begroting inclusief een eventueel bijhorend dekkingsplan.

III. Bijlagen

Verder zijn er diverse bijlagen opgenomen, zoals: het overzicht reservemutaties per programma, het investeringsvolume en de investeringslijst, het EMU-saldo, een meerjarenbalans, de prestatieafspraken met betrekking tot Woonvisie, ISV, de woningvoorraad en de bestemmingsplannen.

Een afkortingenlijst is direct na deze leeswijzer opgenomen.

IV. Raadsbesluit

Het (concept)raadsbesluit zoals dat bij voorstel van het college aan de raad wordt voorgelegd vormt het sluitstuk van deze begroting.

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
AB	Algemeen Bestuur
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AO	Administratieve Organisatie
AOW	Algemene OuderdomsWet
Arbo	Arbidsomstandigheden
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVR	Afval Verwerking Rijnmond
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AZ	Algemene Zaken
BAR	Barendrecht Albrandswaard Ridderkerk
B&W	Burgemeester en Wethouders
BBZ	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCF	Beleidsgestuurde Contract Financiering
Bibop	Bevordering integriteits beoordelingen door het openbaar bestuur
BI-zone of BIZ	Bedrijven InvesteringsZone
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve ArbeidsOvereenkomst
CDA	Christen-Democratisch Appèl
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CMS	Content Management Systeem
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
DCMR	Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond
DigiD	Digitale iDentiteit
DKD	Digitale Klantdossier
DMS	Document Management System
ESF	Europees Sociaal Fonds
Wet FIDO	Wet Financiering decentrale overheden
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens
Gft	Groente- fruit- en tuinafval
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg
GOSA	Gemeentelijk Overleg Sluitende Aanpak
GRP	Gemeentelijk RioleringsPlan
Halt	Het alternatief
HNW	Het Nieuwe Werken
HR	Human Resources
HVC	Huisvuil Centrale Alkmaar
ICT	Informatie- en CommunicatieTechnologie
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers
IOAZ	Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen
KC	Korfbal Club
KCC	Klant Contact Centrum
KCR	Korfbal Combinatie Ridderkerk
KING	KwaliteitsInstituut Nederlandse Gemeenten
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
LEA	Locale Educatieve Agenda
LZN	Lokale Zorg Netwerken

Afkorting	Betekenis
mGBA	Modernisering Gemeentelijke BasisAdministratie persoonsgegevens
MOE-landers	Midden- en Oost- Europa (personen uit-)
NAR	Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement
NARIS	NARInformatieSysteem
MOP	Meerjaren Onderhouds Plan
NUP	Nationaal UitvoeringsProgramma dienstverlening en e-overheid
NV	Naamloze Vennootschap
NV MAR	NV Milieuservices AVR Ridderkerk
OGZRR	Gemeenschappelijke regeling openbare gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond
Oliver	Openbaar lichaam Volwassenen Educatie Rijnmond
OM	Openbaar Ministerie
OV	Openbaar Vervoer
OVV	Onderzoeksraad Voor Veiligheid
OZB	Onroerend Zaak Belasting
Pgb	Persoonsgebonden budget
Pm	Pro memorie
POP	Persoonlijke Ontwikkelplannen
RBOI	Ruimtelijk Beleid, Ontwikkeling en Inrichting B.V.
RET	Rotterdamse Elektrische Tram
RIEC	Regionale Informatie en ExpertiseCentra
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
ROTS	Regionaal Opsporingsteam Sociale Recherche
ROVL 2011	Richtlijnen openbare verlichting 2011
RUDDO	Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
SiSa	Single information Single audit
SLoK	Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven
SVB	Sociale VerzekeringsBank
SW	Sociale Werkvoorziening
SWOR	Stichting Welzijn Ouderen Ridderkerk
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats
TCF	Tax Control Framework
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
VAVO	Voortgezet Algemeen VolwassenenOnderwijs
VDP	Vereniging Directeuren Publieksdiensten
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VRR	Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond
VSV	Voortijdige School Verlaters
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WABO	Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WGR	Wet Gemeenschappelijke Regelingen
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WIK	Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOP	Wijk Ontwikkelings Programma
WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WPR	Waterplan Ridderkerk
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WW	WerkloosheidsWetsuitkering

Afkorting	Betekenis
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk- en Inkomen Kunstenaars
Wwv	Wet werken naar vermogen

DEEL I
BELEIDSBEGROTING
PROGRAMMAPLAN

1. Programma De burger als Partner

1.1 Inleiding

Het programma De burger als Partner is hét programma waarmee kan worden gestuurd en bijgestuurd. Met één oogopslag is inzichtelijk waar de beslispunten zitten. Het geeft een integraal overzicht van alle nieuwe ontwikkelingen en de keuzes die door de gemeenteraad gemaakt kunnen worden. Het is daarmee een krachtig sturingsinstrument en geeft richting aan alle andere programma's.

Binnen het programma De burger als Partner staat de *beleidsontwikkeling* centraal. Op basis van signalen uit de samenleving, van andere overheden, vanuit de politiek of vanuit de ambtelijke organisatie wordt nieuw beleid ontwikkeld, wordt bestaand beleid aangepast aan de actualiteit en worden beleidsnota's verder uitgewerkt. Na uitwerking binnen het programma De burger als Partner en vaststelling binnen het programma De burger als Kiezer komen alle vastgestelde nota's, kaders, notities en uitgangspunten terecht in programma 3. De burger als Klant, programma 4. De burger als Wijkbewoner en programma 5. De burger als Onderdaan en Belastingbetaler.

In dit programma staat *de burger als partner* centraal. De burger als partner heeft recht op kwaliteit van beleid en wil serieus genomen worden in het kader van de beleidsontwikkeling van de gemeente. Daarbij kunnen we in het bijzonder denken aan een aantal wijkoverstijgende beleidsvelden zoals ruimtelijke ontwikkeling, economie en bedrijven, sociale en maatschappelijke voorzieningen, zorg en onderwijs.

In Ridderkerk proberen we op de hierboven genoemde ontwikkelingen in te spelen door vanuit de genoemde waarden gebruik te maken van de volgende principes:

- De gemeente werkt samen met haar partners en inwoners aan het bereiken van de gewenste maatschappelijke ontwikkelingen. Vanuit het besef dat de gemeente niet 'alwetend' is betreft zij de partners en inwoners ook bij het duiden van de situatie en het ontwikkelen van beleid.
- De gemeente werkt wijkgericht waar het kan, en 'stedelijk' waar het moet. Inwoners zijn meer betrokken bij de wijk, of soms zelfs de buurt of de straat, dan bij de hele gemeente. Het herstellen van de binding en daarmee het vertrouwen kan dan ook het best daar beginnen.
- De gemeente werkt samen met andere gemeenten (met name Barendrecht en Albrandswaard en binnen de Stadsregio maar op onderdelen ook met andere gemeenten) vanuit de overtuiging dat samenwerking ruimte biedt aan eigenheid en de eigenheid ook kansen biedt voor die samenwerking. De leidende principes hierbij zijn: het verhogen van de kwaliteit, het verlagen van de kwetsbaarheid en het beheersen van de kosten.
- De organisatie moet zodanig aangestuurd worden dat ze voldoende wendbaar is om de dynamiek in de samenleving aan te kunnen. Processturing en projectmatig werken zijn daarbij de leidende principes. De organisatie werkt resultaatgericht. Dit doen we door de ontwikkeling en uitvoering van beleid te monitoren en te evalueren of het gewenste resultaat bereikt wordt. Instrumenten hiervoor zijn ondermeer de Planning & Control-cyclus, de Burgermonitor en de Waarstaatjegemeente enquête.

1.2 Algemeen

De Structuurvisie Ridderkerk geeft inzicht in het beleid voor de lange termijn voor Ridderkerk. Deze is in juni 2009 vastgesteld. De keuzes die de raad in de Structuurvisie heeft gemaakt, worden verder uitgewerkt en op haalbaarheid en consequenties onderzocht. Daarbij wordt invulling gegeven aan de acht uitdagingen die in de Structuurvisie zijn geformuleerd. Het gaat daarbij om het zorg dragen voor *een gezonde bevolkingsopbouw, herpositionering van de woonwijken, continueren van werkgelegenheid, meer handjes op de werkvloer, verbeterde positie van openbaar vervoer en langzaam verkeer, versterkte identiteit en sociale samenhang op wijkniveau, voorzieningen op peil en een duurzaam en milieubewust Ridderkerk*. Om nu en in de toekomst deze uitdagingen aan te gaan en er invulling aan te geven wordt gewerkt aan vier centrale thema's:

1. De Wijk Centraal
2. Ondernemende kern
3. Mobiliteit op maat
4. Verbindend landschap

Naast de uitwerking van de structuurvisie is het coalitieakkoord 'Zorg voor de Samenleving' een belangrijk kader voor deze begroting en dit programma. De thema's waar zowel in dit programma als in de andere programma's van deze begroting op wordt ingezet zijn de volgende:

- Bestuur en Samenwerking
- Bewoners en Wijken
- Woningbouw, Ruimtelijke Ontwikkeling en Mobiliteit
- Duurzaamheid en Milieu
- Economie en Werk

Tenslotte is er natuurlijk ook altijd sprake van autonome (nieuwe) ontwikkelingen. Hierop dient binnen dit programma, maar ook binnen andere programma's, een antwoord gevonden te worden. Een van de belangrijkste ontwikkelingen die op ons afkomt, is de decentralisatie van Rijkstaken. Het is een uitdaging om hier de komende jaren op een verantwoorde wijze invulling aan te geven. Bij de trends en knelpunten van dit programma wordt hier verder op ingegaan.

1.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 1 De burger als Partner

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
Kerdoel: In Ridderkerk wordt de burger serieus genomen in het kader van de beleidsontwikkeling van de gemeente De gemeente betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.	Oordeel betrekken burger bij totstandkoming plannen.* Realisatie 2009: 5,2 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 5,5 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0	We passen consequent het afwegingskader participatie toe bij het ontwikkelen van nieuwe plannen.	We passen consequent het afwegingskader participatie toe bij het ontwikkelen van nieuwe plannen.
	Oordeel interesse gemeente in mening burgers.* Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,0 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 6,1 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0		
	Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden plannen.* Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,9 Realisatie 2012: 5,7 Streefcijfer 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,0		

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Integrale (en tijdige) afweging in ruimtelijke functies.</p>	<p>Actuele bestemmingsplannen: niet ouder dan 10 jaar.</p>	<p>Bestemmingsplannen binnen 10 jaar herzien conform bijlage 8 van deze begroting. Actualiseren van bijlage 8 voor de 1^e en 2^e monitor.</p>	<p>Bestemmingsplannen binnen 10 jaar herzien conform bijlage 8 van deze begroting. Actualiseren van bijlage 8 voor de begrotingsbehandeling.</p>
<p>Diversiteit aan woonmilieus: voldoende en gevarieerd woningbestand voor alle doelgroepen.</p>	<p>1. Uitvoeren van het in juni 2011 met de Stadsregio gesloten Convenant Woningmarkt 2010 – 2015 (zie afzonderlijk opgenomen tabel in deze begroting).</p> <p>2. Uitvoering geven aan de prestatieafspraken die in februari 2012 zijn vastgelegd met Woonvisie (zie afzonderlijk opgenomen tabel in deze begroting).</p>	<p>1. Ingezet wordt op het halen van de in november 2013 aangepaste planning. (Ten opzichte van de laatste planning van augustus 2012 zijn vertragingen en uitval te signaleren – projecten Waalover Oostendam en Riederbol zijn vervallen)</p> <p>Evaluatie van het Werkboek Woningbouwstrategie in 2014.</p> <p>2. Evaluatie Prestatieafspraken Woonvisie 2012 – 2015. Voorbereiding van nieuwe prestatieafspraken voor de periode 2015 – 2020.</p>	<p>1. Handelen overeenkomstig de in 2013 / 2014 te maken nieuwe afspraken met de raad en op sub regionaal niveau.</p> <p>2. Handelen overeenkomstig de eventuele nieuwe prestatieafspraken met Woonvisie en deze monitoren.</p>
<p>Versterkte identiteit en samenhang van ontwikkelingen op wijkniveau.</p>	<p>We beschikken over actuele wijkontwikkelingsprogramma's. Iedere wijk heeft bij het WOP een uitvoeringsprogramma dat jaarlijks wordt gemonitord bij de 1^e tussentijdse rapportage.</p>	<p>In het voorjaar van 2014 wordt het WOP Centrum afgerond. Er wordt gestart met de herziening van het WOP Rijnsoord. Er wordt een afweging gemaakt of het WOP Oost herzien moet worden.</p>	<p>Actualisatie van de WOP's gebeurt wanneer de actualiteiten daarom vragen en/of als de visie niet meer toereikend is. In 2015 wordt onderzocht of voor de wijken Oostendam en West het WOP moet worden herzien.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Versterkte identiteit en samenhang van ontwikkelingen op wijkniveau.</p>	<p>We beschikken over adequate wijkteams. We beschikken over een beschrijving van de rollen en onderlinge verwachtingen van wijkteams. Iedere wijk heeft een jaarplan, waarin ook de acties van de partners staan.</p>	<p>Continueren samenwerking in de wijken met Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente door de gezamenlijke wijkteams met de gemeentelijke wijkregisseur en de wijkprofessionals van de partners. Opstellen van jaarplannen per wijk met de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk. Dit jaarplan wordt besproken met de wijkoverleggen.</p>	<p>Continueren samenwerking in de wijken met Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente door de gezamenlijke wijkteams met de gemeentelijke wijkregisseur en de wijkprofessionals van de partners. Opstellen van jaarplannen per wijk met de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk. Dit jaarplan wordt besproken met de wijkoverleggen.</p>
<p>Behoud en beleven van cultuurhistorische waarden.</p>	<p>Uitvoering van het vastgestelde erfgoedbeleid</p>	<p>Uitvoering wettelijke taken erfgoedbeleid Subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten. Projecten op het gebied van communicatie en informatie. Verankering van het beleid in de bestemmingsplannen.</p>	<p>Uitvoering wettelijke taken erfgoedbeleid Subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten. Projecten op het gebied van communicatie en informatie. Verankering van het beleid in de bestemmingsplannen.</p>
<p>Bijdragen aan een brede, doorgaande ontwikkelingslijn voor alle kinderen en jongeren van 0-23 jaar. Het stimuleren van een sociaal samenhangende en actieve wijk.</p>	<p>Voorstel gewijzigde indicator: Doorontwikkeling Brede School in de wijk.</p>	<p>Werken volgens de notitie Brede School die is opgesteld binnen het Lokaal Educatieve Agenda (LEA)-overleg. Hierin staan de afspraken met partners benoemd en de verantwoordelijkheden die de partners hebben binnen de Brede School. De doorgaande ontwikkelingslijn is een thema dat terugkomt op de agenda van het LEA-overleg.</p>	<p>Jaarlijks worden met de partners uit het veld de doelen en het plan van aanpak Brede School opgesteld. De doorgaande ontwikkelingslijn is onderwerp van gesprek in het LEA-overleg. Met de komst van de wet Passend Onderwijs wordt dit ook onderwerp van gesprek in het Regionaal Educatief Overleg (REA)-overleg dat in BAR-verband gevoerd wordt met de onderwijs-, kinderopvang en zorgpartners.</p>
<p>Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk (3% van het stedelijk gebied is ingericht als speelruimte).</p>	<p>Oordeel burger speelmogelijkheden.* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,2 Realisatie 2012: 7,1 Streefcijfer 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Kwaliteit buitenruimte op peil houden.</p>	<p>Kwaliteit is minimaal op het niveau zoals vastgelegd in het beleidskader Duurzaam Beheer.</p>	<p>Uitvoeren van het (nieuwe) Beleidskader Duurzaam Beheer*.</p> <p>*In 2013 is het beleidskader Duurzaam Beheer geëvalueerd. In de Raadsinformatiebrief is aangegeven dat onderdelen van het beleidskader nader uitgewerkt moeten worden. Het huidige beleidskader geeft voldoende ruimte om deze de komende jaren te blijven hanteren.</p>	<p>Uitvoeren van het (nieuwe) Beleidskader Duurzaam Beheer.</p>
<p>De waterkwaliteit en -kwaliteit verbeteren.</p>	<p>We beschikken over een actueel Gemeentelijk Rioleringsplan.</p>	<p>Uitvoeren van het vastgestelde beleid (in programma 4).</p>	<p>Uitvoeren van het vastgestelde beleid (in programma 4).</p>
<p>Kerndoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.</p> <p>In Ridderkerk krijgt de bestaande werkgelegenheidsstructuur de ruimte om te vernieuwen.</p>	<p>Oordeel ondernemers over ondernemersklimaat: 6,9 (bron: onderzoek Ecorys oktober 2011).</p>	<p>In 2014 wordt ingezet op de verkoop van kavels op Cornelisland. Daarbij wordt de verkoop van fase I en II doorgezet en gestart met de uitgifte van fase III en fase IV.</p> <p>Uitgifte bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard via de gemeenschappelijke regeling</p>	<p>Ook in 2015 en verder wordt ingezet op de verkoop van kavels op Cornelisland.</p> <p>Evaluatie van Parkmanagement Cornelisland.</p> <p>Uitgifte bedrijventerrein Nieuw Reijerwaard via de gemeenschappelijke regeling</p>
<p>In Ridderkerk krijgt de bestaande werkgelegenheidsstructuur de ruimte om te vernieuwen.</p>	<p>Oordeel ondernemers over ondernemersklimaat: 6,9.</p>	<p>De Notitie Economisch Beleid vormt het kader voor de uitvoering van de activiteiten. Centraal staat dienstverlening aan bedrijven. Betreft onder andere de volgende acties:</p> <p>Voortzetten van de intensivering van de contacten met het bedrijfsleven.</p> <p>Met de uitgifte van grond op Cornelisland en Nieuw-Reijerwaard kunnen nieuwe bedrijven worden aangetrokken en kan aan Ridderkerkse bedrijven uitbreidingsruimte worden geboden. Dit levert nieuwe dynamiek op.</p>	<p>Voortzetting van de uitvoering van acties uit de Notitie Economisch Beleid.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.</p> <p>Continuëren en waar mogelijk uitbreiden werkgelegenheid.</p>	<p>Het aantal arbeidsplaatsen in 2011 was 19.292. Het streefcijfer voor 2013 is 19.292 arbeidsplaatsen. Het aantal arbeidsplaatsen in 2012 was 19.280. Het streefcijfer voor 2014 is 19.280 arbeidsplaatsen.</p>	<p>De Participatiewet is door het Sociaal Akkoord met 1 jaar uitgesteld. De verwachte ingangsdatum is 1 januari 2015. 2014 wordt gebruikt om klaar te zijn voor de invoering van de Participatiewet.</p> <p>De uitvoering van sociale zaken is onderdeel geworden van de nieuwe BAR organisatie die per 1 januari 2014 inwerking is getreden. De systemen en werkwijzen zijn op elkaar afgestemd om het grootste resultaat te kunnen bereiken in 2014 en verder.</p> <p>Door nauwe afstemming tussen de bedrijfscontactfunctionaris en de regisseurs werk kunnen meer mensen vanuit een uitkering bij bedrijven worden geplaatst.</p>	<p>Naar verwachting wordt op 1 januari 2015 de Participatiewet ingevoerd. Hiermee wordt de gemeente naast de WWB ook verantwoordelijk voor een groot deel van de WSW en een groot deel van de Wajong.</p>
<p>Transparantie over tarieven grondtransacties.</p>	<p>Jaarlijkse geactualiseerde nota richtlijnen grondprijzen.</p>	<p>Jaarlijks wordt de evaluatie van de nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk aan de gemeenteraad aangeboden op basis waarvan de prijzen worden geactualiseerd. Opstellen nota grondbeleid.</p>	<p>Jaarlijks wordt de evaluatie van de nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk aan de gemeenteraad aangeboden op basis waarvan de prijzen worden geactualiseerd.</p>
<p>De samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid wordt verbreed en verbeterd.</p>	<p>Er is een structureel overleg tussen gemeente, onderwijs en ondernemers.</p>	<p>De gemeente treedt faciliterend op en brengt partijen bij elkaar. In nauw overleg met de betrokken partijen worden concrete acties bepaald en uitgevoerd.</p>	<p>Mede afhankelijk van de behoeftes van onderwijs en bedrijfsleven wordt bepaald op welke punten de gemeente verder kan faciliteren en stimuleren.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is een ondernemende kern.</p> <p>Gemeente en ondernemers werken samen op basis van vertrouwen.</p>	<p>Oordeel burger over winkelvoorzieningen*. Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 8,2 Realisatie 2011: 8,1 Streefcijfer 2012: 8,1 Realisatie 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,1 Streefcijfer 2014: 8,1</p>	<p>Ook in 2014 wordt het structurele overleg met de ondernemers voortgezet. Het terugdringen van de leegstand vormt een speerpunt in het centrumoverleg, waarbij naast centrumwinkeliers ook pandeigenaren en beleggers zijn aangesloten.</p> <p>Er wordt een verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden de dienstverlening richting ondernemers te verbeteren door de loketfunctie van de gemeente herkenbaarder en toegankelijker te maken. Doorontwikkeling van het ondernemersplatform.</p>	<p>Verdere inzet op constructief overleg en dienstverlening aan ondernemers.</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.</p> <p>Verbeterde positie Openbaar Vervoer.</p>	<p>Oordeel burger openbaar vervoer*. Realisatie 2009: 7,0 Realisatie 2010: 7,1 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 7,0 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0</p>	<p>Met de stadsregio regelmatig overleg voeren om de maximaal te behalen kwaliteit van het openbaar busvervoer. Het streven is er op gericht om vanaf 2014 de buurtbus als maatwerkvervoer te professionaliseren.</p>	<p>Met de stadsregio regelmatig overleg voeren om de maximaal te behalen kwaliteit van het openbaar busvervoer.</p>
<p>Bereikbaarheid verbeteren.</p>	<p>Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met de auto*. Realisatie 2009: 7,9 Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 8,0 Realisatie 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p>	<p>Voor zover de financiën het toelaten, worden projecten uit de module Langzaam verkeer, de module Parkeren en het verkeerscirculatieplan centrum in voorbereiding en uitvoering genomen. Indien mogelijk wordt dit gepland in combinatie met groot onderhoud.</p> <p>Mocht blijken dat het technisch en financieel haalbaar is, zal de Westmolendijk fietsvriendelijker worden gemaakt en zal langs de zuidzijde van de Vlietlaan een tweerichting-fietspad worden aangelegd.</p>	<p>Waarschijnlijk kan in 2014 gestart worden met de aanleg van een rotonde op de aansluiting Vlietlaan Donkerslootweg. De afronding van dat project valt dan naar verwachting in 2015.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen.</p> <p>In- en rond de wijken is voldoende groen.</p>	<p>We gaan zorgvuldig om met ons gemeentelijk bomenbestand</p>	<p>Uitvoeren van het bomenbeleidsplan (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>	<p>Uitvoeren van het bomenbeleidsplan (concrete acties zijn benoemd in programma 4).</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk is het voorzieningsniveau op peil.</p> <p>Effectiviteit en kwaliteit van jeugd- en onderwijsbeleid verbeteren.</p>	<p>Het aantal VSV-ers was op 1 juni 2011 14,2 procent van de jongeren tussen 18 en 23 jaar. Het aantal VSV-ers was op 1 juni 2013 12,15 procent. Het streven voor 2014 is om dit nog verder omlaag te brengen.</p>	<p>Samen met onze partners invulling geven aan de regierol op het gebied van onderwijs- en jeugdbeleid, onder andere, binnen het LEA.</p> <p>Op 1 augustus 2014 gaat de wet Passend Onderwijs van kracht. Om te zorgen dat aansluiting tussen Passend Onderwijs en Jeugdzorg plaatsvindt, wordt in BAR-verband afgestemd in het Regionaal Educatief Overleg (REA) met de partners uit het onderwijs, kinderopvang en zorg.</p>	<p>Samen met onze partners (onderwijs, kinderopvang en zorg) zorgen voor de afstemming tussen Passend Onderwijs en Jeugdzorg, onder andere, binnen het REA-overleg.</p> <p>Binnen het LEA-overleg wordt invulling gegeven aan de regierol op onderwerpen die lokaal ingevuld en afgestemd kunnen worden.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk is het voorzieningsniveau op peil.</p> <p>Accommodatievraagstukken ten aanzien van onderwijs en welzijn worden integraal afgewogen.</p>	<p>Oordeel burgers over onderwijs*. Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,4 Realisatie 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4 Oordeel burgers over welzijnsvoorzieningen*. Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Streefcijfer 2012: 5,9 Realisatie 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 5,9 Oordeel burgers over sportvoorzieningen*. Realisatie 2009: 7,6 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Streefcijfer 2012: 7,6 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,6 Streefcijfer 2014: 7,6</p>	<p>Op basis van de notitie overcapaciteit schoolgebouwen en de nota maatschappelijk vastgoed optimaal gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Dit in overleg met alle betrokken partijen en op basis van na onderling overleg vastgesteld beleid.</p>	<p>Op basis van de notitie overcapaciteit schoolgebouwen en de nota maatschappelijk vastgoed optimaal gebruik maken van maatschappelijk vastgoed. Dit in overleg met alle betrokken partijen en op basis van na onderling overleg vastgesteld beleid.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk is het voorziengenniveau op peil.</p> <p>Toegankelijke gezondheidszorg.</p>	<p>Oordeel burgers over gezondheidszorg*. Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,1 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Uitvoering geven aan het lokale gezondheidsbeleid. Nadruk op preventie door het bevorderen van een gezonde leefstijl, met name bewegen. In 2014 wordt de nota, die in het jaar 2013 is opgesteld, uitgevoerd. Deze nota is in samenspraak met maatschappelijke partners opgesteld. Periodiek uitvoeren van een QuickScan naar tevredenheid cliënten. Borgen van ouder- en jongerenparticipatie.</p>	<p>De gemeente voert het lokale gezondheidsbeleid in samenspraak met maatschappelijke partners uit. Vooral de eerstelijns gezondheidszorg wordt hier nauw bij betrokken. Periodiek uitvoeren van een QuickScan naar tevredenheid cliënten. Borgen van ouder- en jongerenparticipatie.</p>
<p>Goed functionerend stedelijk Jongeren centrum.</p>	<p>Oordeel burger welzijnsvoorzieningen*. Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Streefcijfer 2012: 6,1 Realisatie 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,1</p>	<p>Monitoren van de gemaakte afspraken naar aanleiding van de evaluatie uit 2011.</p>	<p>Monitoren van de gemaakte afspraken naar aanleiding van de evaluatie uit 2011. Evaluatie in 2015.</p>
<p>Voldoende cultureel aanbod.</p>	<p>Oordeel burger cultuur*. Realisatie 2009: 6,3 Realisatie 2010: 6,3 Realisatie 2011: 6,3 Streefcijfer 2012: 6,3 Realisatie 2012: 6,1 Streefcijfer 2013: 6,3 Streefcijfer 2014: 6,3</p>	<p>Voor het in stand houden van culturele voorzieningen worden afspraken gemaakt met de maatschappelijke partners zoals bibliotheek A tot Z en ToBe.</p>	<p>Voor het in stand houden van culturele voorzieningen worden afspraken gemaakt met de maatschappelijke partners zoals Bibliotheek A tot Z en ToBe. Vanaf 2015 wordt subsidie dependance jeugdtheaterschool Hofplein Rotterdam afgebouwd, waardoor deze voorziening op termijn zal verdwijnen.</p>
<p>Alle minima zijn in staat deel te nemen aan de samenleving.</p>	<p>In 2014 beschikken we over een nieuw beleidskader minimabeleid.</p>	<p>In 2014 wordt het minimabeleid geactualiseerd. In 2014 wordt de schuldhelpverlening met de huidige contractant geëvalueerd en wordt energie gestoken in het voorkomen van schulden via de activiteiten uit het preventieplan en door de inbreng van de nieuwe regisseur schuldhulpverlening. De regisseur schuldhulpverlening coördineert het hulpaanbod.</p>	<p>Continuering ingezette lijn uit 2014.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk is het voorzieningsniveau op peil.</p> <p>Alle inwoners van Ridderkerk zijn in staat deel te nemen aan de samenleving.</p>	<p>We beschikken over een actuele Wmo-nota.</p>	<p>De acties die voortvloeien uit het beleidsplan worden uitgevoerd. Hierbij wordt rekening gehouden met de overdracht van taken uit de AWBZ naar de Wmo vanaf 1 januari 2015. De decentralisatie van de jeugdzorg is opgepakt en wordt voortgezet.</p>	<p>De acties die voortvloeien uit het beleidsplan Acties worden uitgevoerd. De overdracht van taken uit de AWBZ naar de Wmo start vanaf 1 januari 2015. Op basis van de uitgangspunten, contracten en nieuwe verordening worden de nieuwe taken uitgevoerd. In 2016 wordt een nieuw beleidsplan Wmo opgesteld, waarin de nieuwe taken worden meegenomen.</p> <p>De decentralisatie van de jeugdzorg is opgepakt en wordt voortgezet.</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we een volwassen partnerschappelijke instellingen.</p> <p>De activiteiten van onze maatschappelijke partners dragen bij aan de gewenste maatschappelijke effecten.</p>	<p>Monitoren en evalueren van het subsidiebeleid.</p> <p>Voor de maatschappelijke partners is duidelijk welke maatschappelijke effecten de gemeente verwacht voor het verstrekken van subsidie.</p>	<p>Monitoren en evalueren van het subsidiebeleid.</p>	<p>Monitoren en evalueren van het subsidiebeleid om in 2016 te gebruiken als input voor een eventuele doorontwikkeling / herziening van het subsidiebeleid.</p>
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.</p> <p>Verbeteren van de luchtkwaliteit.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor luchtkwaliteit.</p>	<p>Uitvoeren van maatregelen uit het actieplan Luchtkwaliteit (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>	<p>In 2015 volgt actualisatie van het Actieplan Luchtkwaliteit (vijfjaarlijks).</p>
<p>Verminderen van het aantal geluidsgehinderten.</p>	<p>Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor geluid.</p>	<p>Doorgaan met sanering van A-lijst. Uitvoeren van maatregelen uit het nieuwe actieplan geluid (zie voor concrete maatregelen programma 4).</p>	<p>Actualisatie van geluidbelastingkaarten in 2017 (vijfjaarlijks).</p>
<p>Vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie.</p>	<p>SLoK projecten uitgevoerd.</p>	<p>Uitvoeren regionale duurzaamheidsagenda (ism de Stadsregio Rotterdam en regio gemeenten). Dit is de opvolger van de regionale klimaatagenda. Doorontwikkelen van het opgerichte duurzaamheidsnetwerk. Stimuleren gebruik zonnepanelen.</p>	<p>Uitvoeren duurzaamheidsagenda.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust.			
Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.	Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor bodem.	Uitvoering van het bodembeleid (zie voor concrete maatregelen programma 4).	In 2018 moeten de bodemkwaliteitskaarten en het bodembeleid opnieuw herzien worden (vijftaaijks).
Verlagen van risico's binnen de gemeente bij de productie, het vervoer, de opslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen.	Ontwikkelen of herzien van beleid, visie of actieplan voor externe veiligheid.	Borging en uitvoering van de maatregelen uit de veiligheidsvisie (zie voor concrete maatregelen programma 4).	Actualisatie van externe veiligheidsvisie in 2016.
Een schaaflsprong realiseren ten aanzien van het milieubeleid.	In 2015 beschikken we over een nieuw Milieuprogramma	Uitvoering van het milieuprogramma (zie voor concrete maatregelen programma 4). Eindevaluatie van het milieuprogramma eind 2014. Opstellen nieuw Milieuprogramma 2015-2018.	Uitvoering van het milieuprogramma 2015-2018 (zie voor concrete maatregelen programma 4).
De vuilophaal in de gemeente is goed verzorgd.	De burger is tevreden over de afvalinzameling.	De gemeente heeft de inzameling van het huishoudelijk afval georganiseerd met verschillende partners. De inzameling vindt plaats conform bestaande contracten. De inzameling, afvalscheiding en serviceniveau worden regelmatig getoetst.	De inzameling van huishoudelijk afval conform het vastgestelde beleid
Kerndoel: De gemeente Ridderkerk is een betrouwbare partner.			
In Ridderkerk passen ambities bij onze mogelijkheden.	We beschikken in 2014 over een structureel sluitende meerjarenbegroting.	Sturen op de uitvoering van de al besloten bezuinigingen. Invulling van taakstelling voor 2014.	Sturen op de uitvoering van de al besloten bezuinigingen. Invulling van taakstelling voor 2015.

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

1.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid is in en voor Ridderkerk vastgelegd in een aantal nota's, besluiten en notities. Een opsomming van alle vastgestelde nota's en notities is te vinden in de overige programma's van deze begroting. Het betreft immers vastgesteld beleid en dat vastgestelde beleid vormt de kaders waarbinnen de werkzaamheden in de overige programma's zich afspelen. Voor het programma De burger als Partner worden de kaders en nota's genoemd die nog verder uitgewerkt dienen te worden, de nieuw te ontwikkelen kaders en de te herziene kaders. Tevens worden in dit programma ook alle kaders genoemd die van belang zijn in onze relatie met onze maatschappelijke partners.

Verder uit te werken

- Structuurvisie (2010-2020)
- Coalitieprogramma (2013-2014)
- Nota Vergrijzing (2012)
- Nota Economie (2013)
- Gebiedsvisie Deltapoort (2012)

Te herzien

- Wijkontwikkelingsprogramma Centrum (2013)
- Wijkontwikkelingsprogramma Rijsoord/Oostendam (2013/2014)
- Milieuprogramma (2014)
- Minimabeleid (2014)
- Wijkontwikkelingsprogramma Oost/West (2014/2015)
- Structuurvisie (2015)
- Actieplan Luchtkwaliteit (2015)
- Subsidiebeleid (2016)
- Visie Externe Veiligheid (2016)
- Geluidbelastingkaarten (2017)
- Actieplan Geluid (2018)
- Bodemkwaliteitskaarten en Nota Bodembeheer (2018)

Jaarlijks te herzien

- Nota richtlijnen grondprijzen Ridderkerk
- Actualiseringsschema bestemmingsplannen
- Belastingverordeningen
- Woningvoorraadontwikkeling

Nieuw te ontwikkelen

- Nota Grondbeleid (2013)
- Nota gemeentelijk gezondheidsbeleid (2014-2018)

Bestaande kaders

- Gebiedsprofiel Rivierenland (juni 2013)
- Erfgoedbeleid (2013 - 2016)
- Visie jeugdzorg, harmonisatie peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en Voortijdige School Verlaters (VSV) (2012)
- Nota Economisch Beleid (2013 -2017)
- Notitie Overcapaciteit Schoolgebouwen (2013)
- Nota Maatschappelijk Vastgoed (2013)
- Verordening Drank en Horeca (2013)
- Gebiedsvisie Deltapoort (2012)
- Nota Vergrijzing (2012)
- Geluidbelastingkaarten (2012-2017)
- Actieplan Geluid (2013-2018)

- Actieplan Luchtkwaliteit (2011-2014)
- Integraal Veiligheidsbeleid (2011-2014)
- Visie Externe Veiligheid (2012-2016)
- Windenergievisie
- Bodemkwaliteitskaarten (2013-2018)
- Milieuprogramma (2011-2014)
- Participatiebeleid (2011)
- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Bestemmingsplannen (diverse)
- Wijkontwikkelingsprogramma's (diverse)
- Nota armoedebestrijding (2011)
- Verordening Leerlingenvervoer 2013
- Beleidsregels Leerlingenvervoer 2013
- Beleid Integrale Schuldhulpverlening 2011
- Integraal Huisvestings- en accommodatieplan (2010-2014)
- Subsidiebeleid 2013
- Beleidsplan Wmo 2012-2016 (2011)
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Ridderkerk (2012)
- Samenwerkingsovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk (2005)
- Notitie Peuterspeelzaalwerk (2004)
- Meerjarenbeleidskader Jeugdzorg (2009-2012 stadsregio)
- Kadernotitie Vrijwilligerswerkbeleid (2004)
- Brede school Ridderkerk (2007)
- Brede school Slikkerveer (2007)
- Meerjarenplan onderwijsachterstandenbeleid (2011-2014)
- Nota Volwassen worden in Ridderkerk (2006)
- Beleidsplan "Volwassen worden in Ridderkerk" (2006)
- Beleidsnotitie Openbaar Bibliotheekwerk Ridderkerk "Verbeelding van de toekomst" (2002)
- Beleidsplan 2007-2010, Stichting Openbare Bibliotheek Ridderkerk (2006)
- Actieplan Gezondheidsbevordering (2009-2014)
- Nota Sport, Spel en Bewegen (2004)
- Bewegen in Ridderkerk (Beweegvisie, 2009)
- Algemene Subsidieverordening Ridderkerk (2008)
- Verkeersplan Ridderkerk, diverse relevante modules (2003-2011)

1.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

1.5.1 Totale lasten en baten

Programma 1	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2012	Begroting 2013 na wijz.	Primaire Begr. 2014	Meerjarenbegroting		
				2015	2016	2017
Lasten	-31.696.900	-28.215.100	-33.690.200	-29.227.100	-28.376.200	-26.007.400
<i>Te specificeren als volgt:</i>						
a. Bouwgrondexploitatie			-16.247.800	-13.856.400	-11.767.600	-10.760.000
b. Sport			-4.074.800	-3.718.500	-5.061.600	-3.425.800
c. Welzijn			-8.594.700	-8.291.900	-8.222.900	-8.207.600
d. Educatie			-2.246.800	-1.679.800	-1.540.300	-1.533.800
e. Overige producten			-2.526.100	-1.680.500	-1.783.800	-2.080.200
Baten	10.924.100	14.170.600	18.688.400	15.948.600	13.992.500	12.790.200
<i>Te specificeren als volgt:</i>						
a. Bouwgrondexploitatie			16.881.100	14.699.100	12.598.100	11.574.200
b. Deelname nutsbedrijven			316.700	316.700	316.700	316.700
c. Overige producten			1.490.600	932.800	1.077.700	899.300
Saldo voor bestemming	-20.772.800	-14.044.500	-15.001.800	-13.278.500	-14.383.700	-13.217.200
Toevoeging reserve	-1.510.900	-112.900	-379.400	-375.200	-3.628.700	-503.600
Onttrekking reserve	675.100	269.000	660.800	347.800	1.128.500	466.700
Totaal reservemutaties	-835.800	156.100	281.400	-27.400	-2.500.200	-36.900
Saldo na bestemming	-21.608.600	-13.888.400	-14.720.400	-13.305.900	-16.883.900	-13.254.100
Verschillen programma 1			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			-832.000	1.414.500	-2.163.500	1.466.300
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-5.751.300	-5.472.400	-5.527.900	-5.637.600	-5.463.500
Totaal saldo programma 1	-21.608.600	-19.639.700	-20.192.800	-18.833.800	-22.521.500	-18.717.600

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

1.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Extramurale zorgzwaartepakketten</u> In het kader van de decentralisatie AWBZ is er in 2013 een experiment steunstructuur in de wijk opgezet. In 2014 zijn voor dit experiment, of invulling van de extramuralisering, geen lasten opgenomen in de begroting.		52.000
<u>ISV3 Bodem</u> In de loop van 2013 is meer inzicht verkregen in de lasten van 2013 in het kader van de ontvangen subsidie ISV3 Bodem. Voor het dekken van deze lasten heeft de gemeente subsidiegelden van de provincie Zuid-Holland ontvangen. Voor 2014 is dit nog niet bekend.	BN BN	108.700 -108.700
<u>Transitiegelden AWBZ 2014</u> De decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo wordt integraal in BAR-verband opgepakt en financieel beheerd door de gemeente Ridderkerk. Ten opzichte van 2013 ligt in 2014: - de verwachte last € 166.000 lager (voordeel); - de verwachte opbrengst uit de overdracht van middelen vanuit de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard € 148.500 lager en; - de aanwending van de reserve transitiegeld AWBZ € 32.200 lager. Voor de exploitatie van de gemeentebegroting treedt geen budgettair verschil op, omdat tevens de compensatie van de invoeringskosten via de algemene uitkering (hoofdstuk 7) wordt opgehoogd.	BN BN BN	166.000 -148.500 -32.200
<u>Invoering decentralisatie jeugdzorg</u> De decentralisatie van de Jeugdzorg wordt in BAR-verband opgepakt en financieel beheerd door de gemeente Ridderkerk. Ten opzichte van 2013 ligt in 2014: - de verwachte last € 242.300 lager (voordeel) en; - de verwachte opbrengst uit de overdracht van middelen vanuit gemeenten Barendrecht en Albrandswaard € 161.000 lager en; - de aanwending van de reserve transitiegeld Jeugdzorg € 4.500 lager. Voor de exploitatie van de gemeentebegroting treedt er geen budgettair verschil op, omdat tevens de compensatie van de invoeringskosten via de algemene uitkering (hoofdstuk 7) deels komt te vervallen.	BN BN BN	242.300 -161.000 -4.500
<u>Groot onderhoud Sport</u> In 2013 is een eenmalige restitutie van subsidiegelden van € 346.200 geraamd. Daarnaast ligt de lastenraming in 2014 103.200 lager dan in 2013. Ten behoeve van een nieuwe financiële werkwijze tussen de gemeente en Sport en Welzijn is voor het groot onderhoud van de accommodaties in beheer en onderhoud bij Sport en Welzijn in 2012 een reserve gevormd. De reservemutaties hebben voor de exploitatie van de gemeentebegroting in 2014 een voordelig effect van € 243.000.	BN BN BN	-346.200 103.200 243.000
<u>Bouwgrondexploitaties</u> Bij grondexploitaties kunnen de lasten en baten jaarlijks flink verschillen, afhankelijk van de uitvoering van de diverse complexen. Een belangrijk aspect bij grondexploitaties is dat aan het eind van het jaar de uitkomst budgettair neutraal wordt gemaakt door zowel negatieve als positieve boekwaarden over te boeken naar de balans. Alleen als een complex wordt afgesloten leidt dit tot een resultaat (winst of verlies). In sommige gevallen is ook tussentijdse winstneming mogelijk. Hierna worden de belangrijkste mutaties toegelicht die verband houden met boekwaarden van de bouwgrondexploitaties: Bij complex Cornelisland zijn in 2014 de lasten voor bouwrijp maken hoger en de lasten voor aankoop gronden lager. Daarnaast is sprake van een	BN BN	1.230.400 -1.230.400

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<p>lagere opbrengst grondverkopen. Per saldo een nadelig verschil van € 2,1 miljoen.</p> <p>In 2014 zijn bij complex Het Zand de lasten voor bouwrijp maken hoger. Ook is sprake van een hogere opbrengst grondverkopen. Per saldo een voordelig verschil van € 1,7 miljoen.</p> <p>Bij complex Centrumplan zijn in 2014 de lasten voor bouwrijp maken en de opbrengst grondverkopen hoger. Per saldo een voordelig verschil van bijna € 700.000.</p> <p>In 2014 is bij complex Park Ringdijk per saldo een voordelig verschil van ruim € 600.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een opbrengst grondverkopen in 2014.</p>		
<p><u>Integraal akkoord Woonvisie</u></p> <p>Als onderdeel van een integraal voorstel voor het project Driehoek Het Zand heeft de raad op 30 mei 2013 besloten om een bedrag van € 700.000 beschikbaar te stellen om een juridisch conflict over de saneringskosten van de met asbest vervuilde grond in Bolnes te schikken tussen Woonvisie en de gemeente. De verwachting is dat in 2014 eenmalig een bedrag van € 700.000 bij de start van de bouwwerkzaamheden wordt verstrekt. Daartegenover staat een aanwending van de algemene reserve waardoor geen budgettair effect voor de gemeentelijke exploitatiebegroting optreedt (zie hoofdstuk 7).</p>	BN	-700.000
<p><u>Wijkwerk</u></p> <p>Diverse budgetten worden overgeheveld naar andere programma's omdat deze gerelateerd zijn aan het beheer van gemeentelijke gebouwen. Voor de gemeentelijke exploitatiebegroting verloopt dit budgettair neutraal.</p>	BN	-85.000
<p><u>Sportaccommodaties kapitaallasten</u></p> <p>De extra kapitaallasten die in 2014 ontstaan worden voornamelijk veroorzaakt door de realisatie van de sportaccommodatie De Reijer.</p>		-57.000
<p><u>Indexering subsidies</u></p> <p>Door de indexering van 1,75% op subsidies ontstaat een negatief budgettair effect van afgerond € 150.000.</p>		-150.000
<p><u>Investeringsvolume</u></p> <p>Mutaties op de investeringen hebben geleid tot een hoger investeringsvolume in 2014 (zie bijlage investeringen).</p>		-102.700
<u>Overige verschillen</u>		148.600
Saldo verschil		-832.000

1.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Transitiegelden AWBZ 2014</u> De beoogde startdatum van de decentralisatie AWBZ naar Wmo is 1 januari 2015. Vanaf 2015 zijn geen transitiekosten meer geraamd. Voor de exploitatie van de gemeentebegroting treedt er geen budgettair verschil op, omdat tevens de compensatie van de invoeringskosten via de algemene uitkering (hoofdstuk 7) komt te vervallen.		98.000	98.000	98.000
<u>Sanering Glastuinbouw</u> Namens de gemeenten Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht heeft onze gemeente voor de periode 2013-2016 door de provincie Zuid-Holland een subsidieaanvraag toegekend gekregen voor het bekostigen van bemiddelingslasten ten behoeve van de sanering van 19 hectare fysiek glas in het gebied Deltapoort. De verwachte bemiddelingslasten voor 2014 bedragen € 90.000 met daartegenover de subsidie-opbrengst. De ramingen voor 2015 en 2016 bedragen € 35.000.	BN BN	55.000 -55.000	55.000 -55.000	90.000 -90.000
<u>Groot onderhoud Sport</u> De lastenramingen voor groot onderhoud die conform de beheerplannen voor de verschillende jaarschijven zijn opgenomen verschillen jaarlijks. Deze lasten worden gedekt uit de reserve en veroorzaken daarmee geen budgettair effect voor de exploitatie.	BN BN	308.700 -308.700	-496.100 496.100	442.700 -442.700
<u>Bouwgrondexploitaties</u> A. Afwijkingen die verband houden met de boekwaarde: Mutatie boekwaarden: De mutaties betreffen vooral de complexen Cornelisland en Het Zand. Bij complex Cornelisland dalen in de planperiode de lasten voor bouwrijp maken. Daarnaast zijn de opbrengsten uit grondverkopen ten opzichte van 2014 hoger. Bij complex Het Zand zijn in de planperiode zowel de lasten voor bouwrijp maken als de opbrengsten uit grondverkopen lager ten opzichte van 2014. B. Overige mutaties: De voordelen op dit programma worden voornamelijk veroorzaakt door een hogere toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkopen. Deze toeslag wordt afgedragen aan de algemene reserve. Hierdoor valt de toevoeging aan de algemene reserve op Hoofdstuk 7 'Financiering en algemene dekkingsmiddelen' ook hoger uit.	BN BN	2.810.200 -2.810.200	4.945.800 -4.945.800	5.626.400 -5.626.400
		205.700	190.900	173.500

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Lichamelijke oefening basisonderwijs</u> Bij de behandeling van de gemeentebegroting 2013 is besloten het convenant bewegingsonderwijs en de subsidiering van vakleraren te beëindigen. In 2015 levert dit een voordeel op van €96.000 en vanaf 2016 is het volledige bedrag afgeraamd.		96.000	229.000	229.000
<u>Onderwijsachterstandenbeleid</u> Vanaf 2015 is het budget voor onderwijsachterstandbeleid afgeraamd in verband met de looptijd van de Sisa regeling en de daarmee samenhangende Rijksmiddelen. Dit betekent dat een bedrag vervalt van € 464.500 aan zowel baten als lasten.	BN BN	464.500 -464.500	464.500 -464.500	464.500 -464.500
<u>Openbare bibliotheek</u> Door een verschuiving van de geplande bezuiniging uit de kadernota 2011 treedt vanaf 2015 een budgettair voordeel op.		43.500	87.100	87.100
<u>Integraal akkoord Woonvisie</u> Als onderdeel van een integraal voorstel voor het project Driehoek Het Zand heeft de raad op 30 mei 2013 besloten om een bedrag van €700.000 beschikbaar te stellen om een juridisch conflict over de saneringskosten van de met asbest vervuilde grond in Bolnes te schikken tussen Woonvisie en de gemeente. De verwachting is dat in 2014 bij de start van de bouwwerkzaamheden dit bedrag wordt verstrekt. Ten opzichte van 2014 levert dit een voordeel op voor dit programma. Dit leidt echter niet tot een budgettair voordeel voor de exploitatie omdat de algemene reserve voor hetzelfde bedrag niet meer wordt aangewend (zie hoofdstuk 7).	BN	700.000	700.000	700.000
<u>Sporthal Drievliet</u> De sloop van de oude sporthal Drievliet vindt naar verwachting plaats in 2016. Dit betekent dat het afwaarderen van de restant boekwaarde van het pand twee jaar opschuift. Eveneens schuift de vergoeding vanuit het grondbedrijfcomplex Het Zand twee jaar op. In 2016 wordt een kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw van de sporthal in Drievliet Het Zand gevormd. Dit levert een nadeel op van € 3.257.700. Daartegenover staat de aanwending van de algemene reserve die verantwoord wordt op hoofdstuk 7. In 2017 treedt een voordeel op door met name de vrijval van kapitaallasten van de oude sporthal Drievliet. De mutatie in de kapitaallastenreserve voor sporthal Drievliet bedraagt € 154.500.	BN BN BN	0 0 0	-588.600 144.100 -3.257.700	67.000 0 0 154.500
<u>Decentralisatie Jeugdzorg</u> De decentralisatie van de Jeugdzorg wordt in BAR-verband opgepakt en financieel beheerd door de gemeente Ridderkerk. In 2014 worden eenmalige kosten verwacht van €57.600 en dragen de gemeenten Barendrecht en	BN	57.600	57.600	57.600

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Albrandswaard tezamen € 39.000 over aan Ridderkerk. Vanaf 2015 vervallen deze transitiekosten. Daartegenover vervalt ook de compensatie van de invoeringskosten uit de algemene uitkering. Per saldo treedt er geen budgettair effect op voor de totale begroting.	BN	-39.000	-39.000	-39.000
<u>Kapitaallasten sportvelden en terreinen</u> In 2016 en 2017 vervallen kapitaallasten van diverse investeringen in sportvelden en terreinen waaronder het kunstgrasveld van sportpark Ridderkerk in 2017.		29.000	51.700	86.600
<u>Investeringsvolumen</u>	BN	102.700	1.600	-356.500
<u>Overige verschillen</u>		121.000	161.800	208.500
Saldo verschil		1.414.500	-2.163.500	1.466.300

1.6 Trends en ontwikkelingen programma 1 De burger als Partner

1. Relatie maatschappelijke partners

Voor het vormgeven van de partnerschappen (met onze maatschappelijke partners) wordt toegewerkt naar resultaatgerichte subsidiering. Met de filosofie van resultaatgerichte subsidiering worden de verschillende verantwoordelijkheden tussen gemeenten en organisaties (maatschappelijk middenveld) steeds duidelijker. De gemeente beperkt zich hierbij vooral tot kaderstelling en het formuleren van doelstellingen en te bereiken maatschappelijke effecten. De organisaties geven aan welke bijdrage zij kunnen leveren aan het bereiken van die doelstellingen. Hierdoor ontstaat een betere samenwerking tussen partijen die er op gericht is het aanbod aan voorzieningen te versterken en/of de maatschappelijke waarde te verankeren. Voor de uitvoering sluit de gemeente contracten af met externe partners gerelateerd aan gemeentelijke doelen. In 2011 is met enkele maatschappelijke partners een pilot gestart met het vormgeven van de partnerschappen volgens de BCF-systematiek. Ondermeer op basis van de resultaten van deze pilot is in 2013 samen met de maatschappelijke partners het subsidiebeleid vorm gegeven.

2. Transformatie in het sociale domein en decentralisatie van rijkstaken

Het sociale domein is aan een grote omslag begonnen. Dit wordt mede ingegeven door het streven van het kabinet naar een kleine compacte overheid. De gemeente wordt als eerste overheid gezien, dicht bij de burger. De gemeente wordt gezien als de poortwachter voor de ondersteuning die mensen nodig hebben om te participeren in de maatschappij. Dit sluit aan op het lopende proces van de 'civil society', de kanteling in de Wmo en Welzijn Nieuwe Stijl en vormt de basis voor de drie decentralisaties van rijkstaken naar de gemeenten. Door de drie decentralisaties (AWBZ, Participatiewet en Jeugdzorg) wordt alles in beweging gezet. De projecten decentralisatie worden voortgezet. Het gaat niet alleen om het aanbieden van nieuwe voorzieningen op de oude wijze. Een nieuwe integrale visie en een andere werkwijze zijn nodig voor alle drie de decentralisaties. Hierbij wordt ook een verbinding gelegd met het passend onderwijs. Dit gaat verder dan decentralisatie en betekent een transformatie. Er is daarom een BAR-visie op het sociale domein vastgesteld.

Deze transformatie vraagt van de gemeenten en van de instellingen een andere houding. In plaats van te sturen op activiteiten zal gestuurd moeten worden op resultaat. Dit vraagt om een beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Om dat te bereiken zal de gemeente een andere vraag moeten formuleren, waarop de welzijnsinstellingen in antwoord een ander aanbod moeten creëren. Inzetten op eigen kracht en het netwerk om participatie en zelfredzaamheid van burgers te bevorderen, vraagt ook van burgers een andere houding. Het ondersteunen van vrijwilligers (ook in het verenigingsleven) en mantelzorgers is daarbij een voorwaarde.

Het realiseren van deze transformatie, terwijl de 'winkel' doordraait, is de grootste klus in de komende jaren op het terrein van inkomen, werk, zorg en welzijn. De beperkte financiële middelen zorgen voor

extra druk. Dit vraagt een andere manier van werken van medewerkers. Daarom is het nu het moment voor het maken van een kwaliteitsslag. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is het regelen van een brede integrale toegang tot de voorzieningen. Het loket van de gemeente wordt anders ingericht. Het 'gesprek aan de keukentafel' wordt ingevoerd. Maatschappelijke partners moeten in beweging komen om hieraan, vooral ook met elkaar en in samenwerking met de gemeente, een bijdrage te leveren. Dit proces neemt enkele jaren in beslag.

AWBZ (Extramurale Begeleiding en Persoonlijke Verzorging)

De decentralisatie van de extramurale Begeleiding en Verzorging gaat in vanaf 1 januari 2015. Deze decentralisatie wordt integraal opgepakt. Nu er een extra decentralisatie is bijgekomen, is het project Decentralisatie Begeleiding uitgebreid met de werkgroep Persoonlijke Verzorging. Het Wmo- en leerlingenvervoer en de huishoudelijke hulp zijn betrokken bij het proces. De visie vanuit de kanteling in de Wmo is hierbij leidend. De kanteling in de Wmo is niet alleen voor de gemeente leidend, ook burgers en maatschappelijke partners moeten in beweging komen. Dit proces is ook onderdeel van het project.

Jeugdzorg

Het ingewikkelde stelsel van voorzieningen en financiers staat integrale jeugdzorg vaak in de weg. Door gemeenten bestuurlijk en financieel verantwoordelijk te maken voor alle vormen van jeugdzorg kan deze effectiever en efficiënter worden aangeboden. Naast een subregionaal plan van aanpak (in BAR-verband) hebben de 19 samenwerkende gemeenten in regionaal verband een regionaal programmaplan voor de implementatie van de decentralisatie van de jeugdzorg vastgesteld. De aansluiting met een vierde belangrijke wijziging op sociaal terrein, de invoering van het Passend Onderwijs, wordt in het plan van aanpak van de BAR-gemeenten ook meegenomen. Het stadsregionale implementatieplan is in april 2013 vastgesteld en als input meegenomen in het te herijken plan van aanpak in BAR-verband.

Participatiewet

De Participatiewet stond gepland om ingevoerd te worden op 1 januari 2014. Door het in 2013 gesloten Sociaal Akkoord is de invoering van de Participatiewet met 1 jaar uitgesteld. Het Sociaal Akkoord heeft tot een aantal wijzigingen geleid van de Participatiewet (hoewel de wettekst bij het sluiten van het Sociaal Akkoord nog niet bekend was). De belangrijkste wijzigingen zijn de voorlopige uitstel van de quotumregeling voor bedrijven en de overheid en het opzetten van regionale werkbedrijven.

3. Zorg

De Wmo is nog steeds in ontwikkeling en dat betekent dat ook voor gemeenten de inspanningen op dit gebied ingrijpend en veelomvattend zijn. De Wmo omvat negen prestatievelen. Dit zijn:

- bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten;
- preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met het opgroeien en ondersteuning van ouders met opvoeden;
- het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
- ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
- het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het bevorderen van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem;
- het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem, ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer;
- het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en bestrijding van huiselijk geweld;
- het bevorderen van de openbare geestelijke gezondheidszorg;
- het bevorderen van het verslavingsbeleid.

Ook in 2014 ligt de nadruk op het uitvoeren van acties in een omgeving waarin sterk bezuinigd wordt. Deze acties zijn opgenomen in het Beleidsplan Wmo. De decentralisatie van de Begeleiding en Persoonlijke Verzorging gaat per 1 januari 2015 in. Uitvoering geven aan deze nieuwe taak, een nauwkeurige monitoring en een gedegen contract- en subsidiebeheer, zal de nadruk hebben. Dit moet in 2014 verder voorbereid worden. In Ridderkerk komen we samen met onze partners tot een nieuw beleid. Menskracht benutten, vraaggericht organiseren en verantwoordelijkheid bij uitvoerende

professionals, zullen de sleutelwoorden zijn bij deze nieuwe benadering. In 2014 is het lokaal volksgezondheidsbeleid herijkt. In het actieplan wordt de nadruk gelegd op het bevorderen van een gezonde leefstijl, met name bewegen.

4. Sport

Sport en Welzijn is strategisch partner van de gemeente op het terrein van sport, jeugd- en jongerenwerk, vrijwilligerswerk en opbouwwerk. Met Sport en Welzijn wordt gewerkt aan het verder transparant en professioneel vormgeven van de relatie. In samenwerking met Sport en Welzijn beziet de gemeente momenteel of, en op welke wijze, invulling kan worden gegeven aan de (accommodatie)wensen van de sportverenigingen op het sportpark Ridderkerk.

5. Gezonde bevolkingsopbouw

Een van de uitdagingen uit de structuurvisie is een gezonde bevolkingsopbouw. Met de nota vergrijzing "Grijs, zilver en goud; de demografische toekomst van Ridderkerk" geeft het college invulling aan het door de gemeenteraad gewenste inzicht in de gevolgen van vergrijzing. Er worden in deze nota verschillende bouwstenen aangedragen die bijdragen aan het benutten van nieuwe kansen en het voorkomen van ongewenste ontwikkelingen in de toekomst. De uitdaging voor college en raad is om deze bouwstenen in onderlinge samenhang op te pakken. De hierin te maken keuzes worden met de partners verder uitgewerkt.

6. Ondernemende kern

Het bevorderen van een gezond ondernemingsklimaat in brede zin is de hoofddoelstelling van het Ridderkerks economische beleid.

De huidige slechte economische situatie gaat ook niet aan Ridderkerk voorbij. Met name in het centrum is de leegstand opgelopen. Dit is een landelijk beeld. De gemeente heeft beperkte mogelijkheden om hierop invloed uit te oefenen. Dalende omzetten in winkels in relatie tot blijvend hoge huurprijzen zijn de primaire oorzaak van de leegstand. De gemeente blijft dit punt op de agenda zetten in overleggen met pandeigenaren en winkeliers. Daarnaast wordt ingezet op verbetering van de dienstverlening.

Er wordt extra aandacht geschonken aan de dienstverlening aan bedrijven door verbeteracties op het gebied van onder meer klantvriendelijkheid, de snelheid van vergunningverlening, actuele digitale informatie en het goed en tijdig beantwoorden van vragen van ondernemers. De mogelijkheden zullen worden verkend om de baliefunctie van de gemeente te versterken, zodat ondernemers met hun vragen snel en goed verder geholpen kunnen worden. De afslanking en het terugtrekken van de Kamer van Koophandel in individuele ondernemerscontacten maakt een hogere inspanning door de gemeente actueel.

Parallel aan de aanpak van de zwakkere punten in de gemeentelijke dienstverlening wordt er gewerkt aan intensivering van de contacten tussen Ridderkerkse ondernemers en de gemeente. Zowel op individueel niveau (bedrijfsbezoeken van college, portefeuillehouder en ambtelijk) als collectief in de vorm van regelmatig overleg met de diverse ondernemers- en winkeliersverenigingen en samenwerking in het ondernemersplatform.

7. Wijkontwikkeling

De samenwerking in de wijken ontwikkelt zich steeds verder. Woonvisie, Politie, Sport en Welzijn en de gemeente werken samen in wijkteams. In deze wijkteams zitten de gemeentelijke wijkregisseur, de jongeren- en opbouwwerker, een wijkconsulent van Woonvisie en de buurtagent van de betreffende wijk. Gezamenlijk pakken zij onderwerpen aan die in een wijk spelen. Onderwerpen kunnen per wijk verschillen. Met het opstellen van jaarplannen per wijk, worden de werkzaamheden en activiteiten van de verschillende partners per wijk gebundeld. Deze jaarplannen worden per wijk besproken met het wijkoverleg. Belangrijke thema's die spelen zijn het bevorderen van sociale samenhang (samen leven jong en oud), het versterken van samenwerking binnen de wijk met wijkorganisaties en de buurtpreventie (indien aanwezig).

Voor 2014 is de relatie met de zorgstructuren in de wijken een aandachtspunt. In diverse wijken lopen proefprojecten, waarin de zorgprofessionals samenwerken. Informatie uit deze samenwerking is relevant voor de wijkteams en andersom is dat ook het geval. Uitgewerkt moet worden hoe deze samenwerking vorm kan krijgen, met behoud van de slagkracht.

8. Woningbouwstrategie

In januari 2011 is de woningbouwstrategie door de Raad vastgesteld. Deze strategie vormt samen met de herijking van het strategisch voorraadbeleid door Woonvisie en de door de raad aangenomen amendementen en moties de basis voor het door de gemeenteraad vast te stellen programma en de planning voor de woningvoorraadontwikkeling in Ridderkerk.

In juni 2011 is vooruitlopend daarop met de Stadsregio Rotterdam een convenant gesloten voor de woningvoorraadontwikkeling in de periode 2010 – 2015. Er staat geen sanctie op de afspraken. Er is een evaluatie afgesproken in 2014 op basis waarvan een vervolgspraak kan worden gemaakt voor de woningvoorraadontwikkeling in de periode 2015 – 2020.

Met Woonvisie zijn op 5 maart 2012 prestatieafspraken getekend voor de periode 2010 – 2016. Deze afspraken met Woonvisie over de toekomstige voorraadontwikkeling zijn uiteraard van groot belang. Nu met Woonvisie afspraken zijn gemaakt tot 2016, kan gewerkt worden aan een concretere planning voor de voorraadontwikkeling in het bezit van Woonvisie. De prestatieafspraken zijn opgenomen in de programmamonitor.

Vooruitlopend op de evaluatie in 2014 is nu al meer dan duidelijk dat de planning voor de woningvoorraadontwikkeling niet gehaald wordt. In oktober 2012 is een tussentijdse herijking voorgelegd aan de raad van het in oktober 2011 behandelde Werkboek woningbouwstrategie. Het verloop van projecten maakt het wenselijk eind 2013 het overzicht en de planning nogmaals te herijken.

9. Herziening Provinciale Structuurvisie

De provincie wil de Provinciale Structuurvisie (PSV) integraal herzien. Daaraan is behoefte gelet op de veranderende economische en demografische omstandigheden, die structureel doorwerken op de kantoren- en woningmarkt, krimp en urbanisatie. Er wordt een interactief proces georganiseerd om te komen tot vaststelling door Provinciale Staten van een Visie, Verordening en Programma in juni 2014. Dit integrale proces is begonnen met een startbijeenkomst in maart 2013, gevolgd door gebiedsbijeenkomsten in april 2013 en bestuurlijke tafels in mei/ juni. In juli 2013 zal er een koersdocument verschijnen, waarin de provincie richtinggevende uitspraken doet voor de op te stellen provinciale visie, het op te stellen programma en de Verordening.

10. Crisis op de woningmarkt

De crisis duurt voort. De prijzen op de woningmarkt blijven dalen. De verkoop van woningen stagneert evenals de doorstroming. Nieuwbouwplannen komen niet of moeizaam van de grond.

Het Zand-west lijkt een goede uitzondering. De ontwikkelaar heeft op basis van randvoorwaarden van de gemeente een uitgebreide marktverkenning gedaan. Met het nieuwbouwproject is ingespeeld op de wensen van kandidaat kopers. De belangstelling voor dit eerstvolgende nieuwbouwproject is groot. De belangstelling voor en de verkoop van de eerste fase heeft de ontwikkelaar aanleiding gegeven om in juni 2013 te starten met de marktverkenning van de 2^e fase van zijn project.

11. Stadsregio

De Stadsregio heeft een plan van aanpak opgesteld voor het maken van woningmarktafspraken tot 2020. Dit plan van aanpak voorziet erin, dat eind dit jaar nieuwe afspraken gemaakt kunnen zijn.

De uitgangspunten van het Verstedelijkingsscenario 2020 blijven van kracht. Dit zijn:

- inzet op versterken van woonmilieu-balans;
- discussie primair vanuit de woningvoorraad;
- evenwichtige(r) spreiding van de sociale woningvoorraad binnen de regio.

Er zijn in 2013 bestuurlijk gesprekken gestart binnen subregio's of en hoe de woningmarkt weer in beweging is te krijgen. Daarbij wordt ook overlegd waarover we eventueel met elkaar moeten afstemmen en/of afspraken maken. Er is uitgesproken, dat afspraken niet meer zullen gaan over kwantiteit, maar over kwaliteit. Dat betekent, dat er in 2013 geen afspraken meer zullen worden gemaakt op aantallen voor de periode 2015 – 2020.

12. Crisis- en herstelwet (hierna: Chw)

De tijdelijke maatregelen uit de Crisis- en herstelwet hebben in 2013 een permanent karakter gekregen. De looptijd van de wet is voor onbepaalde tijd verlengd, tot de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de wijziging van de Algemene wet bestuursrecht. De Chw zal uiteindelijk hierin opgaan.

Door het verlengen van de looptijd van de Chw kan ook Ridderkerk langer profiteren van de mogelijkheden die de wet biedt.

Gelijktijdig met de verlenging van de Chw is een aantal quick wins ingevoerd. Die wijzigingen zijn gericht op lastenverlichting, het verbeteren en versnellen van de besluitvorming en het wegnemen van in de praktijk gerezen problemen.

Een aantal verbeteringen moet nog in werking treden. Dit gebeurt gelijktijdig met de noodzakelijke aanpassingen in onderliggende besluiten zoals het Besluit ruimtelijke ordening en het Besluit omgevingsrecht.

13. Mobiliteit op maat

In de structuurvisie is het belang aangegeven van een verbeterde positie van het openbaar vervoer en het langzaam verkeer.

Busvervoer

Ondanks de forse bezuinigingen blijft de kwaliteit van het busvervoer in Ridderkerk tot op heden vrijwel op hetzelfde peil. In het stadsregionaal proces "Naar een toekomstvast openbaar vervoer" is intensief deelgenomen. Met name in maatwerkvervoer wordt voor Ridderkerk nog kansen gezien; zie *Buurtbus*.

Buurtbus

De buurtbus draagt vooral bij aan het sociale aspect van het openbaar vervoer. De gemeente Ridderkerk en particuliere sponsors ondersteunen de exploitatie financieel. De ambitie van het college is om de buurtbus als maatwerkvervoer te integreren in het regulier openbaar busvervoer. Vanaf 2014 start, ondersteund met een financiële bijdrage van de stadsregio, naar verwachting een meerjarenproject met de inzet van 8-persoons RET bussen. Samen met de stichting Rijsoord Bereikbaar, de RET en de stadsregio wordt onderzocht of een sluitende exploitatieopzet haalbaar is met een dienstregeling met twee bussen.

Driehoeksveer

Het Driehoeksveer trekt ruim 60.000 passagiers per jaar). De gemeente Ridderkerk ondersteunt structureel, tezamen met de gemeenten Nederlek en Molenwaard, de Provincie Zuid Holland, Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde en het Geminicollege de exploitatie financieel. In 2013 draagt de RABO-bank nog bij, voor 2014 en verder heeft de bank moeten besluiten haar bijdrage te staken. Dit veroorzaakt op voorhand een tekort van € 5000,-. Hiervoor is nog geen compensatie gevonden.

Verkeersveiligheid

Een zo veilig mogelijke verkeersomgeving is een voortdurend streven en is uitgangspunt bij het beoordelen van situaties en nieuwe plannen. Dat neemt niet weg dat in de praktijk een verkeersruimte overzichtelijk en veilig genoemd mag worden, maar dat het foute gedrag van de verkeersdeelnemer onveiligheid creëert; een weerbarstig en lastig te beïnvloeden aspect. Desalniettemin wordt met snelheidsinformatiedisplays ingezet op gedragsbeïnvloeding.

Toegankelijkheid

Relatief veel aandacht gaat uit naar jongere, oudere en minder valide verkeersdeelnemers. Deze doelgroepen vragen extra aandacht qua veiligheid en comfort. Schoolroutes en schoolomgevingen worden, in overleg met de schooldirecties, indien nodig verbeterd. In de vormgeving van de buitenruimte wordt rekening gehouden met de toegankelijkheid voor mensen met een rollator of scootmobiel. In 2013 wordt de laatste hand gelegd aan de aanpassingen van bushaltes. Na voltooiing zullen ca. 50% van alle bushaltes (zoals overeengekomen met de stadsregio) toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

Bereikbaarheid hulpdiensten

In 2012 is, in nauw overleg met politie, buurtpreventie en brandweer, gestart met het oplossen van (parkeer)knelpunten in Drievliet. Reconstructies en aanleg van parkeerplaatsen heeft plaats gevonden langs de Molenvliet en Vogelvliet, in de Patrijs, Zalm en Tarbot. Dit moet leiden tot een verbetering van de leefbaarheid en veiligheid (bereikbaarheid hulpdiensten) in de wijk.

Autoveer Nederlek-Ridderkerk

Onderzoek heeft aangetoond dat een aanmeerplaats in Ridderkerk niet tot de mogelijkheden behoort. Inmiddels richt het onderzoek zich op een verbinding tussen Stormpolder en de Oostdijk in Rotterdam-IJsselmonde. Vanwege de verkeersinvloed hiervan op Ridderkerk wordt ook dit onderzoek gevolgd.

Elektrisch rijden

In Ridderkerk staan inmiddels 9 oplaadpalen voor elektrische auto's. Eind 2013 is dit uitgebreid naar 14 stuks. De komende jaren zal dit aantal waarschijnlijk verder toenemen. De stadsregio heeft de intentie om met alle inliggende gemeenten overeenkomsten aan te gaan die het mogelijk maakt het aantal oplaadlocaties fors uit te breiden.

Projecten

Mocht uit onderzoek blijken dat het technisch en financieel haalbaar is, zal in 2014

- de Westmolendijk fietsvriendelijker worden gemaakt;
- langs de zuidzijde van de Vlietlaan een tweerichting-fietspad worden aangelegd;
- de kruising Kievitsweg / Rijnsingel wordt gereconstrueerd;
- een rotonde wordt aangelegd op de aansluiting Vlietlaan - Donkerslootweg.

14. Duurzaamheid en milieu

Verschillende binnenstedelijke wegen en de doorsnijding van de snelwegen A15/A16 door onze gemeente leiden tot problemen op het gebied van geluidsoverlast en verslechtering van de luchtkwaliteit. In Ridderkerk kiezen we nu voor een meer offensieve aanpak. Inmiddels is een milieuprogramma opgesteld dat meer recht doet aan deze aanpak. Hierbij staat een uitwerking van de doelen en ambities uit de structuurvisie centraal. Behalve een integrale aanpak is ook een actievere houding richting de andere overheden belangrijk. Zelf ideeën aandragen ter verbetering van de leefomgeving en ingaan op actuele ontwikkelingen blijven van belang. Zo heeft het uitvoeren van de geluidsmetingen in Ridderkerk duidelijk gemaakt dat het meten en het berekenen van de geluidbelasting nagenoeg dezelfde resultaten oplevert. Dit gegeven kan positief worden aangewend in de communicatie richting burgers en andere overheden. Mede op basis van deze resultaten is het Actieplan Geluid opgesteld. De komende jaren wordt aan de uitvoering van deze acties gewerkt om, juist op die punten waar het aantal geluidsoverlast van gemeentelijke wegen het grootst is, de geluidsoverlast te verminderen. Op het terrein van duurzaamheid en duurzame energie is het van belang om de ingezette lijn vast te houden en verder uit te bouwen. Het verduurzamen van de Ridderkerkse samenleving is en wordt steeds belangrijker.

2. Programma De burger als Kiezer

2.1 Inleiding

De burger als kiezer is de burger die politiek wordt gerepresenteerd en die een bepaalde kwaliteit van politiek en bestuur mag verwachten. Als prestatie is omschreven dat het gemeentebestuur goed luistert naar zijn inwoners, een duidelijke visie heeft op de toekomst en waar maakt wat het belooft. Het jaar 2014 is het verkiezingsjaar voor de gemeenteraad. De voorbereidingen voor een vlekkeloos verloop van de verkiezingen zijn al gestart. Volgens plan zijn er nieuwe aanplakborden aangeschaft. In 2014 zal nog steeds met het rode potlood worden gestemd en de telling zal naar verwachting nog steeds met de hand moeten gebeuren.

2.2 Algemeen

Het programma De burger als Kiezer is het programma waarbinnen het gemeentebestuur en de Ridderkerkse samenleving elkaar ontmoeten. De Ridderkerkse ervaringen met participatie en de uitkomsten van de Bestuurskrachtmeting 2009 hebben ertoe geleid dat Participatie in Ridderkerk in totaliteit tegen het licht is gehouden. In 2012 zijn de bestaande convenanten met de platforms vernieuwd. Eind 2013 wordt ons participatiebeleid geëvalueerd.

Regionale samenwerking betekent krachtenbundeling. Hierdoor kan meer bereikt worden voor de regio en de afzonderlijke gemeenten, ook in de richting van de rijks- en provinciale overheid. Samenwerking is hiermee geen doel op zich, maar een middel om de Ridderkerkse bevolking beter van dienst te zijn. De samenwerking is soms in een vast samenwerkingsverband georganiseerd en in andere gevallen ontstaat deze spontaan omdat gemeenten elkaar op beleidsterreinen vinden. Het kabinet heeft een wetsvoorstel ingediend om de WGR+ in te trekken. De verwachting is dat deze wijziging met ingang van 1 januari 2015 van kracht zal worden. Op dat moment houdt de Stadsregio Rotterdam op te bestaan. Nieuwe of bestaande samenwerkingsverbanden zullen in plaats daarvan de taken gaan uitvoeren die nu door de stadsregio worden gedaan. Wellicht is in sommige gevallen de BAR-samenwerking de juiste schaalgrootte. De BAR-samenwerking gaat onverminderd voort en de raden hebben de colleges en burgemeesters toestemming verleend om de BAR GR op te richten. Met ingang van 1 januari 2014 is dat de formele werkgever van de ambtenaren, die nu in dienst zijn bij Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk. Zij zullen vanuit de BAR-organisatie de drie gemeentebesturen bedienen. In Ridderkerk zal bureau Bestuursondersteuning als regisseur/coördinatiepunt optreden tussen het gemeentebestuur en de BAR-organisatie. Daarbij zal steeds in het oog worden gehouden dat de behoeften van de Ridderkerkse samenleving in het Ridderkerkse beleid en de regelgeving de nodige aandacht krijgt. De raad stelt bij de begroting de budgetten vast die voor dit alles beschikbaar worden gesteld en controleert of ook daadwerkelijk binnen de gegeven kaders en budgetten wordt bestuurd. Als sluitstuk van de controle voert de Rekenkamercommissie onderzoek uit naar de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het gemeentelijk beleid en beheer. Mededeling van de voorgenomen onderzoeken doet de Rekenkamercommissie in haar jaarplan en verantwoording legt zij af in het jaarverslag. De raad ontvangt het plan en het verslag.

De taken die op allerlei terreinen vanuit de Rijksoverheid op ons afkomen, zijn voor een gemeente zoals Ridderkerk te groot om alleen uit te voeren. Veel aandacht zal de komende periode dan ook uitgaan naar samenwerking op allerlei gebieden en vooral het sociale domein. Juist dan is het noodzakelijk om aandacht te houden voor de lokale samenleving en de behoeften en wensen die daar leven.

2.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 2 De Burger als Kiezer

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.</p>	<p>Opkomstpercentage gemeenteraadsverkiezingen**.</p>	<p>De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website. Organiseren van een bijeenkomst met nieuwe inwoners. Zorgen dat de gemeenteraadsverkiezingen probleemloos verlopen.</p>	<p>De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website. Organiseren van een bijeenkomst met nieuwe inwoners.</p>
<p>Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.</p>	<p>Oordeel burger over invloed als kiezer.* Realisatie 2009: 4,9 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,9 Realisatie 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,9 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Publicatie van B&W-besluiten op website gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid.</p>	<p>Publicatie van B&W-besluiten op website gemeente en inzicht verschaffen in de afwegingen die tot het besluit hebben geleid.</p>
<p>Het gemeentebestuur luistert goed naar zijn inwoners.</p>	<p>Oordeel burger over vertegenwoordiging door gemeenteraad.* Realisatie 2009: 4,9 Realisatie 2010: 5,5 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 5,5 Realisatie 2012: 5,6 Streefcijfer 2013: 5,5 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>In aanvulling op de communicatie via het Gemeentejournaal zal de communicatie met de burger zich steeds meer via digitale kanalen gaan afspelen. De raadsvergaderingen worden via de website uitgezonden, in beeld en geluid. Deze uitzendingen worden ook gearchiveerd.</p>	<p>In aanvulling op de communicatie via het Gemeentejournaal zal de communicatie met de burger zich steeds meer via digitale kanalen gaan afspelen. De raadsvergaderingen worden via de website uitgezonden, in beeld en geluid. Deze uitzendingen worden ook gearchiveerd.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur.	Oordeel burger over besluitvaardigheid van de gemeenteraad**. Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,9 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 5,8 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0	De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website.	De bestuursplanning elk kwartaal bespreken in het Presidium. De besluiten van de raad maandelijks publiceren in het Gemeentejournaal en op de website.
Het gemeentebestuur maakt in het algemeen waar wat het belooft en zich voorneemt.	Vertrouwen burgers in B&W.* Landelijk gemiddelde is 6,0. Realisatie 2009: 5,1 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 6,3 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0	B&W-besluiten worden via de website gepubliceerd. Afliegen van wijkbezoeken.	B&W-besluiten worden via de website gepubliceerd. Voor wijkbezoeken zie programma 1.
	Oordeel burgers waarmaken beloften B&W.* Realisatie 2009: 4,8 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,5 Streefcijfer 2012: 5,6 Realisatie 2012: 5,5 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0	Hiermee gaan we onverminderd door in 2014.	Hiermee gaan we onverminderd door in 2014.
Het gemeentebestuur maakt in het algemeen waar wat het belooft en zich voorneemt.	Mening burgers over goed gemeentebestuur*. Landelijk gemiddelde is 6,0 (2010). Realisatie 2009: 5,4 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,3 Streefcijfer 2012: 6,1 Realisatie 2012: 6,3 Streefcijfer 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,1	Bij de toepassing van de Uitgangspunten voor Participatie geven we extra aandacht aan onze terugkoppeling op ideeën van burgers.	Bij de toepassing van de Uitgangspunten voor Participatie geven we extra aandacht aan onze terugkoppeling op ideeën van burgers.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als kiezer waardeert het gemeentebestuur.	Mening burgers over besluitvaardigheid van het college** Realisatie 2010: 5,9 Realisatie 2011: 5,9 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 5,9 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0	B&W-besluiten worden via de website gepubliceerd.	B&W-besluiten worden via de website gepubliceerd.
Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.	Oordeel betrekken burger bij totstandkoming en uitvoering van plannen* Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 5,6 Realisatie 2012: 5,5 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0	De uitgangspunten voor participatie 2010 worden eind 2013 geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. We dragen actief uit wat we doen in Ridderkerk.	Werken volgens het nieuw vastgestelde participatiebeleid. We dragen actief uit wat we doen in Ridderkerk.
Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten) waardeert het gemeentebestuur. Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de totstandkoming van beleid.	Oordeel interesse gemeente in mening burgers* Realisatie 2009: 5,5 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,0 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 6,1 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0	De uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. Spreekuur college.	De uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt. Spreekuur college.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten) waardeert het gemeentebestuur.</p>	<p>Oordeel voldoende inspraakmogelijkheden in plannen*. Realisatie 2009: 5,3 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 5,7 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>de uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en als nodig bijgesteld; Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.</p>	<p>de uitgangspunten voor participatie 2010 worden geëvalueerd en als nodig bijgesteld; Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.</p>
<p>Het gemeentebestuur betreft burgers in voldoende mate bij de uitvoering van beleid.</p>	<p>Oordeel betrekken burgers bij uitvoeren plannen*. Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 5,4 Realisatie 2011: 5,5 Streefcijfer 2012: 5,6 Realisatie 2012: 5,5 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 6,0</p> <p>Oordeel burgers of zij voldoende invloed hebben op wat de gemeente doet*. Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 4,9 Realisatie 2011: 5,2 Streefcijfer 2012: 5,1 Realisatie 2012: 5,0 Streefcijfer 2013: 5,1 Streefcijfer 2014: 6,0</p>	<p>Standaard worden mensen via de website van de gemeente en het Gemeentejournaal van de Combinatie uitgenodigd om mee te denken bij het gemeentelijk beleid. Medio 2012 is er een ondernemers-participatieplatform opgericht. Dit platform wordt in 2014 verder uitgebouwd. Online-participatie wordt toegepast op daarvoor geschikte participatie-thema's.</p> <p>Er is aandacht voor de stijl van besturen op de site, in het Gemeentejournaal, via folders in het gemeentehuis en in de ambtelijke organisatie wordt volgens die wijze gewerkt. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.</p>	<p>Standaard worden mensen via de website van de gemeente en het Gemeentejournaal van de Combinatie uitgenodigd om mee te denken bij het gemeentelijk beleid. Medio 2012 is er een ondernemers-participatieplatform opgericht. Dit platform wordt in 2014 verder uitgebouwd. Online-participatie wordt toegepast op daarvoor geschikte participatie-thema's.</p> <p>Er is aandacht voor de stijl van besturen op de site, in het Gemeentejournaal, via folders in het gemeentehuis en in de ambtelijke organisatie wordt volgens die wijze gewerkt. Voor de terugkoppeling van de input uit participatie werken we met een format. Als er participatie is geweest, wordt die terugkoppeling als bijlage bij elk B&W-besluit gevoegd en openbaar gemaakt.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: De Ridderkerkse burger als partner (in participatietrajecten) waardeert het gemeentebestuur.</p> <p>Het gemeentebestuur wordt door andere overheden als partner beschouwd.</p>	<p>Oordeel burgers over de bestuurlijke samenwerking in relatie tot het coalitieakkoord.</p>	<p>We besteden steeds meer aandacht aan het uitdragen van de kernwaarden van Ridderkerk. Deelname aan landelijke projecten verankering burgerparticipatie en bewegende beelden</p>	<p>We besteden steeds meer aandacht aan het uitdragen van de kernwaarden van Ridderkerk. Deelname aan landelijke projecten verankering burgerparticipatie en bewegende beelden</p>
<p>Kerdoel: Ridderkerk wil samen met Barendrecht en Albrandswaard invloed uitoefenen op landelijk, provinciaal en regionaal niveau.</p> <p>De BAR-gemeenten worden door andere overheden als partner beschouwd.</p>	<p>Oordeel burgers over de bestuurlijke samenwerking in relatie tot het coalitieakkoord.</p>	<p>Zie hierboven, maar dan in BAR-verband.</p>	<p>Zie hierboven, maar dan in BAR-verband. Het oordeel van de burger kan niet bij de bestuurskrachtmeting worden gevraagd. Uitgangspunt bij de BAR-samenwerking is, dat de burger er in het slechtste geval niets van merkt, maar eigenlijk beter bediend wordt dan voor de samenwerking.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

2.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Kiezer is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Verordening bezwaarschriften (2006)
- Verordening klachtenbehandeling (2005)
- Het Reglement van orde van de raad
- De Verordening op de raadsvoorbereiding (2006)
- Inspraakverordening gemeente Ridderkerk (2009)
- Notitie Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur (2010)
- BAR Koersdocument 2007 (en uitgebouwd in BAR-Beter 2012)
- BAR-code (2013)

2.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

2.5.1 Totale lasten en baten

Programma 2	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2012	Begroting 2013 na wijz.	Primaire Begr. 2014	Meerjarenbegroting		
				2015	2016	2017
Lasten	-2.640.300	-4.119.000	-1.824.100	-1.696.100	-1.591.200	-1.652.400
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
a. Griffie			-177.600	-172.300	-167.100	-166.800
b. Openbaar bestuur			-1.606.700	-1.484.000	-1.424.300	-1.485.800
c. Overige producten			-39.800	-39.800	200	200
Baten	185.700	660.000	0	0	0	0
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
Openbaar bestuur						
Saldo voor bestemming	-2.454.600	-3.459.000	-1.824.100	-1.696.100	-1.591.200	-1.652.400
Toevoeging reserve	-343.800	-400.000	0	0	0	0
Onttrekking reserve	110.300	1.750.100	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	-233.500	1.350.100	0	0	0	0
Saldo na bestemming	-2.688.100	-2.108.900	-1.824.100	-1.696.100	-1.591.200	-1.652.400
Verschillen programma 2			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			284.800	128.000	232.900	171.700
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-750.200	-771.600	-774.800	-745.400	-761.100
Totaal saldo programma 2	-2.688.100	-2.859.100	-2.595.700	-2.470.900	-2.336.600	-2.413.500

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

2.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal
+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Verkiezingen</u> In 2013 zijn er geen verkiezingen, terwijl er in 2014 twee verkiezingen zijn, die van de Gemeenteraad en het Europees Parlement.		-137.600
<u>Voorziening wethouderspensiolen</u> In 2013 is op basis van een advies van de commissie BBV de reserve wethouderspensiolen vrijgevallen ten gunste van de bestaande voorziening wethouderspensiolen voor een bedrag van € 1.353.200. Hierna bedraagt het saldo van de voorziening wethouderspensiolen € 2.576.300.	BN BN	1.353.200 -1.353.200
<u>Wachtgelden politieke ambtsdragers</u> In 2014 zijn er lagere lasten van uit te keren wachtgelden aan voormalige wethouders.		72.900
<u>Fricriebudget BAR</u> Er zijn geen frictiekosten geraamd voor 2014. In 2013 is het volledige bedrag van € 1.000.000 opgenomen in de begroting van Ridderkerk. De BAR frictiekosten worden verdeeld op basis van de verdeelsleutel 2-1-2 (B-A-R). Van Barendrecht en Albrandswaard vervalt de opbrengst van € 600.000. Tegenover ons aandeel van de lasten van € 400.000 vervalt de aanwending van de reserve frictiekosten BAR-samenwerking. Er treedt geen budgettair effect op.	BN BN BN	1.000.000 -600.000 -400.000
<u>Reserve Frictiekosten BAR-samenwerking</u> In 2013 is de reserve Frictiekosten BAR-samenwerking gevormd. In 2014 is dit niet geraamd waardoor een voordeel optreedt. Voor de exploitatie van de begroting ontstaat geen budgettair effect omdat de algemene reserve in 2014 (hoofdstuk 7) hiervoor niet wordt aangewend.	BN	400.000
Overige verschillen		-50.500
Saldo verschil		284.800

2.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen
BN = budgettair neutraal

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Verkiezingen</u> In 2015 is er één verkiezing, nl. voor de Provinciale Staten. In 2016 zijn er geen verkiezingen. In 2017 is er één verkiezing, nl. voor de Tweede Kamer.		71.300	137.600	71.300
<u>Wachtgelden politieke ambtsdragers</u> Vanaf 2015 is er minder wachtgeld uit te keren aan voormalige wethouders ten opzichte van 2014.		40.000	40.000	40.000
<u>BAR-samenwerking</u> Per in 1 januari 2014 gaat de BAR-organisatie van start. De verwachting is dat in 2014 en 2015 nog kosten gemaakt worden ten behoeve van de afwikkeling van de BAR-samenwerking. Het structurele budget van € 40.000 is met ingang van 2016 afgeraamd.			40.000	40.000
Overige verschillen		16.700	15.300	20.400
Saldo verschil		128.000	232.900	171.700

2.6 Trends en ontwikkelingen

Waardering burgers voor gemeentebestuur

Een belangrijk onderdeel van het jaarlijkse onderzoek Waarstaatjegemeente bestaat uit de waardering voor het gemeentebestuur. De cijfers die hierin door de Ridderkerkse burger aan het gemeentebestuur werden gegeven, lagen 0,6 punten onder het landelijk gemiddelde. Weliswaar zijn de cijfers voor een groot deel afhankelijk van de onderwerpen die op het meetmoment in de gemeente aan de orde zijn. Uit nader onderzoek is gebleken dat de score voor een groot deel werd bepaald door de mening over besluitvaardigheid van het gemeentebestuur. In het nieuwe onderzoek zijn hiernaar verdiepvragen gesteld. Daarnaast hebben de participatieplatforms het verzoek gekregen van het college van B&W om adviezen te geven waarmee de cijfers kunnen worden verhoogd. Deze adviezen zullen worden meegenomen in de evaluatie van ons participatiebeleid.

2.7 Waarstaatjegemeente (WSJG)

Veranderingen WSJG op komst

Het Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING) heeft aangekondigd dat de Waarstaatjegemeente meting gaat veranderen. De burgerrollen worden losgelaten, maatschappelijke thema's, de netwerksamenleving en hostmanship worden uitgangspunt voor de meting. Tevens wordt het vernieuwde generiek toezicht door de provincie toegevoegd aan de Waarstaatjegemeente meting. Deze informatie is ook bedoeld als verantwoordingsinformatie van het college aan u als gemeenteraad. U als gemeenteraad krijgt daardoor meer verantwoordingsinformatie van het college via de Waarstaatjegemeente meting. KING is met de Provincie en Deloitte de vernieuwde vragenlijst en de presentatievorm van het Waarstaatjegemeente rapport aan het ontwikkelen. KING is bij het 'proefdraaien' geconfronteerd met enkele inhoudelijke en methodische knelpunten. KING heeft 23 mei 2013 aangegeven met nieuwe voorstellen te komen. Zodra deze bekend zijn zult u worden geïnformeerd.

De burger als Kiezer

In de tabel "Beoogd effect" is opgenomen dat de beoordeling van het gemeentebestuur (raad, burgemeester en college) met minimaal een 6 moet worden gewaardeerd door de burger als kiezer.

Doorontwikkeling participatie

Participatie in Ridderkerk is met de vaststelling van de notitie Ridderkerk, participatie, burgers en bestuur in de volgende fase beland. Voor de ambtelijke organisatie zijn handvatten ontwikkeld, die de medewerkers in staat stellen om op een eenvoudige wijze vast te stellen welke vorm van participatie bij een bepaald onderwerp de voorkeur geniet en met welke participanten dat moet gebeuren. In plaats van alle beleidsvoornemens de samenleving in te schieten, besluit het college of de raad bij een startnotitie welke participanten gericht benaderd worden. Natuurlijk kan iedereen, die vindt dat hij of zij iets te melden heeft over een onderwerp, het gemeentebestuur daarvoor benaderen. Hetzij de raad, dan wel het college. Hiervoor is naast de bestaande kanalen een collegespreekuur ingericht dat goed bezocht wordt. De uitkomsten van de evaluatie van de participatienota, die in 2013 is gehouden, zullen zo nodig worden verwerkt. De visie van het college op de rol van de burger en de werkwijze die daarbij hoort binnen de gemeente is breed uitgedragen in de organisatie. Door middel van voorbeeldformulieren, voorlichting en de cursus "Hoe werkt de gemeente Ridderkerk" zijn en worden de medewerkers hierin getraind. Het format, waarmee participanten op de hoogte worden gesteld van hetgeen er met hun bijdrage is gedaan, wordt door de ambtenaren gebruikt. Daarnaast verloopt de communicatie hierover via de website en door middel van een folder, die regelmatig wordt vernieuwd.

Regionale samenwerking

De rijksoverheid had aangegeven dat de stadsregio's in de huidige vorm zouden worden opgeheven. Na de val van het kabinet was het op rijksniveau stil geworden. Op 19 juni 2013 heeft het kabinet een wetsvoorstel ingediend om de WGR+-regio's op te heffen. Naar verwachting zal die wetswijziging op 1 januari 2015 van kracht worden. De ontwikkelingen rond de metropoolregio Rotterdam Den Haag gaan onverminderd door, zodat er in 2014 zicht is op de samenwerking na opheffing van de stadsregio. Tot dan neemt op grond van de portefeuille die een collegelid in het eigen college heeft, deze deel aan het portefeuillehoudersoverleg van de Stadsregio. Zaken die de gemeenteraad op de stadsregionale agenda wil krijgen, worden via dit kanaal of via de vertegenwoordigers in het Algemeen Bestuur ingebracht. Daarnaast neemt de burgemeester deel aan het Bestuursforum voor de voorbereiding van de GR voor de metropoolregio. Ambtelijk worden die bijeenkomsten voorbereid en ook daaraan neemt Ridderkerk deel.

Met de opheffing van de stadsregio zullen er taken zijn die geen van de gemeenten alleen kan uitvoeren. Wellicht zijn daar taken bij die in BAR-verband kunnen worden uitgevoerd, omdat de BAR-schaal de juiste grootte is. Er zullen ook taken zijn die in samenwerkingsverbanden met een andere samenstelling worden uitgevoerd. In 2014 wordt u daarover verder op de hoogte gesteld.

3. Programma De burger als Klant

3.1 Inleiding

De burger, het bedrijf of de instelling heeft in dit programma de rol van klant die recht heeft op een goede kwaliteit van dienstverlening. Zij hebben een één op één contact met de gemeente. Dit contact vindt plaats, soms digitaal, soms aan een balie of telefonisch of soms via derden. Onder dienstverlening vallen alle contacten waar aan de gemeente informatie verstrekt, een klacht of een melding afhandelt of een transactie uitvoert, zoals het verstrekken van een hulpmiddel aan gehandicapten, een paspoort of een vergunning.

De missie van het programma De burger als Klant is “een tevreden klant door het leveren van maatwerk in dienstverlening” door altijd te denken vanuit de logica van de klant. Dit betekent niet dat de klant kan bepalen wat er gebeurt. De gemeente stelt altijd randvoorwaarden voor wat mogelijk is.

Denken vanuit de logica van de klant betekent weten wat de klant wil. Hierbij is van belang:

- een persoonlijke benadering;
- een gemakkelijke dienstverlening;
- kwaliteit in diensten en producten;
- een voor iedereen duidelijke open werkwijze;
- keuzevrijheid met welk kanaal zij de gemeente benadert;
- klanten kunnen met hun klachten en adviezen over de dienstverlening terecht bij de gemeente.

We moeten ons goed realiseren dat de gemeente niet in een vrije markt opereert, en dus op een aantal producten het monopolie heeft én niet alle vragen naar tevredenheid van de klant kan of mag beantwoorden. Kortom: over het algemeen *kiezen* onze klanten er niet voor om met ons zaken te komen doen. Dat beperkt ons in onze mogelijkheden om te 'scoren' op dienstverlening. Om met de Belastingdienst te spreken: leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker. De essentie van het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening gaat dan ook om het 'makkelijker' maken.

3.2 Algemeen

Breed opgevat gaat dienstverlening niet alleen over contacten aan de balie, maar ook over de wijze waarop we als gemeente communiceren, hoe we onze inspraak organiseren, hoe we handhaven etc. Binnen het programma De burger als Klant richten we ons vooral op de individuele klant met zijn of haar individuele vraag.

Onder dit programma vallen drie specifieke processen van dienstverlening:

- aanvragen van Wmo-voorzieningen / verstrekkingen (De Wijzerplaats);
- Werk en Inkomen;
- Inwonerszaken.

3.2.1 De Wijzerplaats

Als een inwoner geestelijke of lichamelijke beperkingen heeft, waardoor hij of zij moeite heeft om mee te komen in de maatschappij, dan kan deze inwoner in aanmerking komen voor hulp van de gemeente (maatschappelijke ondersteuning). Een inwoner ontvangt deze hulp in natura, als financiële tegemoetkoming of als een persoonsgebonden budget. Deze hulpvoorzieningen – die verstrekt worden door De Wijzerplaats – moeten de inwoner in staat stellen om:

- een huishouden te voeren;
- zich te verplaatsen in en om de woning;
- zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

Met De Wijzerplaats beoogt de gemeente om de toegang tot - en het bereik van voorzieningen (voorliggend of individueel) te vergroten.

In 2014 wordt de Wijzerplaats ondergebracht in de nieuw te vormen afdelingen Toegang en Verstrekkingen in de nieuwe BAR-organisatie. De loketfunctie van de Wijzerplaats wordt ondergebracht in het nieuwe KCC.

In 2014 zal worden gewerkt aan de kantelingsgerichte werkwijze. We zetten steviger in op de voorliggende voorzieningen en de eigen regie van de hulpvrager. De Kanteling gaat uit van individueel maatwerk, gebaseerd op de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden van burgers.

De volgende uitgangspunten zijn daarbij leidend:

- Maximaliseren van zelfregie: mensen zijn verantwoordelijk voor hun eigen leven (en de opvoeding van kinderen) en doen naar vermogen mee.
- Stimuleren en maximaliseren van het zelfoplossend vermogen van de burger en diens netwerk.
- Zorgen voor een vangnet voor kwetsbare burgers: ook hier blijven we kijken naar wat iemand kan (fysiek, mentaal en financieel) en hoe we die kracht kunnen stimuleren.
- In de Brede Toegang de cliëntvraag centraal stellen en niet de voorzieningen. Dit is een focusverschuiving van het verstrekken van (individuele)voorzieningen naar vraagverheldering en het ontwikkelen van (nieuwe vormen) van hulp en ondersteuning. Dit leidt tot één plan voor de ondersteuning in samenhang met alle levensdomeinen en is gericht op het versterken van zelfredzaamheid en participatie.
- Investeren in vraagverheldering via het keukentafelgesprek en een brede indicatie.
- De vormgeving (wie doet het) van het keukentafelgesprek kan per gemeente verschillen, maar de wijze van gespreksvoering zal op dezelfde wijze worden uitgewerkt.
- Partners een belangrijke rol in het loket geven en mee laten kantelen. We gaan samen met relevante partnerorganisaties de toegang ontwikkelen waarbij partners een actieve rol krijgen.
- Ontwikkelen van (nieuwe vormen) van hulp en ondersteuning samen met de partners. De arrangementen die we aan zullen bieden, richten zich op bevordering van de eigen kracht, ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers en algemene voorzieningen.
- Inzetten op vroeg signalering en preventie, de risicogroepen zijn in beeld.
- Aansluiten bij de uitgangspunten van Welzijn nieuwe stijl.
- De (in de wet vastgelegde) resultaten uit de Wmo als reikwijdte van de compensatie uitwerken in de gekantelde verordening en beleidsregels.

3.2.2 Werk en Inkomen

Met werk sla je twee vliegen in één klap: er is een inkomen en er is een sociale structuur. Daarom richt het deelprogramma Werk en Inkomen zich – voor de burger die anders aangewezen zou zijn op een uitkering – vooral op het vinden van werk. Dat gebeurt samen met de ketenpartners als het UWV-Werkplein, onderwijsinstututen en andere overheden, maar ook met werkgevers. De gemeente Ridderkerk heeft in de afgelopen jaren diverse successen geboekt met onder andere de inzet van een regisseur Werk. In 2014 wordt de uitvoering van sociale zaken gedaan door de nieuwe ambtelijke BAR organisatie. De werkprocessen en aanpak worden op elkaar afgestemd, waarbij de hoogste efficiency en de grootste uitstroom kunnen realiseren. Door de economische crisis zal het aantal beschikbare banen minder worden en de toestroom richting de gemeente meer. Voor de groepen die nu al aan de kant staan zal het nog moeilijker worden om aan de slag te komen.

Ridderkerkers die niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien, hebben toegang tot de bijstand. Het recht op bijstand voor hen die dit echt nodig hebben blijft ook in 2014 van kracht. De gemeente Ridderkerk verstrekt bijstand alleen aan hen voor wie dat noodzakelijk is. Bijstandsverlening dient dan ook als een tijdelijk vangnet, waarbij nadrukkelijk aandacht is voor het voorkomen van onrechtmatige verstrekkingen. Het tijdelijke karakter van de bijstand wordt ingevuld met een adequaat re-integratiebeleid. De inzet is dan ook te allen tijde gericht op re-integratie; al blijft er een groep voor wie de afstand tot de arbeidsmarkt (te) groot is.

Voor de groeiende groep ouderen die geen volledige rechten in het kader van de Algemene Ouderdomswet (AOW) hebben opgebouwd is per 1 januari 2010 een landelijke regeling in het leven geroepen. Deze regeling wordt uitgevoerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De gemeente wil deze groep echter actief blijven benaderen om stille armoede onder deze groep te bestrijden door het verstrekken van bijzondere bijstand.

Voor onverwachte en noodzakelijke kosten kan de bijzondere bijstand een oplossing bieden voor mensen met een minimuminkomen. De gemeente wil een ruimhartig minimabeleid voeren, waarin zowel ruimte is voor individuele arrangementen als voor collectieve regelingen. Toegankelijkheid staat hierbij voorop: zowel door het bevorderen van de bekendheid van de regelingen als ook door

eenvoudige procedures. Een beperkt inkomen kan veroorzaakt worden doordat er schulden zijn. Zijn er teveel schulden, dan kan schuldhulpverlening helpen om deze problematiek op te lossen. Als extra dienstverlening is er een regisseur Schuldhulpverlening in dienst genomen. Deze regisseur kijkt aan de voorkant welke vorm van ondersteuning het beste past bij de schuldenproblemen van de individuele aanvrager. Daarnaast is uit onderzoek gebleken dat goede schuldhulpverlening een voorwaarde is voor het oplossen van andere sociaal maatschappelijke problemen van burgers en het uitstromen uit de uitkering van mensen met bijvoorbeeld een WWB- of een WW-uitkering. Ook is uit dit onderzoek gebleken dat de baten van schuldhulpverlening ruim twee keer zo hoog zijn als de bedragen die er aan uitgegeven worden. Goede schuldhulpverlening bespaart kosten op het gebied van onder andere de Wet Werk en Bijstand (WWB), dakloosheid, huisuitzettingen, maatschappelijk werk en GGZ. De toenemende vraag naar schuldhulpverlening blijft een aandachtspunt. In het huidige beleid is er meer aandacht voor preventie en een betere ketensamenwerking.

In 2008 is de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) gewijzigd. Deze wet beoogt dat meer mensen met een WSW-indicatie terecht komen op een werkplek, liefst bij een gewone werkgever die bij hen past. In 2010 hebben de BAR-gemeenten besloten om de bemiddeling tussen cliënt en werkgever en het wachtlijstbeheer in eigen beheer uit te voeren. In de komende jaren zal expliciet aandacht besteed worden aan de WSW binnen de uitvoering van de Participatiewet. Naar verwachting moeten alle cliënten met een indicatie, afgegeven na 1998, herkeurd worden. Een deel van deze cliënten zal na de keuring werkzaam blijven in een WSW-omgeving. De rest zal in samenwerking met de SW-bedrijven moeten uitstromen. Het instrument hiervoor zal waarschijnlijk het regionaal werkbedrijf worden, zoals vermeld in het Sociaal Akkoord.

Het Sociaal Akkoord heeft geleid tot een uitstel in de invoering van de Participatiewet. Net zoals de meeste gemeenten in Nederland verwacht gaat de gemeente Ridderkerk door met de voorbereidingen van de Participatiewet. Het uitstellen van de Participatiewet heeft tot gevolg dat op dit moment de WSW, WWB en Wajong nog niet worden samengevoegd.

Het coalitieakkoord van het huidige college verbindt nadrukkelijker de terreinen economie, sociale zaken. Er wordt nauw samengewerkt tussen de 'allround economisch adviseur' en de regisseurs werk. De werkwijze van de Ridderkerkse medewerkers wordt afgestemd binnen de nieuwe ambtelijke BAR organisatie, waarbij er ruimte is voor de lokale situatie.

Met ingang van 1 januari 2013 is de gewijzigde Wet inburgering in werking getreden. In deze gewijzigde wet komt de verantwoordelijkheid voor het inburgeren volledig bij de inburgeringsplichtige zelf te liggen. De gemeente heeft geen rol meer in de inburgering van nieuwkomers die zich vanaf 2013 in Nederland vestigen. Inburgeraars die al vóór 2013 in Nederland waren, blijven onder de regierol van de gemeente vallen. Voor deze groep zal de gemeente de hieronder genoemde rollen moeten blijven vervullen totdat zij ook ingeburgerd zijn. Het gaat om de volgende rollen/functies:

- De faciliterende functie: door het aanbieden van een inburgeringsvoorziening.
  - De handhavingfunctie: door in het uiterste geval bestuurlijke boetes op te leggen bij niet-naleving.
  - De informatiefunctie: het informeren van inburgeringsplichtigen over hun rechten en plichten.
- Voor de nieuwkomers (statushouders) zal vanaf 2013 de gemeente alleen maatschappelijke begeleiding moeten verzorgen.

De gesubsidieerde banen in het kader van de WWB leggen een groot beslag op de beschikbare re-integratiemiddelen en verdringen daarbij andere bestedingsmogelijkheden. Vanaf 2014 vindt de afbouwperiode van maximaal twee jaar plaats. De loonwaardes zijn bepaald van de gesubsidieerde banen. Bij een hoge loonwaarde wordt de subsidie per 2014 niet meer verlengd. Bij een lagere loonwaarde vindt er een afbouwperiode plaats, waarbij de loonwaarde de subsidievoet wordt voor 2014.

De gemeente besteedt veel aandacht aan de verbetering van de dienstverlening. Binnen het deelproces Werk en Inkomen wordt hier expliciet aandacht voor gevraagd. Zo wordt gewerkt aan kwaliteitsnormen voor de diverse producten en diensten. Verder worden alle processen onder de loep genomen om te kijken of deze klantgericht en klantvriendelijker kunnen, met minder

administratieve belasting voor de burger en een optimaal gebruik van de automatiseringsmogelijkheden. In de nabije toekomst moet het mogelijk zijn om steeds meer producten via internet digitaal aan te vragen, te laten afhandelen en / of te muteren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de minimavoorzieningen. Ook het beschikbaar stellen aan burgers van de over hen geregistreerde gegevens - via het Digitale Klanten Dossier (DKD) - moet zo spoedig mogelijk worden gerealiseerd.

Voor het realiseren van de prestaties benut de gemeente het jaarlijks geormerkte budget Participatiebudget volledig. Op het beschikbare budget voor de WSW bestaat een jaarlijks tekort. Dit tekort wordt veroorzaakt doordat er sinds 2009 een taakstelling is opgelegd door de minister, waardoor er minder plaatsen beschikbaar zijn en doorstroom maar zeer beperkt mogelijk is.

3.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 3 De burger als Klant

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p>			
De inwoners van Ridderkerk zijn tevreden over de geleverde dienstverlening.	Totaal oordeel bezoeker over de geleverde dienstverlening.	De verwachting is dat eind 2014 het gezamenlijke KCC (Klant Contact Centrum) in BAR-verband vergaand zal zijn gerealiseerd. Via het nieuwe postsysteem zal managementinformatie worden gegenereerd waarmee zal worden gestuurd op tijdige afhandeling van poststukken. De overgang naar het 14+ nummer zal voor Ridderkerk gelijktijdig plaatsvinden met de implementatie van het BAR-callcenter.	Verdere doorontwikkeling van het gezamenlijk KCC. Door middel van het postregistratiesysteem Verseon wordt gestuurd op tijdige afhandeling van poststukken. In BAR-verband zullen wensen en eisen voor de telefonische bereikbaarheid steeds verder worden uitgewerkt.
De openingstijden van het gemeentehuis zijn voldoende.	Oordeel bezoeker openingstijden gemeentehuis*. Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 7,2 Realisatie 2012: 6,7 Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5 Aantal uren per week waarop centrale publieksbalie is geopend**.	Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers en aanpassing van de openingstijden, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden.	Met constante regelmaat zullen de bevindingen van het monitoren geëvalueerd worden. Conclusies en te nemen stappen zullen opgenomen worden in de werkprocedures.
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p>			
Bij het loket van het gemeentehuis hoeft je niet lang te wachten.	Oordeel bezoeker over wachttijd voor het loket*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,3 Streefcijfer 2012: 7,9 Realisatie 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 8,3 Streefcijfer 2014: 8,3	Constant monitoren van de klantenstroom en daarop gebaseerde inzet van medewerkers, zodat wachttijden de maximale norm zo min mogelijk overschrijden.	Medewerkers sturen nadrukkelijk op wachttijd. Het op afspraak werken wordt als uitgangspunt gehanteerd. Met constante regelmaat zullen de bevindingen van het monitoren geëvalueerd worden. Conclusies en te nemen stappen zullen opgenomen worden in de werkprocedures.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>De ambtenaren (aan het loket) van het gemeentehuis zijn correct en vriendelijk.</p>	<p>Oordeel bezoeker vriendelijkheid medewerker*. Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,3 Streefcijfer 2012: 8,0 Realisatie 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,3 Streefcijfer 2014: 8,3</p> <p>Oordeel bezoeker verzorgdheid medewerker*. Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,1 Streefcijfer 2012: 8,0 Realisatie 2012: 7,9 Streefcijfer 2013: 8,1 Streefcijfer 2014: 8,1</p> <p>Oordeel bezoeker inleving medewerker*. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 7,9 Realisatie 2012: 7,7 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p>	<p>Klantgerichtheid, inlevend, ondernemend en verbindend zijn kerncompetenties in dit programma. Medewerkers worden individueel gecoacht op de ontwikkeling van deze competenties.</p>	<p>In het opleidingsplan voor balie medewerkers frontoffice is gastheerschap als vast onderdeel opgenomen.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>De ambtenaren (aan het loket) van het gemeentehuis helpen je snel en vakkundig.</p>	<p>Oordeel bezoeker deskundigheid*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,3 Streefcijfer 2012: 7,9 Realisatie 2012: 7,8 Streefcijfer 2013: 8,3 Streefcijfer 2014: 8,3</p> <p>Oordeel bezoeker doorlooptijd*. Realisatie 2010: 7,7 Realisatie 2011: 7,9 Streefcijfer 2012: 7,7 Realisatie 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 7,9</p> <p>Oordeel bezoeker duidelijkheid informatie*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 8,2 Streefcijfer 2012: 7,9 Realisatie 2012: 7,7 Streefcijfer 2013: 8,2 Streefcijfer 2014: 8,2</p> <p>Aantal gegronde bezwaar- en beroepschriften op aanvragen bouwvergunningen**</p>	<p>Binnen het project Antwoord © wordt gewerkt aan de totstandkoming van een KCC (Klant Contact Centrum). Dit moet er toe leiden dat 80% van alle vragen en diensten in één keer volledig en juist worden beantwoord / geleverd. De kwaliteiten en competenties van de KCC-medewerkers hebben specifieke aandacht binnen dit project.</p>	<p>In het opleidingsplan voor balie medewerkers frontoffice zijn vakinhoudelijke modules als vast onderdeel opgenomen.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening. Het gemeentehuis is goed verzorgd.</p>	<p>Oordeel bezoeker bereikbaarheid*. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 7,6 Realisatie 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p> <p>Oordeel bezoeker parkeergelegenheid*. Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,0 Realisatie 2012: 7,2 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p> <p>Oordeel bezoeker overzichtelijkheid*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 7,8 Streefcijfer 2012: 7,5 Realisatie 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,8 Streefcijfer 2014: 7,8</p> <p>Oordeel bezoeker bewegwijzering*. Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,7 Streefcijfer 2012: 7,6 Realisatie 2012: 7,7 Streefcijfer 2013: 7,7 Streefcijfer 2014: 7,7</p> <p>Oordeel bezoeker privacy*. Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,5 Realisatie 2012: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,0. Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5</p>	<p>Geen specifieke acties.</p>	<p>Geen specifieke acties.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk kan de burger rekenen op een goede kwaliteit van dienstverlening.</p> <p>Het gemeentehuis is goed verzorgd.</p>	<p>Oordeel bezoeker wachttruimte*. Realisatie 2010: 7,9 Realisatie 2011: 7,9 Streefcijfer 2012: 7,6 Realisatie 2012: 7,8 Streefcijfer 2013: 7,9 Streefcijfer 2014: 7,9</p>	<p>Oordeel bezoeker over prijs dienstverlening*. Realisatie 2010: 6,2 Realisatie 2011: 5,5 Streefcijfer 2012: 6,2 Realisatie 2012: 6,7 Streefcijfer 2013: 6,2 Streefcijfer 2014: 6,2</p>	<p>Leges worden zo laag mogelijk gehouden. Uiteraard moet het wel kostendeckend blijven.</p>
<p>De prijs voor de producten en diensten is redelijk.</p>		<p>Leges worden zo laag mogelijk gehouden. Uiteraard moet het wel kostendeckend blijven.</p>	<p>Leges worden zo laag mogelijk gehouden. Uiteraard moet het wel kostendeckend blijven.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk kan de informatie die de gemeente geeft is voldoende en begrijpelijk.</p>	<p>Oordeel burgers over duidelijkheid informatie* Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 6,9 Realisatie 2012: 7,1 Streefcijfer 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2</p> <p>Oordeel burgers over toegankelijkheid informatie* Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,1 Streefcijfer 2012: 6,9 Realisatie 2012: 7,1 Streefcijfer 2013: 7,1 Streefcijfer 2014: 7,1</p> <p>Oordeel burgers over gemeentelijke informatie via kranten* Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,4 Realisatie 2012: 7,6 Streefcijfer 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4</p> <p>Oordeel burgers over informatie via website* Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 6,9 Streefcijfer 2014: 6,9</p>	<p>Het digitale kanaal zal steeds verder worden geprofessionaliseerd en aangepast aan de wensen van de burger. Dit vormt de ruggengraat van de informatievoorziening.</p>	<p>Verdere ontwikkeling van juiste informatie over de producten en diensten van de gemeente via het digitale kanaal.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk zijn burgers die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.</p>	<p>Oordeel cliënt over wachtlijd tussen aanvraag en verkrijgen van hulp***. (streefcijfer: 85% tevreden)</p>	<p>Reguliere inzet zodat cliënten binnen de (wettelijk) gestelde termijn antwoord krijgen. Streven daarbij is dat 85% van de cliënten tevreden is.</p>	<p>Wordt onderdeel van de afdeling Toegang.</p>
	<p>Oordeel cliënt over indicatiestelling***. (streefcijfer: 88% tevreden)</p>	<p>Verdere invoering van de gekantelde werkwijze door integrale aanpak op alle levensdomeinen van de cliënt. Deze werkwijze wordt in BAR-verband uitgevoerd.</p>	<p>Zal vorm krijgen binnen de afdeling Toegang.</p>
	<p>Oordeel cliënt over hulp bij huishouden***. Uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 7,8. Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 7,9 Streefcijfer 2012: 7,8 Realisatie 2012: nog in onderzoek SGBO Streefcijfer 2013: 7,8 Streefcijfer 2014: 7,5</p>	<p>Aandacht voor het behoud van een hoog kwaliteits- en serviceniveau is ook in 2014 een voorwaarde. Dit wordt meegenomen bij het programma van eisen t.a.v. hulp bij het huishouden. Gezien de ophanden zijnde Rijksbeleidswijzigingen en de bezuinigingen wordt het behalen van een 7,5 (als ondergrens) realistisch geacht.</p>	<p>Nog onbekend, afhankelijk van Rijksbeleid.</p>
	<p>Oordeel cliënt over Wmo-hulpmiddelen***. Uitkomsten klanttevredenheidsonderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld: Realisatie 2009: 7,3. Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Streefcijfer 2012: 7,4 Realisatie 2012: nog in onderzoek SGBO Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5</p>	<p>In 2014 zal er opnieuw aanbesteed moeten gaan worden. Het behouden van een hoog kwaliteits- en serviceniveau zal meegenomen worden bij het programma van eisen. Tegelijkertijd krijgen wij ook hier te maken met stevige bezuinigingsaankondelingen vanuit het Rijk (ingegaande 2015).</p>	<p>Nog onbekend, afhankelijk van Rijksbeleid.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk zijn burgers die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.</p>	<p>Oordeel cliënt over collectief vervoer***. Uitkomsten klanttevredenheids-onderzoek Wmo 2010 zijn begin dit jaar beschikbaar gesteld. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,7 Realisatie 2012: nog in onderzoek SGBO Streefcijfer 2013: 6,9 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Met de nieuwe aanbieder van collectief vervoer is afgesproken dat zij een klanttevredenheid nastreven van minimaal een 7,3.</p>	<p>Afhankelijk van Rijksbeleid en BAR ontwikkelingen.</p>
<p>Degenen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, verlenen wij waar mogelijk ondersteuning en toegang tot noodzakelijke voorzieningen.</p>	<p>Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het zelfstandig kunnen blijven wonen***. (streefcijfer: 82% is redelijk tot zeer zelfstandig) Realisatie 2011: 80% Realisatie 2012: nog in onderzoek SGBO</p>	<p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>	<p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>
	<p>Oordeel cliënt over de mate waarin de ondersteuning / het hulpmiddel heeft bijgedragen aan het kunnen meedoen aan de maatschappij***. (streefcijfer: 71% kan redelijk tot veel meedoen) Realisatie 2011: 77% Realisatie 2012: nog in onderzoek SGBO</p>	<p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>	<p>Afhankelijk van het Rijksbeleid.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk zijn burgers zoveel mogelijk mensen aan het werk.</p>	<p>Burgers in staat om deel te nemen aan de ontwikkeling van het lokale bijstandsvolume is beter of gelijk aan het regionale - en/of landelijke volume (bron: gegevens Ministerie, Divosa).</p> <p>De ontwikkeling van het aantal jongeren in het cliëntenbestand is lager of gelijk aan het regionale volume (brongegevens Ministerie, Divosa).</p> <p>Het aantal WSW-clënten dat doorstroomt naar een 'gewone' werkgever binnen de mogelijkheden van de werknemers is twee (bron: gemeentelijke administratie).</p> <p>Het aantal WSW-werkplekken is gelijk aan de Rijksbijdrage (bron: gemeentelijke administratie).</p> <p>De doorlooptijd van aanvragen neemt met 25% af.</p>	<p>De invoering van de Participatiewet is door het Sociaal Akkoord met 1 jaar uitgesteld. De gemeente Ridderkerk gaat met de voorbereidingen voor de invoering. De uitvoering van sociale zaken wordt onderdeel van de nieuwe BAR-organisatie.</p> <p>Op basis van de beschikbare middelen regionale aanpak jeugdwerkloosheid wordt er lokaal en met de regio uitstroom gecreëerd.</p> <p>Actief wachtlijstbeheer WSW, waarbij de klantmanagers WSW gekeken hebben of het mogelijk was om geïndiceerden bij reguliere werkgevers te plaatsen, zodat deze geïndiceerden niet hoeven te wachten op een WSW-plek.</p> <p>In 2014 wordt de loonwaarde de subsidievoet voor gesubsidieerde banen. De gesubsidieerde banen worden in maximaal twee jaar afgebouwd.</p> <p>Mede vanwege de nieuwe BAR organisatie is men bezig met het herschrijven van de formulieren in Klare Taal, zodat ze beter begrijpbaar zijn.</p>	<p>De invoering van de Participatiewet staat gepland voor 1 januari 2015. De gemeente wordt dan naast de WWB ook verantwoordelijk voor een groot deel van de WSW en van een groot deel van de Wajong.</p>

* Bron: Waarsstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

*** bron: Tevredenheidsonderzoek Wmo

3.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Klant is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Beleidskader Lokaal Sociaal Beleid, (2004)
- Beleidsplan Wmo 2012-2016 (2011)
- Verordening Wet Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Ridderkerk (2012)
- Verstrekkingenboek voorzieningen maatschappelijke ondersteuning
- Regionaal arbeidsmarktbeleid Albrandswaard – Ridderkerk 2011-2014 (2011)
- Verordeningen behorende bij de WWB (2012)
- Notitie Uitvoering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) door BAR-gemeenten (2008)
- Verordening Wet inburgering Samenwerkingsverband Gemeenten Ridderkerk en Albrandswaard (2009)
- Verordening Leerlingenvervoer (2013)
- Samenwerkingsovereenkomst Algemeen Maatschappelijk Werk (2005)
- Nota Ouderenbeleid (2001)
- Notitie Peuterspeelzaalwerk (2004)
- Algemene plaatselijke verordening Ridderkerk
- Legesverordening
- Verordening gemeentelijke basisregistratie personen
- Privacy reglement gemeentelijke basisregistratie personen
- Beheerregeling gemeentelijke basisregistratie personen
- Informatie beveiligingsplan GBA
- Beveiligingsplan Reisdocumenten/rijbewijzen
- Beleidsplan Integrale Schuldhulpverlening BAR 2011
- Nota Armoedebestrijding 2007
- Beleidsregels uitkeringen 2013

3.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

3.5.1 Totale lasten en baten

Programma 3	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2012	Begroting 2013 na wijz	Primaire Begr. 2014	Meerjarenbegroting		
				2015	2016	2017
Lasten	-13.661.400	-33.011.300	-32.236.300	-31.971.900	-31.956.800	-31.964.900
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Publiekszaken</i>			-396.900	-393.500	-381.100	-385.100
<i>Inburgering</i>			-173.600	-173.600	-173.600	-173.600
<i>Leerlingenvervoer</i>			-407.700	-407.700	-407.700	-407.700
<i>WMO</i>			-7.793.900	-7.689.400	-7.685.000	-7.680.500
<i>Minimabeleid</i>			-1.257.600	-1.151.100	-1.132.600	-1.151.100
<i>Sociale werkvoorziening</i>			-3.957.200	-3.957.200	-3.957.200	-3.957.200
<i>Uitkeringen</i>			-9.550.900	-9.510.900	-9.510.900	-9.510.900
<i>Uitstroombestemming</i>			-1.122.100	-1.122.100	-1.122.100	-1.122.100
<i>Producten Albrandswaard</i>			-7.406.500	-7.400.600	-7.416.700	-7.405.200
<i>Overige producten</i>			-169.900	-165.800	-169.900	-171.500
Baten	5.680.800	26.688.300	25.079.000	25.088.400	25.086.100	25.078.600
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Publiekszaken (leges)</i>			760.200	775.500	757.100	761.100
<i>Inburgering</i>			0	0	0	0
<i>Leerlingenvervoer</i>			5.800	5.800	5.800	5.800
<i>WMO</i>			1.508.000	1.508.000	1.508.000	1.508.000
<i>Minimabeleid</i>			166.900	166.900	166.900	166.900
<i>Sociale werkvoorziening</i>			3.746.800	3.746.800	3.746.800	3.746.800
<i>Uitkeringen</i>			10.319.800	10.319.800	10.319.800	10.319.800
<i>Uitstroombestemming</i>			1.001.300	1.001.300	1.001.300	1.001.300
<i>Producten Albrandswaard</i>			7.406.500	7.400.600	7.416.700	7.405.200
<i>Overige producten</i>			163.700	163.700	163.700	163.700
Saldo voor bestemming	-7.980.600	-6.323.000	-7.157.300	-6.883.500	-6.870.700	-6.886.300
Toevoeging reserve	-10.300	-9.700	-8.400	-7.700	-7.100	-6.400
Onttrekking reserve	44.000	50.000	23.700	23.000	22.400	21.700
Totaal reservemutaties	33.700	40.300	15.300	15.300	15.300	15.300
Saldo na bestemming	-7.946.900	-6.282.700	-7.142.000	-6.868.200	-6.855.400	-6.871.000
Verschillen programma 3			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			-859.300	273.800	286.600	271.000
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-5.297.300	-6.017.600	-6.062.600	-5.971.100	-6.026.700
Totaal saldo programma 3	-7.946.900	-11.580.000	-13.159.600	-12.930.800	-12.826.500	-12.897.700

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

3.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Leerlingenvervoer</u> De aanbesteding van het collectief Wmo- en leerlingenvervoer leidt tot een besparing op de kosten voor leerlingenvervoer van € 295.000. Rekening houdend met een index vanaf 2014 van € 7.000 is het voordeel per saldo € 288.000.		288.000
<u>Inburgering (via participatiebudget)</u> Vanaf 2014 vervalt de rijksbijdrage voor inburgering via het participatiebudget. De baten zijn hierdoor in 2014 € 205.000 lager. De lasten voor inburgering blijven. Deze zijn echter ten opzichte van 2013 € 80.000 lager, aangezien het budget in 2013 eenmalig is verhoogd voor reiskosten en extra kosten kinderopvang.		-205.000 80.000
<u>Sociale werkvoorziening</u> De rijksbijdrage WSW is vanaf 2014 € 70.100 hoger.		70.100
<u>Participatiebudget – werkdeel WWB</u> In 2013 is de rijksbijdrage € 60.400 hoger die werd ingezet voor o.a. jongeren. Ten opzichte van 2013 zijn zowel lasten als baten in 2014 € 60.400 lager.	BN BN	60.400 -60.400
<u>Uitkeringen</u> Het aantal klanten neemt sterk toe en zal ook in de toekomst stijgen als gevolg van de economische situatie. Als leidraad kan de sterke stijging van het landelijk werkloosheidscijfer genomen worden. De lasten zijn in 2014 € 204.100 hoger dan in 2013. Met ingang van 2012 is de bijdrage van het Rijk toegenomen (inkomensdeel). Structureel is rekening gehouden met een rijksbijdrage van € 9.334.500. Dit is € 850.400 lager dan in 2013. De wijzigingen van de Nieuwe Participatiewet (voormalig Wet werken naar Vermogen) zijn vertraagd en worden nu in 2014 verwacht. Daarbij wordt rekening gehouden met een nieuw stelsel van verplichtingen voor het aanvaarden van werk, een verkleining van het bestand van WSW-ers en beschermde banen en wellicht een andere regeling voor het bepalen van het recht op een bijstandsuitkering. De invoering van een dergelijke wet vergt zeer veel extra ambtelijke capaciteit om de organisatie in te richten op de nieuwe werkwijze. Voor 2014 is inhuur van capaciteit noodzakelijk tot een eenmalig bedrag van € 40.000.		-204.100 -850.400 -40.000
<u>Minimabeleid</u> In 2014 wordt eenmalig € 100.000 geraamd voor wijkgerichte activiteiten (decentralisatie regelingen chronisch zieken) waar klanten uit de WWB bij betrokken worden. In de Algemene uitkering Gemeentefonds zijn voor 2014 extra middelen beschikbaar gesteld.	BN	-100.000

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<p><u>Wmo – huishoudelijke verzorging</u></p> <p>De verwachting was dat het aantal klanten met een Persoonsgebonden Budget (PGB) door de vergrijzingsdruk zou stijgen. Dit valt tot nu toe erg mee. Vandaar dat het budget in 2013 afgeramd is met € 250.000 en vanaf 2014 met € 200.000. Hierdoor is in 2014 het budget ten opzichte van 2013 € 50.000 hoger.</p> <p>Het aantal natura-klanten is in 2012 licht toegenomen maar in 2013 weer wat afgenomen. Het budget in 2013 is daarom verlaagd met € 200.000. Vanaf 2014 was in de begroting al rekening gehouden met een bezuiniging op huishoudelijke verzorging. Ten opzichte van 2013 valt hierdoor het budget in 2014 € 40.900 hoger uit.</p> <p>In 2014 starten we met een nieuwe manier van aanbieden van Huishoudelijke Hulp. Dit heeft tot gevolg dat een substantieel deel van ons klantenbestand in 2014 geherindiceerd moet worden. Dit is een omvangrijke en arbeidsintensieve operatie die we niet binnen de bestaande capaciteit kunnen opvangen. Daarom wordt in 2014 € 100.000 geraamd voor inhuur personeel. In 2014 is binnen de Algemene uitkering Gemeentefonds geld beschikbaar zodat een en ander budgettair neutraal uitpakt voor de begroting.</p>		-50.000
		-40.900
	BN	-100.000
<p><u>Albrandswaard</u></p> <p>De uitvoeringslasten voor de gemeente Albrandswaard (Wmo, uitkeringen, ed.) vallen ten opzichte van 2013 € 270.000 lager uit. Hiertegenover staat een lagere bijdrage van de gemeente Albrandswaard waardoor dit voor de begroting van Ridderkerk budgettair neutraal verloopt.</p>	BN BN	270.000 -270.000
<p><u>Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)</u></p> <p>Voor een mogelijk terug te betalen rijksbijdrage WSW over 2010 is op grond van het BBV in 2013 eenmalig een verliesvoorziening getroffen.</p>		422.700
Overige verschillen		-129.700
Saldo verschil		-859.300

3.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Uitkeringen</u> Vanaf 2015 vervalt het eenmalige budget voor inhuur personeel.		40.000	40.000	40.000
<u>Minimabeleid</u> Vanaf 2015 vervalt het eenmalige budget voor wijkgerichte activiteiten waar klanten uit de WWB bij betrokken worden.		100.000	100.000	100.000
<u>Wmo – huishoudelijke verzorging</u> Vanaf 2015 vervalt het eenmalige budget voor inhuur personeel.		100.000	100.000	100.000
<u>Overige verschillen</u>		33.800	46.600	31.000
Saldo verschil		273.800	286.600	271.000

3.6 Trends en ontwikkelingen

Dienstverlening

Antwoord© is de herkenbare benaming van het meervoudige dienstverleningsconcept van BZK, AZ, VNG en de Vereniging Directeuren Publieksdiensten (VDP) dat gemeenten helpt de contacten met burgers professioneler af te handelen.

Het cluster BAR dienstverlening heeft eind 2011 de contouren geschetst van de dienstverlening door de BAR gemeenten in de toekomst. Kern van dit toekomstplaatje vormt de landelijke visie op dienstverlening: Antwoord©. Centraal in Antwoord© staat het Klant Contact Centrum (KCC). Het KCC is de plek waar burgers, bedrijven en instellingen terecht kunnen voor alle producten en diensten van de gemeente en daarmee samenhangende producten en diensten van ketenpartners. Het KCC handelt zoveel mogelijk eenvoudige vragen en aanvragen direct af. Dat ontlast de vakafdelingen van de gemeente en maakt dat de klant beter en sneller wordt geholpen. Sommige vragen kunnen niet door het KCC worden afgehandeld omdat ze specialistisch kennis vragen van de vakafdelingen. Het KCC zorgt er dan voor dat in de gaten wordt gehouden dat de (aan)vraag van de burger niet uit het oog wordt verloren en dat de burger tijdig een goed antwoord krijgt.

In het uiteindelijke plaatje is het de ambitie een BAR KCC in te richten voor alle vier de dienstverleningskanalen (balie, post/e-mail, internet en het callcenter). Dit is een grote stap en staat gepland voor 2014/2015. Daarbij is een belangrijke randvoorwaarde dat de lokale identiteit blijft gehandhaafd en dat burgers voor producten aan de balie (ook) in hun eigen gemeente terecht kunnen.

Compensatiebeginsel Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en vergrijzing

Met het ouder worden nemen vaak de gebreken en daarmee ook de (ervaren) beperkingen van mensen toe. Een stijging van het aantal 75-plussers vertaalt zich daarom door een toename van het aantal Wmo-cliënten en daarmee de druk op voorzieningen.

In het kader van de nota zilver, grijs, goud worden samen met lokale maatschappelijke partners concrete afspraken gemaakt over de mogelijkheden een bijdrage te leveren aan het oplossen van vraagstukken zoals benoemd in de nota. De verwachting is dat de ontwikkeling van het uitvoeringsprogramma grijs, zilver en goud dit najaar afgerond zal worden. Het uitvoeringsprogramma wordt dan aan uw raad aangeboden. Omdat de uitvoering van de nota een meerjarig karakter kent informeren wij u periodiek via een raadsinformatiebrief over de voortgang. Meer informatie treft u aan in de raadsinformatiebrief met kenmerk 12652.

Werk en inkomen

Ook in 2014 zal de jeugdwerkloosheid blijven toenemen doordat schoolverlaters niet direct werk kunnen vinden. Door de wetwijziging WWB 2012 zijn de spelregels voor jongeren tot 27 jaar

veranderd. Jongeren dienen eerst zelf vier weken lang werk te zoeken. Na vier weken kan de gemeente pas hun aanvraag in behandeling nemen. Daarnaast geldt ook dat studiefinanciering vóór een (gemeentelijke) uitkering gaat. Jongeren krijgen ook te maken met de ingevoerde huishoudstoets. Als de jongeren thuis wonen en hun ouders verdienen boven een bepaald niveau, dan kunnen de jongeren geen aanspraak maken op een inkomensvoorziening.

In 2013 heeft het kabinet landelijk €25 miljoen beschikbaar gesteld voor de bestrijding van jeugdwerkloosheid. Voor de regio Rijnmond is er €2,8 miljoen beschikbaar. De gemeente Ridderkerk heeft dit samen met de overige gemeenten in de regio aangevraagd. De middelen zijn in september 2013 beschikbaar gesteld. Eind 2014 wordt de balans opgemaakt over de resultaten die de regionale aanpak hebben gehad.

De gemeente Ridderkerk werkt nauw samen met de BAR-partners bij de uitwerking en invoering van de Participatiewet. De ingangsdatum van de Participatiewet is door het Sociaal Akkoord met 1 jaar uitgesteld. De Participatiewet houdt in dat er een ontschotting plaatsvindt in de regelingen WWB, WIJ, deel Wajong en deel WSW. De middelen die nu nog geoormerkt zijn en bestemd zijn voor de verschillende regelingen worden samengevoegd. Een deel van de Wajong, dat nu nog wordt uitgevoerd door het UWV, zal naar de gemeente komen. Een groot deel van de WSW klanten zal na herkeuring uitstromen naar een meer reguliere werkplek. De invoering van de Participatiewet is in BAR verband opgepakt. De uitvoering van Sociale Zaken is onderdeel geworden van de nieuwe ambtelijke BAR organisatie.

Rijksmiddelen Werk en Inkomen (geoormerkt en niet geoormerkt)

De geoormerkte rijksmiddelen die de gemeente ontvangt zijn het Participatiebudget (dit bestaat uit de delen Inburgering, Re-integratie en Educatie), de Rijksbijdrage Wet Sociale Werkvoorziening, en het Bijstand Besluit Zelfstandigen (BBZ). De niet-geoormerkte rijksbijdrage die de gemeente van het Rijk ontvangt is de gebundelde uitkering. De gebundelde uitkering bestaat uit de bekostiging van WWB, WIJ, IOAW en IOAZ en krediethypotheek en BBZ levensonderhoud.

Participatiebudget (Werkdeel)

In onze Raadsinformatiebrief over de ontwikkelingen van het Participatiebudget gaven wij begin van dit jaar aan, dat het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid onze rijksbijdrage met ruim 50% verlaagt.

De bezuinigingsmaatregelen vanuit het Rijk (verlaging van het Participatiebudget) dwingt ons tot het maken van beleidskeuzes die er uiteindelijk voor moeten zorgen dat er een budgettair sluitende begroting voor dit onderdeel komt.

De voorzetting van de maatregelen waarmee in 2012 en 2013 mee is begonnen, moet leiden tot een structureel evenwicht tussen de uitgaven en inkomsten op het Participatiebudget.

Participatiebudget (inburgering en educatie)

Vanaf 2013 koopt het Rijk VAVO (Voortgezet Algemeen Volwassenen Onderwijs) in. Het budget voor VAVO is uit het educatiebudget gehaald. Dit heeft tot gevolg gehad dat het budget meer dan gehalveerd is. Vanaf 2013 zijn nieuwkomers verantwoordelijk voor hun inburgering. Dit heeft tot gevolg dat 2013 een overgangsjaar wordt voor de gemeenten, waarin het inburgeringsbudget wordt afgebouwd. Vanaf 2014 ontvangen de gemeenten hiervoor geen budget meer.

Modernisering GBA (mGBA)

Na een periode van relatieve stilte is het overheidsproject Modernisering GBA nieuw leven ingeblazen. In de periode tot 2016 zal de modernisering, in samenhang met de invoering van het stelsel van basisregistraties, ingevoerd gaan worden. Dit betekent dat het bijhouden van persoonsgegevens binnen de overheid anders georganiseerd gaat worden. Waar de gegevens nu decentraal zijn opgeslagen zal dit centraal ingericht gaan worden. Dit betekent aanpassing van de informatiearchitectuur. In BAR-verband is dit als project opgepakt. Gezamenlijk aansluiting is voornamelijk op uiterlijk 31 december 2015 gezet.

Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

Uit de beleidsdoelstellingen van het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport blijkt dat de regering van plan is taken uit de AWBZ over te hevelen naar de gemeente. De minister ziet de gemeente – de eerste overheid – als de poortwachter voor de ondersteuning die mensen nodig

hebben om te participeren in de maatschappij. In dat kader worden taken uit de AWBZ gefaseerd overgedragen. Meer informatie hierover is te vinden in het programma De burger als Partner.

Wmo-vervoer

Vanaf 1 augustus 2013 wordt het contract voor het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer uitgevoerd door Munckhof. RTC werkt als onderaannemer voor Munckhof. Na de zomer wordt onderzoek gedaan naar het vervoer voor de Begeleiding.

Huishoudelijke hulp

Bezuinigingstaakstelling Rijk 2014

Het Rijk voert in 2014 een korting door van € 300.000,- binnen de integratieuitkering Wmo op het budget huishoudelijke hulp. Om deze bezuiniging te realiseren wordt voorgesteld de huishoudelijke hulp binnen de BAR doelmatiger te organiseren. Doelmatigheid kan behaald worden door: 1 de taken waarin een algemene voorziening kan voorzien (wassen/strijken en ramenbewassing) ook als zodanig te organiseren, 2 het leveren van dienstverlening met een hoog kwaliteits- en serviceniveau tegen een tarief dat zowel concurrerend als compenserend is.

Rijksbeleid wijzigingen die nadere uitwerking vragen in 2014

Uitgangspunt van het Rijk (nu) is een korting op het gemeentelijk budget van 40% in 2015. De maatwerkvoorziening Hulp bij het Huishouden wordt beperkt tot mensen die het echt nodig hebben en die er zelf financieel niet in kunnen voorzien. Vanaf 2015 is een vorm van een vorm huishoudelijk hulp mogelijk als onderdeel van een breed ondersteuningspakket. Het is thans nog onduidelijk welke criteria gemeenten moet hanteren om te bepalen wie de doelgroep is met betrekking de financiële criteria. De verwachting is dat in het najaar van 2013 hier meer duidelijkheid in komt.

4. Programma De burger als (Wijk)bewoner

4.1 Inleiding

Bij het programma De burger als (Wijk)bewoner gaat het om prettig wonen, werken en verblijven in wijken in Ridderkerk. Daarvoor werkt de gemeente samen met burgers, bedrijven en instellingen aan:

- Het behouden en verbeteren van de kwaliteit van de wijk voor (en waar mogelijk samen met) de bewoners.
- De beheer- en realisatietaken adequaat uitvoeren.
- De wijken steeds aanpassen aan de eisen van de tijd.
- De wijken en gebouwen (milieuhygiënisch) duurzaam maken.

Het onderhouden van veel en goede contacten met bewoners, bedrijven en instellingen is van belang, waarbij wij inspelen op hun vragen en behoeften.

4.2 Algemeen

Het gaat goed in Ridderkerk. De tevredenheid van de inwoners wordt in hoge mate bepaald door de beleving van de eigen woonomgeving. Zij moeten zich thuis voelen in die eigen woonomgeving. Het karakter van Ridderkerk en de eigen sfeer van de wijken worden zoveel mogelijk gehandhaafd. Tussen de wijken liggen ruime groenbuffers die dat gevoel versterken.

Bewoners, jong en oud, dienen zich veilig over straat te kunnen bewegen, ook als zij minder mobiel zijn.

Het behoud en verder ontwikkelen van de leef- en werkomgeving vraagt wel continu de aandacht. Zeker nu het economisch minder goed gaat en de budgetten voor het beheer en onderhoud zijn gekrompen zitten we met de uitdaging om het woongenot te behouden. Wij handhaven de kwaliteit van de woonomgeving op een aanvaardbaar zij het sober niveau. Het aanzien van de openbare ruimte neemt in kwaliteit toe wanneer burgers zich mede verantwoordelijk voelen. Her en der steken burgers de handen uit de mouwen en doen iets extra in de openbare ruimte zoals verwijderen van zwerfvuil.

De kwaliteit van de leefomgeving wordt ook bepaald door de groen- en watervoorzieningen en de recreatieve mogelijkheden, zowel binnen de bebouwing als daarbuiten.

Deze kwaliteit van de leefomgeving moet wel bewaakt en waar mogelijk verbeterd worden. In die zin wordt er in stapjes gewerkt aan verbeteringen zoals het Waalbos en de Crezéepolder.

Eisen van duurzaamheid bepalen mede de inrichting en structuur van de openbare ruimte in het belang van toekomstige generaties. Vermindering van de milieubelasting blijft nodig, zodat (toekomstige) bewoners van Ridderkerk in een schone, duurzame omgeving kunnen wonen. Dit heeft ook een relatie met het water- en afvalbeleid. Verder dragen we met het bevorderen van alternatieve energiebronnen, zoals zonne-energie, bij aan vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen. In dat kader zijn we ook blij met het nieuwe scherm langs de A16.

Van belang is ook een adequate infrastructuur zodat men zich kan verplaatsen tussen woning, werk en voorzieningen zoals winkels, scholen en ruimtes voor cultuur en ontspanning. Voor de korte afstand om lopend of fietsend door Ridderkerk te kunnen gaan, voor de langere afstanden een snel doorrijdend busvervoer en het gebruik van de auto. Naast een ruim aanbod aan hoogwaardige voorzieningen in het centrum is een goed voorzieningenniveau op wijkniveau daarbij essentieel.

4.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 4 De burger als (wijk)bewoner

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk betrekken we de burger bij beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering.</p> <p>De gemeente betreft burgers in voldoende mate bij de uitvoering van beleid.</p>	<p>Oordeel burger betrekken bij de uitvoering van plannen*</p> <p>Realisatie 2009: 5,0 Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 5,6 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 5,5 Streefcijfer 2013: 6,3 Streefcijfer 2014: 6,3</p> <p>Oordeel burgers hebben voldoende invloed op wat gemeente doet*</p> <p>Realisatie 2009: 4,5 Realisatie 2010: 4,9 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 5,0 Streefcijfer 2013: 6,1 Streefcijfer 2014: 6,1</p>	<p>We werken projectmatig. Zowel bij de voorbereiding als tijdens de uitvoering zorgen dat belanghebbende worden geïnformeerd. Daar waar mogelijk wordt er rekening gehouden met de wensen.</p> <p>Basis van het onderhoud van de openbare ruimte zijn de beeldkwaliteiten (duurzaam beheer). Over het algemeen is daarover tevredenheid. Via wijk overleggen, spreekuren, bewonersavonden, meldingen openbare ruimte, brieven, mails e.d. komen verzoeken, dan wel signalen binnen. In de meeste gevallen worden deze gehonoreerd. Als dat niet lukt wordt dit zo veel mogelijk beargumenteerd waar de onmogelijkheden liggen.</p> <p>Uitvoeringsplan Rijnsoord-Oostendam.</p>	<p>We werken projectmatig. Zowel bij de voorbereiding als tijdens de uitvoering zorgen dat belanghebbende worden geïnformeerd. Daar waar mogelijk wordt er rekening gehouden met de wensen.</p> <p>Basis van het onderhoud van de openbare ruimte zijn de beeldkwaliteiten (duurzaam beheer). Over het algemeen is daarover tevredenheid. Via wijk overleggen, spreekuren, bewonersavonden, meldingen openbare ruimte, brieven, mails e.d. komen verzoeken, dan wel signalen binnen. In de meeste gevallen worden deze gehonoreerd. Als dat niet lukt wordt dit zo veel mogelijk beargumenteerd waar de onmogelijkheden liggen.</p> <p>Uitvoeringsplan Centrum-Oost-West.</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Er zijn voldoende voorzieningen in de directe omgeving van de wijk.</p>	<p>Oordeel burger directe woonomgeving*</p> <p>Realisatie 2009: 7,4 Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,5 Streefcijfer 2012: 7,4 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,5</p>	<p>Bewoners zijn tevreden over de voorzieningen (scholen, speelterreinen, groenvoorzieningen, winkels, sport e.d.) in de directe woonomgeving en de wijk. De voorzieningen waar we als gemeente voor verantwoordelijk zijn worden sober en doelmatig onderhouden. Met partners, zoals ondernemers en woonvisie, zijn we in overleg om het voorzieningen niveau waar het mogelijk is te handhaven.</p>	<p>Bewoners zijn tevreden over de voorzieningen (scholen, speelterreinen, groenvoorzieningen, winkels, sport e.d.) in de directe woonomgeving en de wijk. De voorzieningen waar we als gemeente voor verantwoordelijk zijn worden sober en doelmatig onderhouden. Met partners, zoals ondernemers en woonvisie, zijn we in overleg om het voorzieningen niveau waar het mogelijk is te handhaven.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken. Voldoende en hoogwaardig groen in en rond de wijken.</p>	<p>Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p>	<p>Ridderkerkse wijken zijn gevarieerd groen met veel bomen groen. Basis van het onderhoud van het groen zijn de beeldkwaliteiten. Verouderde plantvakken worden omgevormd mede n.a.v. verzoeken en signalen uit de buurt. Ook kent Ridderkerk veel particulier groen o.a. van woonvisie. Tussen woonvisie en de gemeente vindt afstemming plaats.</p> <p>Op basis van het bomenplan en de bijbehorende meerjarige planning wordt het bomenbestand vitaal gehouden, o.a. door vervangende nieuwe aanplant.</p>	<p>Ridderkerkse wijken zijn gevarieerd groen met veel bomen groen. Basis van het onderhoud van het groen zijn de beeldkwaliteiten. Verouderde plantvakken worden omgevormd mede n.a.v. verzoeken en signalen uit de buurt. Ook kent Ridderkerk veel particulier groen o.a. van woonvisie. Tussen woonvisie en de gemeente vindt afstemming plaats.</p> <p>Op basis van het bomenplan en de bijbehorende meerjarige planning wordt het bomenbestand vitaal gehouden, o.a. door vervangende nieuwe aanplant.</p>
<p>Bewoners ervaren hun leefomgeving als heel en veilig.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4. Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4</p>	<p>Basis van het onderhoud van de openbare ruimte zijn de beeldkwaliteiten (duurzaam beheer). De objecten zoals verkeersborden, openbare verlichting, bankjes, prullenbakken worden periodiek geschoond en op basis daarvan wordt een onderhoudsplan uitgevoerd. Verder wordt er gereageerd d.m.v. (digitale) meldingen openbare ruimte, brieven, mails. In de meeste gevallen worden deze gehonoreerd. Als dat niet lukt wordt zo veel mogelijk beargumenteerd waar de onmogelijkheden liggen.</p>	<p>Basis van het onderhoud van de openbare ruimte zijn de beeldkwaliteiten (duurzaam beheer). De objecten zoals verkeersborden, openbare verlichting, bankjes, prullenbakken worden periodiek geschoond en op basis daarvan wordt een onderhoudsplan uitgevoerd. Verder wordt er gereageerd d.m.v. (digitale) meldingen openbare ruimte, brieven, mails. In de meeste gevallen worden deze gehonoreerd. Als dat niet lukt wordt zo veel mogelijk beargumenteerd waar de onmogelijkheden liggen.</p>
<p>De waterkwaliteit en -kwaliteit verbeteren.</p>		<p>De uitvoering van een project om de afvoer van hemelwater naar het vuilwaterriool te verminderen op de percelen langs de Waal wordt in 2014 voortgezet. Er wordt in 2014 intensief samengewerkt met de bewoners om doelmatig maatregelen te kunnen nemen op particulier eigendom. Het afkoppelen van hemelwater vormt mede de basis voor het saneren van de vuilwateroverstorten op de Waal.</p>	<p>De vuilwateroverstorten op de Waal worden verwijderd. Deze maatregel zal bijdragen aan de doelstellingen die in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW) worden gegeven voor het waterlichaam Waal. In 2015 worden de effecten van de uitgevoerde maatregelen uit de KRW in Europees verband geëvalueerd. De resultaten uit deze evaluatie worden met de waterbeheerder (WSHD) in 2015 bezien op gevolgen voor het beleid.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Wateroverlast beperken en oplossen bestaande knelpunten.</p>		<p>In 2014 zal de monitoring van de voorzieningen ter voorkoming van wateroverlast worden voortgezet.</p>	<p>Vanaf 2015 zal naast de voortzetting van de monitoring van de voorzieningen ter voorkoming van wateroverlast het inzicht in de gevolgen van de klimaatontwikkeling voor de afvalwaterketen en het watersysteem in samenwerking met de verbonden partijen in de afvalwaterketen worden vergroot en doorvertaald in gevolgen voor de ruimtelijke ordening.</p>
<p>Kinderen hebben kwantitatief en kwalitatief voldoende ruimte om te spelen in de eigen wijk.</p>	<p>Oordeel burger speelmogelijkheden* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 6,9 Realisatie 2012: 7,1 Streefcijfer 2013: 7,5 Streefcijfer 2014: 7,6</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid, zoals upgraden van bestaande speelterreinen, aanleg nieuwe speelterreinen. Openstellen van schoolterreinen en speelplaatsen van Woonvisie.</p>	<p>Uitvoering van het uitvoeringsprogramma speelbeleid, zoals upgraden van bestaande speelterreinen, aanleg nieuwe speelterreinen. Openstellen van schoolterreinen en speelplaatsen van Woonvisie.</p>
<p>De kwaliteit van de buitenruimte in stand houden en indien mogelijk aanpassen aan wensen gebruikers.</p>	<p>Oordeel burger straatverlichting* Realisatie 2009: 6,9 Realisatie 2010: 7,0 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,5 Realisatie 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<p>Op basis van het Openbare Verlichting Beleidsplan de verlichting onderhouden en daar waar nodig vervangen. Uitgangspunt is een minimaal onderhoudsniveau.</p>	<p>Waar nodig vervangen. Uitgangspunt is een minimaal onderhoudsniveau.</p>
	<p>Oordeel burger wegen, paden, pleintjes* Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,7 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 6,8 Streefcijfer 2014: 6,8</p>	<p>De wegen, paden en pleinen ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd.</p> <p>De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden behalve de winkelcentra welke op standaard worden onderhouden.</p>	<p>De wegen, paden en pleinen ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd.</p> <p>De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden behalve de winkelcentra welke op standaard worden onderhouden.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>De wegen en fietspaden binnen de gemeente zijn goed onderhouden.</p>	<p>Oordeel burger over onderhoud wegen en fietspaden*</p> <p>Realisatie 2009: 7,1</p> <p>Realisatie 2010: 6,9</p> <p>Realisatie 2011: 7,2</p> <p>Streefcijfer 2012: 7,0</p> <p>Realisatie 2012: 7,3</p> <p>Streefcijfer 2013: 6,9</p> <p>Streefcijfer 2014: 6,9</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden.</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden.</p>
<p>Zorgdragen voor adequate huisvesting van maatschappelijke activiteiten.</p>	<p>Oordeel burger voorzieningen voor jongeren*</p> <p>Realisatie 2009: 5,1</p> <p>Realisatie 2010: 5,3</p> <p>Realisatie 2011: 5,5</p> <p>Streefcijfer 2012: 5,3</p> <p>Realisatie 2012: 5,3</p> <p>Streefcijfer 2013: 5,3</p> <p>Streefcijfer 2014: 5,3</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden.</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden.</p>
<p>Er zijn voldoende voorzieningen in de gemeente.</p>	<p>Ondanks de economisch mindere situatie, bevorderen dat er in alle wijken voldoende winkelvoorzieningen zijn. Regelmatig contact met de diverse ondernemers- en winkeliersverenigingen om tijdig kansen en knelpunten te signaleren en op te pakken. Daarnaast ook individuele bedrijfsbezoeken en versterking van dienstverlening richting ondernemers.</p> <p>In stand houden van weekmarkt en de winkelgebieden aantrekkelijk houden voor ondernemers door zorg te dragen dat deze goed onderhouden worden.</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden.</p>	<p>De fietspaden ondergaan een technische inspectie waarbij gekeken wordt naar de vlakheid en stabiliteit. Op basis van de inspectie wordt het onderhoudsprogramma opgesteld waarbij ingegrepen wordt wanneer het onderhoudsniveau het minimale niveau gaat benaderen. De ingrepen kunnen zijn: klein onderhoud, groot onderhoud of rehabilitatie. Het moment waarop wordt ingegrepen ligt lager dan het niveau dat in het verleden werd nagestreefd. De gehele gemeente wordt op minimaal kwaliteitsniveau onderhouden.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p>	<p>Oordeel burger uitgaansmogelijkheden, horeca*. Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,5 Streefcijfer 2012: 6,7 Realisatie 2012: 6,3 Streefcijfer 2013: 6,7 Streefcijfer 2014: 6,7</p>	<p>Via Sport en Wezijn wordt het stedelijk podium de Loods structureel ondersteund. Particulier initiatief tot het verzorgen van uitgaansgelegenheden wordt daar waar passend in de omgeving ondersteund. Belangrijk aandachtspunt daarbij is het voorkomen van overlast. Daarnaast worden evenementen ondersteund op basis van het evenementenbeleid. Uitgaansgebieden en evenementen kunnen rekenen op aandacht in de sfeer van schoon en heel.</p>	<p>Verdere inzet op contacten met horecaondernemers. Inzet op versterking van de dienstverlening aan ondernemers</p>
<p>Zorgdragen voor goede accommodaties voor scholen, gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten.</p>	<p>Oordeel burger sportvoorzieningen* Realisatie 2009: 7,6 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Streefcijfer 2012: 7,6 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,6 Streefcijfer 2014: 7,6</p>	<p>Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014-2019. Realisatie van de uitbreiding Farel College.</p>	<p>Uitvoeren onderhoud op basis van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014-2019.</p>
<p>Zorgdragen voor adequate huisvesting van scholen.</p>	<p>Oordeel burger basisonderwijs* Realisatie 2009: 8,1 Realisatie 2010: 7,8 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 8,0 Realisatie 2012: 7,7 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p>	<p>Uitvoering geven aan het programma huisvestingsvoorzieningen 2014 en aanzet geven voor ontwikkeling lange termijn visie. Aansluiting zoeken bij behoefte van overige maatschappelijke partners. Anticiperen op wijziging in verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen. Realisatie uitbreiding Farelcollege en ontwikkeling MFA Bolnes.</p>	<p>Uitvoering huisvestingsprogramma 2015. Uitvoering geven aan lange termijn visie waarbij rekening wordt gehouden met de wijziging in verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen. Realisatie MFA Bolnes.</p>
	<p>Oordeel burger onderwijs* Onderwijs in het algemeen: Realisatie 2009: 7,4 Realisatie 2010: 7,4 Realisatie 2011: 7,3 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,5 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Uitvoering geven aan het programma huisvestingsvoorzieningen 2014 en aanzet geven voor ontwikkeling lange termijn visie. Aansluiting zoeken bij behoefte van overige maatschappelijke partners. Anticiperen op wijziging in verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen. Realisatie uitbreiding Farelcollege en ontwikkeling MFA Bolnes.</p>	<p>Uitvoering huisvestingsprogramma 2015. Uitvoering geven aan lange termijn visie waarbij rekening wordt gehouden met de wijziging in verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen. Realisatie MFA Bolnes.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we leefbare en vitale wijken.</p> <p>Zorgdragen voor goede accommodaties voor scholen, gemeentelijke en maatschappelijke activiteiten.</p>	<p>Oordeel burger welzijnsvoorzieningen* Realisatie 2009: 5,9 Realisatie 2010: 6,1 Realisatie 2011: 6,4 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 6,5 Streefcijfer 2014: 6,5</p>	<p>Maatregelen en onderhoud uitvoeren volgens actueel beheerplan gemeentelijke gebouwen.</p> <p>Uitvoering geven aan programma huisvestingsvoorzieningen 2014.</p> <p>Gevolgen overheveling van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen in kaart brengen samen met de schoolbesturen.</p> <p>Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.</p> <p>Concretiseren efficiëntievoorstellen van een accommodatiebeheerder voor alle accommodaties (gemeente, scholen en Sport en Welzijn).</p>	<p>Uitvoering geven aan het huisvestingsprogramma 2015.</p> <p>Uitwerking gevolgen overheveling van de verantwoordelijkheid voor het buitenonderhoud van schoolgebouwen.</p> <p>Toezicht houden op de uitvoering door Sport en Welzijn van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen.</p> <p>Het openbaar groen in de wijk is goed onderhouden.</p>	<p>Oordeel burger onderhoud groenvoorzieningen in de buurt* Realisatie 2009: 7,0 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 6,8 Realisatie 2012: 6,8 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0</p>	<p>Basis van het onderhoud van het groen zijn de beeldkwaliteiten, dat wil zeggen sober en doelmatig. Verouderde plantvakken worden omgevormd mede n.a.v. verzoeken en signalen uit de buurt. Ook kent Ridderkerk veel particulier groen o.a. van woonvisie. Tussen woonvisie en de gemeente vindt afstemming plaats.</p> <p>Op basis van het bomenplan en de bijbehorende meerjarige planning wordt het bomenbestand vitaal vervangende nieuwe aanplant.</p>	<p>Basis van het onderhoud van het groen zijn de beeldkwaliteiten, dat wil zeggen sober en doelmatig. Verouderde plantvakken worden omgevormd mede n.a.v. verzoeken en signalen uit de buurt. Ook kent Ridderkerk veel particulier groen o.a. van woonvisie. Tussen woonvisie en de gemeente vindt afstemming plaats.</p> <p>Op basis van het bomenplan en de bijbehorende meerjarige planning wordt het bomenbestand vitaal gehouden, o.a. door vervangende nieuwe aanplant.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we verbindend groen.</p> <p>De wijk ziet er in het algemeen schoon en opgeruimd uit.</p>	<p>Oordeel burger schoonhouden van de buurt*.</p> <p>Realisatie 2009: 6,8</p> <p>Realisatie 2010: 6,7</p> <p>Realisatie 2011: 7,0</p> <p>Streefcijfer 2012: 6,8</p> <p>Realisatie 2012: 6,9</p> <p>Streefcijfer 2013: 7,1</p> <p>Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<p>Prullenbakken worden geleegd en zwerfvuil wordt verwijderd. Basis hiervoor zijn de beeldkwaliteiten. In combinatie met overige beheertaken in de openbare ruimte wordt hier een combinatie gezocht met werkervaring plaatsen. Naast verwijderen van zwerfvuil speelt ook het voorkomen van zwerfvuil het betrekken van onze inwoners bij dit vraagstuk. In dat kader wordt er in samenwerking met diverse scholen en organisaties regelmatig acties gehouden om de buurt schoon te maken en te houden. Hierbij wordt vanuit de gemeente ondersteuning gegeven in de vorm van materialen en gereedschappen. Andere acties zijn het collectief opruimen van vuurwerkafval en het separaat inzamelen van kerstbomen.</p>	<p>Prullenbakken worden geleegd en zwerfvuil wordt verwijderd. Basis hiervoor zijn de beeldkwaliteiten. In combinatie met overige beheertaken in de openbare ruimte wordt hier een combinatie gezocht met werkervaring plaatsen. Naast verwijderen van zwerfvuil speelt ook het voorkomen van zwerfvuil het betrekken van onze inwoners bij dit vraagstuk. In dat kader wordt er in samenwerking met diverse scholen en organisaties regelmatig acties gehouden om de buurt schoon te maken en te houden. Hierbij wordt vanuit de gemeente ondersteuning gegeven in de vorm van materialen en gereedschappen. Andere acties zijn het collectief opruimen van vuurwerkafval en het separaat inzamelen van kerstbomen.</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk is het voorzieningsniveau op peil.</p> <p>De afvalinzameling in de gemeente is goed verzorgd.</p>	<p>Oordeel burger over afvalinzameling*.</p> <p>Realisatie 2009: 7,7</p> <p>Realisatie 2010: 7,6</p> <p>Realisatie 2011: 7,6</p> <p>Streefcijfer 2012: 7,7</p> <p>Realisatie 2012: 7,8</p> <p>Streefcijfer 2013: 7,7</p> <p>Streefcijfer 2014: 7,7</p>	<p>Over het algemeen is men tevreden over de dienstverlening. Derhalve toezien op en het verbeteren van de afspraken met de uitvoeringsorganisatie en partners die betrokken zijn bij de inzameling van huishoudelijk afval zoals de MAR, HVC, Opnieuw en Co, verenigingen. Daarbij wordt ook ingezet op verbetering van afvalscheiding. Verder wordt er uitvoering gegeven aan de aandachtspunten t.a.v. de evaluatie van de ondergrondse inzameling.</p>	<p>Over het algemeen is men tevreden over de dienstverlening. Derhalve toezien op en het verbeteren van de afspraken met de uitvoeringsorganisatie en partners die betrokken zijn bij de inzameling van huishoudelijk afval zoals de MAR, HVC, Opnieuw en Co, verenigingen. Daarbij wordt ook ingezet op verbetering van afvalscheiding. Verder wordt er uitvoering gegeven aan de aandachtspunten t.a.v. de evaluatie van de ondergrondse inzameling.</p>
<p>Adequate afvoer van afvalwater.</p>		<p>Uitvoeren van vastgesteld beleid in het vGRP. Samen met de verbonden partijen in de afvalwaterketen starten met een methodiek voor resultaatgericht beheer van de keten.</p>	<p>Uitvoeren van vastgesteld beleid in het vGRP. Samen met de verbonden partijen in de afvalwaterketen starten met een methodiek voor resultaatgericht beheer van de keten.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust. Duurzame mobiliteit.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,4 Streefcijfer 2014: 7,4</p>	<p>Aanschaf milieuvriendelijk materieel van gemeentelijke diensten en NV MAR bij noodzakelijke vervanging materieel. De NV MAR is voornemens één voertuig te vervangen. Het voertuig voldoet aan de EURO 6 normen. Onderzocht wordt de aanschaf van een tweede voertuig. Dit voertuig is technisch anders waardoor het waarschijnlijk aan de EURO 5 norm voldoet.</p> <p>Bevorderen van langzaam verkeer</p> <p>Aandacht voor onveilige verkeerssituaties en uitvoeren van verbeteringen zoals kruising Rijsingel / Kievitsweg.</p>	<p>Bevorderen van langzaam verkeer. Aandacht voor onveilige verkeerssituaties.</p>
<p>Verbeteren afvalscheiding.</p>	<p>Oordeel burger over afvalinzameling* Realisatie 2009: 7,7 Realisatie 2010: 7,6 Realisatie 2011: 7,6 Streefcijfer 2012: 7,7 Realisatie 2012: 7,8 Streefcijfer 2013: 7,7 Streefcijfer 2014: 7,7</p>	<p>Afvalscheiding heeft aandacht. In de BAR gemeenten worden diverse communicatie en inzamelmethodieken geïmplementeerd of reeds uitgevoerd. Voor Ridderkerk betekent dit een verrijking van de kennis en informatie wat leidt tot een verbeteringsaanpak voor de toekomst.</p> <p>Uitvoeren van het vastgestelde Ridderkerkse beleid in samenwerking met de BAR-gemeenten.</p> <p>Implementatie van het convenant verpakkingen II 2013 -2022.</p>	<p>Uitvoeren van het vastgestelde Ridderkerkse beleid in samenwerking met de BAR-gemeenten. Uitvoeren van het convenant verpakkingen II 2013 - 2022.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust. Verbeteren van de luchtkwaliteit.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Plaatsen van schermen langs A15/A16 door Rijkswaterstaat vóór 2015 inclusief de aanvulling van een laatste open stuk tussen einde scherm en brug door Rijkswaterstaat en gemeente. Onderzoek naar en uitvoering van het project Vervoersmanagement. Uitwerken van de aanbevelingen uit het rapport Groen voor Lucht.</p>	<p>Onderzoek naar en uitvoering van het project Vervoersmanagement. Uitwerken van de aanbevelingen uit het rapport Groen voor Lucht.</p>
<p>Verminderen van het aantal geluidsgehinderten.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>Uitvoeren van de acties uit het actieplan geluid. Saneren van woningen van de A-lijst.</p>	<p>Uitvoeren van de acties uit het actieplan geluid.</p>
<p>Vermindering van het klimaatprobleem en stimuleren van het gebruik van duurzame energie.</p>	<p>Oordeel burger leefbaarheid buurt* Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,3 Realisatie 2011: 7,4 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,4 Streefcijfer 2013: 7,3 Streefcijfer 2014: 7,3</p>	<p>In 2014 opstellen CO2 footprint.</p>	<p>Uitvoeren projecten regionale duurzaamheidsagenda</p>
<p>Het beheersen van de gemeentelijke bodemproblematiek.</p>		<p>Onderzoek naar mogelijke spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging en de sanering/beheersing van de daadwerkelijk spoedeisende gevallen.</p> <p>Onderzoek naar en uitvoering van niet spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging.</p>	<p>Onderzoek naar mogelijke spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging en de sanering/beheersing van de daadwerkelijk spoedeisende gevallen.</p> <p>Onderzoek naar en uitvoering van niet spoedeisende gevallen van bodemverontreiniging.</p>
<p>Verlagen risico's bij productie, vervoer, opslag en gebruik van gevaarlijke stoffen.</p>		<p>Implementatie van de Externe Veiligheidsvisie in de gemeentelijke processen. Toepassen van de uitgangspunten bij ruimtelijke ordening, vergunningverlening en rampenbestrijding.</p>	<p>Implementatie van de Externe Veiligheidsvisie in de gemeentelijke processen. Toepassen van de uitgangspunten bij ruimtelijke ordening, vergunningverlening en rampenbestrijding.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: Ridderkerk is duurzaam en milieubewust. Wijken bereikbaar voor hulpdiensten.</p>	<p>Oordeel burger veiligheid in de buurt* Realisatie 2009: 6,5 Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,5 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0</p>	<p>Uitgevoerde maatregelen monitoren.</p>	<p>Uitgevoerde maatregelen monitoren. En nieuwe knelpunten oplossen.</p>
<p>Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat. De gemeente is goed bereikbaar met de auto en met het openbaar vervoer.</p>	<p>Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met de auto* Realisatie 2009: 7,9 Realisatie 2010: 8,0 Realisatie 2011: 8,0 Streefcijfer 2012: 7,9 Realisatie 2012: 8,0 Streefcijfer 2013: 8,0 Streefcijfer 2014: 8,0</p>	<p>Uitvoeren van onderdelen uit het verkeerscirculatieplan voor het Centrum.</p>	<p>Uitvoeren van onderdelen uit het verkeerscirculatieplan voor het Centrum. Nieuwe knelpunten oplossen.</p>
<p>Verbeterde fietsinfrastructuur.</p>	<p>Oordeel burger over bereikbaarheid buurt met fiets*. Realisatie 2010: 8,4 Realisatie 2011: 8,4 Streefcijfer 2012: 8,0 Realisatie 2012: 8,3 Streefcijfer 2013: 8,5 Streefcijfer 2014: 8,5</p>	<p>Uitvoeren maatregelen van de module langzaam verkeer. Dit wordt indien mogelijk via regulier meegenomen. Afronding van de werkzaamheden aan de snelfietsroute F16 Rotterdam-Dordrecht.</p>	<p>Uitvoeren maatregelen van de module langzaam verkeer. Dit wordt indien mogelijk via regulier onderhouden en bij nieuwe projecten meegenomen.</p>
<p>Verbeterde positie OV (ook tussen wijken onderling).</p>	<p>Oordeel burger over openbaar vervoer in de wijk*. Realisatie 2009: 7,3 Realisatie 2010: 7,2 Realisatie 2011: 7,2 Streefcijfer 2012: 7,3 Realisatie 2012: 7,2 Streefcijfer 2013: 7,2 Streefcijfer 2014: 7,2</p>	<p>Met de Stadsregio wordt periodiek overleg gevoerd over de maximaal te behalen kwaliteit. Bij het opstellen van vervoerplannen wordt geparticipeerd.</p>	<p>Met de Stadsregio wordt periodiek overleg gevoerd over de maximaal te behalen kwaliteit. Bij het opstellen van vervoerplannen wordt geparticipeerd.</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.</p> <p>Er is voldoende parkeergelegenheid in de buurt.</p>	<p>Oordeel burger over parkeermogelijkheden in gemeente*.</p> <p>Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,7 Streefcijfer 2012: 6,9 Realisatie 2012: 6,9 Streefcijfer 2013: 6,9 Streefcijfer 2014: 6,9</p>	<p>Voor zover nodig is wordt bij het verminderen van de parkeerproblematiek in woonwijken het ParkeerAanpakWoonwijken gehanteerd. Hierbij staat het proces centraal om tot een oplossing te komen.</p> <p>Bij het oplossen van het probleem worden de volgende stappen doorlopen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beïnvloeden (gemeente communiceert over het gewenste parkeergedrag en kan vervolgens laten handhaven); 2. Benutting (extra pp. creëren binnen de huidige beschikbare fysieke ruimte en middelen); 3. Beprijzen, als uiterste maatregel (parkeerregulering); 4. Bijbouwen. <p>Toepassen parkeernormering bij nieuwbouwplannen (we passen de parkeercijfers CROW oktober 2012 toe).</p> <p>Er is onderzoek naar de mogelijkheden van uitbreiding van betaald parkeren uitgevoerd. Deze informatie kan worden gebruikt als besloten wordt om het betaald parkeren uit te breiden.</p>	<p>Voor zover nodig is wordt bij het verminderen van de parkeerproblematiek in woonwijken het ParkeerAanpakWoonwijken gehanteerd. Hierbij staat het proces centraal om tot een oplossing te komen.</p> <p>Bij het oplossen van het probleem worden de volgende stappen doorlopen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beïnvloeden (gemeente communiceert over het gewenste parkeergedrag en kan vervolgens laten handhaven); 2. Benutting (extra pp. creëren binnen de huidige beschikbare fysieke ruimte en middelen); 3. Beprijzen, als uiterste maatregel (parkeerregulering); 4. Bijbouwen. <p>Toepassen parkeernormering bij nieuwbouwplannen (we passen de parkeercijfers CROW oktober 2012).</p>

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk bieden we mobiliteit op maat.</p> <p>De verkeersveiligheid in de gemeente is goed.</p>	<p>Oordeel burger over verkeersveiligheid gemeente en buurt*.</p> <p>Realisatie 2009: 6,9</p> <p>Realisatie 2010: Gemeente 6,8 - Buurt 6,3</p> <p>Realisatie 2011: Gemeente 7,2 - Buurt 6,9</p> <p>Streefcijfer 2012: 6,9</p> <p>Realisatie 2012: Gemeente: 7,1 Buurt: 6,7</p> <p>Streefcijfer 2013: Gemeente 7,2 - Buurt 7,0</p> <p>Streefcijfer 2014: Gemeente 7,2 - Buurt 7,0</p>	<p>Op basis van signalen uit de buurt, Wijkoverleggen, wijkspreekuren en eigen waarneming, kleine maatregelen treffen die de verkeersveiligheid bevorderen.</p> <p>Actief communiceren over het gedrag van de weggebruiker o.a. met de snelheidsmeters.</p> <p>Ingrijpende veiligheidsknelpunten opnemen in de investeringslijst.</p>	<p>Op basis van signalen uit de buurt, Wijkoverleggen, wijkspreekuren en eigen waarneming, kleine maatregelen treffen die de verkeersveiligheid bevorderen.</p> <p>Actief communiceren over het gedrag van de weggebruiker o.a. met de snelheidsmeters.</p> <p>Ingrijpende veiligheidsknelpunten opnemen in de investeringslijst.</p>

* Bron: Waarstaatjegemeente (WSJG). Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

4.4 Bestaand beleid

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Woningbouwstrategie (2012)
- Wijkontwikkelingsprogramma Centrum (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma Oost (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma West (2008)
- Wijkontwikkelingsprogramma Rijsoord/Oostendam (2006)
- Wijkontwikkelingsprogramma Slikkerveer (2013)
- Wijkontwikkelingsprogramma Drievliet / Het Zand (2011)
- Wijkontwikkelingsprogramma Bolnes (2011)
- Woningbouwstrategie (2011)
- Nota "De toekomst van het Grondbedrijf" (2003)
- Milieuprogramma (2011-2014)
- Actieplan Geluid (2008)
- Actieplan Lucht (2011-2014)
- Bodemkwaliteitskaarten en bodembeheerplan (2007)
- Notities 'Beheer en onderhoud' en 'Stedelijk water'
- Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2)
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2008-2011 (GRP4) en verlenging (2012)
- Landelijk Afval Plan 2: 'Naar een materiaal ketenbeleid' (2009-2021)
- De uitvoering van afvalinzameling volgens het Samenwerkingsovereenkomst Ridderkerk-AVR-NV MAR (2001)
- Project Mechanisering en ondergrondse containers (2004)
- De uitvoering van een milieustraat volgens de Samenwerkingsovereenkomst met Huisvuil Centrale Alkmaar (HVC) (2013)
- Nota Wegbeheer (1997)
- Verkeersplan (1995) De module zijn (met jaar van realisatie):
  - * Openbaar vervoer (2003)
  - * Verkeersveiligheid (2004)
  - * Langzaam verkeer (2009)
  - * Parkeren (2011)
- Verkeerscirculatieplan centrum (2011)
- Beleidskader Duurzaam Beheer (Beeldkwaliteit) (2009), inclusief evaluatie (2013)
- Groenbeleidsstrategie (1994) en actieplan Hoofdgroenstructuur (1997)
- Bomenplan (2012)
- Nota Ridderkerk Poepschoon (2001) en evaluatiebrief Ridderkerk Poepschoon (van juni 2011)
- Groene Kaart (versie 2013)
- Rapport "Groen voor Lucht" (2012)
- Toekomstvisie Reyerpark (2013)
- Begraafplaatsverordening (2011)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ridderkerk (2007)
- Integraal Huisvestingsplan en Accommodatiebeleid (2010)

4.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

4.5.1 Totale lasten en baten

Programma 4	(V) Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening 2012	Begroting 2013 na wijz.	Primaire Begr. 2014	Meerjarenbegroting		
				2015	2016	2017
Lasten	-31.367.400	-23.590.200	-19.977.500	-19.556.000	-19.906.500	-19.377.600
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Afval</i>			-3.950.700	-3.958.100	-3.958.000	-3.949.800
<i>Huisvesting onderwijs</i>			-3.435.700	-3.567.600	-3.426.800	-3.043.200
<i>Wegen, verkeer en verlichting</i>			-3.953.200	-3.800.300	-3.632.100	-3.635.500
<i>Gebouwen</i>			-1.333.500	-1.096.900	-1.252.000	-1.154.800
<i>Natuur en milieu</i>			-218.700	-207.000	-206.800	-206.700
<i>Riool en water</i>			-3.605.900	-3.531.000	-3.485.800	-3.600.800
<i>Wijkgericht onderhoud</i>			-2.490.300	-2.564.800	-2.531.700	-2.483.300
<i>Overige producten</i>			-989.500	-830.300	-1.413.300	-1.303.500
Baten	2.694.400	2.670.600	2.703.800	2.231.500	2.245.100	2.247.100
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Verhuurde gebouwen</i>			1.129.100	649.100	649.100	649.100
<i>Overige producten, waaronder baten begraafplaatsen, straatmeubilair en volkstuinen.</i>			1.574.700	1.582.400	1.596.000	1.598.000
Saldo voor bestemming	-28.673.000	-20.919.600	-17.273.700	-17.324.500	-17.661.400	-17.130.500
Toevoeging reserve	-1.897.900	-2.224.100	-2.223.400	-2.226.200	-2.218.600	-2.221.400
Onttrekking reserve	953.300	4.323.800	2.641.100	2.412.400	2.842.200	2.467.900
Totaal reservemutaties	-944.600	2.099.700	417.700	186.200	623.600	246.500
Saldo na bestemming	-29.617.600	-18.819.900	-16.856.000	-17.138.300	-17.037.800	-16.884.000
Verschillen programma 4			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			1.963.900	-282.300	-181.800	-28.000
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-10.531.300	-9.516.900	-9.667.500	-9.580.300	-9.483.200
Totaal saldo programma 4	-29.617.600	-29.351.200	-26.372.900	-26.805.800	-26.618.100	-26.367.200

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

4.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal
+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Onderhoud verhuurde gebouwen</u> Het groot onderhoud aan verhuurde gebouwen fluctueert jaarlijks afhankelijk van de in het beheerplan opgenomen ramingen. Daarbij is in 2014 ook rekening gehouden met het doorschuiven van 2013 naar 2014 van groot onderhoud aan het pand Koninginneweg 150 (voormalige Albeda college) en onderhoud aan de Kerk singel 1, toren Singelkerk. Het groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud verhuurde gebouwen waardoor het budgettair neutraal uitwerkt.	BN BN	-77.800 77.800
<u>Bushaltes mindervaliden</u> In de begroting 2013 is eenmalig € 169.900 geraamd voor de aanpassing van bushaltes voor mindervaliden aan de Schoutstraat, Brasem, Da Costalaan, Geerlaan, Rijksstraatweg, Populierenlaan en Vlietlaan. Vanaf 2014 vervallen deze éénmalige lasten.		169.900
<u>Herstructurering Noordstraat</u> - Als nadere uitwerking van de Wijkvisie Bolnes (Structuurvisie) en de Woningbouwstrategie Ridderkerk wordt de Noordstraat in 2013 heringericht. Voor dit project wordt in 2013 subsidie ontvangen van de Stadsregio. Vanaf 2014 vervallen deze incidentele lasten en baten.	BN BN	327.700 -327.700
<u>Subsidies Stadsregio</u> In de begroting 2013 is een incidenteel bedrag aan nog te ontvangen (restant)subsidies van de Stadsregio opgenomen van € 105.600. Die subsidie wordt ontvangen voor de projecten fietsparkeren, het tweerichtingenfietspad aan de Vondellaan en het aanpassen van bushaltes voor mindervaliden. Vanaf 2014 vervallen deze incidentele inkomsten.		-105.600
<u>Optimaliseren van de vergunningverlening kabels en leidingen</u> Deze maatregel is een invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving" (bijlage 1 Kadernota 2014). Het proces vergunningverlening kabels en leidingen wordt geoptimaliseerd. Dit geeft een toename in de vergoedingen.		25.000
<u>Parkeren in parkeergarage</u> Ook dit is een nadere invulling van de financiële paragraaf het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving" (bijlage 1 Kadernota 2014). Het betreft inkomsten uit het afgeven van weekabonnementen voor de parkeergarage.		10.000
<u>Herstelwerkzaamheden damwand De Schans</u> In de begroting 2013 is een eenmalig budget geraamd voor de herstelwerkzaamheden aan de damwand van De Schans. Het werk wordt afgerond in 2013 waardoor deze incidentele uitgaaf vervalt vanaf 2014.		214.000

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<p><u>Rehabilitaties en Reserve onderhoud verharding</u></p> <p>Een onderdeel van de onderhoudswerkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van het wegenbeheerplan zijn de zogenoemde rehabilitaties. Rehabilitaties zijn ingrijpende reconstructies aan de wegen met een levensduur verlengend karakter die naar hun aard aangemerkt moeten worden als investeringen. Dit gaat om jaarlijkse kredieten van ongeveer €500.000. Tot en met het begrotingsjaar 2013 werden deze kredieten in 20 jaar afgeschreven en kwamen de kapitaallasten ten laste van de reserve onderhoud verharding.</p> <p>Maar om een evenwichtiger verloop van de reserve te bewerkstelligen en geen (steeds hoger wordende) lasten meer naar de toekomst te verschuiven wordt hier met ingang van 2014 anders mee omgegaan. De budgetten worden opgenomen op de jaarlijkse exploitatie en in één keer gedekt uit de reserve onderhoud verharding. Een tweede effect is het vervallen van de kapitaallasten van de kredieten tot en met 2013. Om op de nieuwe systematiek over te kunnen gaan moesten deze kredieten in 2013 in één keer afgeschreven worden. Dit gaf in 2013 extra lasten en is in 2014 een voordeel omdat dan alle kapitaallasten van de rehabilitaties vervallen. Dit verschil wordt verrekend met de Reserve onderhoud verharding.</p> <p>(Zie hiervoor ook de 2e monitor 2013. Daarin werd u voorgesteld in te stemmen met deze gewijzigde financieel-technische verwerking van de rehabilitaties. En daarmee samenhangend met het in één keer afschrijven van de tot en met 2013 geactiveerde boekwaarden van de rehabilitaties ten laste van de reserve onderhoud verharding. Op deze manier kan in deze begroting met de nieuwe werkwijze worden gestart.)</p>	<p>BN</p> <p>BN</p> <p>BN</p> <p>BN</p>	<p>-463.300</p> <p>463.300</p> <p>2.073.700</p> <p>-2.073.700</p>
<p><u>Groot onderhoud verharding</u></p> <p>De uitgaven voor groot onderhoud fluctueren jaarlijks. Het budget in 2013 was met name hoger vanwege een overheveling van kosten van 2012 naar 2013. De uitgaven worden gedekt uit de Reserve groot onderhoud verharding. Het voordelig verschil op het onderhoud tussen 2013 en 2014 vertaalt zich daarom in een zelfde nadelig verschil in de bijdrage uit deze reserve.</p>	<p>BN</p> <p>BN</p>	<p>412.100</p> <p>-412.100</p>
<p><u>Aanwending algemene reserve investeringen maatschappelijk nut, wegen straten en pleinen</u></p> <p>In het kader van het dekkingsplan bij de begroting 2013 werd besloten een aantal investeringen met maatschappelijk nut ineens ten laste van de algemene reserve af te schrijven. Dit betrof de rehabilitaties wegen, een drietal rotondes en een fietshighway. Deze investeringen zijn voor 2013 gepland, evenals dus de afschrijvingen daarop (uitgezonderd de in 2014 aan te leggen rotonde Donkersloot/Vlietlaan). Omdat die afschrijvingen in 2014 vervallen ontstaat er in dat jaar ten opzichte van 2013 een groot voordeel. Dat voordeel (op dit programma) valt weg tegen het nadeel van een lagere beschikking over de algemene reserve op hoofdstuk 7.</p>	<p>BN</p>	<p>1.128.300</p>
<p><u>Buurtbus Rijsoord</u></p> <p><u>* lasten</u></p> <p>Op dit moment wordt gewerkt aan een nieuw buurtbusconcept. Door Stichting Rijsoord Bereikbaar en de gemeente Ridderkerk wordt gewerkt aan een nieuw bedrijfsplan en een nieuwe exploitatieopzet op basis van dit bedrijfsplan. Het ontwerpplan is maatwerkvervoer met een uitgebreidere regeling. De totale structurele kosten worden geraamd op €80.000. Dit is €30.000 meer dan in 2013.</p> <p><u>* baten</u></p> <p>Voor de buurtbus is bij de Stadregio een structurele subsidie van €70.000 aangevraagd. Vooralnog is het uitgangspunt dat de subsidie alle kosten voor materieel en dergelijke dekt. De vergoeding om te werken met vrijwilligers komt voor rekening van de gemeente en wordt geraamd op €10.000. In 2013 was €15.500 subsidie geraamd. Dit is in 2014 dus structureel €54.500 meer.</p>		<p>-30.000</p> <p>54.500</p>
<p><u>Groot onderhoud watergangen</u></p> <p>Deze aframing van het groot onderhoud aan de watergangen is een invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving" (bijlage 1 Kadernota 2014). Het budget wordt, gezien de trend van de afgelopen jaren, met €50.000 verlaagd.</p>		<p>50.000</p>

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<p><u>Afval, lasten</u></p> <p>Per saldo is er aan de lastenkant een voordeel van € 277.600 ten opzichte van 2013 wat wordt veroorzaakt door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een voordeel omdat in 2013 een incidentele nabetaling aan de verenigingen plaatsvindt voor de inzameling van oud papier en karton vanwege de huidige hoge marktprijzen en het geïndexeerde bedrag uit de garantieregeling. - In 2013 is het budget van de N.V. MAR met € 237.000 verhoogd. Dit is gebeurd op grond van afspraken die zijn gemaakt naar aanleiding van de continuering van de dienstverlening door van Gansewinkel. Hiertegenover is de afspraak gemaakt dat in 2014 (over het jaar 2013) een gegarandeerd dividend van € 300.000 wordt uitgekeerd. Dergelijke afspraken zijn voor 2014 en verder nog niet gemaakt, zodat voor die jaren nog steeds de oorspronkelijke ingeboekte bezuiniging van € 250.000 van kracht is. Door het nog niet verhogen van het budget 2014 van de N.V. MAR is er een voordeel ten opzichte van 2013 van € 237.000. - Een nadeel door de indexering van het budget van N.V. MAR - Een nadeel omdat in 2013 een incidentele voordelige eindafrekening over 2012 van de Milieustraat is ontvangen, voornamelijk vanwege lagere afvalhoeveelheden - Overige mutaties 	<p>BN</p> <p>BN</p> <p>BN</p> <p>BN</p>	<p>26.000</p> <p>237.000</p> <p>-49.100</p> <p>-33.700</p> <p>-97.400</p>
<p><u>Afval, baten</u></p> <p>Aan de batenkant is er een voordeel van € 177.900 ten opzichte van 2013 wat wordt veroorzaakt door de volgende mutaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Voor 2014 is er incidenteel een vast bedrag aan dividend afgesproken van de N.V. MAR van € 300.000. Dit is gebeurd in het kader van de afspraken die zijn gemaakt met van Gansewinkel over de voortzetting in 2013 van de dienstverlening (zie ook de toelichting aan de lastenkant). Hiervoor is het dividend in 2014 incidenteel met € 280.000 bijgeraamd. Ten opzichte van 2013 is het dividend € 186.900 hoger. -Overige mutaties <p>Afval is een kostendekkend begrotingsonderdeel. De mutaties worden sluitend gemaakt met de opbrengst van de afvalstoffenheffing (zie programma 5). De mutaties voor de verhoging van het budget N.V. MAR in 2013 en de incidentele verhoging van het dividend in 2014 worden verrekend met de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing (zie hiervoor programma 5).</p>	<p>BN</p> <p>BN</p>	<p>186.900</p> <p>- 9.000</p>
<p><u>Riolering, lasten</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - De hogere kapitaallasten in 2014 worden vooral verklaard door de investeringen in 2013 voor het riool aan de Oost Molendijk (€ 32.500), het rioolgemaal P01 (€ 97.400,-) en diverse andere gemalen (€ 39.500). - Van de gemiddelde toevoeging aan de voorziening vervanging riolering van € 705.500 is bij de 1^e monitor 2013 de toevoeging 2013 met € 300.000 verlaagd en de toevoeging 2014 met hetzelfde bedrag verhoogd. Het verschil tussen 2014 en 2013 na wijziging is hierdoor € 600.000 nadelig - Overige mutaties <p>Riolering is een kostendekkend begrotingsonderdeel. De mutaties worden sluitend gemaakt met de opbrengst van de rioolheffing en met de tariefegalisatiereserve rioolheffing (Zie hiervoor programma 5).</p>	<p>BN</p> <p>BN</p> <p>BN</p>	<p>-161.300</p> <p>-600.000</p> <p>30.100</p>
<p><u>Huisvesting onderwijs</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - In 2013 is er een eenmalig budget geraamd voor de sloop van het voormalige schoolgebouw Prins Bernhardstraat 41. Deze incidentele uitgave is er niet in 2014. - Ter dekking van deze kosten wordt in 2013 incidenteel de reserve onderhoud basisonderwijs voor een bedrag van € 77.700 worden afgeroomd. 	<p>BN</p> <p>BN</p>	<p>77.700</p> <p>-77.700</p>
<p><u>De Reijer</u></p> <p>De nieuwbouw van de Reijer is in 2013 opgeleverd. Er worde in 2014 geen kosten meer gemaakt voor de tijdelijke huisvesting en sloop van de Reijer. Voor de exploitatie van de gemeentebegroting treedt geen budgettair effect omdat de aanwending van de algemene reserve ook verval.</p> <p>De nieuwbouw levert vanaf 2014 wel nieuwe kapitaallasten op.</p>	<p>BN</p>	<p>70.000</p> <p>-132.300</p>

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Kapitaallasten onderwijsgebouwen</u> Ten opzichte van 2013 vindt er een verschuiving van kapitaallasten plaats tussen het openbaar basisonderwijs en het bijzonder basisonderwijs. Dit komt doordat de grond en opstallen van de voormalige school De Ark door de gemeente overgenomen is van de vereniging voor het christelijk basisonderwijs.	BN	-55.000
Bij het bijzonder basisonderwijs vallen de kapitaallasten €80.500 lager uit. Voor het grootste deel komt dit door een verschuiving van €55.000 van deze lasten naar het openbaar basisonderwijs, zie de voorgaande toelichting. Het restant van €25.500 (voordelig) komt door het vervallen van diverse kapitaallasten, waaronder die van de Johannes Postschool.	BN	55.000 25.500
<u>Geluidsreductie Rotterdamseweg</u> In 2013 staat het project geluidsreductie Rotterdamseweg gepland. Deze investering wordt in 2013 ineens afgeschreven (ten laste van de algemene reserve). Ten opzichte van 2013 ontstaat er daardoor in 2014 op programma 4 een voordeel op de kapitaallasten en een nadeel bijdrage algemene reserve op hoofdstuk 7.	BN	144.500
<u>Investeringsvolume</u> Diverse mutaties bij de investeringen hebben geleid tot een hoger investeringsvolume in 2014 (zie bijlage investeringen)		-130.900
<u>Kapitaallastenreserve fietshighway Kievitsweg</u> In 2013 staat de investering voor een fietshighway aan de Kievitsweg geraamd. De lasten van die investering worden gedekt door de in 2013 te vormen kapitaallastenreserve fietshighway Kievitsweg van €250.000, die vanaf 2014 wordt aangewend ter dekking van de kapitaallasten. Het instellen van de reserve wordt gedekt door de algemene reserve (zie programma 7). Deze incidentele lasten en baten 2013 zijn er niet in 2014. De aanwending van de kapitaallastenreserve betekent juist een voordeel op de exploitatie op programma 4 van €12.400 in 2014.	BN	262.400
<u>Sport en Welzijn</u> - Een nadeel ten opzichte van 2013 omdat in dat jaar eenmalig een restitutiesubsidie groot onderhoud van Sport en Welzijn is ontvangen. - Een voordeel door een lagere lastenraming voor groot onderhoud in 2014.		-65.200 75.000
<u>Begraven, lasten</u> Aan de lastenkant is er per saldo een nadeel van €111.600 dat wordt veroorzaakt door: <ul style="list-style-type: none"> - Hogere kosten voor onkruidbestrijding - Een nieuw schoonmaakcontract - Een hogere toevoeging aan de voorziening onderhoud graven waarin de gestegen opbrengsten van het tarief onderhoud worden gestort. - Hogere kapitaallasten, met name door de vervanging van een grafdelfmachine 	BN	-111.600
<u>Begraven, baten</u> Aan de batenkant is er een voordeel van €31.700 vanwege een hogere beschikking over de voorziening onderhoud graven. Die hogere beschikking is het gevolg van hogere (groot)onderhoudskosten die ten laste van de voorziening komen. Begraven is een kostendekkend begrotingsonderdeel dat sluitend wordt gemaakt met de tarieven en de tariefegalisatiereserve lijkbezorging. De baten en lasten worden verantwoord op programma 4. De tarieven en de reserve op programma 5.	BN	31.700
<u>Openbaar groen</u> In 2014 vervalt de in 2013 geraamde bijdrage aan het grondbedrijfcomplex Park Ringdijk voor de groenbufferzone.		120.000
<u>Verkoop Anjerstraat 4 en 6</u> De verkoop van de panden Anjerstraat 4 en 6 staat gepland voor 2014. Dit betekent dat een incidenteel voordeel ontstaat in 2014 van €480.000. Bij de verkoop van de panden dient ook extra afgeschreven te worden. Daartegenover staat een aanwending van kapitaallastenreserves. Voor de begroting werkt dit budgettair neutraal uit.	BN	480.000

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
Overige verschillen		149.200
Saldo verschil		1.963.900

4.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Groot onderhoud verhuurde gebouwen</u> Het groot onderhoud aan verhuurde gebouwen fluctueert jaarlijks afhankelijk van de in het beheerplan opgenomen ramingen. Het groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud verhuurde gebouwen.	BN	155.700	127.000	92.400
	BN	-155.700	-127.000	-92.400
<u>Verkoop Anjerstraat 4 en 6</u> Door de verkoop van beide panden in 2014 vervallen vanaf 2015 de kapitaallasten. Daartegenover staat dat de aanwending van kapitaallastenreserves voor deze panden vervalt. Voor de begroting werkt dit budgettair neutraal.	BN	63.200	63.200	63.200
	BN	-63.200	-63.200	-63.200
<u>Installaties brandweerkazerne</u> Door de jaarlijkse afschrijvingen op de installaties van de brandweerkazerne vervalt er ieder jaar een stuk van de rentelasten. Na 2016 zijn de installaties helemaal afgeschreven waardoor in 2017 ook de afschrijvingslasten vervallen.		2.500	5.000	63.300
<u>Openbaar basisonderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor ze geen kapitaallasten meer geven.		26.400	65.500	203.600
<u>Bijzonder basisonderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor ze geen kapitaallasten meer geven.		13.600	55.600	200.800
<u>Bijzonder speciaal onderwijs, kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor ze geen kapitaallasten meer geven.		8.400	16.700	80.600
<u>Openbaar voortgezet onderwijs kapitaallasten</u> Lagere kapitaallasten omdat gedurende deze periode sommige investeringen volledig afgeschreven worden (einde afschrijvingstermijn bereikt) waardoor ze geen kapitaallasten meer geven.		15.700	31.400	57.800
<u>Uitbreiding Farelcollege</u> De uitbreiding van het Farelcollege wordt in 2014 opgeleverd. Dit levert vanaf 2015 kapitaallasten op.		-225.500	-220.600	-215.700
<u>Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan</u> Zoals bij de toelichting van de verschillen tussen 2013 en 2014 reeds vermeld wordt de rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan in 2014 aangelegd en				

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
ineens afgeschreven ten laste van de Algemene reserve. Vanaf 2015 vervalt deze afschrijving weer. Dit voordeel valt op hoofdstuk 7 weg tegen het nadeel van een lagere bijdrage uit de algemene reserve.	BN	450.000	450.000	450.000
<u>Parkeerplaatsen Reyerpark</u> In verband met de uitbreiding van het Farelcollege worden er nieuwe parkeerplaatsen in het Reyerpark aangelegd. Deze zullen in 2014 gereedkomen. Dit heeft een verhoging van de kapitaallasten vanaf 2015 tot gevolg.		-73.600	-71.900	-70.100
<u>Extra parkeerplaatsen Driehoek Het Zand</u> Voor de inrichting van het openbaar gebied Driehoek Het Zand wordt een bedrag van € 263.200 beschikbaar gesteld aan Woonvisie voor de aanleg van extra parkeerplaatsen. De bijdrage wordt in de begroting als een investering opgenomen met een afschrijving ineens ten laste van de Algemene reserve. Voor programma 4 betekent dat een eenmalig nadeel.	BN	-263.200		
<u>Groot onderhoud verhardingen</u> Het groot onderhoud aan - en rehabilitaties van verhardingen fluctueert jaarlijks afhankelijk van de in het beheerplan opgenomen ramingen. Het groot onderhoud wordt verrekend met de reserve onderhoud verhardingen.	BN BN	-16.100 16.100	-81.200 81.200	-46.700 46.700
<u>Groot onderhoud en baggeren haven</u> In 2016 staat het baggeren van de haven gepland. De lasten bedragen € 259.600. deze lasten worden gedekt vanuit de reserve onderhoud en baggeren haven. Het budgettaire effect is daarom neutraal.	BN BN		-259.600 259.600	
<u>Onderhoud ponton waterbus</u> In 2017 zijn kosten geraamd van groot onderhoud (schilderwerk) aan het ponton van de waterbus.				-37.500
<u>Optimaliseren bewaakte fietsenstalling</u> Deze maatregel is een invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving" (bijlage 1 Kadernota 2014). Bekeken gaat worden of de bewaking van de stalling die nu wordt uitgevoerd door SDW vanaf 2015 kan worden uitgevoerd door mensen met een uitkering.		50.000	50.000	50.000
<u>Groot onderhoud watergangen</u> De kosten van groot onderhoud aan watergangen fluctueren over de jaren. Deze kosten worden verrekend met de reserve onderhoud watergangen	BN BN		70.900 -70.900	81.000 -81.000
<u>Onderwijshuisvesting</u> Het onderwijshuisvestingplan 2015 en opvolgende jaren is nog niet bekend waardoor er nog geen lastenramingen en reserveonttrekkingen in de begroting zijn opgenomen.	BN BN	50.000 -50.000	50.000 -50.000	50.000 -50.000
<u>Groot onderhoud gymnastieklokalen</u> De lastenramingen voor groot onderhoud aan de gymnastieklokalen fluctueren jaarlijks. Deze lasten worden verrekend met de reserve onderhoud gymnastieklokalen.	BN BN		134.000 -134.000	70.500 -70.500

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Groot onderhoud speelwerkhuizen</u> De kosten van groot onderhoud speelwerkhuizen fluctueren over de jaren. Deze kosten worden gedekt uit de reserve onderhoud speelterreinen.	BN BN	-75.000 75.000	-47.100 47.100	-3.900 3.900
<u>Dividend N.V. MAR</u> Voor 2014 is er incidenteel een vast bedrag aan dividend afgesproken van de N.V. MAR van € 300.000. Dit is gebeurd op grond van afspraken die zijn gemaakt met van Ganswinkel naar aanleiding van de voortzetting in 2013 van de dienstverlening. Hiervoor is in 2014 € 280.000 bijgeraamd. Dit vaste afgesproken dividend geldt alleen voor 2014 en vervalt dus weer vanaf 2015. Het bijgeraamde dividend 2014 wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Vanaf 2015 vervalt deze incidentele toevoeging. (Zie programma 5)	BN	-280.000	-280.000	-280.000
<u>Riolering</u> Vanaf 2015 komt de eenmalig verhoogde toevoeging 2014 aan de voorziening vervanging riolering weer te vervallen Door de jaarlijkse investeringen (in hoofdzaak gebaseerd op het gemeentelijk rioleringsplan V) worden de kaptaallasten elk jaar hoger. Diverse kleine verschillen Riolering is een kostendekkend begrotingsonderdeel. De mutaties worden sluitend gemaakt met de opbrengst van de rioolheffing en met de tariefegalisatiereserve rioolheffing (Zie hiervoor programma 5)	BN BN BN	300.000 -226.400 -20.600	300.000 -253.300 -11.500	300.000 -379.700 -29.200
<u>Verkoop Anjerstraat 4 en 6</u> In 2014 is er een incidenteel voordeel door de verkoop van Anjerstraat 4 en 6. In 2015 en volgende jaren is dat voordeel er niet.		-480.000	-480.000	-480.000
Overige verschillen		420.400	161.300	58.100
Saldo verschil		-282.300	-181.800	-28.000

4.6 Trends en ontwikkelingen

Voor de burger zijn de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

Afval

Landelijk is er een lichte daling van de hoeveelheid afval en een lichte daling van de scheidingspercentages van afval. Daarentegen groeit de aandacht voor het gebruik van afval als waardevolle grondstof. Waardevol op het gebied van milieu maar ook zeker financieel. Afvalscheiding heeft de aandacht waarbij de scheiding van afval aan de bron, dus bij de burger in huis, als belangrijke kwaliteitsvoorwaarde wordt gezien. De gemeente Ridderkerk heeft een goede voorziening voor de burger. Voor zowel de inzameling van het restafval als de mogelijkheden voor het scheiden van het afval. Meer en meer zullen zich kansen en initiatieven aandienen met als doel een betere afvalscheiding, het verlagen of gelijk houden van de huidige kosten en het vergroten van de werkvoorzieningen. Het is echter van belang om de afvalinzameling als dynamisch systeem te beoordelen in verband met de langdurige afspraken met de huidige contractpartners en de efficiëntie die daarmee gehaald wordt.

Waardevolle afvalstromen zijn van groot belang bij het betaalbaar houden van de afvalinzameling. En daarmee een zo laag mogelijke afvalheffing voor de burger.

In BAR verband worden deze (landelijke) trends gevolgd en de individuele keuzes van de BAR gemeenten worden gezien als waardevolle ervaringen voor de andere.

Afvalwaterketen

De financiële gevolgen van de verbreding van de watertaken voor de gemeente (hemelwater en grondwater) zijn in het vGRP opgenomen. Bij vaststelling van het vGRP zijn op basis van modellen keuzes gemaakt voor de financiering van de kosten voor de uitvoering van deze taken. Voor de bepaling van de rioolheffing zijn er drie grondslagen: voor huishoudens eigendom en gebruik, voor de industriële lozingen de hoeveelheid gebruikt drinkwater. Als gevolg van de recessie en duurzaam gebruik drinkwater is er een trend te merken in de toename van het aantal kwijtscheldingen en een sterke vermindering van het gebruik van drinkwater bij industriële lozers. Deze ontwikkeling kan niet zonder gevolgen blijven voor de hoogte van de rioolheffing. De som van de ingevorderde rioolheffingen dienen de kosten te dragen voor de uitvoering van de gemeentelijke watertaken.

Organisatieontwikkeling zoals BAR-werkstages e.d.

Bij het onderhoud van de openbare ruimte wordt de mogelijkheid gecreëerd voor werkervaring. Dit geldt voor inwoners met een uitkering op grond van de Wet Werk en Bijstand (WWB) en met name zij met een wat grote achterstand tot de arbeidsmarkt. Om dit succesvol te maken moet er een uitdaging liggen. De inzet moet er toe doen. Kandidaten moeten ook in de gelegenheid zijn om zich te ontwikkelen, terwijl het serviceniveau er niet onder mag leiden. In 2013 is gestart met dit traject wat heeft geleid tot uitstroom uit de WWB terwijl de openbare ruimte goed is onderhouden. Er zit in potentie nog een kleine groei van deze werkwijze. Kunst is om binnen de BAR organisatie deze werkwijze goed te verankeren. Verder worden ook scholen de gelegenheid gegeven om binnen Ridderkerk praktijklessen te geven.

Openbaar vervoer

Vanaf 2014 wordt er gestart vanuit de stadsregio met pilot maatwerkvervoer. Ridderkerk is een actieve gemeente in deze pilot door de inbreng van het buurtbusconcept. De provincie wil het concept van de waterbus verder optimaliseren.

Waalbos

Op basis van de gemaakte afspraken rondom het beheer kan het Waalbos verder aangelegd worden en zijn vorm krijgen.

Winkelcentra

Door de economisch mindere situatie ontstaat er leegstand van winkelruimte. Door regelmatig contact te zoeken met de diverse ondernemers- en winkeliersverenigingen kunnen tijdig eventueel kansen en knelpunten worden signaleerd, maar kan leegstand niet worden voorkomen.

Bedrijfsterreinen

Door de economisch mindere situatie ontstaat er leegstand op de bedrijfsterreinen. Door regelmatig contact te zoeken met de diverse ondernemersvereniging en bedrijf bezoeken kunnen tijdig eventueel kansen en knelpunten worden signaleerd, maar kan leegstand niet worden voorkomen.

5. Programma De burger als Onderdaan en Belastingbetaler

5.1 Inleiding

De burger heeft in dit programma de rol van 'onderdaan'. Dit betekent dat de gemeente hier gebruik maakt van haar verticale bevoegdheden. De gemeente (c.q. overheid) doet dit enerzijds door het stellen van regels – om een zekere ordening aan te brengen in het maatschappelijke verkeer – en anderzijds door de handhaving van deze regels, om daarmee de collectieve of individuele belangen te beschermen. Handhaving van de regels doet de overheid door de toepassing van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en privaatrechtelijke middelen. Handhaving van regels doet de overheid overigens niet alleen om te sanctioneren, maar bestaat nadrukkelijk ook uit activiteiten om het sanctioneren te voorkomen (preventie).

Het vertrouwen van de burger in de overheid kan vaak direct gerelateerd worden aan activiteiten binnen het programma: De burger als Onderdaan en Belastingbetaler. Veel burgers klagen over de vele, onnodige en soms tegenstrijdige regels en de bijbehorende bureaucratie en op het niet consequent handhaven van regels. Bestuurlijk (zowel landelijk als lokaal) is daarom prioriteit gegeven aan deregulering en vermindering van de administratieve lastendruk. Tegelijkertijd dienen de kaders waarbinnen de overheid mag en moet optreden wel duidelijk te zijn én te blijven. Centraal binnen het programma De burger als Onderdaan staat dan ook de vraag: wat kan de burger als onderdaan van de regelgevende en handhavende overheid verwachten?

- a. De gemeente beperkt het aantal regels en de daaruit voortvloeiende administratieve lasten tot het strikt noodzakelijke.
- b. De gemeente spreekt burgers en bedrijven aan op hun eigen verantwoordelijkheid onder meer door uit te gaan van zelfregulering.
- c. Regels zijn helder en transparant waardoor naleving en handhaving zo eenvoudig mogelijk wordt.
- d. Nalevingsgedrag wordt bevorderd door goede voorlichting over nut en noodzaak van regels en preventief toezicht.
- e. De gemeente beperkt de toezichtlast tot een minimum, bijvoorbeeld door geïntegreerd toezicht en controle.
- f. De gemeente is consequent bij het toepassen en handhaven van regels; gelijke gevallen worden gelijk behandeld en bestraft.
- g. Burgers en bedrijven worden direct betrokken bij toezicht en handhaving.

Onder dit programma vallen vijf deelprogramma's:

1. Belastingen
2. Openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing
3. Regelgeving
4. Vergunningen
5. Toezicht en handhaving (inclusief leerplicht)

5.2 Algemeen

Belastingen

Belastingheffing dient met voldoende waarborgen te zijn omkleed. De belastingbetaler mag erop vertrouwen dat de bevoegdheid van de gemeente om belastinggelden te heffen en te innen begrensd wordt door een zorgvuldige uitvoering van belastingwet- en regelgeving en een transparante kostenonderbouwing van geleverde diensten. Hiermee wordt bereikt dat de belastingbetaler weet waarvoor hij belasting betaalt.

Een wisselwerking tussen heffende overheid en belastingbetaler bevordert het vertrouwen in de gemeente bij de uitvoering van de wet- en regelgeving. Van de belastingbetaler mag worden verwacht dat hij de gemeente controleert bij de uitvoering van wet- en regelgeving. Hiertoe maakt de belastingbetaler gebruik van de geboden mogelijkheden om in contact te treden met de gemeente met het doel dat belastingaanslagen worden gebaseerd op juiste gegevens. Toegang tot relevante gegevens en duidelijke informatie met betrekking tot belastinggegevens moeten dit mogelijk maken.

De burger als belastingbetaler mag eisen dat het belastinggeld niet over de balk gesmeten wordt. Dat wil zeggen: de overheid moet efficiënt en effectief werken en bijvoorbeeld niet meer mensen in dienst hebben dan nodig is. De gemeente moet haar zaken dus financieel goed op orde hebben, inclusief de bedrijfsvoering. De financiële vertaling van het onderdeel Belastingen van dit programma is opgenomen in *paragraaf 8 Lokale Heffingen*.

Openbare orde, veiligheid en crisisbeheersing

De zorg voor een veilige woon-, leef- en werkomgeving is één van de belangrijkste taken van de overheid en dus ook van de gemeente Ridderkerk. Veiligheid is echter een containerbegrip, dat talrijke aspecten kent. Denk aan veiligheid op het gebied van verkeer, water, ruimtelijke ordening en crisisbeheersing. Daarnaast wordt in het veiligheidsdebat gewerkt met diverse 'soorten' veiligheid, zoals objectieve, subjectieve, sociale en fysieke veiligheid.

Onder objectieve veiligheid wordt de feitelijke of berekende kans om slachtoffer te worden van een ramp of criminaliteit verstaan. Subjectieve veiligheid betreffen de gevoelens van veiligheid.

Daarnaast bestaat het verschil tussen sociale en fysieke veiligheid. Sociale veiligheid is direct of indirect het gevolg van het doen of laten van menselijk handelen. Fysieke veiligheid is de veiligheid die direct of indirect het gevolg is van de inrichting of het beheer van de openbare ruimte. De diverse 'soorten' van veiligheid vragen ieder een eigen aanpak.

De brandweer richt zich met name op de 'objectieve' bedreigingen van de veiligheid door fysieke omstandigheden. De brandweer voorkomt, beperkt en bestrijdt brand, ongevallen en rampen, met als doel het minimaliseren van schadelijke effecten voor mens, dier en omgeving. De brandweezorg is - evenals de ambulancezorg - ondergebracht bij de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR). De gemeenteraad besluit jaarlijks over de financiële bijdrage aan deze gemeenschappelijke regeling.

Het voorkomen, beperken en bestrijden van grootschalige incidenten en rampen, coördinatie van de multidisciplinaire samenwerking van hulpverleners bij incidenten van grote omvang en het beheer van de gemeenschappelijke alarmcentrale en het sirenenet ligt in handen van de VRR. De gemeente Ridderkerk heeft voor wat betreft de gemeentelijke rampenorganisatie een eigen verantwoordelijkheid. Medewerkers worden hiervoor jaarlijks geschoold en er wordt gezorgd dat het rampenplan actueel en adequaat is. Voor wat betreft de inrichting van de bereikbaarheidsdiensten wordt er intensief samengewerkt binnen de BAR-gemeenten en zal er per 1 januari 2014 een gemeenschappelijke gemeentelijke rampenorganisatie van start gaan.

Gemeenten zijn de afgelopen jaren een steeds actiever veiligheidsbeleid gaan voeren. Zij maken daarbij in toenemende mate gebruik van bestuurlijke bevoegdheden om openbare ordeverstoringen te voorkomen. Openbare orde en opsporing liggen in elkaars verlengde en de grens tussen sociale - en fysieke veiligheid vervaagt steeds meer. Gemeenten maken bindende afspraken over wat de politie levert. In het Regionaal VeiligheidsOverleg (waaraan alle burgemeesters uit de regio Rotterdam-Rijnmond deelnemen) zal deze ontwikkeling aandacht krijgen.

Om de bestrijding van georganiseerde criminaliteit te verbeteren zijn er in Nederland in de periode 2010 – 2011, 11 Regionale Informatie - en Expertisecentra (RIEC) ingericht. Het zwaartepunt van een RIEC ligt bij informatieverzameling en het adviseren over maatregelen aan het openbaar bestuur. Het RIEC is erop gericht te voorkomen dat criminelen door de overheid worden 'gefaciliteerd' en er vermenging van onder- en bovenwereld ontstaat. Het RIEC probeert ook - door verspreiding en uitwisseling van informatie - de economische machtsposities te doorbreken die zijn opgebouwd met kapitaal dat met criminele activiteiten is verdiend. De belangrijkste onderwerpen zijn: georganiseerde hennepcultuur, mensenhandel, witwassen, vastgoedgerelateerde criminaliteit en andere vormen van financieel-economische criminaliteit. Ook de Bibob-expertise is bij het RIEC ondergebracht. Sinds 2012 zijn de deelnemende gemeenten voor de financiering verantwoordelijk.

Sinds 1 januari 2012 bestaat het Veiligheidshuis Rotterdam Rijnmond (VHRR). In het VHRR participeren alle regiogemeenten van de Rijnmond, het OM, de Politie Rotterdam Rijnmond, Reclassering Nederland, Reclassering Bouman, het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie, Raad voor de Kinderbescherming, Dienst Justitiële Inrichtingen 9PI en JJI), de William Schrikker Groep, HALT, het Leger des Heils en Bureau Jeugdzorg. De werkwijze

bestaat uit een integrale persoonsgerichte aanpak die samen te vatten is als 'vastpakken en niet meer loslaten'. Centrale doelstelling is het terugdringen van recidive onder de doelgroepen, om hiermee (uiteindelijk) criminaliteit en overlast terug te dringen. Onder de persoonsgerichte aanpakken vallen binnen het VHRR de volgende groepen:

- Veelplegers,
- Jeugd
- Huiselijk geweld en kindermishandeling
- Nazorg ex-gedetineerden;
- Overvallers en High Impact Crime
- Pilot Bestuurlijke aanpak Informatie Justitiabelen

In 2010 is een start gemaakt met de ontwikkeling van een 'integraal veiligheidsbeleid' volgens de kernbeleidmethode van de VNG. Bij de uitwerking is expliciet aandacht besteed aan reeds behaalde successen en de noodzakelijke borging van deze resultaten. Denk hierbij aan de nazorg voor ex-gedetineerden, het lokale zorgnetwerk en de ketenaanpak, huiselijk geweld, jeugd en veiligheid, buurtpreventie en de ontwikkelingen rondom het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO). Uitwerking van het veiligheidsbeleid vindt plaats onder regie van de gemeente en in coproductie met het OM, politie en de Veiligheidsregio. Het integraal veiligheidsbeleid is in 2011 vastgesteld en wordt sindsdien geïmplementeerd.

Vanaf 2014 is sprake van één financiële bijdrage (per gemeente) voor de gemeenschappelijke veiligheidsvoorzieningen. De bijdrage aan Halt, Veiligheidshuis, RIEC en Burgernet zijn opgegaan in één bijdrage. Daarnaast betaalt de gemeente een bijdrage voor de VeiligheidsAlliantie regio Rotterdam.

Regelgeving

Onder het deelproces regelgeving vallen alle regels die de gemeente Ridderkerk op basis van wettelijke - of eigen verplichtingen moet uitvoeren. Hierbij kan worden gedacht aan verordeningen, bestemmingsplannen en beleidsregels.

Doordat er de laatste jaren veel veranderd is voor overheidsorganisaties, zowel juridisch, maatschappelijk, organisatorisch als verzekeringstechnisch, wordt het inbedden van de juridische kwaliteit steeds belangrijker. Juridische kwaliteitszorg is het geheel van maatregelen en voorzieningen dat moet worden getroffen om de juridische kwaliteit van de gemeentelijke producten en diensten te waarborgen en waar nodig te verbeteren.

Om tot een goed systeem van juridische kwaliteitszorg binnen de gemeente te komen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Deze voorwaarden zijn:

- checklists ontwikkelen voor standaard procedures en werkwijzen;
- systeem van termijnbewaking ontwikkelen;
- juridische kennis van medewerkers op peil brengen;
- medewerkers moeten zich bewust worden van de (juridische) gevolgen van het handelen;
- zo veel mogelijk gebruik maken van (juridisch getoetste) standaarden.

Het voldoen aan deze voorwaarden leidt er toe dat de juridische kwaliteit van het handelen binnen de gemeente verbeterd wordt en claims en dergelijke voorkomen kunnen worden. Verbetering van de kwaliteit heeft nog niet geleid tot vermindering van het aantal bezwaarschriften en aansprakelijkstellingen. De verwachting is dat door de samenvoeging van de teams Juridische Zaken van de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht en Ridderkerk er nog meer structurele aandacht voor juridische kwaliteitszorg zal zijn. Onder het deelproces regelgeving valt ook de afhandeling van aansprakelijkstellingen en ingebrekestellingen. Wanneer burgers of organisaties menen door handelen of nalaten van de gemeente schade te hebben geleden, kunnen zij de gemeente hiervoor aansprakelijk stellen of een ingebrekestelling indienen.

Als burgers het niet eens zijn met een besluit van de gemeente Ridderkerk kunnen zij, indien de mogelijkheid daartoe openstaat, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit genomen heeft. De afhandeling van deze bezwaarschriften valt ook onder het deelproces regelgeving.

Vergunningen

Voor veel activiteiten heeft de burger een vergunning of ontheffing nodig. Deze activiteiten kunnen in 2 groepen worden ingedeeld. De Omgevingsvergunning voor alle fysieke projecten (bouwen, slopen, enz.) en de vergunningen op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening en bijzondere wetten (evenementen, horeca enz.). Het Loket Bouwen & Wonen/Vergunningen geeft informatie over deze producten en behandelt alle aanvragen. Het doel daarbij is de burgers snel en gemakkelijk in staat te stellen hun activiteit uit te voeren.

Toezicht en Handhaving (inclusief leerplicht)

Op 1 oktober 2010 is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) in werking getreden. Met de komst van de WABO worden 25 verschillende vergunningsstelsels geïntegreerd tot één nieuwe vergunning, de Omgevingsvergunning. Dit betekent één aanvraag, één besluit, één bezwaar- en beroepsprocedure etc. Met de invoering van deze wet zal intensievere samenwerking tussen alle betrokken disciplines nog meer noodzakelijk zijn. Invoering van de wet heeft ook consequenties voor handhaving. Afhankelijk van degene die het 'bevoegd gezag' heeft zal handhaving door één van de bevoegde instanties plaatsvinden.

In 2010 is in BAR-verband al besloten om Vergunningverlening en Handhaving (voor wat betreft de backoffices) te centraliseren. Dit besluit zal per 1 januari 2014 tegelijk met de centralisatie van alle overige taken in BAR-verband worden uitgevoerd. De drie gemeenten zijn er van overtuigd dat op termijn afzonderlijk niet de continuïteit en het gewenste kwaliteitsniveau geboden kan worden om de veiligheid van woningen, gebouwen en de ruimtelijke kwaliteit te borgen. De samenwerking in BAR-verband geeft hiervoor wel de mogelijkheden, doordat o.a. het ketenbeheer op het gewenste kwaliteitsniveau ingericht kan worden. Onder ketenbeheer wordt hier verstaan de gewenste balans tussen vergunningverlening, controle op de afgegeven beschikking en juridische handhaving. Vergunningverlening en Handhaving wordt in de nieuwe BAR-organisatie nadrukkelijk gekoppeld aan Veiligheid. Deze drie beleidsterreinen worden ondergebracht in één Domein.

De gemeente zorgt ervoor dat wet- en regelgeving wordt nageleefd. Dat is nodig voor de veiligheid, het bestrijden van overlast en het voorkomen van ongewenste situaties. De gemeente houdt toezicht op het gebied van milieu (in samenwerking met de politie en de Milieudienst DCMR) en afval, openbare ruimte, bouwen, slopen, het gebruik van gebouwen en gronden, recreatie, huisvesting, bewoning en brandveiligheid. Om aan deze taak te voldoen heeft de gemeente speciale medewerkers in dienst, de zogenaamde toezichthouders. Zij onderzoeken namens het college of de wettelijke regels worden nageleefd. Omdat toezichthouders hun werk voornamelijk buiten de muren van het gemeentehuis doen, zijn zij 'de oren en ogen' van de gemeente. De bevoegdheden van de toezichthouders zijn vastgelegd in de Algemene Wet Bestuursrecht (AWB).

Iedereen in Nederland moet van zijn vijfde tot zijn achttiende verjaardag naar school. Deze leerplicht is vastgelegd in de Leerplichtwet. De wet zorgt ervoor dat ieder kind tot zijn 18^e verjaardag naar school gaat en op een school staat ingeschreven. Ouders en verzorgers zijn er verantwoordelijk voor dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. De leerplichtambtenaar controleert of de leerplicht wordt nageleefd. Ook geven de leerplichtambtenaren voorlichting aan jongeren over het belang van naar school gaan en de gevolgen van het overtreden van de Leerplichtwet. Over de resultaten van leerplicht vindt tweejaarlijks verslaglegging plaats.

De gemeente is verantwoordelijk voor de inspectie en handhaving van Kinderopvanglocaties. De verantwoordelijkheid voor het toezicht op de naleving van de kwaliteitsregels in de kinderopvang ofwel de handhaving van de Wet Kinderopvang en de regelgeving die bij deze wet hoort, ligt bij het College van burgemeester en wethouders van de gemeente waar de kinderopvang locatie gevestigd is. De uitvoering van het toezicht ligt bij de GGD. Bij het uitvoeren van de handavingsmaatregelen die nodig zijn op het moment dat een houder van een kindercentrum niet voldoet aan één of meer kwaliteitseisen van de Wet kinderopvang en de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang wordt het 'Afwegingsmodel Handhaving Kinderopvang' gehanteerd. In dit afwegingsmodel staan per inspectiedomein alle kwaliteitsaspecten waaraan een kindercentrum moet voldoen. Afhankelijk van het belang van het kwaliteitsaspect en de mate waarin het kindercentrum niet voldoet aan dit kwaliteitsaspect, wordt een handavingsmaatregel opgelegd.

Jaarlijks stelt het college een jaarverslag op voor de gemeenteraad en voor de Inspectie voor het Onderwijs van alle toezicht- en handhavingstaken die de gemeente in een kalenderjaar in het kader van de Wet kinderopvang heeft verricht. Op deze wijze kan de gemeenteraad en de Inspectie voor het Onderwijs het gemeentelijke toezicht op het aanbod van kinderopvang beoordelen.

5.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.</p> <p>Risico's die tot een inbreuk op de veiligheid kunnen leiden beperken en beheersen (pro-actie en preventie). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • risico's in de openbare ruimte beperken en beheersen; • risico's in bouwwerken beperken en beheersen; • risico's bij het gebruik van bouwwerken, inrichtingen en openbare ruimte beperken en beheersen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ordeel inwoners over veiligheid in de buurt*. <ul style="list-style-type: none"> Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 7,0 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 • Ordeel inwoners over informatie over de aanpak van leefbaarheid en veiligheid*. <ul style="list-style-type: none"> Realisatie 2010: 6,3 Realisatie 2011: 6,5 Streefcijfer 2012: 6,5 Realisatie 2012: 6,6 Streefcijfer 2013: 6,5 Streefcijfer 2014: 6,5 • Ordeel betrekken burger bij aanpak sociale veiligheid*. <ul style="list-style-type: none"> Realisatie 2010: 6,4 Realisatie 2011: 6,5 Streefcijfer 2012: 6,5 Realisatie 2012: 6,5 Streefcijfer 2013: 6,5 Streefcijfer 2014: 6,5 • Ordeel burgers handhaven regels*. <ul style="list-style-type: none"> Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,0 Realisatie 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 6,0 Streefcijfer 2014: 6,2 • Ordeel burgers duidelijkheid regels*. <ul style="list-style-type: none"> Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,9 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 6,9 Streefcijfer 2014: 7,0 • Ordeel burger ontbreken regels*. 	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking met de politie organiseren van Roadshows in het kader van inbraak- en overvalpreventie en hierbij het gebruik van het Politiekeurmerk Veilig Wonen stimuleren. • In samenwerking met de brandweer organiseren van 'de dag van de veiligheid' in het kader van brandpreventie; • Actualiseren van het uitvoeringsplan, bij het Handhavingsbeleidsplan WABO; • Ontwikkelen van een Handhavingsbeleidsplan APV; • Herijken APV voor 1 januari 2015; • Vertaling van de uitkomsten van de zelfevaluatietool Kwaliteitsreizen Vergunning, Toezicht en Handhaving; • Organiseren van één uitvoeringsorganisatie voor wat betreft de VTH-taken in BAR-verband, incl. Openbare Orde en Veiligheid; • Actualiseren beleid tegen enge plekken. • Aandacht voor de doorontwikkeling van de Ridderkerse zorgstructuur (ook in relatie tot de ontwikkeling van de BAR-afdelingen Toegang en Verstrekkingen) . • Burgernet en RijnmondVeilig.nl bekend maken bij publiek en aanmelden stimuleren. • Voorlichtingsacties in samenwerking met buurtpreventie. • Aandacht voor ouders met kinderen die (dreigen) ongewenst gedrag te vertonen. • Stimuleren aandacht buurtagenten voor scholen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie Horeca (uitvoerings)beleidsplan DHW; • Implementatie nieuwe APV.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerdoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.</p> <p>Goed voorbereid zijn op het bestrijden van eventuele daadwerkelijke inbreuken op veiligheid (preparatie). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • actuele informatie over risicovolle objecten en locaties beschikbaar hebben. • de gemeentelijke crisisorganisatie is adequaat opgeleid, geoefend en beschikt over de vereiste materiële en personele slagkracht. 	<p>Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,6 Realisatie 2012: 5,8 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 5,8</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Regionaal Crisisplan wordt door de VRR als voldoende beoordeeld (bron: VRR). 	<ul style="list-style-type: none"> • Implementatie één rampenbestrijdingsorganisatie voor de BAR-gemeenten; • Uitvoering Opleidingsplan Crisisbeheersing. 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering Opleidingsplan Crisisbeheersing

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Adequaat optreden bij daadwerkelijke inbreuken op de veiligheid (repressie en nazorg). Subdoelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inbreuken op de veiligheid worden snel en adequaat bestreden. • nazorg wordt snel en adequaat verleend. 	<p>Kerndoel: In Ridderkerk hebben we veilige wijken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oordeel inwoners over veiligheid in de buurt*. Realisatie 2010: 6,8 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 7,0 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 7,0 Streefcijfer 2014: 7,0 • Oordeel bereikbaarheid voor meldingen en klachten over onveiligheid en overlast*. Realisatie 2010: 6,6 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,8 Realisatie 2012: 6,6 Streefcijfer 2013: 6,8 Streefcijfer 2014: 6,8 • Oordeel reactie gemeente op meldingen en klachten*. Realisatie 2010: 6,0 Realisatie 2011: 6,1 Streefcijfer 2012: 6,2 Realisatie 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 6,2 Streefcijfer 2014: 6,2 • Het percentage burgers dat nazorg ontvangt na een incident. Norm Slachtofferhulp = 90 % (bron: slachtofferhulp). • Het percentage burgers dat > 1 maal een tijdelijk huisverbod opgelegd krijgt (bron: gemeentelijke administratie). • Het bereik van kwetsbare personen (incl. zorgwekkende zorgmijders) via LZN is minimaal gelijk aan de Rotterdamse norm: 5% (bron: GGD Rotterdam Rijnmond). • Het aantal meldingen over Multi-probleemgezinnen is minimaal gelijk aan de Rotterdamse norm: 0,45% (45 meldingen per 10.000 inwoners, bron: GGD Rotterdam Rijnmond). 	<ul style="list-style-type: none"> • Regulier casusoverleg starten tussen Woonvisie en gemeente; • Deelname aan het casuïstiekoverleg, weegploeg en bestuurlijkoverleg van het Veiligheidshuis; • Uitvoering van de toezicht, inspectie en indien noodzakelijk handhaving Wet Kinderopvang. • Implementatie Horeca(uitvoerings)beleidsplan DHW. 	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie Horeca (uitvoerings)beleidsplan DHW; • Uitvoering van de toezicht, inspectie en indien noodzakelijk handhaving Wet Kinderopvang; • Evaluatie casusoverleg Woonvisie en gemeente.

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
<p>Kerndoel: In Ridderkerk wordt de burger serieus genomen in het kader van de beleidsuitvoering van de gemeente.</p> <p>De in de gemeente geldende verordeningen en andere regels zijn nodig, helder en niet in strijd met elkaar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel burger duidelijkheid regels*: Realisatie 2009: 6,7 Realisatie 2010: 6,7 Realisatie 2011: 6,9 Streefcijfer 2012: 6,7 Realisatie 2012: 7,0 Streefcijfer 2013: 6,7 Streefcijfer 2014: 7,0 Oordeel burger ontbreken regels*: Realisatie 2009: 5,6 Realisatie 2010: 5,3 Realisatie 2011: 5,8 Streefcijfer 2012: 5,6 Realisatie 2012: 5,8 Streefcijfer 2013: 5,6 Streefcijfer 2014: 5,8 	<ul style="list-style-type: none"> Inbedding van juridische kwaliteitszorg in de reguliere bedrijfsvoering. 	Nader te bepalen.
De gemeente controleert en handhaaft regels voldoende.	<ul style="list-style-type: none"> Oordeel burger handhaving regels*: Realisatie 2009: 5,8 Realisatie 2010: 5,8 Realisatie 2011: 6,2 Streefcijfer 2012: 5,8 Realisatie 2012: 6,2 Streefcijfer 2013: 5,8 Streefcijfer 2014: 6,2 	<ul style="list-style-type: none"> Start uitvoeringsorganisatie; Implementatie Handhavingbeleidsplan Wabo Ontwikkeling Handhavingbeleidsplan APV. 	Nader te bepalen.
De woonlasten in de gemeente zijn in verhouding met de kwaliteit van wonen in de gemeente.	<ul style="list-style-type: none"> De burger oordeelt dat hij voldoende terugkrijgt voor zijn belastinggeld (bron: KING + PON, Deloitte en BMC)**. De burger oordeelt dat de gemeente zijn belastinggeld waard is (bron: PON, Deloitte en BMC)**. Woonlasten meerpersoonshuishoudens in verhouding tot vergelijkbare andere gemeenten én de regio (bron: KING)**. 	<ul style="list-style-type: none"> Verdere uitwerking mogelijkheden uitvoering gemeentelijke belastingen in BAR-verband. 	Nader te bepalen.
De gemeente heeft de zaken financieel goed op orde.	Weerstandsvermogen versus omzet (bron: PON, Deloitte en BMC)**. (Rekeningresultaat versus algemene middelen) (PON, Deloitte en BMC)**.	<ul style="list-style-type: none"> AO-beschrijvingen van het proces belastingen zijn geactualiseerd. 	Nader te bepalen.

* Bron: Waarschaatjegemeente (WSJG). **Voor komende veranderingen m.b.t. de meting en vergelijking binnen WSJG wordt verwezen naar paragraaf 2.7.**

** De resultaten van gemeenten op deze vragen worden niet omgerekend naar een rapportcijfer.

5.4. Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma De burger als Onderdaan en Belastingbetaler is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en besluiten:

- Structuurvisie Ridderkerk (2009)
- Handhavingbeleidsplan
- Welstandsnota (2004)
- Bestemmingsplannen
- Actualiseringschema bestemmingsplannen (april 2011)
- Integraal Veiligheidsbeleid 2011 - 2014
- Crisisbeheersingsplan gemeente Ridderkerk (2005)
- Beleidsplan Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR) (2008-2012)
- Handhavingarrangement horeca (2008)
- Verordening inzake de commissie Beeldende Kunst (1990)
- Beleidsregel bekostiging gymnastiekruimte (2007)
- Belastingenverordeningen (jaarlijks opnieuw vastgesteld)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) (voor wat betreft handhaving)
- APV (voor wat betreft vergunningverlening, handhaving en toezicht)
- Startnotitie kostenonderbouwing gebonden heffingen (2010) (uitwerking daarvan via transparantiemodellen die ter inzage liggen bij de jaarlijkse vaststelling van de tariefsverordeningen)
- Bestuurlijke aanpak Hennepteelt (2011, incl. actualisaties)
- Notitie Optimalisatie Objectkenmerken WOZ (2009)
- Nota Belastingen (2011)
- Afstemmingsverordening WWB, IOAZ, BBZ 2004, IOAW (2011)
- Bestuurlijke aanpak hennepteelt (2009, 2010)
- Handhavingsbeleidsplan WABO (2013)
- Handhavingsbeleidsplan APV (in ontwikkeling, 2013)
- Nota Evenementenbeleid (2011)
- Nota Horeca(uitvoerings)beleid (2013)
- Verordening lijkbezorgingrechten
- Bouwverordening Ridderkerk

5.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden - met uitzondering van de belastingenopbrengsten - de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

5.5.1 Totale lasten en baten

Programma 5	(V)Voordeel + / (N)Nadeel -					
	Rekening 2012	Begroting 2013 na wijz.	Primaire Begr. 2014	Meerjarenbegroting		
				2015	2016	2017
Lasten	-28.692.800	-2.819.800	-2.731.900	-2.700.000	-2.698.900	-2.675.300
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Veiligheid</i>			-2.019.500	-1.992.700	-1.995.900	-1.980.900
<i>Lijkbezorging</i>			-163.100	-159.600	-156.100	-152.500
<i>Vergunningverlening en handhaving</i>			-75.300	-75.300	-75.300	-75.300
<i>Belastingen</i>			-177.500	-177.500	-177.500	-177.500
<i>Producten Albrandswaard</i>			-26.000	-26.000	-26.000	-26.000
<i>Overige producten</i>			-270.500	-268.900	-268.100	-263.100
Baten	32.316.600	10.449.700	10.915.900	11.110.600	11.223.800	11.356.100
<i>Als volgt te specificeren:</i>						
<i>Afvalstoffenheffing</i>			4.989.700	5.033.200	5.019.700	5.017.300
<i>Rioolheffing</i>			3.672.400	3.793.100	3.917.300	4.051.100
<i>Parkerengelden</i>			490.100	490.100	490.100	490.100
<i>Lijkbezorging</i>			671.500	671.500	671.500	671.500
<i>Vergunningverlening en handhaving</i>			930.000	943.700	946.100	951.000
<i>Producten Albrandswaard</i>			26.000	26.000	26.000	26.000
<i>Overige producten</i>			136.200	153.000	153.100	149.100
Saldo voor bestemming	3.623.800	7.629.900	8.184.000	8.410.600	8.524.900	8.680.800
Toevoeging reserve	-397.000	-82.200	-300.200	-1.500	0	0
Onttrekking reserve	577.100	463.900	918.700	755.400	618.200	633.300
Totaal reservemutaties	180.100	381.700	618.500	753.900	618.200	633.300
Saldo na bestemming	3.803.900	8.011.600	8.802.500	9.164.500	9.143.100	9.314.100
Verschillen programma 5			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			790.900	362.000	340.600	511.600
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-2.296.900	-2.155.600	-2.205.800	-2.187.800	-2.198.900
Totaal saldo programma 5	3.803.900	5.714.700	6.646.900	6.958.700	6.955.300	7.115.200

Voor specificatie toevoeging en onttrekking reserve zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

5.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal
+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond</u> De bijdrage aan de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond valt lager uit. De belangrijkste oorzaak ligt in de uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoek van Berenschot naar efficiency en effectiviteit binnen de bedrijfsvoering. Daarnaast loopt in 2014 de overgangperiode af van de invoering van de nieuwe financieringssystematiek in 2010 waardoor wij als Ridderkerk minder gaan betalen.		27.400
<u>Omgevingsvergunningen</u> Ten opzichte van 2013 is sprake van een hogere opbrengst leges omgevingsvergunningen. In 2013 is de opbrengst verlaagd tot een bedrag van € 463.900. Het ligt niet in de lijn der verwachting dat de economie zich de komende jaren herstelt op een niveau waarbij de legesinkomsten zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2013-2016 zullen worden gerealiseerd. Uit een inventarisatie van de bouwactiviteiten in de gemeente Ridderkerk blijkt dat de komende jaren rekening moet worden gehouden met een voorlopig blijvende terughoudendheid in de uitvoering van met name bouwactiviteiten. Daarom hebben wij de legesinkomsten voor de periode 2014-2017 structureel begroot op € 662.300. Dit is afgerond € 190.000 lager dan de opbrengst in de vorige meerjarenbegroting.		198.400
<u>Reserve afvalstoffenheffing</u> Afval is een kostendekkend begrotingsonderdeel dat sluitend wordt gemaakt met de afvalstoffenheffing. Sommige mutaties worden verrekend met de reserve afvalstoffenheffing. Op programma 4 worden de lasten en de baten van het begrotingsonderdeel Afval verantwoord. Zie voor de ontwikkelingen bij Afval de toelichting die op dat programma is gegeven. Het in 2014 over 2013 te ontvangen hogere dividend van de N.V. MAR (zie programma 4) wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Lagere aanwending van de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing t.o.v. 2013 grotendeels door een lagere stand van de reserve bij de rekening.	BN	-280.000
	BN	-42.900
<u>Afvalstoffenheffing</u> Afval is een kostendekkend onderdeel van de begroting. Het wordt sluitend gemaakt met de opbrengst van de afvalstoffenheffing. Als gevolg van per saldo voordelige mutaties neemt de opbrengst afvalstoffenheffing af met € 132.600. Voor een nadere toelichting bij deze ontwikkelingen wordt verwezen naar programma 4 waar de lasten en de baten van Afval worden verantwoord.	BN	-132.600
<u>Begraven</u> Tarieven begraven: - Het tarief onderhoud stijgt met 7,5% wat voornamelijk wordt veroorzaakt door een toename van het groot onderhoud vanaf 2015 en een toename van de ambtelijke uren. - Het tarief grafadministratie kan met 12% worden verlaagd door een afname van de ambtelijke uren. - Het tarief grafrechten kan met 12% worden verlaagd wat voornamelijk het resultaat is van het wegvallen van kapitaallasten van afgeschreven investeringen. Begraven is een kostendekkend begrotingsonderdeel dat sluitend wordt gemaakt met de tarieven en de tariefsegalisatiereserve lijkbezorging. De baten en lasten worden verantwoord op programma 4. De tarieven en de reserve op programma 5. Om het onderdeel Begraven sluitend te maken wordt er onttrokken aan de reserve. Ten opzichte van 2013 is er sprake van een voordeel van € 87.900. (Een dotatie aan	BN	24.400
	BN	-17.100
	BN	-22.700

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
de reserve slaat om in een aanwending van de reserve).	BN	87.900
<u>Tariefegalisatiereserve rioolheffing en opbrengst rioolheffing</u> Riolen/gemalen is een kostendekkend begrotingsonderdeel. De mutaties worden sluitend gemaakt met de opbrengst van de rioolheffing en met de tariefegalisatiereserve rioolheffing (Zie voor de mutaties programma 4) Voor de begroting 2014 is sprake van een tariefstijging voor de rioolheffing met 3% cf. het door de raad vastgestelde beleid bij het GRP V.	BN	623.400
	BN	107.800
Overige verschillen		216.900
Saldo verschil		790.900

5.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in dit meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond</u> In 2015 en 2016 daalt de gemeentelijke bijdrage als gevolg van de voordelen die voortvloeien uit de aanbevelingen uit het onderzoek van Berenschot naar de efficiency en effectiviteit binnen de bedrijfsvoering.		11.800	23.600	23.600
<u>Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing</u> Het bijgeraamde dividend 2014 N.V. MAR ad €280.000 (zie programma 4) wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Vanaf 2015 vervalt deze incidentele toevoeging.	BN	280.000	280.000	280.000
<u>Opbrengst rioolheffing/</u> <u>Tariefegalisatiereserve rioolheffing</u> Ingevolge het vastgestelde GRPV wordt rekening gehouden met een jaarlijkse tariefstijging van de rioolheffing met 3%. De mutaties op riolering, genoemd op programma 4 en programma 5, leiden tot de mutaties in de tariefegalisatiereserve riolering.	BN	120.400	244.400	378.400
	BN	-173.000	-279.200	-269.100
Overige verschillen		122.800	71.800	98.700
Saldo verschil		362.000	340.600	511.600

5.4 Trends en ontwikkelingen

Voor de burger zijn de volgende trends en ontwikkelingen van belang:

Gebonden heffingen

Gebonden heffingen die de Gemeente Ridderkerk heft zoals leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing dienen conform de wettelijke bepalingen niet hoger dan kostendekkend te zijn. In de in januari 2010 geactualiseerde "Handreiking kostentoe rekening" van het Ministerie van Binnenlandse zaken zijn voorschriften en richtlijnen opgenomen met betrekking tot de doorberekening van de kosten in de kostendekkende tarieven. Met de vaststelling en de uitvoering van de Startnotitie kostenonderbouw gebonden heffingen wordt transparantie in de berekening van tarieven nagestreefd. In 2010 en 2011 is met behulp van de zgn. Transparantiemodellen hiermee een start gemaakt. Met ingang van het

belastingjaar 2012 zijn voor alle gebonden heffingen (Afvastoffenheffing, Rioolheffing, Lijkbezorgingsrechten en Leges) transparante kostenonderbouwingen voor de tarieven vastgesteld door het College. Op 1 oktober 2009 is de Wet op de Dwangsom aangenomen. Ingevolge deze wet hebben burgers in bepaalde gevallen recht op een vergoeding (dwangsom) als de overheid te laat een besluit neemt op hun aanvraag of bezwaarschrift. Bovendien kunnen zij dan via de rechter een besluit afdwingen. De ervaring leert dat burgers ook steeds meer deze weg weten te vinden. Per 1 april 2012 is het Bouwbesluit 2012 (Algemene Maatregel van Bestuur) in werking getreden. Het nieuwe Bouwbesluit integreert het oude Bouwbesluit met het Gebruiksbesluit. Ook worden diverse onderwerpen uit de Gemeentelijke Bouwverordening nu geregeld in het Bouwbesluit 2012. Daarmee zijn zowel de bouwkundige - als brandpreventieve bouw- en gebruiksregels op één plaats bij elkaar gezet. Tevens voorziet het nieuwe Bouwbesluit in een doorontwikkeling van deze regels. Een belangrijke wijziging is ook de afschaffing van de Omgevingsvergunning voor het slopen van bouwwerken. Daarvoor in de plaats is een meldingsplicht opgenomen.

Bouwtoezicht

Binnen de bouwbranche staat al enige tijd de private kwaliteitsborging in het bouwtoezicht & constructieve veiligheid hoog op de agenda. Vanaf 2015 zullen er nieuwe regels gelden voor het bouwtoezicht. Marktpartijen krijgen dan zeer waarschijnlijk de verantwoordelijkheid voor de kwaliteitsborging en veiligheid van een bouwwerk. Het toezicht van de gemeente zou in dat geval afgeslankt kunnen worden. Het in kaart brengen van de randvoorwaarden waaronder dit alles kan plaatsvinden blijkt lastig. Een ding is in ieder geval duidelijk: ongeacht publiek of privaat; een goede toetsers is onafhankelijk en deskundig.

Nationale politie

Met de wijziging van de Politiewet, die de vorming van de nationale politie regelt, is één politiekorps ontstaan dat is onderverdeeld in tien regionale eenheden (bestaande uit 43 districten en 168 basisteams) en één landelijke eenheid, aangevuld met een zogenoemd politiedienstencentrum. De vorming van de nationale politie raakt iedereen die samen met de politie werkt aan de veiligheid in Nederland: burgers, het lokale gezag, ondernemers en andere partners. Ook de Veiligheidshuizen en de Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC's), allianties waarin de politie een betrouwbare samenwerkingspartner wil zijn, hebben (in)direct te maken met de Nationale Politie. De minister stelt, na overleg met de tien regioburgemeesters, ten minste eens in de vier jaar de landelijke beleidsdoelstellingen van de politie en de politiesterke vast.

6. Programma Bedrijfsvoering

6.1 Inleiding

Het raadsprogramma Bedrijfsvoering maakte voor het eerst deel uit van de begroting van 2013. Hiervoor is destijds gekozen om meer inzicht in de (kosten van) bedrijfsvoering te geven. Met ingang van 2014 maken de kosten voor bedrijfsvoering deel uit van de begroting van de GR BAR-organisatie. Het raadsprogramma Bedrijfsvoering 2014 geeft inzicht in de middelen die de GR BAR van de gemeente Ridderkerk voor de bedrijfsvoering ontvangt. Tevens zijn op dit programma de lasten van de griffie en van de gemeentesecretaris/directie verwerkt, welke niet worden ondergebracht in de GR BAR organisatie.

Informatie betreffende de kosten en ontwikkelingen van de bedrijfsvoering GR BAR vindt u terug in de paragraaf Bedrijfsvoering van deze begroting en in de begroting 2014-2017 van de GR BAR-organisatie. De doorberekening van de kosten van de GR BAR-organisatie vindt plaats op basis van de levering van producten en diensten die in gezamenlijkheid zijn bepaald. Vervolgens is bepaald of de dienst/het product *standaard* (basispakket) is of dat het *maatwerk* (pluspakket) betreft. Bij een standaardproduct worden de kosten verdeeld over de 3 gemeenten volgens een vaste verdeelsleutel. Bij maatwerk worden de kosten voor extra werkzaamheden of kwaliteit boven de standaard doorberekend aan de betreffende gemeente.

6.2 Algemeen

De hier opgenomen missie en visie heeft betrekking op de GR BAR-organisatie. Dat is immers de organisatie die voor de gemeente Ridderkerk de begroting en het coalitieprogramma uitvoert en de resultaten behaalt.

Missie en visie GR BAR

Wij ondersteunen op een professionele manier de drie gemeentebesturen in hun activiteiten voor de lokale samenleving.

Wij zetten ons met passie en plezier in om een positieve bijdrage aan de maatschappij te leveren. Dit doen wij samen. Met inwoners, partners, besturen en collega's staan we sterker en presteren wij meer en beter. Onze bedrijfsvoering blinkt uit door efficiëntie en wendbaarheid. Door BAR@work (onze interpretatie van Het Nieuwe Werken) maken wij het werk effectiever en plezieriger. Onze medewerkers zijn zelfstandige overheidsprofessionals. Zij werken transparant en worden aangesproken op resultaten. Ons management is coachend en inspirerend.

De missie en visie worden geconcretiseerd in (strategische) doelstellingen van de BAR-organisatie en is te vinden in de meerjarenbegroting van de BAR-organisatie.

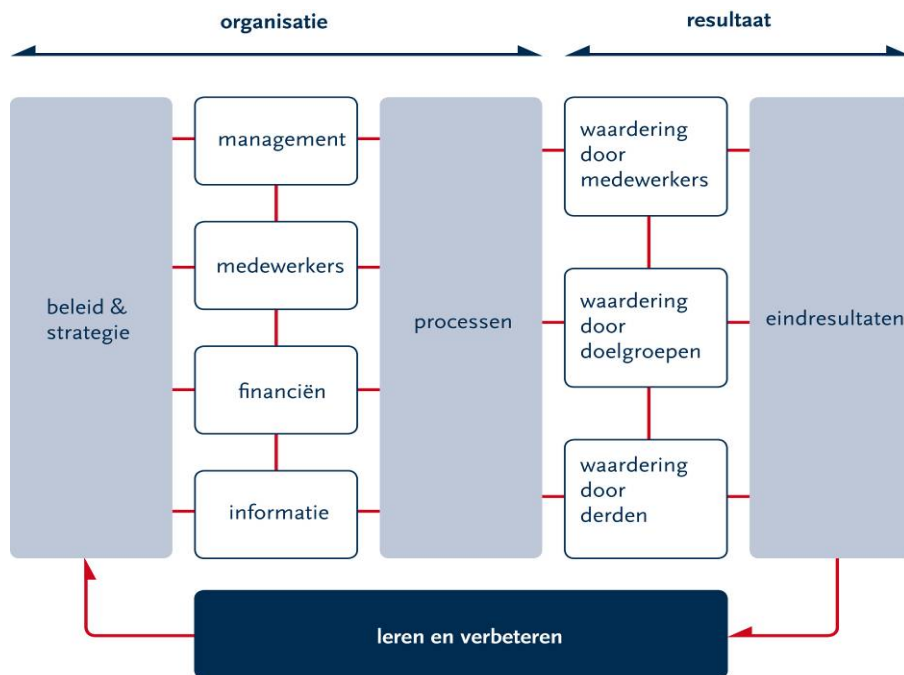
Organisatieontwikkeling

De verhouding tussen lokale overheid en de samenleving is in beweging en zal altijd in beweging blijven. Wij kiezen daarom voor een organische manier van ontwikkelen. Onze manier van werken is informeel, open, persoonlijk en vooral samen.

Een belangrijk instrument om de vorderingen in ontwikkeling te kunnen volgen is het Overheidsontwikkelmodel. Het is een 'kapstok' om onze vorderingen op verschillende gebieden (beleid en strategie, management, medewerkers, financiën, informatie en processen) in beeld te brengen en te meten.

Dat doen we vanuit betrokkenheid, vertrouwen en respect.

Overheidsontwikkelmodel:

Door de verschillende gebieden te onderscheiden kunnen eventuele verbetervoorstellen gericht worden ingezet en kan aan een voortdurend proces van leren en verbeteren vorm gegeven worden.

6.3 Doelen, effecten, prestatie-indicatoren en activiteiten Programma 6 Bedrijfsvoering

Beoogd effect	Prestatie-indicator	Wat daarvoor doen in 2014	Wat daarvoor doen in 2015 en verder
Bedrijfsvoering Tevredenheid bestuur.	Zowel college als gemeenteraad waarden het presteren van de BAR-organisatie met minimaal een 8 (jaarlijkse peiling door bestuursondersteuning bij college en griffie).	Meting organiseren.	Meting organiseren.

6.4 Bestaand beleid

Het bestaande beleid voor het programma Bedrijfsvoering is voor Ridderkerk vastgelegd in de volgende nota's, notities en/of besluiten:

- BAR- concernplan 2014 (moet nog door AB van de GR worden vastgesteld) en is vertaald in de diverse plannen van domeinen en afdelingen.

6.5 Wat mag het kosten

In dit onderdeel worden totale lasten en baten op een rij gezet. De taakstelling BAR vanaf 2015 (efficiencyvoordeel oplopend naar 10% op de bedrijfsvoering) is niet in deze cijfers verwerkt. De concrete invulling van deze taakstelling moet nog plaatsvinden.

Programma 6 Bedrijfsvoering	(V)Voordeel + / (N) Nadeel -					
	Rekening	Begroting na wijz.	Primaire Begroting	Meerjarenbegroting		
				2012	2013	2014
Lasten						
Te specificeren als volgt:						
a. Personeel		-20.436.000	-18.526.200	-18.597.900	-18.696.000	-18.768.000
b. Huisvesting		-2.730.200	-2.550.800	-2.527.700	-2.421.100	-2.438.100
c. Materieel		-419.700	-418.900	-412.000	-381.500	-343.400
c. Informatie- en automatisering		-1.585.800	-1.388.800	-1.624.900	-1.516.300	-1.320.800
d. Werken voor derden		-93.100	-93.100	-93.100	-93.100	-93.100
e. Overige concernkosten		-1.170.800	-2.593.600	-2.598.900	-2.622.400	-2.608.800
Totaal lasten	0	-26.435.600	-25.571.400	-25.854.500	-25.730.400	-25.572.200
Baten						
Te specificeren als volgt:						
a. Personeel		323.000	229.600	229.600	229.600	229.600
b. Huisvesting		6.000	64.900	64.900	64.900	64.900
c. Materieel		1.500	0	0	0	0
c. Informatie- en automatisering		37.000	37.000	37.000	37.000	37.000
d. Werken voor derden		111.400	93.100	93.100	93.100	93.100
e. Overige concernkosten		281.200	237.200	237.200	207.000	207.000
Totaal baten	0	760.100	661.800	661.800	631.600	631.600
Netto lasten van bedrijfsvoering	0	-25.675.500	-24.909.600	-25.192.700	-25.098.800	-24.940.600
Doorbelasting naar raads-programma's en investeringen:		25.675.500	24.909.600	25.192.700	25.098.800	24.940.600
Saldo van dit raadsprogramma	0	0	0	0	0	0
Verschillen programma 6			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			765.900	-283.100	-189.200	-31.000

De lasten van de bedrijfsvoering bedragen in deze gemeentebegroting € 24,9 miljoen (zie tabel 6.5 bij netto lasten). In de GR BAR-begroting, die gelijktijdig met deze gemeentebegroting zal worden aangeboden, zijn de bedrijfsvoeringslasten voor Ridderkerk bepaald op € 24,3 miljoen. Het verschil van € 6 ton wordt door twee aspecten veroorzaakt:

1. Lasten van bedrijfsvoering die voor rekening van Ridderkerk blijven en alleen in de begroting van Ridderkerk zitten. Dit betreft de personele kosten van de secretaris en de griffie;
2. Lasten van bedrijfsvoering die nu in de GR BAR-begroting zitten, maar in de Ridderkerkse begroting niet op het raadsprogramma Bedrijfsvoering drukken. Deze lasten zijn in de Ridderkerkse begroting nog op andere raadsprogramma's verwerkt. Voorbeelden zijn: onderhoud software voor specifieke producten, verzekeringen, boeken en abonnementen, overige kosten voor gladheidsbestrijding, riolen, gemalen en begraafplaatsen en de financiële bijdrage van de gemeente Albrandswaard die aan onze gemeente wordt verstrekt als aandeel in de bedrijfsvoeringskosten van de huidige Gemeenschappelijke regeling Sociale zaken Albrandswaard-Ridderkerk.

6.5.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal
+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Personeel</u> T/m de 2e monitor 2013 zijn er salarislasten wegens vacatures afgeraamd waartegenover kosten van inhuur zijn opgevoerd. Er is meer ingehuurd dan dat er aan vacatures is afgeraamd, waardoor er in 2013 een nadeel is ontstaan. Dit nadeel valt weg in 2014. Verder is er in de begroting 2014 rekening gehouden met een lagere formatie die voortvloeit uit de verwerking van bestaande bezuinigingen en overige ontwikkelingen en een autonome stijging van salarislasten wegens periodieke verhogingen e.d. Per saldo is er ten opzichte van 2013 een voordeel ontstaan.		311.500
<u>Personeel</u> In 2013 is voor de inrichting van het Klantencontactcentrum (KCC) in BAR-verband een eenmalig budget geraamd voor het ontwikkelen van de medewerkers en het management van totaal € 75.000. Voor het aandeel Albrandswaard en Barendrecht ontvangen wij € 45.000 van deze gemeenten terug.		30.000
<u>Huisvesting</u> Er is een voordeel op energiekosten t.o.v. 2013. Enerzijds door een nadelige afrekening van € 35.900 over 2012 in 2013 en anderzijds door een voordeel van € 23.000 vanaf 2014 door energiebesparende maatregelen in het gemeentehuis (vervanging van Neonverlichting door LED-verlichting, raadsbesluit 2012-223).		59.200
<u>Huisvesting</u> Het nadeel in 2014 t.o.v. 2013 betreft de vervanging van brandblusapparatuur en de vervanging van elektrische liftkabels en tractieschijven van gebouw AC. Vanaf 2015 vervallen deze éénmalige lasten.		-68.000
<u>Huisvesting</u> De kapitaallasten van de huisvesting nemen jaarlijks af wegens lagere rentelasten door afschrijvingen. De lasten van vervangingsinvesteringen maken deel uit van de raming van het investeringsvolume.		117.200
<u>Huisvesting</u> Vanaf 2016 wordt de doorberekening van energiekosten aan Optisport structureel geraamd op huisvesting ambtelijke organisatie i.p.v. op wijkwerk (zie ook nadeel op programma 1).		58.900
<u>Huisvesting</u> Vanuit een nieuw schoonmaakonderhoudscontract is een structureel voordeel te realiseren op het schoonhouden van het gemeentehuis.		56.800

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Informatie en automatisering</u> In 2014 is er een voordeel t.o.v. 2013 door vrijval van kapitaallasten wegens lagere rente door afschrijvingen. Vanaf 2015 nemen de kapitaallasten weer toe door investeringen in het Nationaal Uitvoerings Programma automatisering, netwerkcomponenten, Oraclelicenties en de vervanging van een server. Vanaf 2017 zijn er weer voordelen door vrijval van kapitaallasten.		114.700
<u>Informatie en automatisering</u> In 2013 is een eenmalige uitgaaf geraamd voor de vervanging van PC's.		50.000
<u>Overige verschillen</u>		35.600
Verschil saldo		765.900

6.5.1.2 Ontwikkeling in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

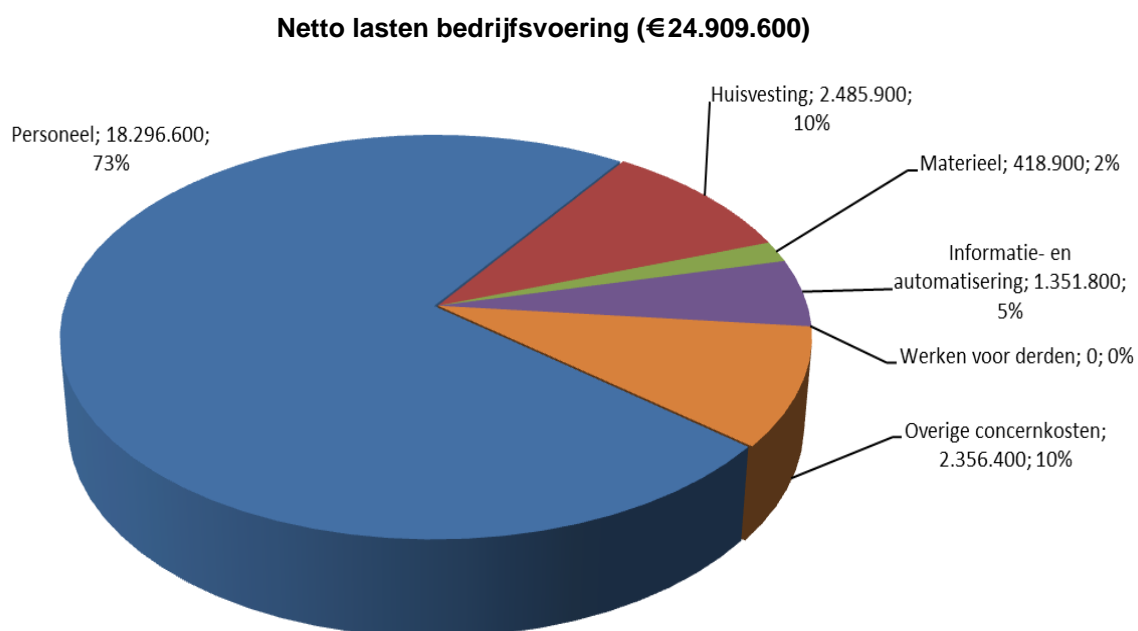
BN = budgettair neutraal

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Personeel</u> Vanaf 2015 is rekening gehouden met de besparing van €75.000 op de uitvoeringskosten voor de Wmo Huishoudelijke Hulp wegens het vormen van één uitvoeringsorganisatie voor de BAR-gemeenten.		75.000	75.000	75.000
<u>Personeel</u> De personeelslasten nemen in de planperiode toe door periodieke verhogingen e.d. en hogere sociale lasten en pensioenpremies.		-159.400	-269.300	-352.200
<u>Huisvesting</u> Het nadeel in 2014 t.o.v. 2013 betreft de vervanging van brandblusapparatuur en de vervanging van elektrische liftkabels en tractieschijven van gebouw AC. Vanaf 2015 vervallen deze éénmalige lasten.		68.000	68.000	68.000
<u>Huisvesting</u> In 2015 zijn éénmalige kosten geraamd voor de hydrofoorinstallatie van gebouw A, de regelinstallatie lb gebouw AC en (NEN)keuringskosten van de gebouwen AC en B.		-83.800		
<u>Huisvesting</u> Vanaf 2016 zijn kosten van binnenschilderwerk verdeeld over 4 jaar geraamd voor de gebouwen A,B en C. In 2017 zijn tevens kosten geraamd voor buitenschilderwerk.			-47.800	-76.100
<u>Huisvesting</u> De kapitaallasten van de huisvesting nemen jaarlijks af wegens lagere rentelasten door afschrijvingen. De lasten van vervangingsinvesteringen maken deel uit van de raming van het investeringsvolume.		36.500	120.400	121.700
<u>Materieel</u> De kapitaallasten van het materieel nemen jaarlijks af wegens lagere rentelasten door afschrijvingen. De kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen maken deel uit van de raming van het investeringsvolume.		7.200	37.900	76.300
<u>Informatie en automatisering</u> In 2014 is er een voordeel t.o.v. 2013 door vrijval van		-167.100	-101.700	103.900

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
kapitaallasten wegens lagere rente door afschrijvingen. Vanaf 2015 nemen de kapitaallasten weer toe door investeringen in het Nationaal Uitvoerings Programma automatisering, netwerkcomponenten, Oraclelicenties en de vervanging van een server. Vanaf 2017 zijn er weer voordelen door vrijval van kapitaallasten.				
Overige verschillen		-59.500	-71.700	-47.600
Saldo verschil		-283.100	-189.200	-31.000

Grafische weergave van de netto lasten bedrijfsvoering

Uit bovenstaande grafiek blijkt dat de kosten van bedrijfsvoering voor het grootste gedeelte bestaan uit personeelskosten (73%).

Verdeling kosten over de programma's

Omschrijving	2013 na wijz.	2014	2015	2016	2017
Programma 1	5.751.300	5.472.400	5.527.900	5.637.600	5.463.500
Programma 2	750.200	771.600	774.800	745.400	761.100
Programma 3	5.297.300	6.017.700	6.062.600	5.971.100	6.026.700
Programma 4	10.531.300	9.516.900	9.667.500	9.580.300	9.483.200
Programma 5	2.296.800	2.155.600	2.205.800	2.187.800	2.198.900
Hoofdstuk 7	718.600	559.300	535.800	556.700	588.200
Investeringen	330.000	416.100	418.300	420.000	419.000
Totaal toegerekend	25.675.500	24.909.600	25.192.700	25.098.900	24.940.600

6.6 Trends en ontwikkelingen

In de komende jaren zijn onderstaande ontwikkelingen van belang binnen de bedrijfsvoering. De meeste daarvan zijn onderwerpen die betrokken zijn in het proces van leren en verbeteren.

BAR-samenwerking

In 2014 wordt gestart met de Gemeenschappelijk Regeling BAR-Organisatie. Deze organisatie voert de begrotingen van de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk uit. De kosten van de bedrijfsvoering van de drie deelnemende gemeenten zijn ingebracht in de GR. De GR heeft een eigen begroting, waarin de bedragen van de drie gemeenten voor de bedrijfsvoering samen komen. Hierover legt de GR verantwoording af via DB en AB waarin de colleges van de drie gemeenten zijn vertegenwoordigd.

WGR+ en Metropoolregio

Op basis van het wetsvoorstel tot afschaffing van de WGR-plusregio's is het waarschijnlijk dat vanaf 1 januari 2015 de Stadsregio Rotterdam in liquidatie zal zijn. Dat heeft gevolgen voor de Stadsregio Rotterdam, een van de plusregio's. Om hierop tijdig te kunnen anticiperen heeft de Stadsregio een ontwerp-liquidatieplan voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Dit plan bevat de regels over de financiële en bestuurlijke afwikkeling van de Stadsregio. De raad heeft op 12 september 2013 een zienswijze vastgesteld op dit ontwerp-liquidatieplan. Het jaar 2014 zal in het teken staan van afbouw van de activiteiten in Stadsregio verband. In genoemd wetsvoorstel is tevens opgenomen dat de Brede Doel Uitkering Vervoer na opheffing van de stadsregio aan de nog op te vormen Metropoolregio zal worden verstrekt. Daarvoor zal een gemeenschappelijke regeling in het leven geroepen worden. Het is de bedoeling dat de taken en bevoegdheden op het gebied van Verkeer en Vervoer worden overgeheveld van de stadsregio naar de te vormen Metropoolregio. Het voornemen bestaat om ook taken op het gebied van economie binnen de gemeenschappelijke regeling op te nemen. Voor de overige taken die nu door de stadsregio worden uitgevoerd wordt geïnventariseerd of en op welke wijze samenwerking met andere partijen wenselijk en zinvol is.

Bestuurlijke informatie en management informatie

Periodiek wordt bestuurlijke informatie en managementinformatie op het niveau van het college, het Bureau Bestuursondersteuning en het management van de BAR-organisatie besproken. De bestuurlijke planning is een goed instrument gebleken. Het geeft inzicht en overzicht over de 'productie' naast de reguliere taken. Waarbij zowel de acties van het bestuur en van de organisatie worden verzameld en gemonitord. De bestuurlijke planning maakt onderdeel uit van de bestuurlijke en managementinformatie die periodiek wordt gegenereerd uit het informatiesysteem. De bestuurlijke actiepunten worden maandelijks besproken in het portefeuillehouderoverleg. De planning en verantwoording maakt onderdeel uit van de gesprekken tussen het Bureau Bestuursondersteuning met het management van de BAR-organisatie. De afstemming met college en raad zal ook in 2014 worden gehandhaafd.

Lean management en procesverbetering

De gemeente Ridderkerk is in 2012 gestart met het invoeren van lean management. Lean management is er op gericht een cultuur te laten ontstaan waarin het voor alle medewerkers mogelijk is continu vaardigheden en werkprocessen te verbeteren. De grote kracht van lean management is dat de medewerkers en het management continu gezamenlijk hun ideeën voor wat betreft procesverbetering uitwerken en invoeren. Tijdens het verbeteren van de processen worden niet alleen lean instrumenten ingezet maar wordt er breder naar het proces gekeken. Risico's, fraudegevoeligheid, interne controle, functiescheiding en managementinformatie worden hierbij ook betrokken. De invoering is gestart met een project 'Lean management'. Een aantal processen is onder de loep genomen en verbeterd. De BAR-Organisatie gaat in 2014 verder met procesverbetering, met als doelstelling het efficiënt en effectief maken van de processen.

7. Hoofdstuk Financiering en Algemene Dekkingsmiddelen

7.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen op een rij gezet. De belangrijkste zijn de algemene uitkering en de lokale heffingen. Het hoofdstuk heeft dus een verzamel functie. Specifieke (beleids)doelen aangaande de hier verzamelde cijfers zijn te vinden in de paragrafen lokale heffingen, financiering en bedrijfsvoering.

7.2 Bestaand beleid

- Verordening Onroerende Zaakbelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Precariobelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Hondenbelasting (wordt jaarlijks vastgesteld)
- Verordening Baatbelasting (1996)
- Financiële verordening gemeente Ridderkerk (2012)
- Nota reserves en voorzieningen (2011)
- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
- Gemeentewet

7.3 Financiële consequenties

In dit onderdeel worden de totale lasten en baten en de mutaties in de reserves op een rij gezet.

7.3.1 Totale baten en lasten

Financiering en Alg.dekkingsmiddelen	voordeel + / nadeel -					
	Rekening 2012	Begroting				
		2013 na wijz.	2014	2015	2016	2017
<u>Lokale heffingen</u>						
Lasten	-650.900	-178.300	-41.000	-41.000	-41.100	-41.200
Baten	7.482.600	8.059.900	8.180.200	8.190.100	8.215.800	8.244.500
<i>Saldo</i>	<i>6.831.700</i>	<i>7.881.600</i>	<i>8.139.200</i>	<i>8.149.100</i>	<i>8.174.700</i>	<i>8.203.300</i>
<u>Algemene uitkeringen</u>						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	43.147.200	41.517.700	43.085.800	40.352.400	40.317.300	39.873.400
<i>Saldo</i>	<i>43.147.200</i>	<i>41.517.700</i>	<i>43.085.800</i>	<i>40.352.400</i>	<i>40.317.300</i>	<i>39.873.400</i>
<u>Dividend</u>						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	1.350.100	1.451.100	1.532.800	1.252.800	1.252.800	1.252.800
<i>Saldo</i>	<i>1.350.100</i>	<i>1.451.100</i>	<i>1.532.800</i>	<i>1.252.800</i>	<i>1.252.800</i>	<i>1.252.800</i>
<u>Financiering</u>						
Lasten	-257.900	-24.500	-13.000	-12.500	-11.900	-3.500
Baten	3.249.900	4.052.100	3.020.000	2.931.200	2.823.400	2.694.100
<i>Saldo</i>	<i>2.992.000</i>	<i>4.027.600</i>	<i>3.007.000</i>	<i>2.918.700</i>	<i>2.811.500</i>	<i>2.690.600</i>
<u>Onvoorzien</u>						
Lasten	0	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>0</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>	<i>-50.000</i>
<u>Stelposten</u>						
Lasten	0	0	0	0	0	0
Baten	0	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<u>Algemene lasten en baten/ overige</u>						
Lasten	-671.800	-187.200	-215.700	-23.900	-158.400	-334.700
Baten	312.600	0	0	0	0	0
<i>Saldo</i>	<i>-359.200</i>	<i>-187.200</i>	<i>-215.700</i>	<i>-23.900</i>	<i>-158.400</i>	<i>-334.700</i>
<u>Kostenplaatsen</u>						
Lasten	-7.800	-773.000	0	0	0	0
Baten	1.011.000	0	-81.400	-94.400	-29.800	78.000
<i>Saldo</i>	<i>1.003.200</i>	<i>-773.000</i>	<i>-81.400</i>	<i>-94.400</i>	<i>-29.800</i>	<i>78.000</i>
Saldo voor bestemming	54.965.000	53.867.800	55.417.700	52.504.700	52.318.100	51.713.400
Toevoeging reserve	-1.185.200	-1.745.200	-1.397.400	-805.300	-705.800	-844.100
Onttrekking reserve	5.533.100	6.311.200	2.213.100	2.281.700	5.017.200	1.087.600
Totaal reserve mutaties	4.347.900	4.566.000	815.700	1.476.400	4.311.400	243.500
Saldo na bestemming	59.312.900	58.433.800	56.233.400	53.981.100	56.629.500	51.956.900
Verschillen hoofdstuk 7			2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
Verschil saldo na bestemming			-2.200.400	-2.252.300	396.100	-4.276.500
Aandeel in kosten bedrijfsvoering		-718.600	-559.300	-535.800	-556.700	-588.200
Totaal saldo programma 7	59.312.900	57.715.200	55.674.100	53.445.300	56.072.800	51.368.700

Voor een specificatie van toevoeging en onttrekking reserves: zie bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma.

7.3.1.1 Toelichting verschillen saldo na bestemming tussen begroting 2013 na wijziging en primaire begroting 2014

BN = budgettair neutraal
+ zijn voordelen en - zijn nadelen

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<p><u>Algemene uitkering gemeentefonds</u> De algemene uitkering neemt ten opzichte van 2013 toe met € 1.818.900. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hoger accres in 2014 en lagere inkomsten in 2013 als gevolg van onderuitputting op de Rijksuitgaven in 2012 (+76 punten uitkeringsfactor verschil). Daarnaast vormt ook de compensatie in verband met taakmutaties een onderdeel van het voordeel (zie ook programma 1 voor de lasten):</p> <ul style="list-style-type: none"> - € 13.000 extra voor de transitiekosten AWBZ naar Wmo. - € 76.000 minder voor de transitiekosten Jeugdzorg. - € 128.000 extra voor de extramuralisatie ZZP. <p>Voor het voorziene nadeel op de algemene uitkering in verband met onderuitputting op de rijksuitgaven is in 2013 een voorziening aangewend voor € 250.000.</p>		1.818.900
<p><u>Dividenduitkering</u> In 2014 ligt de verwachte dividenduitkering van Eneco € 218.300 lager. Dit is gebaseerd op de gemiddelde uitkering van de voorgaande drie jaren. Op basis van de verwachte netto omzet in 2013 ligt de verwachte dividenduitkering voor de NV MAR in 2014 op € 300.000. Ten opzichte van 2013 is dit voordeel van € 186.900.</p>		-218.300
<p><u>Kosten voormalig personeel</u> Ten opzichte van 2013 treedt er in 2014 een budgettair voordeel op vanwege de afschaffing van het Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU) en de daaraan gepaarde financiële verplichtingen.</p>		186.900
<p><u>Onroerende Zaakbelasting (OZB)</u> De opbrengst OZB neemt ten opzichte van 2013 toe met € 169.100. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door toepassing van de jaarlijkse indexering (1,75%).</p>		206.500
<p><u>Hondenbelasting</u> De hondenbelasting is gefaseerd afgeschaft. Vanaf 2014 is er geen opbrengst meer.</p>		169.100
<p><u>Perceptiekosten lokale heffingen</u> In 2013 is € 107.000 extra toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Dit was noodzakelijk omdat door de economische crisis het aantal faillissementen en schuldsaneringen toegenomen is en hierdoor steeds vaker debiteuren gemeentelijke belastingen oninbaar moeten worden verklaard.</p>		-50.500
<p><u>Dekkingsreserve 2004</u> De dekkingsreserve 2004 wordt volgens een vast verloop als algemeen dekkingsmiddel ingezet. In 2014 is er per saldo een lagere aanwending van deze reserve.</p>		107.000
<p><u>Fricriebudget bezuinigingen</u> In 2013 is een frictiebudget voor het kunnen realiseren van bezuinigingen. Voor 2014 is hiervoor (nog) geen raming opgevoerd.</p>		-96.800
<p><u>Financiering</u> De boekwaarde van reserves en voorzieningen per 1 januari 2014 is naar verwachting lager dan de boekwaarde per 1 januari 2013. Daardoor is er een lagere bespaarde rente van reserves en voorzieningen in 2014.</p>		426.200
<p><u>Saldo kapitaallasten</u> Ten opzichte van 2013 bestaat er in 2014 een voordeel op het saldo van de kapitaallasten. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een gunstige geldmarkt in 2013 waardoor de gemeente relatief goedkoop geld kon aantrekken.</p>		-1.019.900
		626.200

Omschrijving	BN	2014 t.o.v. 2013
<u>Reserve dekking BTW oude kapitaallasten</u> Vanwege de invoering van het BTW-compensatiefonds (BCF) werd de BTW in de kapitaallasten van investeringen tot en met 2002 niet meer gedekt via de Algemene uitkering. Hierdoor is een reserve ingesteld. Deze reserve had een looptijd van 10 jaar. In 2013 komt daarmee deze reserve te vervallen. Zodoende vindt in 2014 geen aanwending plaats.		-267.600
<u>Algemene reserve</u> - Er zijn minder aanwendingen ten opzichte van 2013 - Er zijn minder stortingen ten opzichte van 2013 - In onderdeel 17 Financiële positie is een overzicht opgenomen van de inzet van de algemene reserve inclusief de jaarschijf 2013.		-2.557.300 367.200
<u>Dekkingsreserve 2011</u> Ten opzichte van 2013 wordt een bedrag aan de Dekkingsreserve 2011 onttrokken voor het sluitend maken van de begroting.		-1.335.400
<u>Overige verschillen</u>		-312.600
Saldo verschil		-2.200.400

7.3.1.2 Ontwikkelingen in meerjarenperspectief van het saldo na bestemming

De belangrijkste mutaties in meerjarenperspectief zijn de volgende:

+ zijn voordelen en - zijn nadelen

BN = budgettair neutraal

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Onroerende Zaakbelasting (OZB)</u> De opbrengst neemt toe door areaaluitbreidingen (nieuwe woningen) en gewijzigde WOZ-waarden.		9.900	35.600	64.300
<u>Kosten voormalig personeel</u> Ten opzichte van 2014 treden er vanaf 2015 budgettaire voordelen op vanwege de afschaffing van het Flexibel Pensioen en Uittreden (FPU) en de daaraan gepaarde financiële verplichtingen.		177.700	203.000	210.100
<u>Algemene uitkering gemeentefonds</u> Door de afname van de accessen vanaf 2015 valt de algemene uitkering lager uit. Dit komt vooral door de uitvoering van het Regeerakkoord (zie ook bij 7.4).		-2.733.400	-2.768.500	-3.212.400
<u>Dividenduitkering</u> De dividenduitkering voor de NV MAR is in 2014 eenmalig geraamd op een niveau van € 300.000. In afwachting op een eventueel vervolg van de samenwerkingsovereenkomst is vanaf 2015 rekening gehouden met de oorspronkelijke raming van € 20.000. De opbrengst uit dividend is daarmee vanaf 2015 structureel € 280.000 nadeliger.		-280.000	-280.000	-280.000
<u>Financiering</u> De boekwaarde van reserves en voorzieningen per 1 januari 2014 is naar verwachting lager dan de boekwaarde vanaf 2015. Daardoor is er een lagere bespaarde rente van reserves en voorzieningen in 2014.		-186.900	-197.400	-323.400

Omschrijving	BN	2015 t.o.v. 2014	2016 t.o.v. 2014	2017 t.o.v. 2014
<u>Algemene reserve</u>				
De toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserve verschillen in 2014 ten opzichte van 2015 en verder op de volgende punten:				
- De toeslag stadsuitbreiding die wij ontvangen bij grondverkoop liggen vanaf 2015 hoger. Aangezien deze toeslag wordt afgedragen aan de algemene reserve valt de toevoeging ook hoger uit.		-177.400	-164.800	-149.700
- De bespaarde rente die wordt toegevoegd of onttrokken aan de algemene reserve fluctueert jaarlijks.		120.400	146.200	-178.200
- Een onttrekking in 2014 van € 10.000 voor tijdelijke VOP's of zebra's.		-10.000	-10.000	-10.000
- Vanwege de afsluiting van het grondcomplex 'Ridderkerklijn' (eind 2010) is voor 2014 € 30.000 gereserveerd voor een schadeloosstelling.		-30.000	-30.000	-30.000
- In 2014 vindt er eenmalig een aanwending plaats van € 450.000 voor de aanleg van de rotonde Donkersloot / Vlietlaan.		-450.000	-450.000	-450.000
- Het restant van het investeringsvolume 2013 is aanvankelijk toegevoegd aan de algemene reserve en wordt vervolgens in 2014 via de algemene reserve ingezet. Dit betreft een voordeel in 2014.		-162.400	-162.400	-162.400
- Voor een schikking met Woonvisie inzake een asbestzaak in Bolnes is in 2014 een aanwending van € 700.000 geraamd. Daarnaast is een aanwending geraamd in 2015 ter dekking van lasten van € 263.000 voor de inrichting van het openbaar gebied bij Driehoek Het Zand.		-437.000	-700.000	-700.000
- In 2016 wordt de algemene reserve aangewend voor de vorming van de kapitaallastenreserve voor de nieuwbouw van de sporthal in Drievliet Het Zand.		0	3.257.700	0
- Kleine verschillen in de inzet van de reserve.		-2.900	-5.600	-8.400
<u>Investeringsvolume</u>		15.600	-139.800	-319.100
<u>Kapitaallasten reserve herwaardering</u>				
Met behulp van deze reserve worden in 2016 afschrijvingslasten van de oude sporthal Drievliet Het Zand gedekt.		0	441.700	-26.600
<u>Dekkingsreserve 2004</u>				
De dekkingsreserve 2004 wordt volgens een vast verloop als algemeen dekkingsmiddel ingezet. Vanaf 2015 is er per saldo een hogere aanwending van deze reserve.		23.200	47.800	73.900
<u>Dekkingreserve 2011</u>				
In 2014 is een storting in de Dekkingsreserve 2011 geraamd van € 798.500. Vanaf 2015 zijn er onttrekkingen aan de Dekkingsreserve 2011 geraamd.		1.963.000	1.268.500	1.089.900
<u>Overige verschillen</u>		92.100	-95.900	135.500
Saldo verschil		-2.252.300	396.100	-4.276.500

7.4 Trends en ontwikkelingen Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Meerjarenbegroting structureel sluitend maken

De wereldwijde economische crisis zorgt voor een beperkte financiële ruimte. Met het realiseren van bestaande bezuinigingsmaatregelen 2011-2013 en de inzet van de dekkingsreserve 2011 voor incidentele tekorten wordt de meerjarenbegroting structureel sluitend gemaakt.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. De begroting 2014 is gebaseerd op de meicirculaire 2013. Deze staat vooral in het teken van de uitvoering van het Regeerakkoord van het kabinet Rutte 2. Zo worden de al eerder aangekondigde kortingen op het BTW-compensatiefonds, onderwijshuisvesting en de lagere apparaatskosten vanwege de opschaling van gemeenten in mindering gebracht op het gemeentefonds.

Ook in de accresen zijn de investeringen en bezuinigingen uit het Regeerakkoord verwerkt. Het accres is de jaarlijkse groei / krimp van het gemeentefonds als gevolg van de ontwikkelingen van de rijksuitgaven (de zogenaamde trap op, trap af - methode). Over de periode tot en met 2018 is er een afname van het accres van in totaal bijna € 1 miljard.

Met uitzondering van 2014 zijn er negatieve reële accresen. Het accres 2014 valt hoog uit, wat komt door een aantal pieken bij de uitgaven voor infrastructurele projecten. Maar het is de vraag of dit hoge accres stand houdt, gezien de aangekondigde nieuwe bezuinigingen en de achteraf telkens lager uitvallende rijksuitgaven.

In de aanloop naar de nieuwe begroting 2014 bekijkt het Rijk of er nadere maatregelen nodig zijn. Volgens de laatste ontwikkelingen zou het Kabinet niet verder willen gaan dan € 6 miljard bezuinigen.

PARAGRAFEN

8. Paragraaf Lokale Heffingen

8.1 Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op de heffing waarvan de besteding gebonden is (niet vrij aanwendbaar, bijv. afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges) en op de heffing waarvan de besteding niet gebonden is (vrij aanwendbaar, bijv. onroerende-zaakbelastingen (OZB), hondenbelasting, precariobelasting).

In deze paragraaf treft u informatie aan over de geraamde lokale heffingen en kostendekkendheid van gebonden heffingen, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen, een berekening van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk.

Beleidsuitgangspunten

In de Belastingnota 2011 en de Kadernota 2014 zijn de (beleids-)uitgangspunten benoemd voor het heffen van belastingen en het tarievenbeleid. Deze uitgangspunten worden als richtlijn gebruikt bij de jaarlijkse vaststelling van de tarieven, de paragraaf lokale heffingen en de programmabegroting.

De belangrijkste uitgangspunten zijn:

- Voor de belastingtarieven geldt dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig zullen stijgen (inflatiecorrectie). De raad is vrij om indien de financieel-economische situatie daartoe noopt, van dit uitgangspunt af te wijken;
- Voor het bepalen van de hoogte en de samenstelling van de tarieven voor (gebonden) heffingen geldt dat deze tarieven maximaal kostendekkend (100%) moeten zijn;
- Bij de tariefsberekeningen kunnen bijdragen van bepaalde producten / diensten in mindering worden gebracht op de kosten van het product. Daaronder vallen ook ten aanzien van producten opgebouwde bestemmingsreserves. Hiermee wordt bereikt dat de tariefberekening op de netto kosten wordt gebaseerd;
- De kosten van oninbare vorderingen en de kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden binnen de gemeente Ridderkerk in principe doorberekend in de tarieven;
- Evenals voor 2013 zijn wij uitgegaan van het tot nu toe geldende uitgangspunt dat de hogere bedragen die aan BTW mogen worden toegerekend niet méér zijn dan wat aan overhead minder kan worden toegerekend.

Kostenonderbouwing

De tarieven van de gebonden heffingen mogen in principe maximaal kostendekkend zijn. Om deze tarieven vast te kunnen stellen, worden alle kosten die samenhangen met het betreffende product / dienst daaraan toegerekend. Hierbij worden de richtlijnen en kostentoe rekeningsmethoden uit de *handreiking kostentoe rekening leges en tarieven* van het Ministerie van Binnenlandse Zaken toegepast. Toepassing van de handreiking moet leiden tot een inzichtelijker kostenopbouw van de tarieven van de gebonden heffingen. Wij stellen hiertoe zogenaamde “transparantiemodellen” samen die bij de leges- en tariefsverordeningen jaarlijks in december ter inzage worden gelegd.

Koopkracht eigen inkomsten

Volgens het tarievenbeleid moet de koopkracht van de eigen inkomsten worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. De inflatoire ontwikkeling van deze uitgaven betreffen salariscorrecties volgens de CAO en prijscorrecties. Voor de compensatie van salaris- en prijscorrecties wordt uitgegaan van prognoses van het Centraal Plan Bureau voor overheidsconsumptie. De correctie van de tarieven voor 2014 wordt berekend op basis van de verhouding tussen de loonstijgingen en de prijsstijgingen. De trendmatige groei 2014 ten opzichte van 2013 is 1,75 %.

8.2 Overzicht geraamde belastingen en lokale heffingen

Hierna treft u een totaal overzicht aan van in de begroting geraamde opbrengsten van de ongebonden heffingen en de gebonden heffingen. Voor de gebonden heffingen zijn ook de kosten van de dienstverlening en het dekkingspercentage opgenomen. De gebonden heffingen zijn, zoals hiervoor is vermeld, wettelijk gehouden aan de norm van maximaal 100% kostendekkendheid incl. toe te rekenen compensabele BTW en mutaties in reserves.

Ongebonden heffingen

Voordeel + / nadeel -

Ongebonden heffingen	Rekening	Begroting				
	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hoofdstuk 7						
Financiering / algemene dekkingsmiddelen						
Onroerende-zaakbelastingen	7.293.400	7.962.800	8.086.100	8.096.000	8.121.700	8.150.400
Hondenbelasting	100.300	50.500	0	0	0	0
Precariobelasting	84.600	88.700	90.800	90.800	90.800	90.800
Baatbelasting	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
Aanwending res. baatbelasting	25.000	25.000	25.000	25.000	0	0
Toeristenbelasting	0	0	0	0	0	0
Programma 5						
Burger als Onderdaan en Belastingbetaler						
Parkeerbelasting/-boetes	451.300	489.500	490.100	490.100	490.100	490.100

Toelichting

OZB

Voor de OZB-tarieven geldt dat deze worden verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,75%. Dit is nu toegepast en leidt tot een concepttarief voor 2014. Het tarief wordt nog aangepast na uitkomst van de hertaxatie van januari 2014.

Hondenbelasting

In 2014 zijn de tarieven van hondenbelasting op nihil gesteld en inherent daaraan ook de opbrengsten. Dit is conform het huidige collegeprogramma.

Baatbelasting

Conform de nota reserves en voorzieningen 2011 loopt de reserve afkoopsommen baatbelasting versneld af gedurende de jaren 2012-2015.

Toeristenbelasting

Conform het collegebesluit van 14 augustus 2012 wordt er geen opbrengst toeristenbelasting gerealiseerd.

Precariobelasting

De reikwijdte en de hoogte van de precariobelasting wordt bij verordening bepaald. De opbrengstenraming is aangepast met de inflatiecorrectie van 1,75%.

Gebonden heffingen

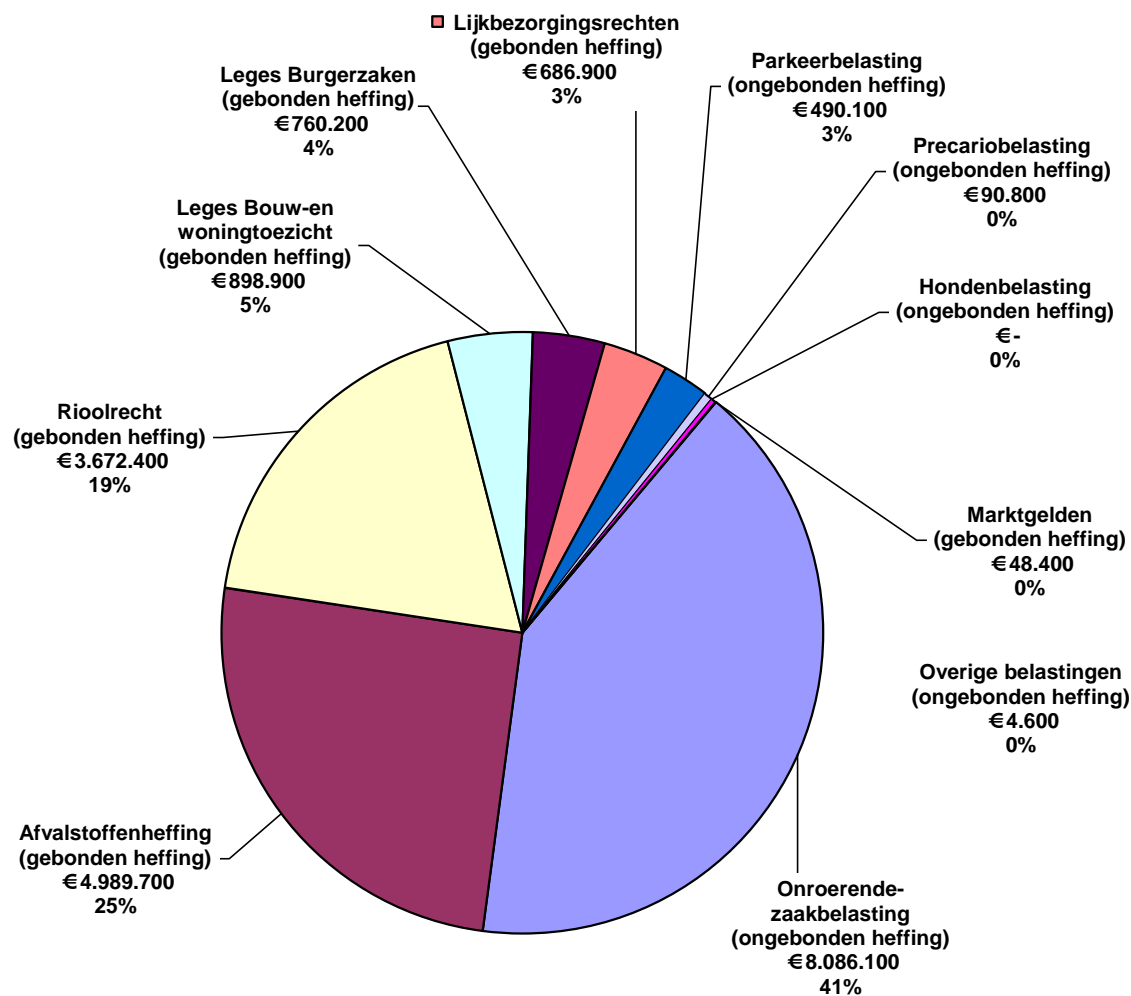
Voordeel + / nadeel -

Gebonden heffingen	Progr.	Rekening 2012	Begroting					
			2013	2014	%	2015	2016	2017
Kosten markt	4	-51.200	-50.100	-48.400		-48.400	-47.300	-47.100
Marktgeden	4	38.500	47.900	48.400	100%	48.400	47.300	47.100
Kosten haven- en kadegelden	4	-1.300	-1.300	-1.300		-1.300	-1.300	-1.300
Haven- en kadegelden	4	1.300	1.300	1.300	100%	1.300	1.300	1.300
Kosten burgerzaken	3	-756.100	-804.800	-760.300		-769.700	-757.100	-761.100
Leges burgerzaken	3	779.800	804.800	760.200	100%	769.700	757.100	761.100
Kosten afval	4	-6.241.400	-5.132.400	-4.991.900		-5.034.000	-5.021.000	-5.018.000
Afvalstoffenheffing	5	6.241.400	5.131.200	4.989.700	100%	5.033.200	5.019.700	5.017.300
Kosten riolering en gemalen	4	-3.384.500	-3.531.500	-3.673.700		-3.794.000	-3.918.200	-4.052.000
Rioolheffing	5	3.384.500	3.530.900	3.672.400	100%	3.793.100	3.917.300	4.051.100
Kosten gemeentelijke vergunningen (bouw, APV en Bijzondere wetten)	5	-956.900	-863.100	-898.900		-912.600	-915.000	-919.900
Leges gemeentelijke vergunningen	5	583.300	863.100	898.900	100%	912.600	915.000	919.900
Kosten exploitatie begraafplaatsen	4	-924.200	-686.900	-686.900		-686.900	-686.900	-686.900
Lijkbezorgingrechten	5	924.200	686.900	686.900	100%	686.900	686.900	686.900

Gemeente Ridderkerk

Lokale heffingen 2014

Inkomsten aan belastingen en retributies:
€ 19,7 miljoen

8.3 Beleidskader en beleidsontwikkelingen

Beleidsprogramma

Algemeen

Een algemeen uitgangspunt is dat de lokale lasten niet meer dan trendmatig stijgen en dat voor dienstverlening kostendekkende tarieven worden gerekend.

Specifiek volgens coalitieakkoord 2010 -2014

De hondenbelasting is een belasting die wordt geheven voor een specifieke doelgroep. De opbrengsten komen echter in de algemene middelen. Besloten is om in de raadsperiode t/m 2014 de hondenbelasting af te schaffen.

Verhoging van de onroerende-zaakbelasting met meer dan het inflatiepercentage is pas aan de orde als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. Daarnaast moet de mogelijkheid tot kwijtschelding van gemeentelijke belasting voor burgers met een laag inkomen in stand blijven.

Macronorm onroerende zaakbelastingen (OZB)

In de afgelopen jaren wordt er van de zijde van de Rijksoverheid de opbrengststijging voor de OZB landelijk beperkt. Daartoe is een macronorm ingesteld die de maximale opbrengststijging voor een bepaald jaar aangeeft. Dit jaar blijkt dat alle gemeenten gezamenlijk 38 miljoen meer hebben gehaald dan de macronorm aangaf. Omdat gemeenten zich als totaal niet aan de macronorm houden, is hiermee de macronorm overschreden. In het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFV) van 22 mei 2013 heeft de VNG met minister Plasterk afgesproken samen op zoek te gaan naar een nieuwe indicator voor het vervangen van de huidige macronorm OZB. Er wordt gestreefd naar vervanging met ingang van 2014.

Bij het schrijven van deze paragraaf is hierover nog niets bekend.

Transparante kostenonderbouwingen voor tarieven gebonden heffingen

Voor het berekenen van de kosten, het bepalen van de tarieven en het bepalen van de kostendekkendheid van de tarieven op basis van de VNG transparantiemodellen worden de volgende stappen doorlopen:

1. Het bepalen van de diensten of zorgplichten waarvoor leges of heffing in rekening wordt gebracht;
2. Het inventariseren en in kaart brengen van de activiteiten ter nakoming van de zorgplicht of verlening van de dienst;
3. Het in beeld krijgen van de in de productbegroting opgenomen activiteiten;
4. Het bepalen van de mate van de toerekening van de kosten aan de verhaalbare activiteit;
5. Het toevoegen van toerekenbare overige kosten zoals perceptiekosten en/of compensabele BTW;
6. Onderzoek naar bijzonderheden zoals beleidskeuzes, wettelijke regelingen enzovoorts;
7. Opstelling van de kosten in meerjarig perspectief.

Bij de berekening van de tarieven van de gebonden heffingen zijn deze stappen gevolgd om te komen tot transparante onderbouwingen van de tarieven.

Invoering riool(bestemmings)heffing

Bij de invoering van de rioolheffing per 1 januari 2009 is besloten om voor wat betreft de tariefstructuur in het eerste jaar van de invoering van deze nieuwe heffing aan te sluiten bij de tariefstructuur van het (oude) rioolrecht. Op grond van artikel 4.22 van de Wet milieubeheer dienen gemeenten in hun gemeentelijke rioleringsplan (GRP), naast de reeds bestaande planverplichting voor de riolering, ook expliciet aandacht te besteden aan de nieuwe zorgplicht voor hemelwater en grondwater. In 2012 is een nieuw Gemeentelijk Rioleringsplan Ridderkerk (GRP) 2013-2017 vastgesteld. Dit gebeurt in samenspraak met het waterschap en in BAR-verband. In dit nieuwe GRP is naast de inzameling etc. van huishoudelijk afvalwater, ook het beleid en uitvoering van afvloeiend hemelwater en grondwater opgenomen. Vanaf 2013 wordt er gesproken over een *verbreed GRP (vGRP)*. Bij de implementatie van dit *verbreed GRP* is er in BAR-verband de mogelijkheid om naast rioolheffing met betrekking tot afvalwater ook een rioolheffing voor de taken met betrekking tot het hemelwater en het grondwater in te voeren.

Wet wijziging kwijscheldingsnormen

Op 29 maart 2011 is er een wetsvoorstel tot verruiming van de kwijscheldingsnormen (kamerstukken 32315) goedgekeurd door de Tweede Kamer. Naar aanleiding hiervan is in september 2011 de startnotitie Wetswijziging verruiming kwijscheldingsnormen vastgesteld om uit te zoeken in hoeverre deze wetswijziging in BAR-verband kan worden vertaald in een gemeentelijk beleid.

De wetswijziging voorziet in een verruiming van de vermogensnorm tot maximaal de normen zoals deze gelden op grond van artikel 34 Wet werk en bijstand (WWB). Daarnaast is de beleidsruimte voor gemeenten verruimd met betrekking tot de volgende onderwerpen:

- Kwijschelding voor ondernemers die op bijstandsniveau leven;
- Kosten kinderopvang als uitgave;
- Kwijscheldingsnorm 65+.

In BAR-verband is er vooralsnog geen aanleiding om de nieuwe regelgeving te vertalen in gemeentelijk beleid.

Wetsvoorstel afvalstoffenheffing en kamerbewoning

Het kabinet heeft een wetsvoorstel ingediend waarin de problematiek bij het heffen van de afvalstoffenheffing in het geval van kamerbewoning wordt opgelost. Met dit wetsvoorstel wordt niet meer de verhuurder in de heffing betrokken, maar de afzonderlijke huurders.

8.4 Tarieven 2014

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De OZB wordt berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak. De vastgestelde waarde (WOZ-waarde) geldt onder andere als grondslag voor de heffing van de OZB. Voor het begrotingsjaar 2014 worden de onroerende zaken opnieuw gewaardeerd naar de waardepeildatum 1 januari 2013.

Omdat de uitkomsten van de hertaxatie voor de begroting 2014 nog niet bekend zijn, wordt in deze begroting met de (geactualiseerde) waardegegevens van 2013 gerekend. Hiervan uitgaande is de totale waarde van alle onroerende zaken (woningen en niet-woningen) in 2014 geschat op €5.050.000.000.

Door het vervallen van de limitering van de onroerende-zaakbelastingen per 1 januari 2008 is het mogelijk de tarieven met meer dan de inflatiecorrectie te verhogen. Voor de OZB-tarieven geldt dat de totale opbrengst in eerste instantie maximaal wordt verhoogd met de inflatiecorrectie van 1,75%. Dit betekent dat, uitgaande van de actuele cijfers van 2013 vermeerderd met autonome groei door nieuwbouw en verbouwingen, de totale opbrengst in 2014 maximaal € 8.086.100 zal bedragen.

In ons voorstel om de tarieven OZB 2014 vast te stellen (aan de gemeenteraad aan te bieden in de raadsvergadering van december 2013) zullen wij de tarieven herberekenen op basis van een percentage van de waarde van de onroerende zaak gecorrigeerd voor afrondingsverschillen en leegstand. Op basis van de hiervoor vermelde cijfers zien de tarieven er als volgt uit (exclusief uitkomst hertaxatie 2014).

Onroerende zaakbelastingen(OZB) <i>(als percentage van de waarde)</i>	2013	2014*
Eigenaren woningen	0,1104%	0,1123%
Gebruikers niet-woningen	0,1895%	0,1928%
Eigenaren niet-woningen	0,2377%	0,2419%

* voorlopig percentage o.b.v. index van 1,75%

Vaststelling definitieve tarieven OZB

Na het bekend worden van de uitkomsten van de hertaxatie 2014 mag een stijging of een daling van de waarde ten opzichte van de vorige peildatum in beginsel niet tot hogere inkomsten c.q. minder inkomsten uit de OZB leiden en zal dus gecompenseerd worden door een verlaging c.q. verhoging van de OZB-tarieven (herberekening bij voorstel OZB-tarieven in december).

Voorbeeld *stijging* WOZ-waarden

Stel dat de actuele totale WOZ-waarde € 500.000.000 is en het tarief 0,100%. De opbrengst uit OZB bedraagt dan € 500.000. Stel vervolgens dat de totale WOZ-waarde na hertaxatie € 550.000.000 (stijging met 10%) is. Het definitieve tarief wordt dan vastgesteld op 0,09%. De opbrengst blijft zo gelijk: € 550.000.000 x 0,09% = € 500.000.

Voorbeeld *daling* WOZ-waarden

Stel dat de actuele totale WOZ-waarde € 500.000.000 is en het tarief 0,100%. De opbrengst uit OZB bedraagt dan € 500.000. Stel vervolgens dat de totale WOZ-waarde na hertaxatie € 450.000.000 (daling met 10%) is. Het definitieve tarief wordt dan vastgesteld op 0,111%. De opbrengst blijft zo gelijk: € 450.000.000 x 0,111% = € 500.000.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing (AFV) wordt geheven om de kosten te betalen die de gemeente maakt voor het (laten) inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval. De opbrengsten worden gebruikt voor het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen.

Omschrijving	2013	2014	%	2015	2016	2017
Kosten/baten afvalinzameling	4.497.600	4.321.800		4.361.500	4.347.500	4.345.400
bij: kwijtschelding	133.800	137.500		137.500	137.500	137.500
bij: compensabele btw	780.600	780.900		783.300	784.200	783.300
bij: toevoeging best. res. Afval	0	280.000		0	0	0
af: aanwending best. res. Afval	-243.500	-212.200		-212.200	-212.100	-212.100
af: overige inkomsten	-36.100	-316.100		-36.100	-36.100	-36.100
Netto te verhalen kosten	5.132.400	4.991.900		5.034.000	5.021.000	5.018.000
Opbrengst afvalstoffenheffing	5.131.200	4.989.700	100%	5.033.200	5.019.700	5.017.300

Daarbij ontstaat dan de volgende tariefontwikkeling:

Afvalstoffenheffing	2013	2014	2015	2016	2017
Eenpersoonshuishouden	200,88	195,48	196,68	195,48	194,52
Meerpersoonshuishouden	279,00	271,44	273,12	271,44	270,12
Minicontainer	91,56	88,92	89,40	88,80	88,32
Dekkingspercentage	100%	100%	100%	100%	100%

Toelichting

In 2014 daalt het tarief ten opzichte van 2013 wat voornamelijk wordt veroorzaakt door een voordelige aanpassing van de dienstverleningsovereenkomst voor de milieustraat met HVC.

Anderzijds stijgen de tarieven ten gevolge van inflatiecorrectie en een lagere aanwending van de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing. Per saldo heeft dit een daling van het tarief 2014 tot gevolg.

In 2014 wordt incidenteel een hoger dividend N.V. MAR geraamd van € 300.000 (€ 270.000 meer dan normaal), wat aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing wordt toegevoegd.

Rioolheffing

Het uitgangspunt van de rioolheffing is om gemeenten in staat te stellen de kosten te verhalen die gepaard gaan met de gemeentelijke wateropgave. De gemeentelijke watertaken die uit de heffing bekostigd mogen worden, zijn de taken die betrekking hebben op:

- de inzameling, de berging en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater en op de zuivering van huishoudelijk afvalwater door middel van kleinere individuele installaties voor de behandeling van afvalwater (IBA);
- de inzameling en de verdere verwerking van afvloeiend hemelwater: de inzameling, de berging, het transport, de nuttige toepassing of het al dan niet na zuivering brengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van afvloeiend hemelwater; en
- het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming: de inzameling, de berging, het transport, de nuttige toepassing of het terugbrengen in het oppervlaktewater of op of in de bodem van grondwater, alsmede de verbetering van het waterdoorlatend vermogen van de bodemtoplaag of de hydrologische compartimentering van de bodem.

De in de rioolheffing te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2013	2014	%	2015	2016	2017
Totale kosten Riolen/Gemalen	2.839.600	3.979.000		3.921.100	3.939.100	4.081.700
bij: kwijtschelding	47.700	45.000		45.000	45.000	45.000
bij: compensabele btw	377.600	377.600		377.600	377.600	377.600
bij/af: storting/aanwending tariefegalisatiereserve	315.900	-681.500		-503.300	-397.100	-405.900
af: kosten beleidsvorming	0	0		0	0	0
af: overige inkomsten	-49.300	-46.400		-46.400	-46.400	-46.400
Netto te verhalen kosten	3.531.500	3.673.700		3.794.000	3.918.200	4.052.000
Opbrengst Rioolheffing	3.530.900	3.672.400	100%	3.793.100	3.917.300	4.051.100

Toelichting

De raming van 2014 is gebaseerd op de uitgangspunten van het in 2012 door de raad geactualiseerde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP-5). Daarbij worden mutaties in lasten en baten via de tariefegalisatiereserve opgevangen. In de lasten is rekening gehouden met de toevoeging aan de (nieuwe) voorziening vervanging riolering en de toename in kapitaallasten uit investeringen. In de baten is rekening gehouden met een tariefstijging van in totaal 4,75%, zijnde 3% conform besluitvorming GRP-5 en 1,75% inflatiecorrectie.

De rioolheffing kent een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting, waarbij voor gebruikers met een waterverbruik tot en met 500m³ een vast tarief geldt. Voor grootverbruikers met een waterverbruik boven de 500m³ geldt een variabel tarief afhankelijk van het werkelijke waterverbruik. In onderstaande tabel zijn de vastgestelde tarieven voor 2013 opgenomen en de berekende tarieven voor 2014 en volgende jaren:

Tarieven rioolheffing

Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
Eigenaar/gebruiker tot 500 m ³	75,12	78,60	81,00	83,40	85,92
Grootverbruik 1 ^e tariefschijf	80,16	83,88	86,52	89,04	91,68
Kostendekkendheid	100%	100%	100%	100%	100%

Verloop tariefegalisatiereserve riolering

	2013	2014	2015	2016	2017
Verwachte stand van de reserve per 31/12	6.085.200	5.294.500	4.676.800	4.165.300	3.643.700

Lijkbezorgingrechten

De in de lijkbezorgingrechten te dekken kosten zijn voor 2014 en het meerjarenperspectief als volgt bepaald:

Omschrijving	2013	2014	%	2015	2016	2017
Totale kosten Lijkbezorging	812.300	902.400		943.000	951.800	957.500
bij: storting afkoopsommen in onderhoudsvoorziening	512.200	519.500		520.700	521.500	521.700
af: aanwending kap. Reserves	-40.400	-38.800		-38.900	-38.900	-39.100
af/bij: tariefegalisatiereserve	78.100	17.400		-14.900	-9.000	-15.300
af: bespaarde rente	-187.400	-194.800		-196.000	-196.800	-197.000
af: onttrekking onderhoudsvoorz.	-487.900	-518.800		-527.000	-541.700	-540.900
Netto te verhalen kosten	686.900	686.900		686.900	686.900	686.900
Opbrengst tarieven	686.900	686.900	100%	686.900	686.900	686.900

Toelichting

De tarieven voor lijkbezorgingsrechten blijven ongewijzigd ten opzichte van 2013.

Marktgeden

Voor het gebruik of genot van een standplaats voor het uitstellen, aanbieden of verkopen van goederen of voorwerpen, op het krachtens de "Marktverordening van de gemeente Ridderkerk" aangewezen marktterrein, wordt onder de naam van "marktgeld" een recht geheven. De markt is voorzien van elektra-aansluitingen van 16 ampère respectievelijk 32 ampère. Voor het gebruik van deze voorziening zijn er afzonderlijke tarieven in de verordening opgenomen.

De in de marktgeden te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2013	2014	%	2015	2016	2017
Totale kosten Weekmarkt	50.100	48.400		48.400	47.300	47.100
Netto te verhalen kosten	50.100	48.400		48.400	47.300	47.100
Opbrengst Marktgeden	47.900	48.400	100%	48.400	47.300	47.100

Leges burgerzaken

Voor het jaar 2013 en 2014 staan er vooralsnog geen grote veranderingen op het gebied van wet en regelgeving met betrekking tot de producten van burgerzaken. Hierdoor zijn de verkoopaantallen op een normaal niveau en worden er geen piekverkoppen verwacht. Er is een wetsvoorstel om de keuringsleeftijd voor rijbewijzen van 70 naar 75 jaar te brengen. Deze wet zal na goedkeuring, op 1 januari 2014 ingaan. In de verkoop van de eigen verklaringen zal dit waarschijnlijk niet tot grote verschillen leiden. De afname van de verkoop van uittreksels zet ook in 2014 door. In 2013 is het aantal trouwlocaties uitgebreid. Of dit tot een toename van het aantal huwelijken zal leiden moet nog blijken.

De in de leges burgerzaken te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2013	2014	%	2015	2016	2017
Totale kosten Burgerzaken	791.500	747.300		755.600	744.500	748.500
bij: compensabele btw	13.300	13.000		14.400	12.600	12.600
af: overige inkomsten	0	0		300	0	0
Netto te verhalen kosten	804.800	760.300		769.700	757.100	761.100
Opbrengst leges Burgerzaken	804.800	760.200	100%	769.700	757.100	761.100

Leges gemeentelijke vergunningen (Bouw/omgevingsvergunning, APV en Bijzondere wetten)

Het overgrote deel van de inkomsten uit leges voor het in behandeling nemen van aanvragen voor omgevingsvergunning komen voor rekening voor bouwactiviteiten. Juist de bouwproductie is een groot slachtoffer van de nu heersende economische crisis. Voor de komende jaren staan diverse grote bouwprojecten op stapel (Nieuw Reijerwaard, Cornelisland, div. woningbouwprojecten).

Bij het formuleren en vaststellen van een nieuw beleid ten aanzien van de hoogte van de tarieven kan – indien mogelijk - rekening gehouden worden met de hoogte van de vergelijkbare tarieven in de gemeenten Barendrecht en Albrandswaard (BAR-verband).

De in de leges gemeentelijke vergunningen te dekken kosten zijn als volgt bepaald.

Omschrijving	2013	2014	%	2015	2016	2017
Totale kosten Bouwen, APV en Bijzondere wetten	772.000	818.600		831.600	833.500	838.100
bij: compensabele btw	12.300	14.400		14.400	14.400	14.400
bij: handhaving 1 ^e controle	78.800	65.900		66.600	67.100	67.400
Netto te verhalen kosten	863.100	898.900		912.600	915.000	919.900
Opbrengst leges gemeentelijke vergunningen	863.100	898.900	100%	912.600	915.000	919.900

Toelichting

Kosten van handhaving mogen niet in de tariefberekening worden opgenomen, behoudens de eerste controle na vergunningverlening. De eerste controle maakt 1/3 deel uit van de urenbelasting.

8.5 Kwijtscheldingsbeleid

De uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is gebonden aan wetgeving van het rijk. Binnen de gemeente Ridderkerk is het huidige kwijtscheldingsbeleid erop gericht om de wettelijke kwijtscheldingsnormen optimaal te benutten. Daarnaast heeft de gemeente de bevoegdheid om de verruiming van de kwijtscheldingsnormen wel of niet toe te passen.

Het huidige kwijtscheldingsbeleid kent een gedeeltelijke kwijtschelding voor belastingaanslagen. Een verzoek tot kwijtschelding kan worden gedaan door particuliere huishoudens voor de onroerende zaakbelastingen, de eerste hond voor de hondenbelasting, de afvalstoffenheffing behalve voor extra minicontainers (exclusief een drempelbedrag) en de rioolheffing gebruikersdeel (exclusief drempelbedrag). De afvalstoffenheffing en de rioolheffing worden dus niet volledig kwijtgescholden. Reden hiervoor is het feit dat in de uitkeringen een bedrag is opgenomen om deze rechten te voldoen. Daartoe gelden drempelbedragen. Deze drempelbedragen worden ten opzichte van 2013 gecorrigeerd voor het percentage van de tariefontwikkeling voor 2014.

Aan circa 70% van de cliënten van de sociale dienstverlening wordt zonder meer ambtshalve kwijtschelding verleend. Aan de overige 30% wordt verzocht om een formulier in te vullen om te toetsen of de ambtshalve kwijtschelding juist is toegekend. Alle nieuwe cliënten van het Loket Werk en Inkomen worden verzocht om een kwijtscheldingsformulier in te vullen.

De kosten voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid worden doorberekend in de tarieven van de verschillende heffingen. Deze bedragen worden jaarlijks verhoogd of verlaagd met de tariefsontwikkeling van de desbetreffende belastingheffing.

In de begroting zijn de volgende bedragen geraamd voor de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid.

Lokale heffing	Rekening 2012	Begroting	
		2013	2014
Onroerende-zaakbelastingen	1.700	2.500	2.500
Hondenbelasting	2.500	8.000	0
Rioolheffing	35.400	47.700	45.000
Afvalstoffenheffing	129.900	133.800	137.500

8.6 Lokale lastendruk

In deze paragraaf worden de woonlasten voor burgers (woningen) en het bedrijfsleven (niet woningen/bedrijven) inzichtelijk gemaakt.

Overzicht lastendruk **woningen** 2014

De volgende modelhuishoudens worden onderscheiden:

- Model 1: Eenpersoonshuishouden met een huurwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 2: Eenpersoonshuishouden met een koopwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 3: Meerpersoonshuishouden met een huurwoning van een gemiddelde waarde;
- Model 4: Meerpersoonshuishouden met een koopwoning van een gemiddelde waarde.

Voor het bepalen van de maximale woonlastendruk is als model een eenpersoonshuishouden genomen met een koopwoning van een gemiddelde WOZ-waarde van € 233.000 (bron: COELO-atlas (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden)).

Omschrijving	2012	2013	2014	Afwijking	
				Absoluut	In %
+ = stijging en - = daling van lasten					
<i>A: Eénpersoonshuishouden met een huurwoning</i>					
Rioolgebruik	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Afval	244,32	200,88	195,48	-5,40	-2,69%
Totaal*	318,12	276,00	274,08	-1,92	-0,70%
<i>B: Meerpersoonshuishouding met een huurwoning</i>					
Rioolgebruik	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Afval	339,36	279,00	271,44	-7,56	-2,71%
Totaal*	413,16	354,12	350,04	-4,08	-1,15%
<i>C: Eénpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 233.000</i>					
Rioolgebruik	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Afval	244,32	200,88	195,48	-5,40	-2,69%
OZB-eigendom **	220,65	257,23	261,66	4,43	1,72%
Riooleigendom	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Totaal*	612,57	608,35	614,34	5,99	0,98%
<i>D: Meerpersoonshuishouding met een koopwoning met een WOZ-waarde van € 233.000</i>					
Rioolgebruik	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Afval	339,36	279,00	271,44	-7,56	-2,71%
OZB-eigendom **	220,65	257,23	261,66	4,43	1,72%
Riooleigendom	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Totaal*	707,61	686,47	690,30	3,83	0,56%

* Absoluut en gewogen %

** Op basis van het concepttarief voor 2014, dus exclusief aanpassing van het tarief na uitkomst hertaxatie 2014.

Overzicht lastendruk **niet-woningen/bedrijven** 2014

Omschrijving	2012	2013	2014	Afwijking	
				Abs.	In %
+ = stijging en - = daling van lasten					
<i>E: Niet-woning/bedrijf in eigendom met een WOZ-waarde van € 200.000</i>					
Rioolgebruik	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
OZB-eigendom **	433,80	475,40	483,80	8,40	1,77%
Riooleigendom	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
Totaal*	581,40	625,64	641,00	15,36	2,46%
<i>F: Niet-woning/bedrijf in gebruik met een WOZ-waarde van € 200.000</i>					
Rioolgebruik	73,80	75,12	78,60	3,48	4,63%
OZB-gebruik **	345,80	379,00	385,60	6,60	1,74%
Totaal*	419,60	454,12	464,20	10,08	2,22%

* Absoluut en gewogen %

** Op basis van het concepttarief voor 2014, dus exclusief aanpassing van het tarief na uitkomst hertaxatie 2014.

9. Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

9.1 Doel

Algemeen doel:

Genereren van stuurinformatie, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de gemeenteraad beleidslijnen vast- en bijstellen.

Het weerstandsvermogen laat zien in hoeverre een gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken in het gedrang komt.

Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. De weerstandscapaciteit betreft de middelen en mogelijkheden waarover een gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken. Een risico is het gevaar voor schade of verlies als gevolg van interne en/of externe omstandigheden.

Specifieke doelen:

- Inzicht krijgen in risico's en risicobewustzijn binnen de organisatie stimuleren;
- Beheersen van processen met als doel de organisatie gezond te houden;
- Zorgen dat optredende risico's zo weinig mogelijk effect hebben op bestaand beleid en normale bedrijfsvoering;
- Optimaliseren risicokosten d.m.v. preventie en verzekeren;
- Beoordeling en optimalisering van het weerstandsvermogen.

9.2 Inventarisatie van risico's

Om een goed inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen wordt periodiek een risico-inventarisatie uitgevoerd. Op basis van de geïnterviewde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Om de risico's van onze gemeente in kaart te brengen is in samenwerking met de afdelingen een risicoprofiel opgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de diensten van NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement). Uit de inventarisatie komen risico's naar voren, waarvan wij hieronder de 10 grootste risico's opsommen.

De top 10 van grootste risico's

1. Budgetkortingen op door het rijk gedecentraliseerde taken (bijvoorbeeld AWBZ, jeugdzorg en de Wet Werken naar Vermogen)

Decentralisatie van taken naar de gemeente zonder toereikende financiële middelen voor de uitvoering kan leiden tot aanzienlijke financiële risico's. De komende jaren worden op het gebied van Werk, Zorg en Jeugdzorg decentralisaties in werking gezet. Dit betekent dat er de komende jaren financiële onzekerheid is over de hiermee gemoeide uitvoeringskosten.

De omvang van eventuele extra kosten is onbekend omdat nog niet precies bekend is hoeveel budget uit de AWBZ zal worden overgeheveld naar de gemeenten. Voor Ridderkerk bepalen we het risico op €675.000 gebaseerd op een negatief herverdeeleffect van maximaal €15 per jaar per inwoner.

2. Asbest

De gemeente kan geconfronteerd worden met opruimingskosten en/of aansprakelijk gesteld worden voor een asbestsanering. Denk hierbij aan illegale dumping of het aantreffen van asbest in gemeentelijke gebouwen. Als maatregel zullen hiervoor clausules in contracten worden opgenomen.

3. Toename concernoverhead binnen de begroting

Door een lagere omzet in grondexploitaties ontstaat een hogere lastendruk voor de begroting. Omdat minder aan de grondexploitaties kan worden toegerekend nemen de niet meer specifiek toe te rekenen kosten van de concernoverhead binnen de begroting toe. Er wordt gewerkt aan een plan om dit meer in evenwicht te brengen.

4. De ISV-2 bijdrage van de Stadsregio

De stadsregio is van mening, dat te veel prestaties nog niet zijn gerealiseerd en herstel nog niet in alle gevallen zeker is. Als de prestaties niet vóór 31 december 2014 zijn gerealiseerd, kan de Stadregio besluiten de ISV-2-bijdrage lager vast te stellen. Dit risico wordt ingeschat op €500.000.

5. Fraude

Door ongeoorloofde samenwerking tussen medewerkers kan schade ontstaan.

6. Budgetrisico's in open eind regelingen

Door toename van het aantal aanvragen om bijdragen, uitkeringen of vergoedingen op grond van regelingen met een zogenaamd open einde (zoals Wmo en leerlingenvervoer), kan de gemeente behoorlijke financiële risico's lopen. Dit risico wordt nog eens versterkt wanneer de vergoeding van het rijk achterblijft bij de werkelijk gemaakte kosten.

7. Schade door water

Op het gebied van de gemeentelijke watertaken doen zich tal van risico's voor. Te denken valt hierbij aan: uitval van watergemalen, instroom van vervuild water, lekkage van hoofdpersleidingen, gevolgschade door vervuild rioolwater en wateroverlast door hevige regenval.

Om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen is een standaardprocedure bij hevige neerslag in werking gesteld. Preventiemaatregelen kunnen daarbij snel worden bepaald, denk bijvoorbeeld aan het uitdelen van zandzakken.

8. Risico's binnen de grondexploitatie

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijpmaken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop voor woningbouw en bedrijventerreinen) zijn risicofactoren verbonden waarmee rekening moet worden gehouden.

Ten aanzien van de lopende grondexploitaties is volgens de paragraaf Grondbeleid nog € 6.651.800 aan voordelig resultaat te realiseren. Gelet op een risico-inschatting van 10% bepalen we het risico op een bedrag van € 665.000.

9. Lagere dividendopbrengsten

Aandeelhouders ontvangen minder geld wegens slechtere financiële omstandigheden.

10. Stroomuitval

Bij stroomuitval is verlies van data mogelijk dat tot extra kosten zal leiden.

Overige belangrijke risico's

Onbeheersbaarheid gemeenschappelijke regelingen

Bij het aangaan van gemeenschappelijke regelingen zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden (afhankelijk van de inhoud van de gemeenschappelijke regeling) overgedragen. In een gemeenschappelijke regeling is opgenomen op welke wijze besluitvorming plaatsvindt en welke kaders zijn meegegeven. Ondanks deze (budgettaire) kaders kan het voorkomen dat de kosten voor gemeenschappelijke regelingen hoger zijn. De oorzaken kunnen divers zijn, zoals minder inkomsten, wetswijzigingen, slechte bedrijfsvoering, onvoorziene omstandigheden e.d. Indien dit risico zich voordoet zullen de meerkosten evenredig worden verdeeld over de deelnemende partijen en wordt ook de gemeente Ridderkerk geconfronteerd met onvoorziene kosten.

Dit risico kan verkleind worden door meer sturing op de verbonden partijen (doel nota verbonden partijen) en binnen het Algemeen Bestuur/Dagelijks Bestuur van de gemeenschappelijke regeling voldoende aandacht te hebben voor tussentijdse rapportages. Op die manier kan bij afwijkingen tijdig worden ingegrepen.

De Gemeenschappelijke Regeling Nieuw-Reijerwaard (GRNR)

Vanaf 1 januari 2012 is de gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard (GRNR) van kracht geworden. Inmiddels heeft de provincie het inpassingsplan vastgesteld. De verwachting is dat vanaf 2014 de gronduitgifte plaatsvindt. Er is een sluitende grondexploitatie opgesteld, maar zoals bij de eigen grondexploitaties brengt ook dit plan risico's met zich mee. Stagnerende grondverkoop kunnen bijvoorbeeld tot extra rentekosten leiden en van een aantal activiteiten zijn de precieze kosten op (onderbouwde) aannames gebaseerd. Daarom is het nodig om kosten van activiteiten die in de grondexploitaties van de GRNR zijn opgenomen kritisch te blijven bezien. Zolang er echter sprake is van een sluitende grondexploitatie is het niet nodig een risicobedrag in de begroting op te nemen.

BAR-samenwerking (GR BAR)

Op het moment van opstellen van deze paragraaf zijn er nog geen exacte financiële risico's te kwantificeren in de realisatie van de GR BAR en die buiten de benoemde risico's van de (BAR) processen zelf vallen. Met ingang van 2014 zal het proces van risicomanagement voor de GR BAR centraal worden uitgevoerd door het bureau Concerncontrol, binnen de kaders van de deelnemende gemeenten.

Financiële- en imago-risico's van door gemeente gesubsidieerde instellingen

Er is een aantal (grote) gesubsidieerde instellingen in de gemeente, dat zonder subsidie geen bestaansrecht heeft. De taken die deze instellingen verrichten zijn van groot belang voor de Ridderkerkse samenleving.

De gesubsidieerde instellingen lopen bijvoorbeeld personeelsrisico's (wegens onverwachte ziekte) waardoor zij een extra beroep op financiële middelen bij onze gemeente moeten doen. Ook kan het zijn dat een instelling niet goed functioneert of niet goed wordt bestuurd. Dit kan tot grote (financiële) problemen of zelfs een faillissement leiden. Hoewel onze gemeente hiervoor juridisch misschien niet aansprakelijk is, raken wij om morele- of ethische redenen hierbij toch betrokken.

Een van de maatregelen is het sturen op aanwezige reserves en voorzieningen binnen de instellingen. Daarnaast is accountmanagement doorontwikkeld, zodat risico's meer tijdig gesignaleerd kunnen worden.

Onvoldoende kwalitatief en kwantitatief personeel

Bij de uitvoering van nieuwe gemeentelijke taken kan onvoldoende en/of niet gekwalificeerd personeel beschikbaar zijn. Mede als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt kan dit leiden tot extra tijdelijke inhuur van personeel van derden.

9.3 Weerstandsvermogen

Aanwezige weerstandscapaciteit (A)

Met de vaststelling van de Nota Reserves en voorzieningen (20 april 2011) heeft de raad besloten de ondergrens van de Algemene reserve te bepalen op € 20.000.000. Inclusief de jaarlijkse post voor onvoorzien uitgaven van afgerond € 50.000 (teruggedraaid wegens besparingen conform besluit raad bij de 1^e monitor 2013) bedraagt de aanwezige weerstandscapaciteit per 1-1-2014 € 20.050.000.

Benodigde weerstandscapaciteit (B)

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend aan de hand van gewogen individuele risico's (kansverdeling van de risico-inventarisatie in geautomatiseerd systeem NARIS). Voor het jaar 2014 is de benodigde capaciteit voor risico's bepaald op € 3.900.000. Met andere woorden: voor 95% is zeker dat alle geïnventariseerde risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 3.900.000.

Resultaat weerstandsvermogen (C)

Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de weerstandscapaciteit minus de risico's. Een positief weerstandsvermogen geeft aan dat de gemeente in staat is *zonder beleidswijzigingen risico's af te kunnen dekken*. Zoals onderstaande tabel aangeeft is sprake van een positief resultaat en is het weerstandsvermogen voor onze gemeente ruim voldoende.

Schematisch is ons weerstandsvermogen als volgt samen te vatten:

Omschrijving	Bedrag totaal
A. Aanwezige weerstandscapaciteit (A) per 1-1-2014	€ 20.050.000
B. Benodigde weerstandscapaciteit op basis van risico-inventarisatie NARIS (B)	- € 3.900.000
C. Resultaat weerstandsvermogen (A - B) (positief = ruim voldoende)	€ 16.150.000

10. Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

10.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* het inzichtelijk maken van onderhoud in de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen zowel in financieel als in kwalitatief opzicht zodat de raad kaders kan stellen.
- *Achtergrond informatie:* gezien de duurzaamheid van kapitaalgoederen in de openbare ruimte vraagt de daarbij behorende onderhoudstaak om een flink deel van de beschikbare middelen. Om dit te beheersen zijn actuele beheerplannen nodig. Wil de raad een goede afweging kunnen maken van het te voeren beleid, dan moet hij inzicht krijgen in het verband tussen de kwaliteit (en achterliggende functie/doel) en de totale onderhoudskosten van de kapitaalgoederen. Een inhoudelijke samenvatting van de meest relevante beleidskaders, zoals kwaliteitscriteria of prestatie-indicatoren is daarbij gewenst. Eventueel worden er nog verantwoorde onderhoudsalternatieven aangegeven zodat de raad tijdens het begrotingsproces of later nog kan bijsturen.

10.2 Beleids- en beheerkader van de belangrijkste onderhoudsactiviteiten die plaatsvinden in openbare ruimte

In 2013 wordt gewerkt met beheerplannen voor de diverse activiteiten in de openbare ruimte en gebouwen. Daarbij zijn de uitgangspunten: het actuele beleidskader en het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (de gemeentelijke boekhoudvoorschriften). De provincie hecht voor het financieel toezicht grote waarde aan actuele beheerplannen voor beheer van kapitaalgoederen. De beheerplannen zijn in de begroting verwerkt.

Nr.	Onderhouds-Activiteit	Beleidskader	Beheerplan	Beschikking over reserve (ja/nee)	Korte toelichting (o.a. jaar van herziening nota en/of plan)
1.	Openbare verlichting	- Beleidsplan openbare verlichting 2012-2013 - Geëvalueerde Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Openbare Verlichting 2014-2018.	Ja	In 2018 wordt het beheerplan weer herzien.
2.	Civiele kunstwerken (bruggen, viaducten, ed.)	- Geëvalueerde Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Civiele Kunstwerken 2014-2018	Nee	In 2018 wordt het beheerplan weer herzien.
3.	Openbaar Groen (Wijkgericht Onderhoud)	- Groen, chemie en Alternatieven (1985) - Groenbeleidsstrategie (1994) - Actieplan hoofdgroenstructuur (1997) - Besluit invoering wijkgericht onderhoud (2001) - Kadernota Wijkgericht werken (2004). - Nota onkruidbestrijding op verhardingen (1999) - Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Openbaar Groen 2014-2018	Nee	- In februari 2012 is de Groene Kaart vastgesteld. - In juni 2012 is het Bomenplan vastgesteld. - Op basis van de Flora-Faunawet is in 2013 de gedragscode 'Bestendig Beheer' opgesteld. - Herziening beleidskader Duurzaam Beheer. In 2018 wordt het beheerplan Openbaar Groen weer herzien.
4.	Recreatiegebieden (Wijkgericht Onderhoud)	- Groenbeleidsstrategie (1994) - Actieplan hoofdgroenstructuur (1997) - Geëvalueerd Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011 (2008)	Beheerplan Recreatiegebieden 2014-2018	Nee	- Op basis van de Flora-Faunawet is in 2013 de gedragscode 'Bestendig Beheer' opgesteld.

10.3 Kwaliteitscriteria en/of prestatie-indicatoren

Onderhoud openbare ruimte

Algemeen

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen (wegen, openbare verlichting, riolering, civiele kunstwerken, water, groen, gebouwen) die onderhouden dienen te worden om een veilig gebruik te kunnen waarborgen. De tendens is dat er sprake is van een steeds hoger verwachtingspatroon ten aanzien van de kwaliteit van de openbare ruimte.

Het beheer van de openbare ruimte binnen de gemeente Ridderkerk is veelal gebaseerd op technische beheerplannen. Diverse beheerplannen zijn in 2013 geactualiseerd en worden in 2018 herzien.

Door de toenemende spanning tussen maatschappelijke wensen en ambities enerzijds en financiële mogelijkheden anderzijds heeft in 2008 een uitgebreide kwaliteitsdiscussie over de openbare ruimte op bestuurlijk niveau plaatsgevonden. Met als resultaat dat eind 2008 het "Beleidskader Duurzaam Beheer 2008-2011" voor het beheer in de openbare ruimte werd vastgesteld. In 2013 is het Beleidskader Duurzaam Beheer geëvalueerd.

De in deze paragraaf genoemde cijfers betreffen risicovolle ramingen en bevatten niet alleen het onderhoud/beheer maar zijn inclusief alle overige kosten (zoals overheadkosten, personeels- en kapitaallasten). Verder zijn de calculaties gebaseerd op de huidige marktsituatie.

De Raad is betrokken in het project Duurzaam Beheer Openbare Ruimte. Hierin is een kwaliteitssysteem vastgesteld. In 2013 is het beleidskader geëvalueerd. Enerzijds behelst het beleidskader een technische benadering, anderzijds gaat het in op de beeldkwaliteiten.

1. Openbare verlichting

Kerncijfers

Het areaal lichtmasten, in totaal 7.525, verschilt in leeftijd en uitvoering (excl. 573 masten in eigendom van Waterschap Hollandse Delta). Qua materiaal komen met name aluminium masten voor, van oudsher ook masten van staal.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Openbare Verlichting is in 2013 geactualiseerd. Dat is met name gedaan op basis van het in november 2008 vastgestelde en in 2013 geëvalueerde "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Het gemeentelijk beleid en beheer is gebaseerd op uitgangspunten die zijn vastgelegd in het beleidsplan openbare verlichting 2012-2021.

In Ridderkerk zijn, naast de gemeente, andere beheerders verantwoordelijk voor de openbare ruimte met openbare verlichting. De gemeente verrekent energie- en transportkosten met deze beheerders.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Openbare verlichting</u>	
Regulier beheer en (klein) onderhoud	€ 312.500
Groot onderhoud en vervanging	€ 83.200
Saldo van de dotatie en aanwending reserve onderhoud openbare verlichting	€ 29.300
Totaal beheer openbare verlichting	€ 425.000

Voor dit onderdeel Openbare Verlichting is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2014	€ 626.500
Toevoeging	€ 112.500 (+)
Onttrekking	€ 83.200 (-)
Stand per 31 december 2014	€ 655.800

2. Civiele kunstwerken

Kerncijfers

Het aantal kunstwerken in beheer bij de gemeente Ridderkerk was in 2009 totaal 205 stuks. In 2013 is dit opgelopen naar 266 stuks waarvan 52 stuks beheerd worden bij andere beheerproducten (haven, recreatiegebieden, begraafplaats, spelen en wegen).

Binnen het product civiele kunstwerken heeft een areaal uitbreiding plaats gevonden van 37 stuks over 5 jaar. 18 stuks onderheide duikers zijn toegevoegd aan het areaal. Dit zijn bouwkundige objecten die een civiele functie hebben. Geplande uitbreiding van de openbare ruimte zoals Waterland en Van Pelt terrein hebben 11 extra kunstwerken toegevoegd. Met de inventarisatie zijn 8 stuks vergeten civiele objecten toegevoegd.

De onderverdeling van de 214 kunstwerken in het beheerproduct "Civiele kunstwerken" is 84 vaste bruggen/ viaducten, 2 tunnels, 35 keermuren, 31 dammen/duikers, 4 geluidwerende constructies, 43 dijktrappen en 15 overige kunstwerken.

Actueel beheerplan

In het "Beheerplan Civiele Kunstwerken 2009-2029" is een meerjaren groot onderhoud- en investeringsprogramma opgenomen. Tevens zijn de jaarlijkse kosten voor klein onderhoud zichtbaar gemaakt. In 2013 is het beheerplan herzien voor de periode 2014 - 2018 en wordt per kunstwerk functioneel onderhoud ingepland.

Vastgesteld kwaliteitsniveau.

Er wordt gewerkt met een veiligheidsurgentie en economische urgentie. Per kunstwerk en per situatie worden deze bepaald, waarbij de urgentie van uitvoering kan worden vastgesteld. Indien blijkt dat de middelen niet toereikend zijn om op basis van de urgentie uit te voeren dient de begroting te worden bijgesteld. Onveilige situaties worden altijd direct opgelost. Daarnaast dient als uitgangspunt het "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Civiele kunstwerken</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 123.700
Groot onderhoud	€ 49.500
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Totaal beheer civiele kunstwerken	€ 173.200

3. Openbaar Groen incl recreatiegebieden

Kerncijfers

Plantsoenen, heesters etc.	ca.	62 ha
Grasoppervlak	ca.	108 ha
Verhardingen	ca.	4 ha
Bomen	ca.	16.500 stuks

De gemeente beheert 2 recreatiegebieden, namelijk de Gorzen/Ridderhaven en het Reijerpark. Per 1 januari 2011 is de Griend overgedragen aan het Zuid-Hollands Landschap. De Donckse Velden, het Oosterpark en Strevelszicht zijn in beheer bij het Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde. Het Waalbos (fase 1) valt nog onder de Dienst Landelijk Gebied. Het Donckse Bos valt onder de Stichting "Het Huys Ten Donck".

Actueel beheerplan groen en recreatiegebieden

Het beheerplan Groen (inclusief bomen) 2009-2013 en het beheerplan Recreatiegebieden 2009-2013 zijn in 2013 geactualiseerd en samengevoegd. De basis is de in november 2008 vastgestelde en in 2013 geëvalueerde "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Andere beleidsplannen die van belang zijn voor het beheerplan zijn: Besluitvorming wijkgericht onderhoud, Kadernota wijkgericht werken 2005, Groenbeheerplan 1992, Groenbeleidsstrategie 1994, Actieplan hoofdgroenstructuur 1997.

In 2012 heeft de raad het Bomenplan vastgesteld.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Openbaar groen incl recreatiegebieden</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 997.000
Groot onderhoud	€ 269.700
Investeringen	€ 34.600
Totaal beheer groen	€1.301.300

4. Speelterrinen

Kerncijfers

De gemeente telt 144 speelterrinen (per mei 2013):

84 bloklocaties (0-6 jaar)

27 blok/buurtlocaties (0-12 jaar)

19 buurtlocaties (6-12 jaar)

8 wijklocaties (0-100 jaar), waaronder de wijk sportlocaties Bolnes en Slikkerveer.

Dit is inclusief 28 trapvelden (18 gras, 3 verhard en 7 kunstgras).

Daarnaast zijn er zeven jongerenontmoetingsplekken:

- wijk sportlocatie Bolnes
- wijk sportlocatie Slikkerveer
- wijklocatie Vlasstraat Rijsoord
- Huygensplantsoen
- Boelewerf
- Oosterpark
- Skatepark Populierenlaan.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Speelterrinen 2009-2013 is in 2013 geactualiseerd. De basis is het in november 2008 vastgestelde en in 2013 geëvalueerde "Beleidskader Duurzaam Beheer".

Een nationaal wettelijk beleidskader van groot belang is het 'Attractiebesluit' van 1996. Hierin zijn veiligheidseisen geformuleerd waaraan de gemeente moet voldoen.

Het college heeft in juni 2012 besluiten genomen over "natuurlijk spelen Ridderkerk" en "openstellen schoolpleinen".

Beleid

Het college heeft in 2009 de 'Beleidsuitgangspunten Speelbeleid' en het 'Uitvoeringsplan Speelruimte' vastgesteld.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Speelterrinen</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 30.000
Groot onderhoud	€ 30.000
Investeringen	
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud speelterrinen	€ 40.700
Totaal beheer Speelterrinen	€100.700

Voor dit onderdeel Speelterrinen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2014	€ 0
Toevoeging	€ 70.700 (+)
Onttrekking	€ 30.000 (-)
Stand per 31 december 2014	€ 40.700

5. Gebouwen

Algemeen

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het goed beheer/onderhoud van gebouwen/ accommodaties ten behoeve van onderwijs en sport en welzijn ligt volledig bij de besturen van de scholen en van Sport en Welzijn. De budgetten voor beheer/onderhoud van de gebouwen/ accommodaties voor onderwijs, Sport en Welzijn zijn in de begroting opgenomen.

Intern worden de werkzaamheden ten aanzien van het beheer van gemeentelijke-, onderwijs- en Sport en Welzijn-gebouwen beter afgestemd.

5a. Gemeentelijke Gebouwen

Kerncijfers

Er zijn 32 gemeentelijke gebouwen waarvan 5 gebouwen ten behoeve van de gemeentelijke organisatie gebruikt worden en 27 gebouwen voor diverse toepassingen zoals peuterspeelzaal, kinderdagverblijf, wijkcentrum, rouwcentrum, aula, bedrijfsruimten en enkele woningen.

Actueel beheerplan

In 2013 is het actueel Meerjarig Onderhouds Plan (MOP) Gemeentelijke Gebouwen opgesteld. Voor deze gebouwen is het beleid: het toepassen van duurzaam beheer en voldoen aan de arbo- en veiligheidsvoorschriften. In dit MOP zijn de kwaliteitscriteria voor de gebouwen die van strategisch belang zijn vastgesteld. De algemene conditie van onze gebouwen is tussen 5 (matig) tot 3 (voldoende).

In 2012 heeft een doorlichting van de gebouwen en het MOP plaatsgevonden voor het duurzaam en efficiënt beheren van de gemeentelijke gebouwen. Voor de verhuurde gebouwen was dit nodig voor het vaststellen van de dotatie voor de reserve. Omdat de verhuur voor een aantal gebouwen niet kostendekkend is wordt een beleidsnotitie opgesteld ter bepaling wat in de nabije toekomst met een aantal leeg komende gebouwen te doen. Deze beleidsnotitie maakt nu onderdeel uit van een in 2013 opgestelde gemeentelijk vastgoed beleidsnotitie welke weer onderdeel is geworden van de in 2013 opgestelde notitie Maatschappelijk Vastgoed.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Gemeentelijke gebouwen</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 2.914.000
Groot onderhoud	€ 228.100
Vervangingsinvesteringen	€ 75.000
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud verhuurde gebouwen	-€ 133.700
Totaal beheer Gem. Gebouwen	€ 3.083.400

Voor de verhuurde gebouwen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2014	€ 200.900
Toevoeging	€ 94.400 (+)
Onttrekking	€ <u>228.100 (-)</u>
Stand per 31 december 2014	€ 67.200

5b. Onderwijs gebouwen

Het beleidskader voor de middellange termijn is vastgelegd in het Integraal Accommodatiebeleid. Daarnaast wordt er jaarlijks, op basis van aanvragen door schoolbesturen, een jaarprogramma vastgesteld waarin alle onderhoudswerkzaamheden, uitbreidingen, aanpassingen en nieuwbouw van schoolgebouwen zijn opgenomen inclusief de financiële consequenties. De aanvragen voor het Programma Huisvesting worden getoetst aan de *Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs Gemeente Ridderkerk 2007*. Naast deze verordening wordt ter beoordeling van onderhoudsaanvragen gebruik gemaakt van een Meerjaren Onderhoudsplan Onderwijsgebouwen 2012 - 2017.

In 2011 is een notitie Overcapaciteit Onderwijshuisvesting Ridderkerk vastgesteld. Deze notitie wordt met de schoolbesturen besproken en kan leiden tot aanpassing van het huisvestingsbeleid.

5c. Sport en Welzijn gebouwen

Er zijn productafspraken gemaakt met Sport en Welzijn voor de exploitatie, het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties en -velden. In de Nota Sport, Spel en Bewegen Ridderkerk (2005) is het onderhoudsniveau van de sportaccommodaties vastgesteld op niveau 3 (voldoende). Voor het onderhoud wordt gebruik gemaakt van het Meerjarig Onderhoudsplan 2014 - 2019 voor de gemeentelijke sportaccommodaties.

Budget 2013 Sport en Welzijn gebouwen

Met ingang van 2013 wordt de subsidie voor onderhoud niet meer aan het begin van het jaar uitgekeerd. De uitkering vindt plaats op basis van het werkelijk uitgevoerde en geplande onderhoud. In de begroting is een mogelijke bezuiniging op het niveau van onderhoud van de sportaccommodaties opgenomen.

6. Wegen (verhardingen)

Kerncijfers

De lengte van het wegennet in beheer bij de gemeente Ridderkerk bedraagt per 1 maart 2013 163 km met een oppervlakte van 2.132.252 m². Hiervan bestaat 80% ofwel 1.693.546 m² uit elementenverharding en 20% ofwel 438.765 m² uit asfaltverharding.

Actueel beheerplan

In het "Beheerplan Wegen 2009-2029" is een meerjaren groot onderhoud- en investeringsprogramma opgenomen. Tevens zijn de jaarlijkse kosten zoals voor klein onderhoud zichtbaar gemaakt. Dit beheerplan is in 2009 opgesteld. Het beheerplan is in 2013 herzien voor de periode 2014-2018.

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Naast landelijk geldende uitgangspunten voor onderhoud aan wegen is rekening gehouden met de vastgestelde kwaliteitsniveaus.

Met ingang van 2011 is het onderhoudsniveau van de verhardingen van woonstraten verlaagd van basis naar minimaal. Tevens is het onderhoudsniveau van de verhardingen winkelcentra verlaagd van exclusief naar standaard. Dit kan leiden tot meer klachten. In 2012 is het Beheerplan geactualiseerd op basis van de beheernormen en de beschikbare weginspecties.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Wegen</u>	
Klein onderhoud	€ 1.107.600
Groot onderhoud	€ 1.613.400
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud verharding	-€ 261.300
Totaal beheer Wegen (verhardingen)	€ 2.459.700

Het uitvoeringsprogramma is aangepast aan het beschikbare budget voor Groot Onderhoud en Rehabilitaties. In een zero based begroting worden deze budgetten jaarlijks ingevuld. Voor de periode 2014-2018 is het uitvoeringsprogramma bepaald. Dit wordt bepaald op basis van de inspectie, onderzoeken, levensduur, uitstraling (kwaliteitsniveau) en binnenstedelijke ontwikkelingen.

Bij asfaltwerken dient vertraging van het noodzakelijk onderhoud voorkomen te worden in verband met kapitaalvernietiging. Hierbij wordt met kapitaalvernietiging bedoeld dat als het onderhoud aan het asfalt wordt uitgesteld er zwaardere c.q. duurdere maatregelen moeten worden genomen. Elementenverharding kent geen kapitaalvernietiging; alleen zal door uitstel de beeldkwaliteit terug lopen.

Voor dit onderdeel Wegen is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2014	€ 5.372.000
Toevoeging	€ 1.352.100(+)
Onttrekking	€ 1.613.400(-)
Stand per 31 december 2014	€ 5.110.700

7. Riolering

Kerncijfers (basis eind 2012)

260.000 m1 te beheren riolering vrijverval, drukriolering en persleiding;
22.173 rioolaansluitingen;
15.358 trottoir- en straatkolken;
11 eindgemalen;
31 ondergemalen;
94 drukgemalen (excl. 8x Oudelande, 10x Waalweg, 7x Oostmolendijk);
7 bergbezinksystemen (9 leidingen);
2 bergingsriolen Slikkerveer.

Actueel beheerplan

In 2012 is het actuele beleids-/beheersplan, het verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan 2013-2017 (vGRP5) door de Raad vastgesteld. In het vGRP5 zijn alle maatregelen, vervangingen, beheer en onderzoeken voor 4 jaar benoemd.

Binnen het vGRP5 is (door nieuwe inzichten en knelpunten) een beoordeling van diverse bestaande rioolsystemen en bemalingsgebieden noodzakelijk gebleken. Belangrijke aspecten hierbij zijn de knelpunten wateroverlast in diverse gebieden in Ridderkerk, de Europese Kader Richtlijn Water (kwalitatief) en het Nationale Water Beleid 21^e Eeuw (kwantitatief).

Het vGRP5 is in samenhang met het Waterplan 2008-2012 ontwikkeld, maar is apart uitgewerkt om met de financiële gegevens het rioolrecht (nu rioolheffing) te berekenen.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Riolering</u>	
Onderhoud (klein en groot)	€ 3.266.800
Vervangingsinvesteringen	€ 1.751.600
Totaal beheer Riolering	€5.018.400

8. Waterhuishouding

Kerncijfers (basis eind 2012)

39 ha oppervlaktewater, waarvan 18 ha in beheer bij gemeente en 21 ha bij het waterschap;
32 km gemeentelijke watergangen (sloten en singels);
26 km hoofdwatergangen waterschap;
Circa 50 km Beschoeiing;
Circa 10 km Natuurlijke oevers.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Waterhuishouding 2013 is actueel. De basis van dit plan zijn het "Beleidskader Duurzaam Beheer" voor de openbare ruimte en het Waterplan Ridderkerk 2008-2012 (WPR2).

Het WPR2 is door de Raad vastgesteld en bevat maatregelen, vervangingen, beheer en onderzoeken met betrekking tot de waterhuishouding in Ridderkerk. Het WPR2 is een samenwerking tussen de gemeente Ridderkerk, het waterschap Hollandse Delta en de Natuurvereniging Ridderkerk. Uitgangspunt van het WPR2 zijn de knelpunten van wateroverlast en waterkwaliteit in Ridderkerk, de Europese KaderRichtlijnWater (kwalitatief), het Nationale WaterBeleid 21^e Eeuw (kwantitatief) en het effect op het gebruik van de openbare en particuliere ruimte.

In afstemming met het waterschap en de natuurvereniging is besloten geen nieuw waterplan op te stellen. De uitgevoerde projecten hebben belangrijk bijgedragen aan het oplossen van de knelpunten. Het bestaande platform waterplan blijft in de toekomst gehandhaafd om nog lopende projecten te bespreken en af te stemmen.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Waterhuishouding</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 197.700
Groot onderhoud	€ 140.400
Vervangingsinvestering	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud watergangen	-€ 55.500
Totaal beheer waterhuishouding	€282.600

Voor dit onderdeel Waterhuishouding is een onderhoudsreserve gevormd:

Stand per 1 januari 2014	€ 513.900
Toevoeging	€ 84.900 (+)
Onttrekking	€ 140.400 (-)
Stand per 31 december 2014	€ 458.400

9. Afvalinzameling

Kerncijfers

Aantal huisaansluitingen: 20.195 (per 1-1-2013)

Aantal ondergrondse containers: 288 (per 1-1-2013)

Actueel beheerplan

Er is geen beheerplan opgesteld. Het onderhoud, reiniging en garantie is geborgd in een onderhoudsovereenkomst met de leverancier met een looptijd van 10 jaar (tot 2019) en een garantietermijn van 15 jaar (t/m 2024) Dit heeft uitsluitend betrekking op de ondergrondse containers voor het inzamelen van restafval bij de hoogbouw en ondergrondse containers milieuparkjes (voor papier en glas). Dit zijn in totaal 288 containers.

De betonbakken worden onderdeel van de openbare ruimte (onroerende goederen) en komen als investering ten laste van de gemeente. De NV MAR investeert in de roerende goederen, zijnde de containers zelf en de inzamelwagens.

Voor uitvoering van de afvalinzameltaken geldt de Samenwerkingsovereenkomst van 29 mei 2001 tussen gemeente Ridderkerk, Van Gansewinkel Milieuservices Overheidsdiensten B.V. en NV Milieuservices AVR Ridderkerk (NV MAR). Deze overeenkomst eindigde op 31 december 2012, maar is voor 1 jaar tot 31 december 2013 verlengd. De NV MAR is voornemens deze samenwerking nogmaals te verlengen naar 31 december 2014.

10. Haven

Kerncijfers

De haven van Ridderkerk, langs De Noord, bestaat uit het waterdeel, kaden, steigers en terrein. Met uitzondering van de locatie bij de passantensteiger is het haventerrein volledig verhuurd.

Actueel beheerplan

Het beheerplan Haven is in 2013 geactualiseerd.

Binnen het Groot Onderhoud (reserve) wordt gerekend met het eens in de acht jaar baggeren van de haven. Dit is in 2008 voor het laatst uitgevoerd en staat voor 2016 weer op de planning. Jaarlijks wordt een dotatie aan de reserve gedaan.

Voor het vervangen van de constructies is het uitgangspunt dat dit pas op zeer lange termijn (> 30 jaar) aan de orde is. Derhalve worden er nu geen middelen voor gereserveerd.

Budget 2014

Omschrijving	Budget
<u>Haven</u>	
Klein jaarlijks onderhoud	€ 3.000
Groot onderhoud	€ 0
Vervangingsinvesteringen	€ 0
Saldo van dotatie en aanwending reserve onderhoud haven	€ 22.700
Totaal beheer Haven	€ 25.700

Het verloop van de reserve Haven in 2013 is als volgt:

Stand per 1 januari 2014	€ 191.500
Toevoeging	€ 22.700 (+)
Onttrekking	€ 0 (-)
Stand per 31 december 2014	€ 214.200

11. Paragraaf Financiering

11.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* inzicht geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens om daarmee de financieringsfunctie te kunnen sturen, beheersen en controleren.
- *Achtergrond informatie:* deze paragraaf is bedoeld om de uitvoering van de treasuryfunctie te volgen. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Deze functie omvat de financiering van beleid, het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden en het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van de renterisico's.

11.2 Inleiding

In deze paragraaf worden de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille beschreven.

Financieringsbeleid

Het beleid van Ridderkerk voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het Financieringsstatuut 2009. Het statuut is het kader voor de uitvoering van de financieringsfunctie. De doelstellingen van het statuut zijn:

- Het verkrijgen en handhaven van de toegang tot de (Europese) financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het zorgdragen voor een permanente beschikbaarheid van bancaire en financiële diensten, zo mogelijk tegen een vooraf overeengekomen kwaliteit en prijs;
- Het beheersen van financiële risico's zoals renterisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het optimaliseren van het rendement van de beschikbare liquiditeiten met als doelstelling een zo optimaal mogelijk (rente)resultaat op bestaande en geprognosticeerde liquiditeitsposities tegen aanvaardbare risico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en de financiële posities (rentekosten);
- Het aantrekken van vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en aanvaardbare risico's.

Hoofdelementen financieringsstatuut

Het statuut is vooral gericht op risicobeheersing. Enkele belangrijke punten uit het statuut zijn de volgende:

- Uitzettingen moeten een prudent karakter hebben;
- Het gebruik van derivaten kan uitsluitend na toestemming vooraf door de raad;
- Tegenpartijen dienen minimaal een AA-rating te hebben;
- Het college is gemandateerd om gelden aan te trekken en uit te zetten.

Onderwerpen financieringsparagraaf

Bij de begroting en de jaarstukken doet het college in deze paragraaf in ieder geval verslag van:

- De rentevisie;
- De rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie;
- De kasgeldlimiet;
- De renterisico-norm;
- De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar;
- De omvang en samenstelling van het vreemd vermogen;
- De omvang en samenstelling van de uitzettingen;
- Schuldenratio's.

11.3 Belangrijkste ontwikkelingen

Rentevisie, rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie

Zowel de korte als de lange rente zijn het afgelopen jaar gedaald. De tendens is dat de rente het komende jaar enigszins zal stijgen. De inflatie voor 2014 wordt geraamd op 1,75%. Wij baseren ons hierbij op rapportages uit de geld- en kapitaalmarkt van juli/augustus 2013.

De rentevisie voor de gemiddelde geldmarktrente over 12 maanden is 0,33% (thans 0,22%). De gemiddelde kapitaalmarktrente over 12 maanden is 2,14% (thans 1,90%). Onder invloed van een beperkte economische groei zullen de financieringskosten voor de gemeente enigszins kunnen toenemen. Ter beperking van de rentekosten hanteren wij het volgende beleid: In de financieringsbehoefte wordt zoveel mogelijk voorzien met kort geld, omdat dat minder rentelasten geeft dan vaste geldleningen. De kasgeldlimiet (zie paragraaf 11.4) is hiervoor het plafond.

11.4 Beleidsvoornemens ten aanzien van Risicobeheer

Algemeen

Dit onderdeel geeft een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de gemeente. Onder risico's worden o.a. verstaan renterisico's en liquiditeitsrisico's. Het gaat hierbij om risico's die goed kwantificeerbaar zijn. Voor de financieringsrisico's kan op voorhand in principe worden aangegeven welke bedragen maximaal met elk risico gemoeid zijn.

Verwacht risicoprofiel van de gemeente (bedragen x € 1.000)

Afgegeven garanties	Bedrag
Stand gewaarborgde leningen per 1-1-2014	€ 89.346

Toelichting

Als gevolg van aflossingen op de gewaarborgde leningen neemt het risico jaarlijks af.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarmee de gemeente haar uitgaven mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen (vlottende schuld), op basis van de Wet Fido. Voor het jaar 2014 bedraagt deze kasgeldlimiet afgerond € 10,1 miljoen (wettelijk percentage van 8,5% over de begrotingsuitgaven). De kasgeldlimiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar). Het niveau van de korte leningen is gelimiteerd tot 8,5% van de totale omvang van de begroting per 1 januari 2014.

Bepaling kasgeldlimiet

In onderstaande tabel worden de kwartaalprognoses van de kasgeldlimiet afgezet tegen de verwachte netto vlottende schuld.

Kasgeldlimiet (bedragen x €1.000)				
	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Omvang begroting per 1 januari 2014	119.665	119.665	119.665	119.665
1. Toegestane kasgeldlimiet				
In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
In bedragen	10.172	10.172	10.172	10.172
2. Omvang vlottende schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	10.000	10.000	10.000	10.000
Schuld in rekening courant	-	-	-	-
Gestorte gelden door derden < 1 jaar	-	-	-	-
Overige geldleningen (geen vaste schuld)	-	-	-	-
Totaal	10.000	10.000	10.000	10.000
3. Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	9	9	9	9
Tegoeden in rekening courant	1.197	1.197	1.197	1.197
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	-	-	-	-
Totaal	1.206	1.206	1.206	1.206
Toets kasgeldlimiet				
Toegestane kasgeldlimiet (1)	10.172	10.172	10.172	10.172
4. Totaal netto vlottende schuld (2-3)	8.794	8.794	8.794	8.794
Ruimte(+)/Overschrijding(-); (1-4)	1.378	1.378	1.378	1.378

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar. Het doel van deze norm uit hoofde van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) is om te voorkomen dat bij de herfinanciering van de leningen bij (aanzienlijk) hogere rente grote schokken optreden in de hoogte van de rente die de gemeente moet betalen. De norm beperkt de financiële risico's. De renterisiconorm houdt in dat maximaal 20% van het begrotingstotaal (bij aanvang van het jaar) per jaar afgelost kan worden. De norm beoogt een evenwichtige opbouw van de leningen in de tijd. In het overzicht is de renterisiconorm voor de periode 2014-2017 in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de norm niet wordt overschreden.

Onderstaande tabel brengt het renterisico ten opzichte van de renterisiconorm in beeld.

Renterisico's vaste schuld (bedragen x €1.000)				
	2014	2015	2016	2017
Renterisico's				
Renteherziening op vaste schuld o/g	-	-	-	-
Renteherziening op vaste schuld u/g	-	-	-	-
1 Renteherziening op vaste schuld (per saldo)	-	-	-	-
2 Aflossingen	3.720	3.720	3.720	3.720
3 Renterisico op vaste schuld (1+2)	3.720	3.720	3.720	3.720
4 Renterisiconorm	23.933	22.699	23.211	22.046
5a Ruimte onder renterisiconorm	20.213	18.979	19.491	18.326
5b Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	119.665	113.494	116.057	110.232
4a Vastgelegd percentage (bij ministeriële regeling)	20%	20%	20%	20%
4b Renterisiconorm	23.933	22.699	23.211	22.046

Uit de hierboven gepresenteerde tabel blijkt dat de renterisico's onder de risiconorm blijven.

11.5 De liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar

Algemeen

Om te voorkomen dat de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt gestreefd naar een liquiditeitssaldo van 90% van de limiet. Voor 2014 zou dit betekenen €9,0 miljoen. Onvoorziene tegenvallers in de liquiditeitsprognose kunnen zo nog worden opgevangen. Het gemiddelde liquiditeitssaldo wordt gedurende een kwartaal vergeleken met de kasgeldlimiet, zodat een incidentele overschrijding van de limiet met enkele dagen geen consequenties heeft.

Verwachte financieringspositie voor de komende jaren

De financieringspositie wordt bepaald door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het investeringsniveau en –tempo, wisselende baten in de grondexploitaties en mutaties in de geldleningenportefeuille. Het gaat hierbij om aspecten die tot het 'going concern-principe' behoren. Door meer structuur aan te brengen in de verwachte inkomsten en uitgaven door middel van een liquiditeitsbegroting wordt meer inzicht verkregen in de kansen en bedreigingen bij de uitvoering van de begroting. Bijvoorbeeld pieken in de investeringsuitgaven en geraamde grondopbrengsten in het jaar van uitvoering van de begroting. Volgens de renteomslag-berekening is in 2014 het verwachte tekort aan financieringsmiddelen €29,2 miljoen. In 2015 bedraagt het tekort 30,4 miljoen. In de jaren 2016 en 2017 is er naar verwachting een financieringstekort van respectievelijk €31,7 miljoen en €33,0 miljoen. Er is dus een oplopende trend te zien.

Leningenportefeuille en uitzettingen

Overzicht opgenomen geldleningen en renterisiconorm en renterisico's (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	Gem. rente
Stand leningen	46.441	42.721	39.001	35.280	32.260	3,87
Nieuwe leningen						
Reguliere aflossingen	3.720	3.720	3.720	3.720	3.720	

Eind 2013 zal gekeken worden naar de eventuele noodzaak van een nieuwe vaste geldlening.

Uitzettingen

Op dit moment zet de gemeente geen geld uit.

Schuldenratio's

Er zijn 3 schuldenratio's te onderscheiden:

1. *Debt ratio of schuldratio.*

De uitkomst laat zien welk deel van de bezittingen belast is met schulden.

(= de som van de schulden (kort en lang) en de voorzieningen gedeeld door het balanstotaal.)

2. *Solvabiliteitsratio.*

Deze uitkomst geeft aan welk deel van de bezittingen is afbetaald en is in feite het spiegelbeeld van de debt ratio.

(= de uitkomst van het getal 1 minus de debt ratio.)

3. *Schuld als aandeel van de exploitatie.*

Deze uitkomst laat de schuld zien uitgedrukt in een percentage van de exploitatie.

(= de som van de schulden (kort en lang) en de voorzieningen gedeeld door de totale inkomsten voor bestemming reserves)

De schuldenratio's zijn kengetallen, verhoudingscijfers. Ze vormen nuttige informatie bij het beoordelen van de financiële positie.

Als bijlage 4 bij deze begroting is een Meerjarenbalans 2014-2017 opgenomen. Met behulp van de daarin opgenomen gegevens kunnen de volgende berekeningen worden gemaakt:

	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>	<u>2017</u>	<u>Landelijk gemiddelde 2010</u>	<u>Kritische norm</u>
1. Debt ratio / schuldratio	57%	59%	56%	51%	58%	80%
2. Solvabiliteitsratio	43%	41%	44%	49%	42%	20%
3. Schuld als aandeel van de exploitatie	71%	75%	69%	62%	44%	150%

De kritische normen zijn geformuleerd door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Onze uitkomsten blijven binnen de kritische normen.

12. Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 via de GR BAR-organisatie uitgevoerd. Relevante ontwikkelingen op dit gebied zijn in deze (wettelijk verplichte) paragraaf opgenomen.

BAR@work

Huisvesting

BAR@work is een manier om werken effectiever, efficiënter en plezieriger te maken voor zowel de organisatie als de medewerker. De medewerker krijgt ruimte en vrijheid om te bepalen hoe hij werkt, waar hij werkt, wanneer hij werkt en met wie hij werkt. Hierbij zijn te behalen resultaten leidend. Om deze resultaten te behalen wordt optimaal gebruik gemaakt van ieders talenten.

Essentieel onderdeel voor het slagen van BAR@work is de huisvesting. De huisvesting is direct gekoppeld aan de keuzes die gemaakt zijn ten aanzien van de ICT. Ook de huisvesting moet bijdragen aan een efficiënte werkwijze van de BAR-organisatie. Daarom is gekozen voor een financieel sober doch optimaal creatief scenario die erop gericht is de werkomgeving meer flexibel te maken. Dit wordt gerealiseerd door een aantal ontmoetingsplaatsen te creëren voor ontmoeting en kennisuitwisseling. En de huidige huisvesting meer in te richten met flexibele werkplekken. De benodigde investeringen ten aanzien van de huisvesting worden gedaan uit bestaande budgetten.

Taskforce

Met de overgang van drie afzonderlijke gemeenten naar één BAR-organisatie zal de transitie en de ontwikkelopgave op 1 januari 2014 nog niet gereed zijn. De opgave is om blijvend aan te sluiten bij vraagstukken en behoeften die bestaan en aan de eisen die de samenleving aan ons stelt. Het voortdurend in beweging zijn vraagt veel van de organisatie en van de professionals die er werkzaam zijn: het vermogen om de omgeving open en objectief waar te nemen (objectieve beeldvorming), en bij verschillende belevingswerelden aan te sluiten (inlevingsvermogen), om naar zichzelf en het eigen handelen te kijken (zelfreflectie), ondernemend te zijn, oplossingsgericht te werken en om met creativiteit, energie en veerkracht duurzaam te veranderen.

Om professionals te ondersteunen in hun rol, wordt er geïnvesteerd in de ontwikkeling en kwaliteit van medewerkers. Hier geldt een basisprincipe dat medewerkers worden gefaciliteerd om zich in de nieuwe BAR-organisatie optimaal te ontwikkelen en bewegen als zelfstandige overheidsprofessional. Hiertoe wordt onder meer een Taskforce ingericht die zich richt op opleiding en ontwikkeling, training en coaching van individuele medewerkers, teams en afdelingen. Wat de taskforce precies zal doen, hoe deze zich verhoudt tot de HR-rollen en -taken van afdeling HRM en het integraal management is nog onduidelijk.

Concern Control

Het "in control" zijn betekent dat er grip is op de organisatie, zodat men in staat is om goed te kunnen (bij)sturen, niet voor verrassingen komt te staan en gestelde doelen op efficiënte wijze worden behaald. Kernwoorden hierbij zijn *doelmatigheid (efficiëntie)*, *doeltreffendheid (effectiviteit)* en *rechtmatigheid*.

De nieuwe BAR-situatie kenmerkt zich door drie separate gemeentebesturen en één gemeenschappelijke regeling. De drie besturen blijven zelfstandig, met hun eigen collegeprogramma, begroting, doelstellingen en bijbehorende informatiebehoefte en behoefte aan advisering. In de gemeenschappelijke regeling vinden de primaire en ondersteunende processen plaats. Daardoor vinden op vier plekken besturende processen plaats voor het richten, sturen en beheersen. Met name beleidscontrol zal dicht op het bestuur moeten plaatsvinden, terwijl managementcontrol in de gemeenschappelijke organisatie plaatsvindt.

Het volgende organisatiemodel voor control wordt aangehouden:

1. In Barendrecht en Ridderkerk een gemeentecontroller bij bureau bestuursondersteuning. In Albrandswaard een gemeentecontroller in het regieteam
2. In de GR een onafhankelijk bureau concerncontrol, aangestuurd door een concerncontroller

Het komend jaar zal in het teken staan van de volgende ontwikkelingen:

- Stevige Control: In 2014 wordt verder invulling gegeven aan het inrichten van de controlefunctie in BAR-verband
- Grip op verbonden partijen: gezien het overkoepeld karakter en de bedrijfskundige expertise die gevraagd wordt, wordt dit belegd bij Concern Control
- Kwaliteitsverbetering/procesverbetering: als onderdeel om de bezuinigingsdoelstelling te bereiken komt het komend jaar een grotere focus te liggen op procesverbetering (LEAN) en het sturen op het realiseren van de bezuinigingen.
- Sturings- en informatiemanagement: de oprichting van de gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie maakt het nog belangrijker te beschikken over frequente en juiste (management)informatie, waarmee de organisatie in staat wordt gesteld (indien nodig) bij te sturen.
- Efficiency binnen Control: Om de ontwikkelopdrachten te realiseren zal Concern Control eerder meer inzet vereisen dan minder. Echter door efficiënt om te gaan met de taken zoals interne controles en risicomanagement, wordt verwacht dit kostenneutraal te realiseren.

ICT

Het jaar 2013 heeft in het teken gestaan de basis op orde te brengen waardoor de medewerkers op 1 januari 2014 hun werk kunnen uitvoeren. In 2014 wordt verder gewerkt naar een basis architectuur, waarmee de processen organisatiebreed volgens een organisatiemodel zijn ingericht en de producten en diensten generiek kunnen worden afgehandeld. Dit zal in de loop der jaren leiden tot een vermindering van het aantal fte. Daarnaast worden de procesarchitectuur en de informatiearchitectuur verder uitgewerkt. De afdeling richt zich in 2014 op het consolideren van een aantal applicaties.

13. Paragraaf Verbonden Partijen

13.1 Doel

- *Algemeen doel:* genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- *Specifiek doel:* het in beeld brengen en beheersen van de bestuurlijke én financiële belangen in deelnemingen.
- *Achtergrond informatie:* door de paragraaf verbonden partijen heeft de raad invloed op deelnemingen doordat hij kaders stelt. Die invloed is nu niet zo zeer gericht op individuele gevallen, maar veel meer op het totaalbeeld. De paragraaf geeft aan wat de visie van de raad is op de verbonden partijen in relatie tot de doelstellingen uit de programma's en wat de (beleids)voornemens zijn. Het gaat om vragen als: Wat willen we met de verbonden partijen? (visie/doel). Welke rol spelen ze in programma's? (Beleidsvoornemens). Vervolgens kan er op toegezien worden of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente(raad) en of de gewenste beleidsvoornemens van de gemeente(raad) via de verbonden partijen gerealiseerd zijn. In deze paragraaf is de informatie opgenomen conform de nota Verbonden Partijen (raadsbesluit 23 april 2009).

13.2 Ramingen op de raadsprogramma's

In het volgende overzicht zijn de verbonden partijen opgenomen met de geraamde bijdrage van de gemeente, c.q. het te ontvangen dividend.

Nr.	Omschrijving	voordeel +, nadeel -				
		Begroting				
		2013 na wijz.	2014	2015	2016	2017
1	Oasen NV	0	0	0	0	0
2	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond	-1.919.500	-1.892.100	-1.880.300	-1.868.500	-1.868.500
3	Stadsregio Rotterdam	-216.400	-210.000	-210.000	-210.000	-210.000
4	Natuur- en recreatiegebied IJsselmonde	-345.000	-317.800	-327.400	-327.400	-327.400
5	Koepelschap buitenstedelijk groen	0	0	0	0	0
6	NV MAR	113.100	320.000	20.000	20.000	20.000
7	DCMR	-747.900	-747.900	-747.900	-747.900	-747.900
8	OGZRR	-264.500	-264.700	-264.700	-264.700	-264.700
9	BNG NV	132.800	132.800	132.800	132.800	132.800
10	Eneco NV	1.318.300	1.100.000	1.100.000	1.100.000	1.100.000
11	SoZa Albrandswaard/Ridderkerk	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
12	Nieuw Reijerwaard	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
13	BAR-organisatie	n.v.t.	volgt	volgt	volgt	volgt

Toelichting

1. Oasen NV

Aan het aandeelhouderschap van Oasen NV zijn geen kosten verbonden. Ook wordt geen dividend uitbetaald over de winst.

2. Veiligheidsregio Rotterdam-Rijmond

Ten opzichte van 2013 is de bijdrage in 2014 €27.400 lager. Dit wordt globaal als volgt verklaard. De uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoek van Berenschot naar efficiency en effectiviteit binnen de bedrijfsvoering en een extra bezuinigingsmaatregel leiden tot een voordeel van €32.900. Daarnaast loopt in 2014 de overgangperiode af van de invoering van de nieuwe financieringssysteem in 2010. Ridderkerk is een zogenaamde 'voordeelgemeente' en hoeft hierdoor €29.100 minder te betalen. Door een herijking van het aantal inwoners stijgt de bijdrage met €19.300. De indexering van 0,9% levert een nadeel op van €17.000.

6. NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)

Het in 2013 te ontvangen dividend over 2012 is €113.000. Het contract met Van Gansewinkel-AVR over de management-/directievoering van NV MAR eindigt op 31 december 2013. De

samenwerkingsovereenkomst met van Gansewinkel is verlengd naar 31 december 2013. Binnen deze samenwerkingsafspraken is voor 2013 een gegarandeerd dividend van € 300.000 vastgelegd. Dit dividend wordt in 2014 uitgekeerd. De gesprekken over de samenwerking in 2014 zijn nog niet afgerond. Vanaf 2014 is een dividend van € 20.000 geraamd gelijk aan de voorgaande jaren.

8. Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)

De bijdrage van Ridderkerk voor 2014 is nu begroot op € 264.700. De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Rotterdam. Rotterdam is daarom risicodragend voor de GGD. De GGD legt verantwoording af over de bedrijfsvoering aan het College van de gemeente Rotterdam. De sturing op de inhoud, de financiën en de uitvoering van het wettelijke basistakenpakket gebeurt in het Algemeen Bestuur.

10. Eneco NV

De gemeente ontvangt jaarlijks dividend op basis van de door Eneco NV gerealiseerde winst in het voorafgaande jaar. In 2012 was de winst hoger dan in voorgaande jaren. Dit heeft geleid tot een hogere dividenduitkering in 2013. Voor de komende jaren kan worden uitgegaan van een dividenduitkering van € 1.100.000 per jaar. Dit bedrag is gebaseerd op het gemiddelde van de voorafgaande 3 jaar.

11. SoZa Albrandswaard / Ridderkerk

De gemeente Ridderkerk werkt nauw samen met de BAR-partners bij de uitwerking en invoering van de Participatiewet. De ingangsdatum van de Participatiewet is door het Sociaal Akkoord met een jaar uitgesteld. Net zoals de meeste gemeenten in Nederland gaat ook Ridderkerk uit van een invoering van de Participatiewet. De uitvoering van sociale zaken is opgenomen in de vorming van de nieuwe ambtelijke BAR organisatie.

12. Gemeenschappelijke regeling Nieuw Reijerwaard

Ter uitvoering van de bestuursovereenkomst van 12 november 2009, met als doel te komen tot realisering van ongeveer 90 hectare bedrijfsterrein in de polder Nieuw Reijerwaard, is door de deelnemende partners geopteerd voor de entiteit van een gemeenschappelijke regeling. Deze gemeenschappelijke regeling, waarin Barendrecht, Rotterdam en Ridderkerk participeren, is op 1 januari 2012 in werking getreden.

13. BAR-organisatie

De bedrijfsvoering wordt vanaf 1 januari 2014 via de GR BAR-organisatie uitgevoerd. Deze GR kent een eigen begroting welke afzonderlijk aan de raden zal worden aangeboden.

13.3 Overzicht van verbonden partijen

1. Naam:	Oasen NV
Vestigingsplaats:	Gouda
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Zorg dragen voor de watervoorziening binnen het voorzieningsgebied.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In Oasen wordt voor 6,28% in het totale aandelenkapitaal deelgenomen. Door deze deelname kan invloed op het beleid van deze instellingen worden uitgeoefend door middel van een vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergaderingen.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk bezit 6,28% van het aandelenkapitaal. Er wordt geen dividend uitgekeerd.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Geen ontwikkelingen.

2. Naam:	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	(Brand)veiligheid, vervoer van zieken en ongevals slachtoffers, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing met inbegrip van de multidisciplinaire samenwerking en de Gemeenschappelijke meldkamer.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	<p>De vorming van veiligheidsregio's heeft als doelstelling de versterking van de bestuurlijke aansturing van de rampenbestrijding en crisisbeheersing op regionaal en nationaal niveau, alsmede de versterking van de geneeskundige hulpverlening en het regionale beheer van de brandweer.</p> <p><u>(Brand)veiligheid</u> Het onder alle omstandigheden bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde uitvoering van werkzaamheden ter zake van het voorkomen, beperken en bestrijden van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen.</p> <p><u>Hulpverlening</u> Het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongevals slachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongevals slachtoffers in ziekenhuizen of andere instelling voor intramurale zorg.</p> <p><u>Rampenbestrijding</u> Het voorbereiden en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen. Het invulling geven aan de regionale taken ten aanzien van de organisatie en voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verbandhoudende multidisciplinaire samenwerking.</p>

2. Naam:	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Met deze regeling wordt (deels) invulling gegeven aan de doelstelling in raadsprogramma 5 De burger als onderdaan en belastingbetaler, namelijk het verkleinen en beheersen van de veiligheidsrisico's. Hoe hoger de kans op een inbreuk van de veiligheid, hoe hoger de feitelijke aantasting van de veiligheid zal zijn. Daarom moet – door middel van proactieve en preventieve maatregelen – zo mogelijk de slachtofferkans omlaag worden gebracht. Tevens is het van belang om geprepareerd te zijn voor grootschalig optreden in het geval van een ramp of zwaar ongeluk.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen bestuur (+1 plaatsvervangend lid) Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur brengen de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uit, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 125.006.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Regionale bijdrage en de Basis brandweezorg zijn samengevoegd in één Basiszorg bedrag. Dit bedraagt € 1.892.100.
Bedrag per inwoner:	Bijdrage basiszorg € 41,85
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Financieel gezien is in de begroting rekening gehouden met de door de gemeenten toegewezen indexering van 0,9%. Door herijking van het aantal inwoners (peildatum 1-1-2012) stijgt het inwonersaantal en daarmee ook de bijdrage. De gevolgen van de uitvoering van de aanbevelingen uit het onderzoek van Berenschot naar efficiency en effectiviteit binnen de bedrijfsvoering en een extra bezuinigingsmaatregel zijn in de begroting 2014 verwerkt. Daarnaast loopt in 2014 de overgangperiode af van de invoering van de nieuwe financieringssysteem in 2010. Ridderkerk is een zogenaamde 'voordeelgemeente' en hoeft hierdoor minder te betalen.

3. Naam:	Stadsregio Rotterdam
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Regionaal Bestuur (WGR).
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Deze regeling behartigt de gezamenlijke belangen van 15 gemeenten en hun inwoners op het gebied van de ruimtelijke ordening, wonen, stedelijke vernieuwing, economie, verkeer en vervoer, milieu, groen, jeugdzorg, arbeidsmarkt.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In programma 1 De burger als Partner, hebben wij als doelstelling het volgende geformuleerd: het realiseren, onderhouden en waar nodig verstevigen van samenwerkingsverbanden om regionale en/of gezamenlijke vraagstukken die de reikwijdte van Ridderkerk te boven gaan, op te lossen op een zodanige wijze, dat rekening wordt gehouden met de Ridderkerkse belangen en de eigen identiteit van Ridderkerk. Uitgaande van een handhaving van de huidige taakverdeling tussen de regio en de gemeenten en de geformuleerde doelstelling zijn wij een voorstander van continuering van de huidige regeling.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	2 leden AB
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 442.800.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	0,047% De gemeente Ridderkerk draagt € 210.000 bij aan deze regeling.
Bedrag per inwoner:	€ 4,65

3. Naam:	Stadsregio Rotterdam
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Belangrijke ontwikkeling is het wetsvoorstel tot opheffing van de WGR-plus regio's. Het Kabinet heeft dit wetsvoorstel in de zomer van 2013 ingediend. Opheffing van de Stadsregio Rotterdam is voorzien op 1 januari 2015. In het wetsvoorstel is opgenomen dat de BDU-middelen na opheffing van de stadsregio aan de nog op te richten Metropoolregio worden verstrekt. Dat betekent dat de taken op het gebied van Verkeer en Vervoer worden overgeheveld van de stadsregio naar de op te richten Metropoolregio. Datzelfde zal gelden voor taken op het gebied van economie. Voor de overige taken die nu door de Stadsregio Rotterdam worden uitgevoerd wordt geïnventariseerd of en op welke wijze samenwerking met andere partijen wenselijk en zinvol is.

4. Naam:	Gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Ontwikkelen en in stand houden van intergemeentelijke buitenstedelijke recreatie en bescherming van natuur en landschap.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Op 15 juni 2012 heeft het Algemeen Bestuur het nieuwe schapsplan vastgesteld.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De activiteiten van de regeling dragen bij tot het realiseren van de doelstellingen uit programma 1 De burger als Partner. De komende jaren zullen meerdere projecten voortvloeiende uit het Landinrichtingsplan mede op het grondgebied van Ridderkerk worden gerealiseerd en in beheer worden overgedragen aan het Natuur- en Recreatieschap.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	2 Algemeen bestuursleden waarvan 1 in het Dagelijks Bestuur.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 3.482.300
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	De financiële bijdrage van de gemeente bedraagt € 317.800. Dit is 9,1% ten opzichte van het jaarbudget.
Bedrag per inwoner:	€ 7,03 per inwoner
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Niet van toepassing.

5. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Financiering en programmering buitenstedelijk groen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Deze regeling is in de plaats gekomen van het oude Financieel Koepelschap. De gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk groen werkt feitelijk als een vereveningsinstrument. Alle kosten die de deelnemers maken ten behoeve van de realisering en instandhouding van de buitenstedelijke openlucht recreatieprojecten worden bij elkaar opgeteld en op basis van de in 1987 vastgestelde verdeelsleutel naar rato van het aantal inwoners over de gemeenten herverdeeld. De gemeenten betalen rechtstreeks aan de schappen waarin zij deelnemen. Als blijkt dat een gemeente meer betaalt aan een schap dan de kosten van de gemeente op basis van de verdeelsleutel, dan ontvangt deze gemeente geld terug van het koepelschap. Daarnaast heeft deze regeling tot doel op basis van een rijks, provinciaal en regionaal programma/beleid in onderlinge samenhang een evenwichtige ontwikkeling en instandhouding van het buitenstedelijk groen te bevorderen.

5. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Koepelschap Buitenstedelijk Groen
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid AB (portefeuillehouder Buitenstedelijk groen)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 424.500.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Aan het koepelschap is geen rechtstreekse bijdrage verschuldigd. Wij leveren onze financiële bijdrage via de gemeenschappelijke regeling voor het Natuur- en Recreatiegebied IJsselmonde.
Bedrag per inwoner:	De norm voor de verevening via het koepelschap Buitenstedelijke groen is € 7,03 per inwoner voor 2014, oplopend naar € 7,35 in 2017.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De provincie Zuid-Holland heeft in het coalitieakkoord 2011 – 2015 de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de instandhouding van recreatiemogelijkheden bij de samenwerkende gemeenten neergelegd. In 2013 zal duidelijk moeten worden hoe deze bestuurlijke verantwoordelijkheid verder vorm wordt gegeven. In afwachting van de bestuurlijke ontwikkelingen is in de ontwerp-programmabegroting 2014 van ongewijzigd beleid uit gegaan.

6. Naam:	NV Milieu Services AVR-Ridderkerk (NV MAR)
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Inzamelen van huishoudelijk afval.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De NV MAR is op 1 juli 2001 opgericht om in opdracht van de gemeente de afvalinzameling uit te voeren. Er is een samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen de gemeente en de AVR met een looptijd tot en met 31 december 2012. AVR is overgenomen door van Gansewinkel Overheid (een deel van het oude AVR is in 2013 alweer doorverkocht). De gemeente heeft de samenwerking verlengd naar 31 december 2013 en is voornemens dit nogmaals te verlengen naar 31 december 2014. De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal, omdat het nut heeft voor de inwoners van Ridderkerk.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De gemeente bezit 100% van de aandelen van deze NV maar kan, op basis van genoemde overeenkomst, 49% van de aandelen aanbieden aan de AVR. Door deze deelname kan invloed op het beleid van de NV worden uitgeoefend.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	In 2013 een verwachte netto omzet van €2.800.000 waaruit voor 2014 een dividend van €300.000 volgt.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	In de begroting 2014 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 300.000. Het contract met Van Gansewinkel Overheid over de management van NV MAR eindigt op 31 december 2013. Vanaf 2014 is daarom de omvang van het te verwachten dividend onzeker. Vanaf 2014 is een dividend van € 20.000 geraamd.
Bedrag per inwoner:	
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Positieve resultaten komen voor 50% ten goede aan de gemeente en voor 50% ten goede aan Van Gansewinkel-AVR. Negatieve resultaten zijn geheel voor rekening van Van Gansewinkel-AVR.

7. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR)
Vestigingsplaats:	Schiedam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Advisering en ondersteuning van gemeentelijke milieutaken.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De DCMR heeft een algemene adviestaak met betrekking tot milieu, adviseert ten aanzien van vergunningverlening en handhaving in het kader van de wettelijke taken als gevolg van de Wet Milieubeheer en ondersteunt de gemeente t.a.v. de uitvoering van het Besluit Bodemkwaliteit.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Ieder jaar wordt een werkplan opgesteld.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	1 lid Algemeen Bestuur
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Ruim €58.000.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	€ 747.900 (1,3 %)
Bedrag per inwoner:	€ 16,60
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De DCMR is per 1 januari 2013 voor de provincies Zuid-Holland en Zeeland de gespecialiseerde RUD voor de industriële bedrijven met grote veiligheidsrisico's (de zogenaamde BRZO-bedrijven). Voorafgaand aan en naar aanleiding van het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (aangaande Odfjell) heeft DCMR het verbeterprogramma 'Risicogestuurd Toezicht' opgesteld en geïmplementeerd.

8. Naam:	Gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam Rijnmond (OGZRR)
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Gezamenlijke uitvoering wettelijke verplichtingen van gemeenten in het kader van de Wet Publieke Gezondheid.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Een evenwichtig productenaanbod zoveel mogelijk gericht op lokale problematiek. In zijn algemeenheid het verbeteren van de volksgezondheid van de Ridderkerkse bevolking.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Eenzijds het uitvoeren van wettelijke verplichtingen zoals infectieziektebestrijding, informatie- en adviesfunctie en doen van periodieke gezondheidsonderzoeken onder de bevolking. Anderzijds het ondersteunen van gemeentelijke speerpunten zoals het bevorderen van een gezonde leefstijl en depressiepreventie.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	De gemeente heeft bestuurlijke inbreng als lid van het Algemeen Bestuur (AB).
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Voor 2014 is het jaarbudget nog niet definitief bekend.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	De Ridderkerkse bijdrage is 3,3% van de totale gemeentelijke bijdragen voor het basistakenpakket (19 deelnemende gemeenten).
Bedrag per inwoner:	€ 5,84
Overige ontwikkelingen / veranderingen: Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis (art 69 BBV):	De GGD-RR is onderdeel van de gemeentelijke organisatie van Rotterdam. Rotterdam is daarom risicodragend voor de GGD. De GGD legt verantwoording af over de bedrijfsvoering aan het College van de gemeente Rotterdam. De sturing op de inhoud, de financiën en de uitvoering van het wettelijke basistakenpakket gebeurt in het Algemeen Bestuur.

9. Naam:	Bank Nederlandse Gemeenten NV
Vestigingsplaats:	Den Haag
Openbaar belang: (doel van de regeling)	De BNG is een bank voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van de BNG, omdat deze instelling een zeker nut heeft voor de gemeente, en dus niet primair uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De Algemene Vergadering van Aandeelhouders is het orgaan waarin de aandeelhouders hun zeggenschapsrechten ten aanzien van de BNG uitoefenen. Gelet op de structuur van deze instelling kunnen de aandeelhouders nauwelijks invloed op het beleid van deze NV uitoefenen. De meest betrokken portefeuillehouder vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Aandelenkapitaal € 139.226.800.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	In de begroting 2014 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 132.800.
Bedrag per inwoner:	Geraamde inkomsten uit dividend € 2,94 per inwoner.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De invoering van schatkistbankieren in 2013 kan gevolgen hebben voor het dividend.

10. Naam:	Eneco NV
Vestigingsplaats:	Rotterdam
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Zorg dragen voor de gas- en elektriciteitsvoorziening binnen het voorzieningsgebied.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal van deze instelling voor nutsvoorzieningen, omdat deze nut heeft voor de inwoners van de gemeente (zie openbaar belang), en dus niet uit een oogpunt van geldbelegging.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	In Eneco wordt voor 1,08% in het totale aandelenkapitaal deelgenomen. Door deze deelname kan invloed op het beleid van deze instelling worden uitgeoefend door middel van een vertegenwoordiging in de aandeelhoudersvergaderingen.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Aandeelhouder (portefeuillehouder Financiën)
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Ridderkerk bezit 1,08% van het aandelenkapitaal. In de begroting 2013 is rekening gehouden met een dividenduitkering van € 1.100.000.
Bedrag per inwoner:	In 2013 bedroegen de inkomsten uit dividend € 1.318.300. Dat is ongeveer € 29,06 per inwoner. De verwachting voor 2014 bedraagt € 24,36 per inwoner.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Geen ontwikkelingen.

11. Naam:	Regionale Samenwerking Soc. Zaken Albrandswaard en Ridderkerk
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Inwoners van Albrandswaard en Ridderkerk die niet in hun bestaan kunnen voorzien, helpen met inkomensondersteunende maatregelen, eventueel een WWB-uitkering en Wmo-voorzieningen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Inwoners van Albrandswaard en Ridderkerk zijn in staat een financieel zelfstandig bestaan te voeren.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	De beleidsvoornemens staan verwoord in de in 2011 vastgestelde beleidsnotitie regionaal arbeidsmarktbeleid Albrandswaard – Ridderkerk en in de in 2012 vastgestelde nieuwe werkwijze team werk.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	De wethouders Sociale Zaken van Albrandswaard en Ridderkerk overleggen gezamenlijk over het te voeren beleid. Tevens vindt er een tweewekelijks overleg plaats tussen de wethouders Sociale Zaken om zaken in BAR verband te bespreken.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Niet van toepassing.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Niet van toepassing.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	Door de vaststelling van de BAR code, wordt er niet meer gewerkt aan een afzonderlijke gemeenschappelijke Sociale Dienst voor de BAR gemeenten. In plaats hiervan wordt de uitvoering van sociale zaken opgenomen in de nieuwe ambtelijke BAR organisatie.

12. Naam:	Nieuw Reijerwaard
Vestigingsplaats:	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	De GR Nieuw Reijerwaard heeft tot doel casu quo als belang het binnen diens rechtsgebied ontwikkelen en realiseren van minimaal 90 hectare bedrijventerrein op de locatie Nieuw Reijerwaard met de daarbij horende ontsluiting en het daarbij horende groen.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	Zie hiervoor bij Openbaar belang.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Niet van toepassing.
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Het Algemeen Bestuur bestaat uit tien leden, de voorzitter inbegrepen. De raden van Barendrecht en Ridderkerk wijzen uit hun midden, de voorzitter van de raad inbegrepen, en uit de wethouders, elk vier leden en twee plaatsvervangend leden aan. Van deze vier leden respectievelijk twee plaatsvervangend leden dienen ten minste twee leden respectievelijk één plaatsvervangend lid deel uit te maken van het college van burgemeester en wethouders. De raad van Rotterdam wijst uit de voorzitter van de raad en uit de wethouders, twee leden en twee plaatsvervangende leden aan. Het voorzitterschap rouleert jaarlijks.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	€ 63.000.000
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	Alle drie de deelnemende gemeenten dragen 1/3 van de risico's verbonden aan de grondexploitatie.
Bedrag per inwoner:	Niet van toepassing.

12. Naam:	Nieuw Reijerwaard
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	De GR heeft inmiddels een groot aantal hectare grond verworven. Het inpassingsplan is in juni 2013 door Provinciale Staten vastgesteld.

13. Naam:	Gemeenschappelijke regeling BAR-organisatie m.i.v. 1-1-2014
Vestigingsplaats	Ridderkerk
Openbaar belang: (doel van de regeling)	Doel van de regeling is het bewerkstelligen van een kwalitatief hoogwaardige en een doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de deelnemende gemeenten opgedragen taken.
Visie: (wat willen we met de verbonden partij bereiken)	<ul style="list-style-type: none"> • In samenwerking ten behoeve van de drie gemeenten het werkgeverschap en de inkoopfunctie uit te voeren; • Het doel van de samenwerking is om door het samenvoegen van grote delen van de ambtelijke organisaties de burgers van de drie gemeenten kwalitatief hoogstaande dienstverlening te bieden. • Ook zijn wij in staat op deze wijze invulling te geven aan de samenwerking op de zeven inhoudelijk verbindende thema's van de drie gemeenten. Deze thema's zijn: Duurzaamheid, Veiligheid, Economie, Maatschappij, Voorzieningen, Ruimte en Mobiliteit.
Beleidsvoornemens uit de programma's: (gemeentelijke beleidsdoelen inclusief beoogde effecten en prestatie-indicatoren)	Kan pas later ingevuld worden (na bekend worden van de inhoudelijke begroting GR BAR-organisatie).
Zeggenschap gemeente: (bestuurlijke inbreng / bestuurlijk belang)	Dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeester en een wethouder van iedere gemeente. Algemeen bestuur zijn de colleges van iedere gemeente.
Financieel resultaat: (totaal jaarbudget van de regeling)	Via eerste tussenrapportage van 2014.
Financieel belang: (bijdrage Ridderkerk, % t.o.v. totaal)	38,98% van € 62,3 miljoen.
Bedrag per inwoner:	N.v.t.
Overige ontwikkelingen / veranderingen: (Algemene financiële positie, risico's & kansen gedurende het begrotingsjaar in het belang van de verbintenis, art 69 BBV)	N.v.t.

14. Paragraaf Grondbeleid

14.1 Doel

- Algemeen doel: genereren van stuurinformatie voor de raad, met andere woorden: met de informatie uit deze paragraaf kan de raad beleidslijnen vast- en bijstellen.
- Specifiek doel: het kunnen geven van sturing aan het grondgebruik ter realisatie van ruimtelijke doelstellingen uit de programma's in relatie tot de financiële mogelijkheden van de gemeente.
- Achtergrond informatie: via grondbeleid kan een nadere invulling aan het uitvoeren van bepaalde programma's worden gegeven. Gedacht kan worden aan groen, water, wonen, werken en recreëren. Tegelijkertijd kan het grondbeleid tot (extra) baten voor de gemeente leiden, maar ook tot (extra) lasten. De eventuele baten, maar vooral de financiële risico's van het grondbeleid zijn van groot belang voor de totale financiële positie van de gemeente.

14.2 Inleiding

Aan het in exploitatie brengen van gronden door de gemeente zijn financiële risico's verbonden. Zowel aan de kostenkant (grondverwerving, bouw- en woonrijp maken, bodemsaneringen en financieringskosten) als aan de opbrengstenkant (grondverkoop woningbouw en bedrijventerreinen) zijn risicofactoren verbonden waarmee bij het in exploitatie brengen van grond rekening moet worden gehouden.

Niet alleen de gemeente kan grond in exploitatie brengen. Ook marktpartijen die grond bezitten en bereid en in staat zijn de gewenste bestemming daarop te realiseren kunnen grond in exploitatie brengen. Bij exploitatie door marktpartijen kan de gemeente alleen de kosten van de openbare voorzieningen op de exploitant verhalen. Niet alle kosten kunnen dan worden verhaald, waardoor er dus ook risico's voor de gemeente ontstaan bij de exploitatie van grond door marktpartijen.

Hieronder wordt een actueel beeld gegeven van het te verwachten eindresultaat van de in exploitatie genomen complexen en de risico's die er zijn ten aanzien van het behalen van deze eindresultaten.

14.3 Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen uit de programma's

Ridderkerk voert een actief grondbeleid. Dat wil zeggen dat de gemeente actief locaties (her)ontwikkelt om zodoende de gewenste ruimtelijke ontwikkeling te bewerkstelligen. In situaties waarin de gemeente wil meewerken aan ontwikkelingen, maar zelf niet beschikt over de grond, wordt met derden een overeenkomst ex artikel 6.24 Wro afgesloten, soms in combinatie met een samenwerkingsovereenkomst. Regie op de gewenste ruimtelijke ontwikkeling, zowel inhoudelijk als financieel, staat centraal in het grondbeleid. Dit leidt tot:

- een verantwoorde strategie voor aankoop van grond;
- een verantwoord financieel beheer over de grond die de gemeente in bezit heeft;
- een actieve rol in de planontwikkeling in samenwerking met marktpartijen;
- uitgifte van grond na realisatie, meestal door verkoop, incidenteel door erfpacht.

Strategische aankopen

Het kan voorkomen dat bij het aankopen van gronden om strategische redenen snelle actie is geboden en er geen tijd is om het gebruikelijke traject - bestemmingsplan, exploitatieopzet - met de gemeenteraad te doorlopen. In dat geval is het college gemachtigd de gronden aan te kopen. Maar wel wordt hier dan eerst overleg over gevoerd met het Presidium.

14.4 Financiële risico's

Op basis van het huidige uitvoeringsstadium zijn de risico's van de diverse complexen die in exploitatie zijn genomen hieronder als volgt schematisch aan te geven. Het gaat daarbij niet om het feit of een complex al dan niet verlies zal opleveren, maar om de risico's die er zijn ten aanzien van het bereiken van het hieronder aangegeven te verwachten eindresultaat.

14.5 Risicoanalyse van de complexen in exploitatie

Prognose van resultaten van in exploitatie genomen complexen

Complex	Verwacht saldo (+ of -)	Vaststellings-jaar (herziene) exploitatieopzet	Prognose afsluitings-jaar	Korte toelichting/stand van zaken (o.a. inzake winstneming of verlies)
Centrumplan	€ 3.391.000 (-)	2013	2018	Voor het geraamde verlies is een voorziening getroffen. Ontwikkelaar heeft plan ingediend.
Van Riebeekstraat	€ 690.200 (+)	2011	2015	Bouw eerste fase is voltooid. Bouw tweede fase is vertraagd. Deze vertraging heeft beperkte financiële gevolgen. De grondexploitatie Van Riebeekstraat zal in 2013 worden herzien.
Het Zand	€ 250.000 (-)	2012	2020	Stedenbouwkundig plan is gereed. Verkoop grond 1e deel eerste fase eind 2013 / begin 2014. Start bouw 34 woningen begin 2014. Ontwikkelaar is gestart met plan voor 2e deel eerste fase. Voor het geraamde verlies is een voorziening getroffen.
Piramide/ Schoolmeesterswoning	€ 247.600 (-)	2013	2014	Voor het geraamde verlies is een voorziening getroffen. De grond is aan de ontwikkelaar verkocht. Start bouw september 2013.
Lagendijk	€ 2.135.000 (+)	2012	2017	Project loopt conform verwachting.
Cornelisland	€ 3.826.600 (+)	2013	2021	Het bestemmingsplan en exploitatieplan is in mei 2013 vastgesteld. Uitgifte fase I gestart. In 2013 en 2014 worden fase II en III bouwrijp gemaakt.
Transferium Slikkerveer	€ 271.200 (-)	2012	2014	Voor het geraamde verlies is een voorziening getroffen. Project is gestart met het herstellen van de damwand.
Park Ringdijk	€ 24.000 (-)	2013	2016	Bestemmingsplan is vastgesteld door de raad. Dat geldt ook voor de grondexploitatie voor de onderbouwing van de economische uitvoerbaarheid van het plan.
Totaal	€2.468.000 (+)			Voor de geraamde verliezen zijn voorzieningen getroffen voor een bedrag van in totaal € 4.183.800. Vanaf 2014 nog te behalen voordelig resultaat dus € 6.651.800 positief.

14.5.1 Centrumplan

- Stand van zaken project

De ontwikkelaar heeft een plan van aanpak ingediend voor realisering van het plan, dat financieel gezien past binnen de vastgestelde exploitatieopzet. Dat wil zeggen, dat de grond wordt afgenomen voor het afgesproken bedrag en in het afgesproken jaar. Het voornemen is om een samenwerkings-overeenkomst te sluiten ten behoeve van de realisering van het plan. Over de inhoud van deze overeenkomst bestaat in grote lijnen overeenstemming met de ontwikkelaar.

- Risico's

Alle eigendommen in het Centrumplan zijn sinds 2011 ondergebracht in het grondbedrijfcomplex.

De vertraging die in 2011 is ontstaan leidt tot een langere doorlooptijd van het project. Dit heeft tot gevolg dat de financieringskosten toenemen. In januari 2013 is de geactualiseerde grondexploitatie door de raad vastgesteld. Hierin is ook een geactualiseerde doorrekening van de kosten van bouw- en woonrijp maken opgenomen. De voor dit verliesgevende complex gevormde voorziening is in 2013 verhoogd naar € 3.391.000. De verwachting is, dat er in 2013 definitief overeenstemming kan worden bereikt over de realisering van het project. Daarmee zou een verdergaande stijging van de financieringskosten kunnen worden voorkomen.

- Grondexploitatie

Per saldo wordt een verlies op deze exploitatie voorzien van € 3.391.000. Hiervoor is de Voorziening verliesgevend complex Centrumplan gevormd. Er is een reële kans dat het project gerealiseerd kan worden binnen de vastgestelde grondexploitatie.

Verdere vertraging van het project is echter niet acceptabel. In dat geval zou de grondexploitatie (tijdelijk) moeten worden afgesloten en zou verlies genomen moeten worden ten laste van de algemene reserve ter hoogte van de boekwaarde van het complex.

14.5.2 Van Riebeekstraat

- Stand van zaken project

Het project bestaat uit de bouw van 54 woningen. De eerste fase van dit woningbouwproject, namelijk de bouw van 26 eengezinswoningen is gerealiseerd. Het openbaar gebied rond deze woningen is voltooid. De bouw van de tweede fase, bestaande uit 14 eengezinswoningen en 14 appartementen, is nog niet gestart. De gemeente en ontwikkelaar maken nieuwe afspraken over de ontwikkeling van de tweede fase.

- Risico's

De grond voor de tweede fase is nog niet afgenomen; de ontwikkelaar heeft de benodigde 70% van de woningen in de tweede fase nog niet verkocht, hierin zit dus nog een risico.

Een groot deel van de kosten voor bouwrijp maken zijn al gemaakt. Er resteert alleen nog een deel van het woonrijp maken in de tweede fase. De kosten hiervan zijn goed in beeld en brengen daarom nog maar een klein risico met zich mee.

De boekwaarde is positief, er is dus een klein risico ten aanzien van de financieringskosten zolang de grond niet wordt afgenomen door de ontwikkelaar. En bouw- en woonrijp maken wordt pas hervat als de ontwikkelaar de gronden afneemt.

- Grondexploitatie

Een actuele exploitatieopzet voor dit complex is in maart 2011 vastgesteld door de gemeenteraad.

Op het moment dat nieuwe afspraken zijn gemaakt met de ontwikkelaar zal de grondexploitatie worden herzien. Op basis van de huidige inzichten is een positief resultaat voor dit project nog steeds haalbaar.

14.5.3 Het Zand

- Stand van zaken project

Er is thans een concrete stedenbouwkundige visie voor Het Zand. Voor de eerste fase van Het Zand is een overeenkomst gesloten met een ontwikkelaar. Deze fase is opgesplitst in twee delen. De verkoop van de woningen in het eerste deel (34 woningen) is succesvol verlopen. Met de ontwikkelaar

is overeenstemming bereikt over de verkoop van de grond. De grondprijs is conform het gemeentelijke grondprijzenbeleid voor Het Zand. De woningbouw zou begin 2014 kunnen starten. De ontwikkelaar is intussen gestart met de ontwikkeling en verkoop van het tweede deel van de eerste fase.

Onderdeel van het plangebied is ook de zogenoemde Driehoek Het Zand. Over dit project is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt met Woonvisie, inclusief verkoop van de grond. De bouw zou begin 2014 kunnen starten.

- Risico's

Alle grond in het plangebied is eigendom van de gemeente, dus is er geen risico meer ten aanzien van de grondverwerving.

De boekwaarde van dit complex is thans erg hoog. Er is daarom sprake van hoge financieringskosten. Deze zullen de komende jaren ook nog hoog zijn en vormen een belangrijk risico. Dit betekent dat het van groot belang is om zo snel mogelijk te starten met woningbouw in Het Zand. Zo kan de boekwaarde van het complex worden verlaagd en daarmee ook de financieringskosten.

In verband met het voorgaande is het natuurlijk ook van belang dat marktpartijen belangstelling hebben voor het woningbouwproject. Op dit moment is de verwachting dat er voldoende belangstelling zal zijn voor de bouwgrond. Hierover bestaat echter geen zekerheid. De verkoopbaarheid van de grond is daarom op dit moment ook nog een risico.

De kosten van bouw- en woonrijp maken zijn goed in beeld, maar vormen nog wel een risico, aangezien hier sprake is van een aanzienlijk bedrag. Een enigszins onzekere factor hierbij is de ontmanteling en sanering van het voormalige bedrijfsterrein van Hak. Deze kosten zijn nog niet volledig in beeld. Dit houdt verband met het feit dat de bodem van het terrein nog niet volledig onderzocht is op verontreinigingen.

- Grondexploitatie

Een geactualiseerde grondexploitatie voor dit complex is op 22 november 2012 vastgesteld door de gemeenteraad. Er werd een klein financieel voordeel verwacht van ongeveer € 200.000,- op basis van eindwaarde. Op basis van een somber scenario, namelijk het verlengen van de looptijd van de grondexploitatie met vijf jaar en een daling van de grondprijzen met 3% per jaar, bedraagt het eindresultaat € 5.209.300 negatief op basis van eindwaarde.

Dit sombere scenario is niet erg realistisch. Toch zijn er nog wel enkele risico's die dit scenario reëler kunnen maken. Deels houdt dit verband met het onderdeel Driehoek Het Zand. Als dit project niet doorgaat kan dit negatief uitwerken voor de grondexploitatie. Ook kan de voortgang van het resterende deel van Het Zand nog stagneren, ofschoon de start van de eerste fase positief is.

Op basis van het feit dat de opbrengsten uit grondverkoop in Het Zand waarschijnlijk niet conform de ramingen in de grondexploitatie van 2012 worden ontvangen, is in overleg met de accountant een negatiever scenario uitgewerkt. Op basis hiervan wordt nu rekening gehouden met een negatief eindresultaat van € 250.000. Voor dit verlies is een voorziening getroffen.

14.5.4 Piramide \ Schoolmeesterswoning

- Stand van zaken project

De ontwikkelaar heeft 5 van de 7 te realiseren woningen verkocht, waaronder de nieuw te bouwen schoolmeesterswoning. Dit betekent, dat de ontwikkelaar verplicht is te starten met de bouw. Alle woningen zullen in 2014 worden opgeleverd. De grond is aan de ontwikkelaar verkocht voor het afgesproken bedrag.

- Risico's

Op basis van de hierboven genoemde stand van zaken zijn er weinig risico's meer verbonden aan het project. Het enige risico zit in de kosten van het bouw- en woonrijp maken. Deze kosten zijn thans nog niet volledig bekend.

- Grondexploitatie

Een actuele exploitatieopzet is in april 2013 vastgesteld door de raad. Er wordt rekening gehouden met een verlies van € 247.600. Voor dit bedrag is een voorziening getroffen. Nu de grond is verkocht en de bouw zal starten zou er alleen bij de kosten voor bouw- en woonrijp maken nog een tegenvaller kunnen ontstaan. Er zijn geen risico's meer ten aanzien van de grondopbrengst (ontvangen in 2013) en daarmee ook niet ten aanzien van financieringskosten.

14.5.5 Lagendijk

- Stand van zaken project

In het tweede kwartaal van 2009 is gestart met de verkoop van de bouwkavels. Er zijn thans 12 van de 27 kavels verkocht.

- Risico's

De grond is eigendom van de gemeente. Het gehele terrein is voor een groot deel al bouwrijp en woonrijp gemaakt. De boekwaarde is na de verkoop van diverse kavels al aanzienlijk gedaald. Niettemin is er nog een klein risico ten aanzien van de financieringskosten, indien de verkoop van kavels ernstig stagneert. In feite is het stagneren van de verkoop van de bouwkavels het enige risico in dit complex. Uit een doorrekening van de grondexploitatie op basis van een somber scenario (zie volgende alinea) blijkt, dat er desondanks met grote waarschijnlijkheid sprake zal zijn van een positief eindresultaat.

- Grondexploitatie

In december 2012 is door de raad voor dit complex een actuele exploitatieopzet vastgesteld. Er wordt een positief exploitatieresultaat verwacht van € 2.135.000. Op basis van een somber scenario, zoals afgesproken in de raadscommissie bestaande uit het verlengen van de looptijd van het complex met 5 jaar als gevolg van tegenvallende verkopen en het verlagen van de grondprijzen met 3% per jaar, bedraagt het eindresultaat € 1.569.000 positief.

Er wordt in de huidige exploitatieopzet uitgegaan van de verkoop van 2 à 3 kavels per jaar, maar dit kan nog tegenvallen. In dat geval is sprake van een langere looptijd en kan het bovendien noodzakelijk worden om de prijzen te verlagen. Het resultaat blijft ook dan echter nog positief.

14.5.6 Cornelisland

- Stand van zaken project

In 2012 is overeenstemming bereikt met één van de twee nog resterende grondeigenaren over de aankoop van grond.

Voor Cornelisland is in mei 2013 een bestemmingsplan en exploitatieplan vastgesteld. De nog resterende eigenaar doet waarschijnlijk beroep op zelfrealisatie. Dit heeft gevolgen voor de grondexploitatie. Om die reden is de grondexploitatie Cornelisland eveneens in mei 2013 herzien.

De uitgifte van fase I is gestart. Er vinden op dit moment gesprekken plaats met verschillende gegadigden voor een bedrijfskavel. Er is een marketingplan gemaakt om de bekendheid van Cornelisland te vergroten, zodat ook in de toekomst voldoende belangstelling blijft bestaan voor bedrijfskavels op Cornelisland.

In 2013 en 2014 worden fase II (Kop van Cornelisland) en fase III (strook langs de A15) bouwrijp gemaakt.

- Risico's

Er is nog één resterende eigenaar voor Cornelisland. Het kostenverhaal is via het exploitatieplan gewaarborgd. De gemeente loopt bij zelfrealisatie van deze gronden daarom geen risico.

De kosten voor het bouwrijp maken van fase II en III zijn goed in beeld, hier worden geen grote risico's verwacht.

De boekwaarde van het complex is hoog en daardoor dus ook de financieringskosten. Dit zal de komende jaren ook het geval zijn. In de komende jaren zal door verkoop van bedrijfskavels de boekwaarde afnemen. Gezien de hoogte van de boekwaarde en de financieringskosten is er wel sprake van een risico.

Er is voldoende belangstelling voor bouwgrond op Cornelisland. Vooral nog worden geen problemen verwacht bij de uitgifte van bedrijfskavels. Een marketingplan voor Cornelisland moet er voor zorgen dat ook in de toekomst de afzet van bedrijfskavels door zal gaan.

- Grondexploitatie

Op 30 mei 2013 is door de gemeenteraad de herziene grondexploitatie Cornelisland vastgesteld. Er wordt een positief eindresultaat verwacht van € 3.826.600 bij het afsluiten van het grondbedrijfcomplex in 2021.

Er is ook een somber scenario voor Cornelisland doorgerekend. In dit sombere scenario wordt rekening gehouden met een langere looptijd, een kostenstijging van 3% en een opbrengstendaling van 3%. Dit scenario leidt tot een verlies van € 10.753.000. Het is niet waarschijnlijk dat het verlies zo hoog zal uitvallen aangezien er op dit moment nog voldoende belangstelling is voor Cornelisland. Verkoop van kavels op dit moment zal het verlies van het somber scenario beperken. Er is wel een kans dat het complex met een verlies wordt afgesloten indien de verkoop van de bedrijfskavels achterblijft bij de verwachting.

14.5.7 Transferium Slikkerveer

- Stand van zaken project

Met het noodzakelijke herstel van de damwand bij het geplande transferium is begonnen. Dit is een voorwaarde om de grond bouwrijp te kunnen leveren. Met de bouwer is al een koopovereenkomst gesloten.

- Risico's

De grond wordt bouwrijp gemaakt. De aanbesteding hiervan is voordeliger uitgevallen dan de raming. De grond kan worden afgenomen zodra deze bouwrijp is gemaakt. Op dat moment wordt de bijdrage van Rijkswaterstaat voor het project ontvangen. Vanaf dat moment zijn er eigenlijk geen risico's meer.

- Grondexploitatie

Op 31 mei 2012 is door de raad een exploitatieopzet vastgesteld voor dit complex. Er wordt een negatief eindresultaat verwacht van € 271.200,--. Voor dit geraamde verlies is de Voorziening

verliesgevend complex Transferium Slikkerveen ingesteld. Op basis van het sombere scenario wordt een verlies voorzien van € 371.100,--. Het is niet waarschijnlijk dat dit scenario optreedt, gezien de vergevorderde staat van het project. Het project kan naar verwachting eind 2014 worden afgesloten. Er is gestart met het herstellen van de damwand bij het Transferium. Daarna kan de locatie verder bouwrijp worden gemaakt en kan de grond worden overgedragen aan Kreko voor de bouw van een transferium.

14.5.8 Park Ringdijk

- Stand van zaken project

Het te ontwikkelen gebied (in eigendom van de gemeente) is gelegen tussen de Ringdijk en de Industrieweg. Het is de locatie van het voormalig productiebos. De ontwikkeling van het gebied is de uitwerking van het raadsbesluit van 23 augustus 2011 om mee te werken aan het mogelijk maken van een nieuw clubgebouw voor de scoutinggroepen Sint Joris en Stichting Florence Nightingale. De gebiedsvisie (januari 2013) is verder uitgewerkt tot een concept bestemmingsplan. Het bestemmingsplan is vastgesteld door de raad. Dat geldt ook voor de grondexploitatie voor de onderbouwing van de economische uitvoerbaarheid van het plan. Daarnaast biedt het bestemmingsplan de mogelijkheid om binnen het plangebied een kerkgebouw te realiseren.

- Risico's

De gemeente zal het te ontwikkelen gebied bouw- en woonrijp maken. De huuropbrengsten voor het clubgebouw van de scouting zijn niet in de grondexploitatie opgenomen, maar worden verantwoord binnen de gemeentelijke exploitatie. De (belangrijkste) opbrengst is de grondverkoop aan de Hersteld Hervormde Gemeente te Ridderkerk voor de realisatie van een kerkgebouw. Wanneer deze verkoop onverhoopt toch niet doorgaat, dan zal de groeninrichting van het gebied op een sobere wijze gebeuren, passend binnen het gereserveerde budget opgenomen in de Programmabegroting.

- Grondexploitatie

In 2013 is de exploitatieopzet door de raad vastgesteld. Er wordt een negatief exploitatieresultaat verwacht van €24.000. Voor dit tekort is een verliesvoorziening ingesteld van €24.000 ten laste van de algemene reserve.

14.6 Inschatting van resultaten van nog niet in exploitatie genomen complexen

Er zijn momenteel geen 'nog niet in exploitatie genomen complexen'.

14.7 Onderbouwing winstneming of verlies

Het nemen van winst of verlies vindt in principe plaats bij afsluiting van grondbedrijfcomplexen. Tussentijdse winstneming is aan de orde zodra de boekwaarde van een grondcomplex zodanig negatief is (een boekwaarde is negatief als de gerealiseerde baten hoger zijn dan de lasten), dat de in totaal nog te verwachten lasten in het betreffende complex niet kunnen leiden tot een positieve boekwaarde (meer gerealiseerde lasten dan baten).

Het verschil tussen de (negatieve) boekwaarde en de in totaal nog te verwachten kosten kan als winst worden genomen. Het moet dan wel een substantieel bedrag betreffen, waarbij als indicatieve ondergrens een bedrag van € 250.000 wordt aangehouden en er wordt ten aanzien van de nog te verwachten kosten een veilige marge aangehouden. Voorts wordt bij tussentijdse winstnemingen geen rekening gehouden met nog te verwachten maar nog niet gerealiseerde opbrengsten uit grondverkoop.

Winst wordt in principe aan het einde van een boekjaar genomen bij het opstellen van de Rekening. Op dat moment wordt tevens aan de raad een voorstel gedaan voor de bestemming van de winst.

14.8 Overige complexen

Het gaat hierbij om grondexploitaties door derden, namelijk:

- Terrein Bakker Staal;
- Drie Rivieren;
- Scheepswerflocatie;
- Van Hoornestraat;
- Woningbouw Donckselaan;
- Pilon Slikkerveer.

Deze complexen zullen naar verwachting op één na allemaal worden afgesloten met een voor de gemeente minimaal sluitende exploitatie.

De uitzondering hierop is het Bakker Staal terrein. Deze exploitatie zal worden afgesloten met een verlies van € 140.500. Voor dit verlies is een voorziening ingesteld.

Er zijn nauwelijks risico's verbonden aan deze complexen.

DEEL II

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT BATEN EN LASTEN EN DE GRONDEN WAAROP DE RAMINGEN ZIJN GEBASEERD

15. Overzicht Baten en Lasten

15.1 Inleiding

Dit overzicht is gebaseerd op bestaand beleid inclusief bezuinigingen waar al eerder over besloten is. Voor nadere informatie verwijzen wij u naar de uiteenzetting van de financiële positie.

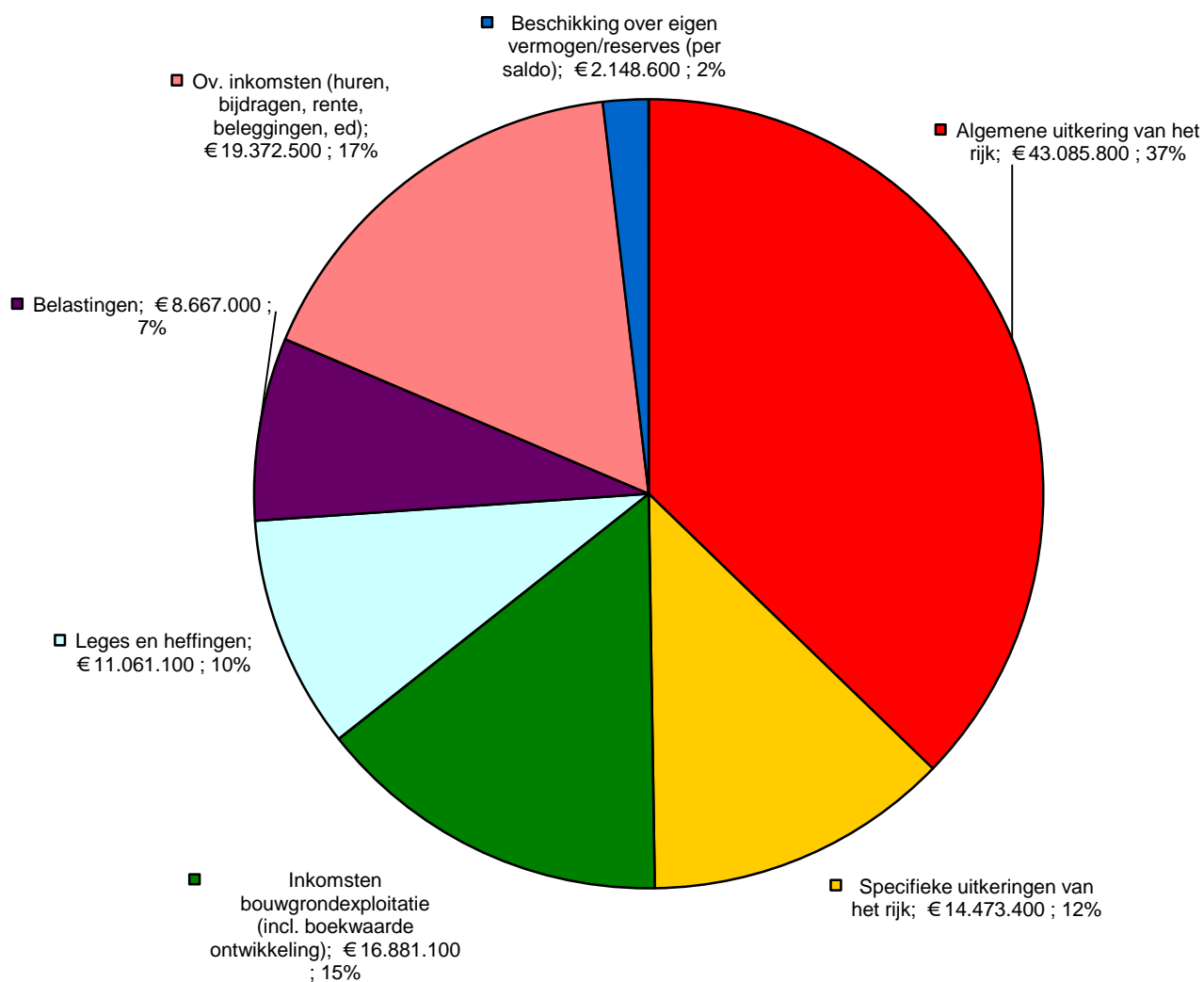
15.2 Overzicht van lasten en baten

Programma		voordeel + / nadeel -					
		Rekening	Begroting	Meerjarenbegroting 2014			
		2012	2013 na wijz.	2014	2015	2016	2017
1	Burger als Partner						
	Lasten	-31.696.900	-28.215.100	-33.690.200	-29.227.100	-28.376.200	-26.007.400
	Baten	10.924.100	14.170.600	18.688.400	15.948.600	13.992.500	12.790.200
	saldo	-20.772.800	-14.044.500	-15.001.800	-13.278.500	-14.383.700	-13.217.200
2	Burger als Kiezer						
	Lasten	-2.640.300	-4.119.000	-1.824.300	-1.696.100	-1.591.200	-1.652.400
	Baten	185.700	660.000	0	0	0	0
	saldo	-2.454.600	-3.459.000	-1.824.300	-1.696.100	-1.591.200	-1.652.400
3	Burger als Klant						
	Lasten	-13.661.400	-33.011.300	-32.236.300	-31.971.900	-31.956.800	-31.964.900
	Baten	5.680.800	26.688.300	25.079.000	25.088.400	25.086.100	25.078.600
	saldo	-7.980.600	-6.323.000	-7.157.300	-6.883.500	-6.870.700	-6.886.300
4	Burger als (wijk)bewoner						
	Lasten	-31.367.400	-23.590.200	-19.977.500	-19.556.000	-19.906.500	-19.377.600
	Baten	2.694.400	2.670.600	2.703.800	2.231.500	2.245.100	2.247.100
	saldo	-28.673.000	-20.919.600	-17.273.700	-17.324.500	-17.661.400	-17.130.500
5	Burger als Onderdaan en Belastingbetaler						
	Lasten	-28.692.800	-2.819.800	-2.731.900	-2.700.000	-2.698.900	-2.675.300
	Baten	32.316.600	10.449.700	10.915.900	11.110.600	11.223.800	11.356.100
	saldo	3.623.800	7.629.900	8.184.000	8.410.600	8.524.900	8.680.800
6	Bedrijfsvoering						
	Netto lasten	0	-25.675.500	-24.909.600	-25.192.700	-25.098.900	-24.940.600
	Waarvan voor investeringen	0	330.000	416.100	418.300	420.000	419.000
	saldo	0	-25.345.500	-24.493.500	-24.774.400	-24.678.900	-24.521.600
	Totaal lasten t/m progr. 6	-108.058.800	-117.430.900	-115.369.800	-110.343.800	-109.628.500	-106.618.200
	Totaal baten t/m progr. 6	51.801.600	54.969.200	57.803.200	54.797.400	52.967.500	51.891.000
	Saldo programma 1 t/m 6	-56.257.200	-62.461.700	-57.566.600	-55.546.400	-56.661.000	-54.727.200
7	Fin. en Alg.dekkingsmidd.						
	Lasten	-1.588.400	-1.213.000	-319.700	-127.400	-261.400	-429.400
	Baten	56.553.400	55.080.800	55.737.700	52.632.200	52.579.600	52.142.900
	saldo	54.965.000	53.867.800	55.418.000	52.504.800	52.318.200	51.713.500
	Totaal lasten t/m 7	-109.647.200	-118.643.900	-115.689.500	-110.471.200	-109.889.900	-107.047.600
	Totaal baten t/m 7	108.355.000	110.050.000	113.540.900	107.429.600	105.547.100	104.033.900
	Saldo t/m 7 voor bestemming	-1.292.200	-8.593.900	-2.148.600	-3.041.600	-4.342.800	-3.013.700
	Reservemutaties						
	Lasten	-5.345.000	-4.574.100	-4.308.800	-3.415.900	-6.560.200	-3.575.500
	Baten	7.893.000	13.168.000	6.457.400	5.820.300	9.628.500	4.677.200
	Saldo reservemutaties	2.548.000	8.593.900	2.148.600	2.404.400	3.068.300	1.101.700
	Saldo na bestemming	1.255.800	0	0	-637.200	-1.274.500	-1.912.000
	Taakstelling BAR				637.200	1.274.500	1.912.000
	Begrotingssaldi		0	0	0	0	0

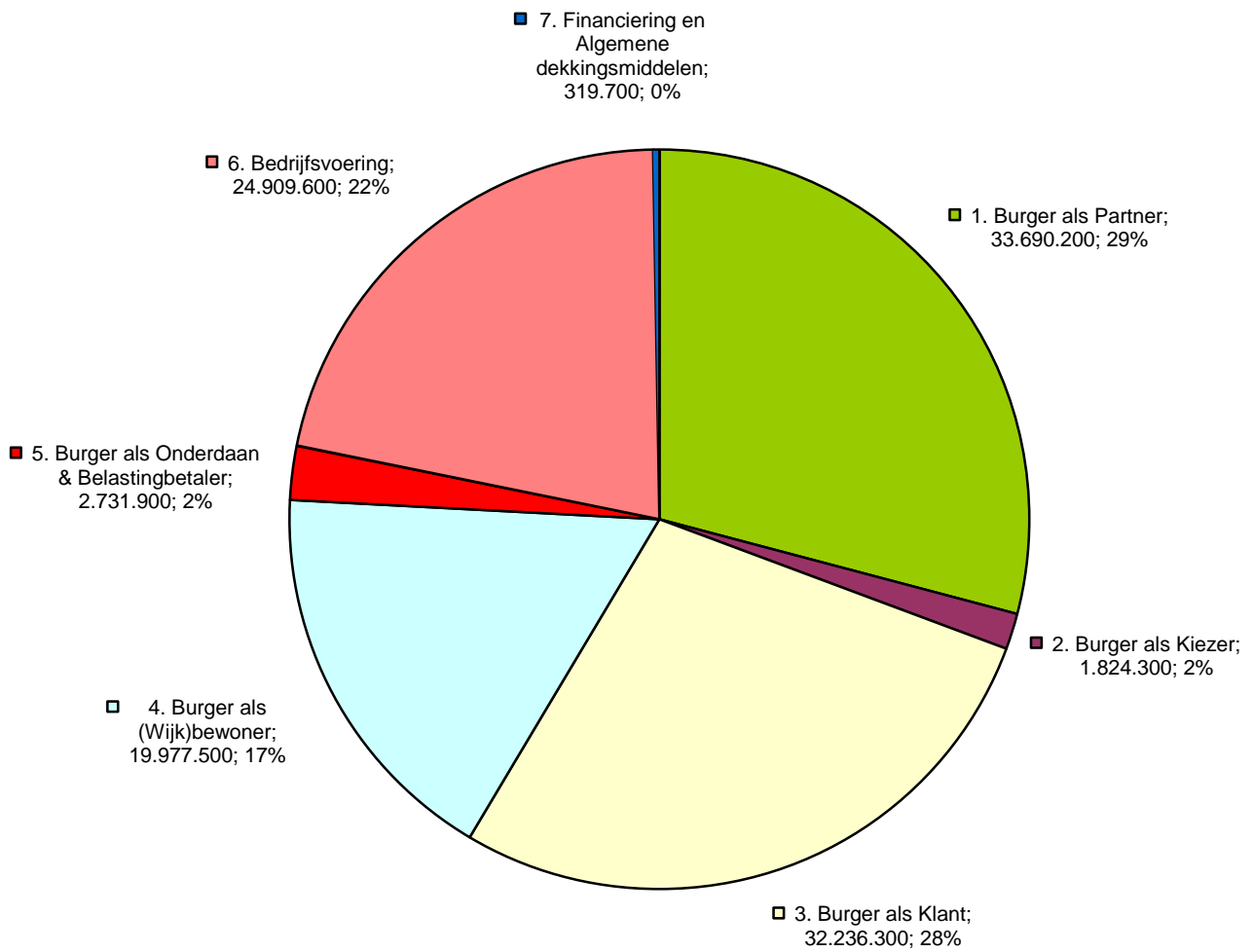

Gemeente Ridderkerk Herkomst van middelen 2014 (baten)

Totale inkomsten inclusief saldo reservemutaties €115,7 miljoen
(waarvan bouwgrondexploitatie € 16,9 miljoen).

Gemeente Ridderkerk
Uitgaven 2014 volgens de programma's (lasten)
(Totale lasten € 115,7 miljoen, waarvan bouwgrondexploitatie € 17 miljoen)

15.3 Overzicht incidentele lasten en baten en structurele mutaties in de reserves

In dit overzicht staan de lasten en baten die naar hun aard éénmalig zijn en groter zijn dan € 50.000.

Hieronder vallen ook lasten en baten die over een langere reeks van jaren lopen, maar eindig zijn. Een voorbeeld hiervan is een rijksbijdrage voor zes jaar die daarna vervalft. Onderstaand overzicht is gebaseerd op de notitie van de commissie BBV van januari 2012, waarin nieuwe criteria voor het onderscheid in structurele en incidentele mutaties zijn gegeven.

Onderhoudslasten zijn structurele lasten. De met onderhoud samenhangende reserves zijn daarom ook als structurele posten beschouwd.

Kapitaallasten zijn structurele lasten. De kapitaallastenreserves ter dekking van investeringen zijn daarom ook als structurele posten beschouwd.

EENMALIGE LASTEN

Omschrijving	Toelichting éénmalige lasten	2014	2015	2016	2017
Programma 1 De burger als Partner					
Onderwijsachterstanden-beleid	De rijksbijdrageregeling voor het onderwijsachterstandenbeleid loopt tot en met 2014. De lasten van het onderwijsachterstandenbeleid zijn daarom incidentele lasten.	-464.500	0	0	0
Lichamelijke oefening basisonderwijs	Beeindiging convenant bewegingsonderwijs en subsidie vakleerkrachten gymonderwijs	-229.000	-133.000	0	0
Projecten stedelijke ontwikkeling woningbouw	Akkoord Woonvisie m.b.t. saneringskosten in Bolnes, wordt gedekt uit de vrije reserve	-700.000	0	0	0
Subsidie sanering glastuinbouw Deltapoort	Bemiddelingslasten inzet bureau glassanering Deltapoort, wordt gedekt door subsidie van de provincie	-90.000	-35.000	-35.000	0
Sportaccommodaties	Extra afschrijving te slopen sporthal Drievliet.	0	0	-588.600	0
Invoeringskosten decentralisatie begeleiding	Invoeringskosten zijn naar hun aard eenmalig.	-98.000	0	0	0
Totaal Programma 1 De burger als Partner		-1.581.500	-168.000	-623.600	0
Programma 2 De burger als Kiezer					
Verkiezingen	In 2014 zijn er twee verkiezingen en in 2015 één. In 2016 zijn er geen verkiezingen en in 2017 is er één.	-142.100	-70.600	-5.900	-72.000
Totaal Programma 2 De burger als Kiezer		-142.100	-70.600	-5.900	-72.000
Programma 3 De burger als Klant					
Minimabeleid	In 2014 is eenmalig budget geraamd voor wijkgerichte activiteiten waar klanten uit de WWB bij betrokken worden. Het beleid volgt nog.	-100.000	0	0	0
WMO - huishoudelijke verzorging	In verband met een nieuwe manier van aanbesteden van Huishoudelijke Hulp moet een substantieel deel van ons klantenbestand in 2014 geherindiceerd worden. Voor deze omvangrijke en arbeidsintensieve operatie is eenmalig budget voor inhuur personeel geraamd.	-100.000	0	0	0
Totaal Programma 3 De burger als Klant		-200.000	0	0	0
Programma 4 De burger als (Wijk)Bewoner					
Verhuurde gebouwen	Extra afschrijving verkoop Anjerstraat 4 en 6	-54.400	0	0	0
Straatparkeren	Akkoord Woonvisie m.b.t. saneringskosten in Bolnes, wordt gedekt uit de vrije reserve	0	-263.200	0	0
Beheer wegen, straten en pleinen	Extra afschrijving rotonde Donkerslootweg-Vlietlaan	-450.000			
Totaal Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner		-504.400	-263.200	0	0
Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler					
Totaal Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler		0	0	0	0

Programma 6 Bedrijfsvoering					
Huisvesting ambtelijke organisatie	Vervanging brandblusapparatuur, elektrische liftkabels en tractieschijven gebouw AC	-68.000			
Huisvesting ambtelijke organisatie	Hydrofoorinstallatie gebouw A, regelinstallatie lb gebouw AC en (NEN)keuringskosten gebouwen AC en B		-83.800		
Totaal Programma 6 Bedrijfsvoering		-68.000	-83.800	0	0
Hoofdstuk 7 - Financiering en dekkingsmiddelen					
Kosten voormalig personeel	Vervallen FPU-uitkeringen en aanvullende FPU-uitkeringen vanaf 2016	-206.800	-56.500	-39.100	-36.000
Kosten voormalig personeel	Aflopende wachtgeldverplichtingen.	-39.300	-11.900	-4.000	0
Totaal hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		-246.100	-68.400	-43.100	-36.000
Reservemutaties					
Algemene reserve	Toevoeging bespaarde rente	-227.600	-283.400	-224.800	-426.600
Algemene reserve	Toevoeging toeslag stadsuitbreiding bij grondverkoop	-65.500	-242.900	-230.300	-215.200
Kapitaallastenreserve	Storting in de reserve sporthal Driehoek Het Zand	0	0	-3.257.700	0
Totaal reservemutaties		-293.100	-526.300	-3.712.800	-641.800
TOTAAL EENMALIGE LASTEN		-3.035.200	-1.180.300	-4.385.400	-749.800

EENMALIGE BATEN

Omschrijving	Toelichting éénmalige baten	2014	2015	2016	2017
		Programma 1 Burger als Partner			
Onderwijsachterstanden-beleid	De rijksbijdrageregeling loopt af in 2014.	464.500	0	0	0
Subsidie sanering glastuinbouw Deltapoort	Subsidie provincie mbt bemiddelingslasten glassanering Deltapoort	90.000	35.000	35.000	0
Sportaccommodaties	Bijdrage uit grondbedrijf voor te slopen Sporthal Drievliet.	0	0	144.100	0
Totaal Programma 1 De burger als Partner		554.500	35.000	179.100	0
Programma 2 De burger als Kiezer					
Totaal Programma 2 De burger als Kiezer		0	0	0	0
Programma 3 De burger als Klant					
Totaal Programma 3 De burger als Klant		0	0	0	0
Programma 4 De burger als (Wijk)Bewoner					
Verhuurde gebouwen	Betreft de opbrengst van de te verkopen panden Anjerstraat 4 en 6.	480.000	0	0	0
Totaal Programma 4 Burger als (Wijk)Bewoner		480.000	0	0	0
Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler					
Totaal Programma 5 De burger als Onderdaan en Belastingbetaler		0	0	0	0
Programma 6 Bedrijfsvoering					
Totaal Programma 6 Bedrijfsvoering		0	0	0	0
Hoofdstuk 7 - Financiering en dekkingsmiddelen					
Totaal hoofdstuk 7 Financiering en algemene dekkingsmiddelen		0	0	0	0
Reservemutaties					
Algemene reserve	Dekking storting in de reserve sporthal Driehoek Het Zand	0	0	3.257.700	0
Algemene reserve	Dekking extra afschrijving rotonde Donkerslootweg-Vlietlaan	450.000			
Algemene reserve	Akkoord Woonvisie m.b.t. saneringskosten in Bolnes (lasten:zie programma 1 en 4)	700.000	263.200	0	0
Algemene reserve	Overhevelings investeringsvolume van 2013 naar 2014	162.400			
Algemene reserve	Diverse kleine projecten	40.000			
Kapitaallastenreserve	Dekking extra afschrijving bij verkoop Anjerstraat 4 en 6	54.400	0	0	0
Kapitaallastenreserve	Dekking extra afschrijving sloop sporthal Drievliet	0	0	444.500	0
Totaal reservemutaties		1.406.800	263.200	3.702.200	0
TOTAAL EENMALIGE BATEN		2.441.300	298.200	3.881.300	0
Saldo eenmalige lasten en baten		-593.900	-882.100	-504.100	-749.800

STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES

Omschrijving	Toelichting toevoegingen aan reserves	2014	2015	2016	2017
Reservemutaties					
Dekkingsreserves	Deze reserves dienen om meerjarige tekorten in de begroting gelijdelijk op te vangen.	-1.065.200	-243.500	-218.900	-192.800
Kapitaallastenreserves	Deze reserves dienen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen met economisch nut. De eenmalige storting ter vorming van deze reserves zijn buiten beschouwing gelaten.	-323.100	-304.600	-288.400	-391.300
Onderhoudsreserves	Deze reserves dienen om de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen te egaliseren. De storting betreft de jaarlijkse dotaties aan deze reserves.	-2.319.600	-2.319.600	-2.319.600	-2.329.400
Tariefreserves	Deze reserves dienen om meerjarig de lasten van lokale heffingen gelijkmatig te verdelen.	-297.400	0	0	0
TOTAAL STRUCTURELE TOEVOEGINGEN AAN RESERVES		-4.005.300	-2.867.700	-2.826.900	-2.913.500

STRUCTURELE ONTTREKKINGEN AAN RESERVES

Omschrijving	Toelichting onttrekkingen aan reserves	2014	2015	2016	2017
Reservemutaties					
Dekkingsreserves	Deze reserves dienen om meerjarige tekorten in de begroting gelijdelijk op te vangen.	653.400	1.817.900	1.123.400	944.800
Kapitaallastenreserves	Deze reserves dienen ter dekking van de kapitaallasten van investeringen met economisch nut. De extra afschrijving ineens van een kapitaalgoed zijn buiten beschouwing gelaten.	744.100	666.200	636.600	868.300
Onderhoudsreserves	Deze reserves dienen om de jaarlijkse fluctuaties in de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen te egaliseren. De aanwending betreft de dekking van de geraamde onderhoudslasten.	2.647.900	2.178.600	3.434.500	2.127.100
Tariefreserves	Deze reserves dienen om meerjarig de lasten van lokale heffingen gelijkmatig te verdelen.	893.700	730.400	618.200	633.300
Algemene reserve	In de algemene reserve is opgenomen de afroming van de voormalige risicoreserve grondbedrijf. Deze afroming vindt plaats in de vorm van een jaarlijkse uitkering ten gunste van de exploitatie als algemene dekking.	83.500	80.700	77.900	75.100
TOTAAL STRUCTURELE ONTTREKKINGEN AAN RESERVES		5.022.600	5.473.800	5.890.600	4.648.600
Saldo structurele mutaties in reserves		1.017.300	2.606.100	3.063.700	1.735.100

16. Gronden waarop de (meerjaren)ramingen zijn gebaseerd

Dit betreft de uitgangspunten zoals deze in de Kadernota 2014 van juni 2013 zijn opgenomen.

16.1 Ontwikkeling personeelskosten

Salarissen

Op 5 april 2013 zijn door het College van Arbeidszaken (CvA) van de VNG de eerste werkafspraken met de bonden gemaakt over een nieuwe cao vanaf 1-1-2013. Er zijn uitgangspunten vastgesteld voor deze Cao van de Toekomst, zoals één cao voor de hele sector met ruimte voor maatwerk, ondersteunend voor inzetbaarheid, flexibele beloning (gebaseerd op resultaten in plaats van een automatische doorgroei met periodieken), een individueel keuzebudget (IKB is vrijheid in keuzes over bepalen eigen loopbaan in de vorm van beloning, verlof of opleiding) en modern leiderschap. Volgens het CvA is het vanuit de werkgeverskant niet verantwoord om te praten over een verhoging van de koopkracht met 2,5%. Door de bezuinigingen, de afnemende inkomsten uit het gemeentefonds en de toenemende financiële risico's voor gemeenten (de decentralisaties) moet de investering in de medewerkers niet ten koste gaan van de financiële stabiliteit en de continuïteit in de werkgelegenheid en maatschappelijke dienstverlening. Dit betekent dat het CvA inzet op een kostenneutrale aanpassing van de arbeidsvoorwaarden (nullijn).

Sociale lasten / pensioenpremies

Al een aantal jaren heeft het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP) de pensioenpremie verhoogd. Dit als direct gevolg van de financiële positie van het pensioenfonds en bedoeld om de dekkingsgraad te verbeteren. Een deel van de verhoging betreft een tijdelijke herstelopslag tot en met december 2013. De ook als gevolg hiervan per 1-1-2013 doorgevoerde verhoging van de premies wordt automatisch meegenomen in de salarisramingen. Afhankelijk van de dekkingsgraad eind 2013 kan de tijdelijke opslag van de premies permanent worden, wijzigen of vervallen. Hier is op dit moment nog geen enkele zekerheid over en voor de begroting 2014 worden dan ook de actuele percentages van 2013 gehanteerd. In de 1^e monitor 2013 is reeds structureel rekening gehouden met een stijging van de sociale lasten en de pensioenpremies tot een totaalbedrag van € 174.100.

Per 1-1-2013 is de Wet Uniformering Loonbegrip ingevoerd. Dit betekent dat grotendeels de inhouding van premie voor de zorgverzekeringswet (ZVW) is komen te vervallen. De inkomsten hieruit voor de overheid zijn verschoven naar de loonheffing (verhoging van het laagste tarief van 33,1% naar 37%). De wijzigingen als gevolg van de Wet Uniformering Loonbegrip zijn onderdeel van de actuele gegevens van 2013 en zijn daardoor automatisch meegenomen in de salarisramingen voor de begroting 2014.

Periodieke verhogingen en gratificatiebudget

De reguliere periodieke verhogingen worden per medewerker bepaald en in de staat van personeelslasten verwerkt. Op basis van ervaringscijfers is het percentage van het gratificatiebudget berekend op afgerond 0,15%. Voor extra periodieke verhogingen wordt 0,25% per jaar gehanteerd. Tezamen worden deze onderdelen in de staat van personeelslasten verwerkt als een verhoging met 0,4%. De financiële gevolgen zijn al in onze (meerjaren)begroting verwerkt.

16.2 Trendmatige aanpassingen uitgaven en inkomsten

Prijsstijging op uitgaven

De compensatie voor prijsstijgingen op uitgavenramingen wordt door ons (evenals bij het Rijk voor de rijksbegroting en de algemene uitkering) gebaseerd op de prognoses van het Centraal Plan Bureau uit het jaarlijkse Centraal Economisch Plan (CEP 13 maart 2013 - Prijzen overheid- prijs overheidsconsumptie /netto materieel). In de begroting is rekening gehouden met een prijsstijging voor 2014 ten opzichte van 2013 van 1,75%. Conform de Kadernota 2014 wordt deze prijsstijging alleen doorgevoerd op de begrotingsonderdelen 'subsidies' en 'werken derden met indexcontract'.

Koopkracht eigen inkomsten

Volgens het tarievenbeleid moet de koopkracht van de eigen inkomsten (belastingen en heffingen) worden gehandhaafd. Deze eigen inkomsten dienen ter dekking van de uitgaven van de gemeente. Voor de trendmatige groei 2014 ten opzichte van 2013 houden we 1,75 % aan. Een en ander is per heffingssoort in de paragraaf Lokale heffingen uitgewerkt.

16.3 Algemene uitkering uit het Gemeentefonds

De algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. De begroting 2014 is gebaseerd op de meicirculaire 2013. Deze staat vooral in het teken van de uitvoering van het Regeerakkoord van het kabinet Rutte 2. Zo worden de al eerder aangekondigde kortingen op het BTW-compensatiefonds, onderwijshuisvesting en de lagere apparaatskosten vanwege de opschaling van gemeenten in mindering gebracht op het gemeentefonds.

Ook in de accresen zijn de investeringen en bezuinigingen uit het Regeerakkoord verwerkt. Het accres is de jaarlijkse groei / krimp van het gemeentefonds als gevolg van de ontwikkelingen van de rijksuitgaven (de zogenaamde trap op, trap af - methode). Over de periode tot en met 2018 is er een afname van het accres van in totaal bijna € 1 miljard.

Met uitzondering van 2014 zijn er negatieve reële accresen. Het accres 2014 valt hoog uit, wat komt door een aantal pieken bij de uitgaven voor infrastructurele projecten. Maar het is de vraag of dit hoge accres stand houdt, gezien de aangekondigde nieuwe bezuinigingen en de achteraf telkens lager uitvallende rijksuitgaven.

In de aanloop naar de nieuwe begroting 2014 bekijkt het Rijk of er nadere maatregelen nodig zijn. Volgens de laatste ontwikkelingen zou het Kabinet niet verder willen gaan dan € 6 miljard bezuinigen.

16.4 Gemeenschappelijke regelingen

Wij hebben op 22 januari 2013 ingestemd met het door de Kring van gemeentesecretarissen voorgestelde financiële kader voor de op te stellen begroting 2014 door gemeenschappelijke regelingen in het gebied van de stadsregio Rotterdam.

Dit houdt in een inflatiecorrectie van +0,9% (inclusief nacalculatie vanaf 2011) en een aanvullende bezuinigingstaakstelling vanaf 2014 van -1%. Per saldo een indexering van -0,1%. Voor de Veiligheidsregio Rotterdam Rijnmond (VRR) geldt een uitzonderingspositie: de aanvullende bezuinigingstaakstelling wordt vooralsnog niet doorgevoerd. Berenschot heeft een onderzoek naar de bezuinigingsmogelijkheden bij de VRR ingesteld. Het bestuur van de VRR wordt uitgenodigd om in de begroting 2014 concreet aan te geven welke bezuinigingsmaatregelen zij gaat treffen ter invulling van de tweede bezuinigingstaakstelling voor de VRR.

16.5 Investerings 2014-2017

In de Kadernota 2014 stond dat het nieuwe investeringsschema in de begroting 2014 in overeenstemming gebracht moet worden met de beschikbare financiële ruimte. Wat inhoudt dat het investeringsschema moet passen binnen de ruimte van het bestaande meerjarige investeringsvolume. Daartoe zijn tijdens het opstellen van de nieuwe begroting alle investeringen heroverwogen, hetgeen heeft geleid tot wijzigingen in het investeringsschema over de periode 2015-2018, waardoor het investeringsvolume voldoende is om alle geplande investeringen uit te kunnen voeren. Wij verwijzen naar bijlage 2 waarin een samenvatting van het investeringsvolume en de investeringslijst 2014-2017 is opgenomen.

16.6 Reserves en voorzieningen

De gemeenteraad heeft bij de "Nota Reserves en voorzieningen 2011" bepaald dat van alle reserves en voorzieningen actuele bestedingsplannen (gebaseerd op onderbouwde onderhoudsplannen) beschikbaar moeten zijn.

16.7 Financieel toezichtkader van provincie op gemeenten

De uitgangspunten van de provincie om voor repressieve toezicht in aanmerking te komen zijn:

- De begroting 2014 dient naar het oordeel van de provincie in evenwicht te zijn of als dat niet het geval is, dient de meerjarenraming aannemelijk te maken dat dit evenwicht in 2017 uiterlijk tot stand zal worden gebracht;
- Alle in de begroting opgenomen bezuinigingsmaatregelen worden op hardheid en haalbaarheid beoordeeld. Hiermee wordt de realiteit van de ramingen bepaald en daarmee ook de realiteit van het structureel budgettaire saldo van de begroting; zo dient de raad een uitspraak te doen over de invulling en dienen de te treffen bezuinigingsmaatregelen concreet op programmaniveau vast te liggen;
- In de kaderbrief van de provincie voor het financieel toezicht op begrotingen van gemeenten is aangegeven dat taakstellingen voor gemeenschappelijke regelingen alleen worden geaccepteerd als het bestuur van de gemeenschappelijke regeling met het realiseren van die taakstelling heeft ingestemd;

- In het kader van een sluitende begroting accepteert de provincie in het kader van het financiële toezicht een dekkingsreserve voor een looptijd van vier jaar. Daarna mag opnieuw een nieuwe dekkingsreserve worden ingesteld;
- De Jaarrekening 2012 dient in evenwicht te zijn;
- De vastgestelde Jaarrekening 2012 en de Begroting 2014 dienen tijdig, respectievelijk 15 juli 2013 en 15 november 2013, aan de provincie te zijn toegezonden.

16.8 Renten

De *marktrente* voor het te berekenen financieringstekort wordt gebaseerd op de rente per 15 april 2013 van een 20 jarige lening met jaarlijkse aflossing: **2,8%** (vorig jaar 3,6%).

Voor de grondexploitatie wordt een marktrente aangehouden per 15 april 2013 van een 10 jarige fixe lening (aflossing aan het einde van de looptijd): **2,5%** (vorig jaar 3,3%).

Als *bespaarde rente* wordt aangehouden het percentage van **4,3%** afgerond uit de renteomslag berekening bij de begroting. Extra comptabel wordt berekend welk gedeelte van de bespaarde rente geacht wordt de inflatoire stijging van de dotaties (reserves en voorzieningen waarvan de koopkracht gehandhaafd moet blijven) te compenseren en welk gedeelte van de bespaarde rente ten gunste van de exploitatie komt. Het restant van de bespaarde rente wordt bijgeschreven op de boekwaarde van de vrije reserve.

Voor de berekening van de kapitaallasten over de investeringen hanteren we in de begroting een omslagrentepercentage van **4,2%**.

16.9 Dividend

Voor de ramingen in de (meerjaren)begroting is het beleidsuitgangspunt gehanteerd dat wordt uitgegaan van het gemiddelde van dividendopbrengsten van de voorafgaande 3 jaar.

16.10 Kerngegevens: aantal woningen en inwoners

Voor de opstelling van de begroting 2014 en meerjarenramingen 2015 - 2017 worden de navolgende aantallen voor woningen en inwoners gehanteerd (per 1 januari):

<u>JAAR</u>	<u>WONINGEN (excl. bijz. woongebouwen)</u>	<u>INWONERS</u>
2012	20.436 (werkelijk)	45.216 (werkelijk)
2013	20.583 (werkelijk)	45.331 (werkelijk)
2014	20.589	45.149
2015	20.626	45.035
2016	20.693	44.986
2017	20.770	44.957

17. Financiële positie

17.1 Uitkomsten begroting 2014 en meerjarenperspectief 2015-2017

Met de begroting geeft de raad door middel van een afwegingsdocument in de uiteenzetting van de financiële positie richting aan het financiële beleid van de gemeente en vervult de raad zijn allocatiefunctie.

Het college legt onderstaande begroting ter besluitvorming aan de raad voor.

Het financieel resultaat vatten wij hieronder voor u samen.

Financieel resultaat

Nr.	Omschrijving	Begroting		Meerjarenperspectief	
		2014	2015	2016	2017
A.	Saldi volgens begroting 2014 [1]	798.500	-1.801.700	-1.744.600	-2.203.400
B.	Taakstelling BAR - nog niet concreet ingevuld	0	637.200	1.274.600	1.912.000
C.	Saldi incl. taakstelling BAR (A. + B.)	798.500	-1.164.500	-470.000	-291.400
D.	Verrekening incidentele overschotten/tekorten via dekkingsreserve	-798.500	1.164.500	470.000	291.400
E.	Einduitkomst begroting (C. + D.)	0	0	0	0

[1] In deze saldi zijn opgenomen: de in de Kadernota 2014 aangegeven besparingen oplopend tot een bedrag van € 160.000 en het terugdraaien van enkele bezuinigingen voortvloeiend uit amendement 2012/83 oplopend tot een bedrag van € 209.000. Zie ook bijlage 9 de punten B. 18 t/m 22 en C.1 en het raadsbesluit behorende bij deze begroting. Rekening is gehouden met de effecten van de begrotingswijzigingen t/m augustus 2013 (t/m begr.wijz.nr.12).

Sluitende begroting

Het jaar 2014 laat een positief saldo zien van € 798.500.

Vanaf 2015 worden de nadelige saldi voor een groot deel afgedekt met de taakstelling BAR zoals deze op dit moment is vastgelegd. De incidentele tekorten die daarna nog resteren kunnen worden opgevangen met een dekkingsreserve. Het jaar 2014 pakt positief uit met een saldo van afgerond € 8 ton dat volgens de bestaande beleidslijn aan de dekkingsreserve 2011 wordt toegevoegd. Voor de periode 2015 t/m 2018 blijft op die manier geld beschikbaar om een nieuwe dekkingsreserve te vormen en daarmee komende incidentele tekorten af te kunnen blijven dekken. De geraamde stand van de dekkingsreserve 2011 per 1 januari 2015 bedraagt afgerond € 4 miljoen (zie paragraaf 17.2). Wij stellen voor om definitieve besluitvorming over een nieuw te vormen dekkingsreserve 2015-2018 bij de Kadernota 2015 te laten plaatsvinden.

Inzet van een dekkingsreserve geeft de gemeente de ruimte om op een verantwoorde manier om te gaan met het invullen van bezuinigingen en tijdelijke tekorten. Omdat het Rijk binnenkort nog met aanvullende bezuinigingsplannen komt en er nog geen financiële duidelijkheid is over de verschillende decentralisaties worden deze punten eerst afgewacht. Om die reden is er een reservelijst van bezuinigingsmogelijkheden beschikbaar gehouden (zie bijlage 10) zodat hier zo nodig snel op geanticipeerd kan worden. Mocht dit aan de orde komen dan zullen eventuele bezuinigingen in nauw overleg met uw raad ingevuld worden.

Gelet op het bovenstaande wordt het begrote nadelige saldo van € 291.400 in 2017 op dit moment als verantwoord beschouwd.

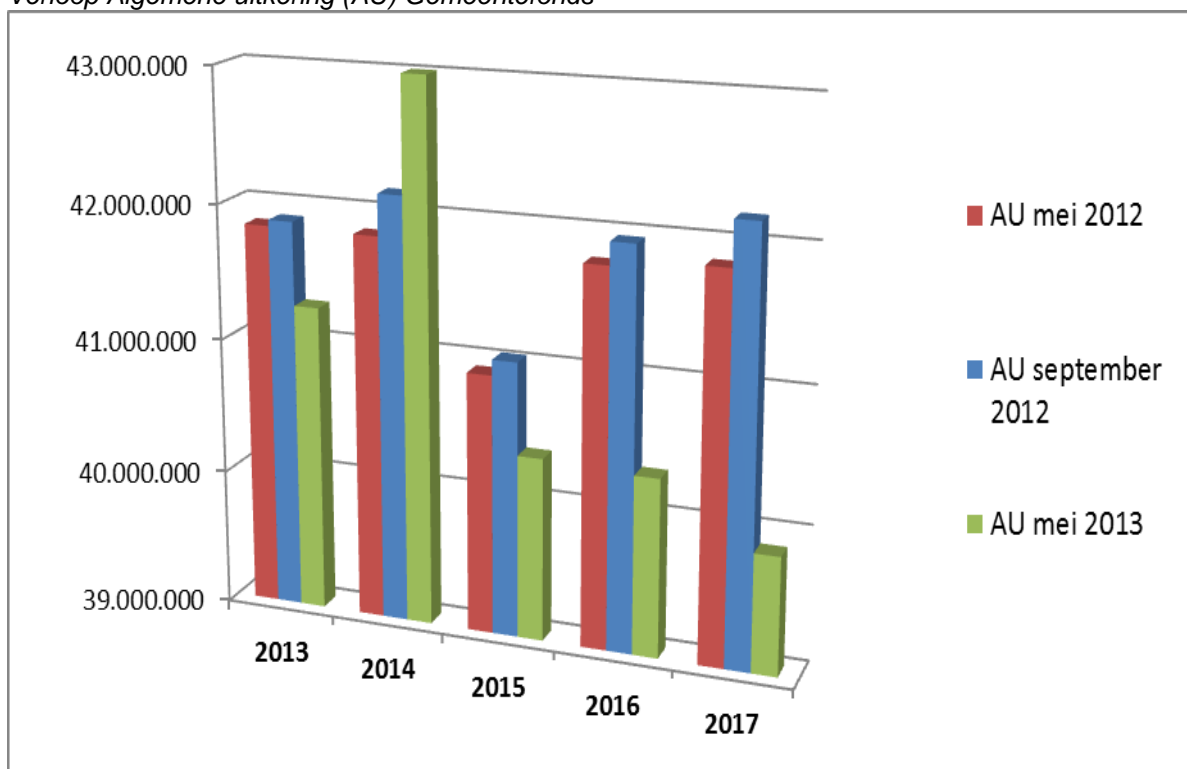
Verloop in meerjarenperspectief

Het grillige verloop in deze begroting en het bijhorend meerjarenperspectief wordt nagenoeg volledig veroorzaakt door de schommelingen van de ramingen binnen de Algemene uitkering uit het Gemeentefonds die zijn gebaseerd op de meicirculaire 2013.

In het jaar 2015 zakt de Algemene uitkering ten opzichte van 2014 met ruim €2,7 miljoen wegens kortingen vanuit het Rijk. Het jaar 2016 blijft nagenoeg gelijk ten opzichte van 2015. In het jaar 2017 daalt de uitkering verder met ruim €4 ton. Om die reden lopen de nadelige saldi, exclusief de taakstellingsopdracht wegens samenwerking BAR, in het meerjarenperspectief op (zie A. in bovenstaande tabel). Voor een nadere toelichting op de Algemene uitkering wordt verwezen naar paragraaf 17.5.

Het meerjarige en grillige verloop van de Algemene uitkering van het Gemeentefonds, waarbij de meicirculaire 2013 wordt vergeleken met de mei- en septembercirculaire 2012, kan als volgt in een grafiek worden weergegeven.

Verloop Algemene uitkering (AU) Gemeentefonds

Analyse t.o.v. de Kadernota 2014

De huidige uitkomst (exclusief dekkingsreserve) wijkt enigszins af van de aannames in de Kadernota 2014. Schematisch is dit als volgt weer te geven:

Analyse t.o.v. Kadernota 2014	2014	2015	2016	2017
Stand volgens de Kadernota:	-255.400	-2.302.900	-885.100	-93.100
Bijstelling o.b.v. meicirculaire Gemeentefonds (zie brief ambtelijke duiding van 17 juni 2013)	1.112.400	1.077.900	553.100	137.100
Subtotaal op 17 juni 2013, in de raad besproken op 4 juli 2013	857.000	-1.225.000	-332.000	44.000
Nieuwe saldi begroting (zie C. van de tabel):	798.500	-1.164.500	-470.000	-291.400
Verschillen tussen het beeld op 4 juli met nieuwe saldi	-58.500	60.500	-138.000	-335.400

Na 4 juli 2013 zijn er de volgende belangrijke ontwikkelingen geweest:

Nadelige invloeden:

- Ten tijde van de Kadernota 2014 liep het financieringstekort nog terug, in de begroting 2014 loopt het financieringstekort juist op. Een hoger financieringstekort, bovendien tegen een oplopende rente, leidt tot hogere financieringslasten in de begroting oplopend tot een bedrag van € 3,5 ton in 2017. De oorzaak van het oplopende financieringstekort heeft te maken met actuele bijstellingen van ramingen in de grondexploitaties (dat leidt tot hogere boekwaarden grondexploitaties dan vorig jaar), hogere inzet van reserves conform genomen besluiten van de raad (die per saldo zorgen voor een lagere boekwaarde op reserves dan vorig jaar).
- Er is een hoger doelvermogen nodig om voldoende rendement te realiseren ten behoeve van de toekomstige pensioenverplichtingen voor wethouders. Een aanvullende storting in de voorziening is hiervoor vereist. Jaarlijks wordt in opdracht van de gemeente de hoogte van het doelvermogen door Loyalis beoordeeld. Dit gebeurt op basis van de uitgangspunten voor het doelvermogen van het ABP-pensioen. De afgelopen jaren werden er steeds jaarlijkse verhogingen geadviseerd. Tegenover deze jaarlijkse stortingen staan de inhoudingen van pensioenpremies op het salaris van de zittende wethouders en het werkgeversaandeel daarin. Deze premies zijn opgenomen in de ramingen van de salarissen maar worden niet tegelijkertijd in de voorziening gestort. Die storting vindt pas plaats na de jaarlijkse berekeningen van Loyalis. Voorts zijn voor het benodigde doelvermogen van belang de jaarlijkse veranderingen via de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers en het aantal mensen dat recht heeft op een uitkering. Omdat er over de afgelopen jaren jaarlijkse verhogingen van het doelvermogen nodig waren, is hiervoor in de begroting 2014 € 1 ton structureel opgenomen.

Voordelige invloed:

- Huishoudelijke verzorging PGB: de verwachting was dat het aantal klanten door de vergrijzingsdruk zou stijgen. Dit valt tot nu toe mee waardoor het budget met structureel € 2 ton verlaagd kan worden.

17.2 Reserves

Stand en verloop reserves

Reserves						
Omschrijving	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
Algemene reserve	27.689.400	24.357.100	23.214.300	23.396.900	20.516.400	21.083.100
Dekkingsreserve 2011	3.595.100	3.243.100	4.041.600	2.877.100	2.407.100	2.115.700
Kapitaallastenreserves	7.800.900	7.691.500	7.270.500	6.908.900	9.376.900	8.899.900
Onderhoudsreserves	11.120.600	9.021.000	8.692.800	8.833.900	7.719.100	7.921.400
Egalisatiereserves heffingen	7.119.100	6.758.300	6.162.000	5.431.600	4.813.400	4.180.100
Overige reserves	9.090.600	6.758.700	6.299.800	5.828.000	5.375.100	4.906.200
Totaal reserves	66.415.700	57.829.700	55.681.000	53.276.400	50.208.000	49.106.400

Toelichting

Boekwaarde per 1 januari 2013

De boekwaarde per 1 januari 2013 is gelijk aan die van de rekening 2012 per 31 december 2012, vermeerderd met de resultaatbestemming waartoe de raad bij het vaststellen van de rekening heeft besloten. Er is een nieuwe reserve Risico afkoopsommen participatie ingesteld voor € 221.000, er is € 49.100 toegevoegd aan de reserve personeel en er is € 735.700 toegevoegd aan de algemene reserve.

Algemene reserve

De algemene reserve is berekend op basis van de Nota reserves 2011.

De volgende ontwikkelingen in de planperiode zijn in het verloop van de algemene reserve verwerkt.

Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Toevoegingen:</i>					
Afdracht toeslag bij grondverkoop	100.700	65.500	242.900	230.300	215.200
Bespaarde rente	382.700	227.600	283.400	224.800	426.600
Overheveling investeringsvolume van 2013 naar 2014	162.400	0	0	0	0
Diverse kleine projecten	15.100	0	0	0	0
<i>Totale toevoegingen:</i>	<i>660.900</i>	<i>293.100</i>	<i>526.300</i>	<i>455.100</i>	<i>641.800</i>
<i>Onttrekkingen:</i>					
Inzet € 1 mln afgeroomde risicoreserve grondbedrijf	-86.300	-83.500	-80.700	-77.900	-75.100
Aanpassen bushaltes voor mensen met een beperking	-79.500	0	0	0	0
Tijdelijke huisvesting De Reijer	-65.000	0	0	0	0
Fietshighway Kievitsweg	-250.000	0	0	0	0
Groenbufferzone Donkersloot-noord	-120.000	0	0	0	0
Afroken voormalige bufferreserve	-400.000	0	0	0	0
Nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	0	-3.257.700	0
Damwand De Schans	-214.000	0	0	0	0
Frictiebudget bezuinigingen 2011	-469.700	0	0	0	0
Frictiekosten BAR	-400.000	0	0	0	0
Rotonde Populierenlaan	-500.000	0	0	0	0
Tweede rotonde Populierenlaan	-120.000	0	0	0	0
Extra afschrijving rehabilitatie wegen 2012 en 2013	-765.000	0	0	0	0
Fietshighway Molendijk	-165.000	0	0	0	0
Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan	-50.000	-450.000	0	0	0
Geluidswal Rotterdamseweg	-144.500	0	0	0	0
Extra afschrijving gemeentehuis i.v.m. energemaatregelen	-61.700	0	0	0	0
Driehoek Het Zand	0	-700.000	-263.000	0	0
Overheveling investeringsvolume van 2013 naar 2014	0	-162.400	0	0	0
Diverse kleine projecten	-102.500	-40.000	0	0	0
<i>Totale onttrekkingen</i>	<i>-3.993.200</i>	<i>-1.435.900</i>	<i>-343.700</i>	<i>-3.335.600</i>	<i>-75.100</i>
Saldo	-3.332.300	-1.142.800	182.600	-2.880.500	566.700

Toelichting algemene reserve

Van de totale bespaarde rente is een deel bestemd voor specifieke doelen. Het restant wordt bijgeschreven aan de algemene reserve.

De aanwending van de algemene reserve voor de verschillende projecten is gebaseerd op de stand van zaken bij de 2^e programmamonitor 2013 en de geactualiseerde investeringslijst voor de begroting 2014.

Dekkingsreserve 2011

Deze reserve is in de begroting 2011 speciaal in het leven geroepen om tijdelijke tekorten te kunnen opvangen op weg naar een financieel gezonde begroting.

Schematisch kan het verloop van de dekkingsreserve 2011 als volgt worden weergegeven:

<i>Overzicht stand dekkingsreserve 2011</i>	
<i>Omschrijving</i>	<i>Bedrag</i>
Stand 31-12-2012 - Rekening 2012	3.595.100
Af: begroting 2013 volgens 2e monitor 2013	-352.000
Subtotaal	3.243.100
Bij: Overschot Begroting 2014	798.500
Totaal na 2e monitor 2013 - prognose per 1-1-2015	4.041.600
Volgens meerjarenbegroting 2015-2017:	
Af: jaarschijf 2015	-1.164.500
Af: jaarschijf 2016	-470.000
Af: jaarschijf 2017	-291.400
Totaal saldo dekkingsreserve - indicatie per 2017	2.115.700

Kapitaallastenreserves

Deze reserves hebben tot doel de kapitaallasten van investeringen op te vangen. Het jaarlijkse verloop van deze reserves volgt de jaarlijkse kapitaallasten van de desbetreffende investeringen.

Onderhoudsreserves

De mutaties in de onderhoudsreserves zijn gebaseerd op de ramingen voor (groot) onderhoud in de begroting 2014-2017. Doel van deze reserves is om de pieken en dalen in het onderhoud te egaliseren.

Overige reserves

De dekkingsreserve 2004 wordt via een vastgelegd schema t/m 2022 geleidelijk ten gunste van de exploitatie aangewend. Het saldo verloopt van € 4.928.000 op 1 januari 2013 naar € 2.752.500 op 31 december 2017.

Diverse kleinere bestemmingsreserves worden hier niet nader toegelicht.

17.3 Voorzieningen

Inleiding

Voorzieningen moeten worden gevormd voor op de balansdatum aanwezige financiële risico's en verplichtingen. Ze kunnen ook worden gevormd voor egalisatie van kosten. Voorzieningen moeten te allen tijde toereikend zijn voor de achterliggende verplichtingen.

Voorzieningen						
Omschrijving	1-1-2013	1-1-2014	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
Risico's en verliezen	6.712.111	8.159.000	8.242.400	8.326.100	8.408.700	8.493.600
Middelen van derden	3.870.900	3.895.200	3.895.700	3.889.400	3.869.200	3.850.000
Totaal voorzieningen	10.583.011	12.054.200	12.138.100	12.215.500	12.277.900	12.343.600

Stand en verloop voorzieningen

Toelichting

Risico's en verliezen

De voorzieningen voor risico's en verliezen betreffen met name de voorziening wethouderspensionen en de voorziening garanties verkoop aandelen AVR.

Onlangs is de AVR overgegaan naar een andere eigenaar. Mede om die reden wordt momenteel onderzoek gedaan of de voorziening garanties verkoop aandelen AVR ten bedrage van € 1,8 miljoen

kan vrijvallen. Mocht dit inderdaad het geval zijn dan zal aan de raad worden gevraagd dit bedrag in de Algemene reserve te storten.

Bij de 2^e programmamonitor 2013 is het saldo van € 1.350.100 van de reserve wethouderspensiolen toegevoegd aan de voorziening wethouderspensiolen. Dat verklaart de toename van het saldo tussen van 1-1-2013 naar 1-1-2014. Dit is een gevolg van een wijziging van een uitspraak van de commissie Besluit begroting en verantwoording, waarbij uit te keren pensioenen alsnog ten laste van een voorziening mogen worden gebracht. Het heeft dan geen betekenis meer om een reserve (waar de uit te keren pensioenen uit werden gedekt) naast een voorziening te hebben. In het verloop van de voorziening wethouderspensiolen is rekening gehouden met een jaarlijkse storting om het doelvermogen op peil te houden, alsmede de jaarlijks uit te keren pensioenen.

Per 31 december 2012 is de voorziening verlies centrumplan tegen contante waarde op de balans opgenomen. Jaarlijks moet daarom rente aan deze voorziening worden toegevoegd om deze op peil te houden. Omdat deze rentebijdrage niet uit de grondexploitatie wordt gedekt is de voorziening daarom in de renteomslagberekening opgenomen.

Voorziening middelen van derden

Dit betreft hoofdzakelijk de voorziening onderhoud graven. Deze voorziening wordt gevoed met de afkoopsommen onderhoud graven die volgens de verordening lijkbezorgingsrechten in rekening worden gebracht. Deze middelen worden ingezet voor de dekking van de jaarlijkse onderhoudskosten van de begraafplaatsen.

17.4 Bespaarde rente

In de begroting 2014-2017 is de bespaarde rente over het saldo van de reserves en voorzieningen berekend conform de uitgangspunten van de Nota reserves 2011. Het volgende overzicht geeft een beeld van de bestemming van de bespaarde rente.

Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
Ten gunste van de exploitatie	1.765.000	1.765.000	1.665.000	1.665.000	1.265.000
Rente kapitaallastenreserves	351.000	323.000	304.600	288.400	391.300
Rente dekkingsreserve 2004 en BTW oude kapitaallasten en overige reserves	306.000	266.700	243.500	218.900	192.800
Inflatiecorrectie bestemmingsreserves en voorzieningen	484.700	422.700	419.700	419.100	411.300
Ten gunste van de algemene reserve	414.900	227.600	283.400	224.800	426.600
Totaal bespaarde rente	3.321.600	3.005.000	2.916.200	2.816.200	2.687.000

7.5 Algemene uitkering gemeentefonds

2014-2017

De algemene uitkering is voor de planperiode als volgt opgenomen (meicirculaire 2013).

Begrotingsramingen	2014	2015	2016	2017
Geraamd in de begroting 2014-2017	43.085.800	40.352.400	40.317.300	39.873.400

De algemene uitkering wordt aangepast aan de circulaire van het Rijk. Een ander belangrijk onderdeel van de berekening van de algemene uitkering betreft de aantallen van de verdeelmaatstaven, bijvoorbeeld het aantal inwoners, woonruimten, bijstandontvangers, huishoudens met een laag inkomen en de (geactualiseerde) WOZ-waarden (Wet waardering onroerende zaken). Ook die zijn voortdurend aan verandering onderhevig.

De algemene uitkering is gekoppeld aan de rijksuitgaven. De begroting 2014 is gebaseerd op de meicirculaire 2013. Deze staat vooral in het teken van de uitvoering van het Regeerakkoord van het kabinet Rutte 2. Zo worden de al eerder aangekondigde kortingen op het BTW-compensatiefonds, onderwijshuisvesting en de lagere apparaatskosten vanwege de opschaling van gemeenten in mindering gebracht op het gemeentefonds.

Ook in de accresen zijn de investeringen en bezuinigingen uit het Regeerakkoord verwerkt. Het accres is de jaarlijkse groei / krimp van het gemeentefonds als gevolg van de ontwikkelingen van de

rijksuitgaven (de zogenaamde trap op, trap af - methode). Over de periode tot en met 2018 is er een afname van het accres van in totaal bijna € 1 miljard.

Met uitzondering van 2014 zijn er negatieve reële accressen. Het accres 2014 valt hoog uit, wat komt door een aantal pieken bij de uitgaven voor infrastructurele projecten. Maar het is de vraag of dit hoge accres stand houdt, gezien de aangekondigde nieuwe bezuinigingen en de achteraf telkens lager uitvallende rijksuitgaven.

In de aanloop naar de nieuwe begroting 2014 bekijkt het Rijk of er nadere maatregelen nodig zijn. Volgens de laatste ontwikkelingen zou het Kabinet niet verder willen gaan dan € 6 miljard bezuinigen.

17.6 Relatie grondexploitatie en toerekening uren en overhead

Van de actuele grondbedrijfcomplexen worden de risico's periodiek in beeld gebracht. De eventuele gevolgen voor de toerekening van gemeentelijke uren en concernoverhead worden daarbij betrokken.

17.7 Investerings volume nieuwe kapitaallasten

Verwezen wordt naar bijlage 2 investeringsvolume en investeringslijst.

DEEL III
BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Overzicht reservemutaties per programma

Bijlage 1 Overzicht reservemutaties per programma

Baten / onttrekkingen	Begr.na wijz.	Primaire Meerjarenbegroting 2014			
	2013	2014	2015	2016	2017
Reserve omschrijving					
Res investeringen stedelijke vernieuwing	40.000	0	0	0	0
KLR Reserve kunstgrasvelden Rijsoord	10.400	9.900	9.600	9.300	9.000
KLR Reserve nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	0	0	291.300
Reserve beeldende kunst	10.000	30.000	30.000	10.000	0
KLR Kap.res.jongerencentrum PC Hooftstr	149.300	141.600	137.600	133.700	129.800
Reserve groot onderhoud sport	0	479.300	170.600	975.400	36.600
Reserve ontwikkelingssamenwerking	7.500	0	0	0	0
Reserve algemeen maatschappelijk werk	15.100	0	0	0	0
Reserve transitiegeld jeugdzorg	4.500	0	0	0	0
Reserve transitiegeld AWBZ	32.200	0	0	0	0
Baten programma 1 Burger als Partner	269.000	660.800	347.800	1.128.400	466.700
Reserve wethouderspensionen	1.350.100	0	0	0	0
Baten programma 2 Burger als Kiezer	1.350.100	0	0	0	0
KLR Reserve Rouwcentrum	25.000	23.700	23.000	22.400	21.700
Reserve eenmalige uitgaven WMO	25.000	0	0	0	0
Baten programma 3 Burger als Klant	50.000	23.700	23.000	22.400	21.700
Reserve onderhoud en baggeren haven	0	0	0	259.600	0
KLR Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	21.400	20.300	19.700	19.200	18.700
KLR Bouw Anjerstraat 4	3.500	16.700	0	0	0
KLR Bouw Schiestraat 1/3	8.500	8.100	7.800	7.500	7.200
KLR Bouw Anjerstraat 6	5.600	46.400	0	0	0
Reserve onderhoud verhuurde gebouwen	53.100	228.100	72.400	101.100	135.700
KLR Reserve herbouw de Piramide	30.400	28.700	28.200	27.600	27.100
KLR Reserve Ds. Kerstenschool - gebouw	39.100	36.900	36.300	35.600	35.000
KLR Res. Ds. Kerstenschool - installatie	16.600	15.800	15.300	0	0
KLR Res. uitbreiding aula Farelcollege	20.600	19.300	19.000	18.700	18.300
Reserve onderhoud basisonderwijs	127.400	50.000	0	0	0
Reserve onderhoud gymnastieklokalen	0	23.500	17.100	157.500	94.000
Reserve onderhoud verharding	3.661.800	1.613.400	1.629.500	1.694.600	1.660.100
KLR Reserve Fietshighway Kievitsweg	0	23.000	22.500	21.900	21.400
KLR Fietsrou Molenstg,Ben.rijweg,Jorisst	5.200	5.000	4.800	4.700	4.600
Reserve onderhoud openbare verlichting	12.400	83.200	43.600	99.700	107.400
KLR Reserve parkeergarage gemeentehuis	141.700	133.800	133.500	133.300	133.000
Reserve onderhoud watergangen	44.700	140.400	140.400	69.500	59.400
Reserve omgevingslawaaai	10.000	8.400	8.300	8.300	8.300
Reserve SLOK-projecten	13.000	11.500	0	0	0
KLR uitbreiding begraafplaats Vredehof	52.800	50.100	48.700	47.300	45.800
KLR Reserve Begraafplaats Vredehof	15.000	14.200	13.900	13.500	13.200
KLR Res. Blok- en buurtspeelruimtes 2010	28.400	26.900	26.100	25.300	24.500
Res. Bodemonderz. + -sanering	12.700	7.600	20.300	20.300	20.300
Reserve onderhoud speelterreinen	0	30.000	105.000	77.100	33.900
Baten programma 4 Burger als (Wijk)bewoner	4.323.900	2.641.300	2.412.400	2.842.300	2.467.900
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	255.100	212.200	212.200	212.100	212.100
Tarief egalisatiereserve Rioolheffing	167.300	681.500	503.300	397.100	405.900
Tarief egalisatiereserve lijkbezorging	16.500	0	14.900	9.000	15.300
Reserve afkoopsommen baatbelasting	25.000	25.000	25.000	0	0
Baten programma 5 Burger als Onderdaan & Belastingbetaler	463.900	918.700	755.400	618.200	633.300
Reserve calamiteitenpot personeel	40.000	0	0	0	0
Vrije reserve	3.993.200	1.435.900	343.700	3.335.600	75.100
Dekkingsreserve 2004	777.900	653.400	653.400	653.400	653.400
Reserve dekking BTW oude kapitaallasten	279.100	0	0	0	0
KLR Res. kapitaallasten (herwaarderling)	137.100	123.800	120.100	558.200	67.700
Reserve frictiekosten BAR samenwerking	400.000	0	0	0	0
Dekkingsreserve 2011 excl. dekkingsplan	1.084.000	0	1.164.500	470.000	291.400
Baten Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	6.711.300	2.213.100	2.281.700	5.017.200	1.087.600
Totale baten / onttrekkingen reservemutaties	13.168.200	6.457.600	5.820.300	9.628.500	4.677.200

Lasten / stortingen	Begr.na wijz.	Primaire Meerjarenbegroting 2014			
	2013	2014	2015	2016	2017
Reserve omschrijving					
Res investeringen stedelijke vernieuwing	0	0	0	0	0
Reserve kunstgrasvelden Rijsoord	-3.700	-3.100	-2.800	-2.500	-2.200
KLR Reserve nieuwbouw sporthal Drievliet	0	0	0	-3.257.700	-136.800
Reserve beeldende kunst	0	0	0	0	0
KLR Kap.res.jongerencentrum PC Hooftstr.	-59.400	-51.600	-47.700	-43.700	-39.900
Reserve groot onderhoud sport	-50.000	-324.700	-324.700	-324.700	-324.700
Reserve ontwikkelingssamenwerking	0	0	0	0	0
Reserve algemeen maatschappelijk werk	0	0	0	0	0
Reserve transitiegeld jeugdzorg	0	0	0	0	0
Reserve transitiegeld AWBZ	0	0	0	0	0
Lasten programma 1 Burger als Partner	-113.100	-379.400	-375.200	-3.628.600	-503.600
Reserve wethouderspensioenen	0	0	0	0	0
Lasten programma 2 Burger als Kiezer	0	0	0	0	0
KLR Reserve Rouwcentrum	-9.600	-8.400	-7.700	-7.100	-6.400
Reserve eenmalige uitgaven WMO	0	0	0	0	0
Lasten programma 3 Burger als Klant	-9.600	-8.400	-7.700	-7.100	-6.400
Reserve onderhoud en baggeren haven	-15.100	-22.700	-22.700	-22.700	-32.400
KLR Bouw Voorn 10 - WAC Drievliet	-10.100	-9.000	-8.500	-8.000	-7.500
KLR Bouw Anjerstraat 4	-900	-700	0	0	0
KLR Bouw Schiestraat 1/3	-2.100	-1.600	-1.400	-1.100	-800
KLR Bouw Anjerstraat 6	-2.100	-1.900	0	0	0
Reserve onderhoud verhuurde gebouwen	0	-94.400	-94.400	-94.400	-94.400
KLR Reserve herbouw de Piramide	-18.400	-16.700	-16.100	-15.600	-15.000
KLR Reserve Ds. Kerstenschool - gebouw	-25.000	-22.700	-22.100	-21.400	-20.800
KLR Res. Ds. Kerstenschool - installatie	-1.900	-1.200	-700	0	0
KLR Res. uitbreiding aula Farelcollege	-13.100	-11.900	-11.500	-11.200	-10.900
Reserve onderhoud basisonderwijs	-219.000	-212.000	-212.000	-212.000	-212.000
Reserve onderhoud gymnastieklokalen	-45.700	-45.700	-45.700	-45.700	-45.700
Reserve onderhoud verharding	-1.462.100	-1.352.100	-1.352.100	-1.352.100	-1.352.100
KLR Reserve Fietshighway Kievitsweg	-250.000	-10.600	-10.000	-9.400	-8.900
KLR Fietsrou Molenstg,Ben.rijweg,Jorisst	-2.400	-2.100	-2.000	-1.800	-1.700
Reserve onderhoud openbare verlichting	0	-112.500	-112.500	-112.500	-112.500
KLR Reserve parkeergarage gemeentehuis	-119.400	-110.500	-109.100	-107.800	-106.400
Reserve onderhoud watergangen	0	-84.900	-84.900	-84.900	-84.900
Reserve omgevingslawaaai	0	0	0	0	0
Reserve SLOK-projecten	0	0	0	0	0
KLR uitbreiding begraafplaats Vredehof	-19.500	-16.800	-15.400	-14.000	-12.500
KLR Reserve Begraafplaats Vredehof	-8.000	-7.100	-6.800	-6.500	-6.200
KLR Res. Blok- en buurtspeelruimtes 2010	-9.600	-8.200	-7.300	-6.600	-5.700
Res. Bodemonderz. + -sanering	0	-7.600	-20.300	-20.300	-20.300
Reserve onderhoud speelterreinen	0	-70.700	-70.700	-70.700	-70.700
Lasten programma 4 Burger als (Wijk)bewoner	-2.224.400	-2.223.600	-2.226.200	-2.218.700	-2.221.400
Bestemmingsreserve afvalstoffenheffing	0	-280.000	0	0	0
Tarief egaliseringsreserve Rioolheffing	0	0	0	0	0
Tarief egaliseringsreserve lijkbezorging	-78.100	-17.400	0	0	0
Reserve afkoopsommen baatbelasting	-4.200	-2.800	-1.500	0	0
Lasten programma 5 Burger als Onderdaan & Belastingbetaler	-82.300	-300.200	-1.500	0	0
Reserve calamiteitenpot personeel	0	0	0	0	0
Vrije reserve	-660.900	-293.100	-526.300	-455.100	-641.800
Dekkingsreserve 2004	-294.500	-266.700	-243.500	-218.900	-192.800
Reserve dekking BTW oude kapitaallasten	-11.500	0	0	0	0
KLR Res. kapitaallasten (herwaardering)	-46.100	-39.100	-35.400	-31.800	-9.600
Reserve frictiekosten BAR samenwerking	-400.000	0	0	0	0
Dekkingsreserve 2011 excl. dekkingsplan	-547.100	-798.500	0	0	0
Lasten Financiering & Alg. Dekkingsmiddelen	-1.960.100	-1.397.400	-805.200	-705.800	-844.200
Totale lasten / stortingen reservemutaties	-4.389.500	-4.309.000	-3.415.800	-6.560.200	-3.575.600
Saldo reservemutaties	8.778.700	2.148.600	2.404.500	3.068.300	1.101.600

BIJLAGE 2

Investeringsvolume en investeringslijst

BIJLAGE 2 - Samenvatting investeringsvolume begroting 2014-2017

Hieronder volgt een vergelijking van de kapitaallasten van de investeringslijst 2014-2017 met het beschikbare investeringsvolume.

Eén jaar na ingebruikname van een investering wordt begonnen met afschrijven. Dus de kapitaallasten van de investeringen 2014-2017 ontstaan in 2015-2018.

Categorie 1 betekent uitvoeringsgereed. Categorie 2 is nog niet gereed voor uitvoering (voorbereiding nog niet afgerond).

In de Kadernota 2014 stond dat het nieuwe investeringsschema in de begroting 2014 in overeenstemming gebracht moet worden met de beschikbare financiële ruimte. Wat inhoudt dat het investeringsschema moet passen binnen de ruimte van het bestaande meerjarige investeringsvolume. Daartoe zijn tijdens het opstellen van de nieuwe begroting alle investeringen heroverwogen. Dit heeft geleid tot wijzigingen in het investeringsschema over de periode 2015-2018, waardoor het investeringsvolume over de gehele periode voldoende is om alle geplande investeringen uit te kunnen voeren. Maar in de eerste jaren is er nog steeds onvoldoende ruimte. Daar staat tegenover dat in de afgelopen jaarrekeningen het investeringsvolume steeds voldoende is gebleken. De situatie is hetzelfde als in de laatste begrotingen. Net als toen zeggen wij u toe de vinger nadrukkelijk aan de pols te zullen houden voor wat betreft de ontwikkelingen bij het investeringsvolume en met u in contact te treden als dat nodig is. Dat zal in ieder geval bij 1e monitor 2014 zijn.

Voor 2014 (= het investeringsschema 2013) wordt een overschot verwacht bij het investeringsvolume van € 206.600 (zie bijlage 4 van de 2e monitor 2013). In onderstaand overzicht wordt dat overschot toegevoegd aan de jaarschijf 2015 om daar meer ruimte te creëren. Die € 206.600 is nog maar een raming, in de 1e monitor 2014 zal voorgesteld worden het werkelijke overschot 2014 over te brengen naar 2015.

	2015	2016	2017	2018
Beginstand begroting 2014	400	556.500	1.241.700	1.729.100
Verwacht overschot 2014	<u>206.600</u>			
	207.000			
Kapitaallasten categorie 2	<u>466.000</u>	<u>679.800</u>	<u>1.366.000</u>	<u>1.340.400</u>
	-259.000	-123.300	-124.300	388.700

Investeringslijst begroting 2014-2017

Investeringen met categorie 1

De kapitaallasten van deze investeringen (cat. 1) zijn in de begroting verwerkt en vallen niet onder het investeringsvolume.

Progr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
1	Wijkontwikkelingsplannen 2013	45.300				
1	Gebouw sporthal Drievliet 2007	2.400	2.500	2.600	2.700	
	Investeringen programma 1	47.700	2.500	2.600	2.700	0
2	Verkiezingsborden	16.000				
2	Stembureauverwijsborden			13.000		
2	Aanschaf I-pads raadsleden		17.600			
2	Videosysteem raadsvergaderingen	28.500				
	Investeringen programma 2	44.500	17.600	13.000	0	0
4	Nieuwbouw Reyer - gebouw buitenruimte	175.800				
4	Nieuwbouw De Reyer - gebouw	275.200				
4	Nieuwbouw De Reyer - installaties	111.500				
4	Nieuwbouw De Reyer - inrichting	37.400				
4	Integratie/nieuw Gymlok De Reijer bouw	85.500				
4	Integratie/nieuw Gymlok De Reijer installaties	254.200				
4	Inventaris Gymzaal de Reyer	92.000				
4	MFA Bolnes, bouw	100.000				
4	uitbr Farelcollege bouw	545.000	1.090.000			
4	uitbr Farelcollege installaties	200.000	400.000			
4	uitbr Farelcollege inrichting		360.000			
4	Vervanging inventaris gymlokalen 2013	92.000				
4	Kwaliteitsverb.centrum oudwinkelgebied	175.000				
4	Tweede rotonde Populierenlaan	355.400				
4	Onderzoek Rijsingel-Kievits-/Rotterdamseweg	44.000				
4	Vervangen brug Westerhof 075801	19.000				
4	Parkeerplaatsen Reyerpark	500.000	275.000			
4	M116 Anjerstr/Lagendijk peilstijging 09	13.400				
4	Verv speelvoorzieningen uit 2002	40.000				
4	Buurtspiegelruimten 2013	163.700				
4	Blokspeelruimten 2013	85.000				
4	Speelelementen	89.200				
4	Realisatie speelplein Wingerd Baloe	79.000				
4	Houten brug Reijerpark t.h.v. Beukenhof	22.700				
4	Houten brug Reijerpark t.h.v. P Hogeweg	22.700				
4	Houten brug Reijerpark t.h.v. Eikendreef	500	10.300			
4	Hangbrug, Reijerpark		24.300			
4	Zitbanken t/m bouwjaar 1990 in 2012	1.100				
4	Kunstgrasveld Reijerpark	10.000				
4	Kunstgrasveld Reijerpark toplaag	10.000				
	Investeringen programma 4	3.599.300	2.159.600	0	0	0
7	Landrover P93 48-VG-JB	60.000				
7	Verv netwerk 2011 (WIFI)	4.100				
7	Netwerkcomponenten 2013	55.000				
7	Upgrade Oracle licenties 2013	100.000				
7	Verv HP san/server/Ntserver 2013	155.000	395.000			
7	Vervanging PC's en beeldschermen 2012	13.500				
7	Nat. Uitvoeringsprog. Autom 2012/2013	284.300				
7	KCC, kennisbank en websites	60.000	60.000			
7	Huisves. Ambt. Org. (Gebouw) 42 jr	173.400				
7	Brandveilig gemeentehuis	10.800				
7	Zonnepanelen	40.000				
7	Fysieke inrichting KCC BAR	32.000				
7	Key2Finance	22.000				
7	ARBO aanpassingen GSC, balie	75.000	75.000			
7	Vervangen koeling serverruimte	48.000				
	Investeringen programma 7	1.133.100	530.000	0	0	0
	Totaal investeringen categorie 1	4.824.600	2.709.700	15.600	2.700	0

Progr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
Bestaande investeringen categorie 2						
1	Wijkontwikkelingsplannen, Donckse velden	25.000				
1	Wijkontwikkelingsplannen Plein Oost			35.000		
1	Grond sporthal c.s. Driehoek Het Zand		590.000			
1	Bouw sporthal c.s. Driehoek Het Zand	10.000	81.300		2.927.900	
1	Installaties sporthal c.s. Driehoek Het Zand				685.300	
1	Inrichting sporthal c.s. Driehoek Het Zand				667.200	
1	Buurtsportlocatie B bouw Drievliet			105.000		
1	Buurtsportlocatie B Drievliet buitenruimte			12.800		
1	Buurtsportloc. B installatie, Drievliet			30.000		
1	Buurtsportlocatie B inrichting, Drievliet			15.000		
1	Grond jeugdcentrum Drievliet		40.000			
1	Bouw jeugdcentrum Drievliet				179.800	
1	Inrichting jeugdcentrum Drievliet				50.000	
1	De Klinker bouw		10.000			
1	De Klinker inrichting		20.000			
1	De Klinker installaties		70.000			
1	Investerings-subsidie scoutinggroepen	143.500				
	Bestaande investeringen programma 1	178.500	811.300	197.800	4.510.200	0
3	Project tapijt rouwcentrum		35.000			
3	Vervangen elektronisch orgel				15.000	
	Bestaande investeringen programma 3	0	35.000	0	15.000	0
4	Verv. marmoleum brandweerkazerne				38.500	
4	Verv gymlok Pretoriusstr. bouw (MFA Bolnes)		480.000			
4	Verv gymlok Pretoriusstr. Inrichting (MFA Bolnes)		80.000			
4	Verv gymlok Pretoriusstr Installaties (MFA Bolnes)		240.000			
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen		92.000			
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen			92.000		
4	Vervangen inventaris gymnastieklokalen				92.000	
4	Fietshighway West Molendijk	165.000				
4	Fietshighway Geerlaan			353.000		
4	Fietshighway Koninginneweg				464.000	
4	Fietshighway Lagendijk	193.000				
4	Geluidswal Het Zand			200.000		
4	Vervangen brug Steur 063401			25.000		
4	Vervangen brug Steur 063402			25.000		
4	Vervangen brug Pelikaan 061103					20.000
4	VRI Rijsingel-Rotterdamseweg		95.000			
4	VRI Populierenlaan-Rotterdamseweg		190.000			
4	VRI Havenstraat-Donkerslootweg		150.000			
4	VRI Verenambachtseweg			85.000		
4	VRI Vlietlaan-Rotterdamseweg			45.000		
4	VRI DonkerslootwgGildenwg,Rotterdamwg				150.000	
4	Dynamisch parkeerverwijssystem				175.000	
4	Drainage/Suppletie gemalen 2016				15.700	
4	Spijkstaal electrowagen (veegwagen) verv				20.000	
4	Vervangen zitbanken t/m bouwjaar 1990	12.500				
4	Vervangen zitbanken 2014		20.000			
4	Blokspeelruimten 2014		85.000			
4	Speelelementen 2014		50.100			
4	Speelelementen 2015			68.400		
4	Speelelementen 2016				70.000	
4	Vervangen zitbanken 2016				20.000	
4	Zoutoplosser ('01)		14.100			
4	Skateboardbaan Vlietlaan				25.000	
	Bestaande investeringen programma 4	370.500	1.496.200	893.400	1.070.200	20.000

Progr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
7	Vervangen paternosterkasten			37.400		
7	Vrijrijdbare stellingen			37.300		
7	Vervangen vloerbedekking gebouw A				208.200	
7	Vervangen vloerbedekking gebouw B				137.700	
7	Bedieningssysteem zonwering B				23.100	
7	Vermond snipperwagen (verv 2003)			20.000		
7	Multifunctioneel voertuig			97.000		
	Spearheads vervangen, 2 stuks				20.000	
7	Veegmachine Phoenix	15.000				
7	Bladzuiger Trilo SU60		10.000			
7	GPS apparatuur GeoWeb		25.000			
7	GeoTachimeter		30.000			
7	Beheerssysteem dialog			50.000		
7	Vervangen netwerk 2011			242.400		
7	AO plotter GeoWeb 2012		22.100			
7	91-vp-hn reinigingspolitie				25.000	
7	Vervanging PC's en beeldschermen 2016				350.000	
7	Nat. Uitvoeringsprog. automatisering 2014		170.000			
	Bestaande investeringen hoofdstuk 7	15.000	257.100	484.100	764.000	0
	Totaal bestaande investeringen categorie 2	564.000	2.599.600	1.575.300	6.359.400	20.000

Nieuwe investeringen categorie 2						
1	Toplaag kunstgras KCR park Slikkerveer		205.900			
1	Toplaag kunstgras Ten Donck Reyerpark			117.600		
	Nieuwe investeringen programma 1	0	205.900	117.600	0	0
3	Vernieuwen installatie keuken rouwcentrum		10.000			
	Nieuwe investeringen programma 3	0	10.000	0	0	0
4	MFA Bolnes, bouw		740.400			
4	MFA Bolnes, installaties		230.000			
4	MFA Bolnes, inrichting		115.000			
4	Electronica tunnelgemaal T76					14.000
4	Electronica tunnelgemaal T77					12.300
4	Renovatie tunnel Rotterdamweg-Sportlaan			185.000		
4	Vervangen brug Tarbot 63601					25.000
	Nieuwe investeringen programma 4	0	1.085.400	185.000	0	51.300
7	ARBO aanpassingen GSC		250.000			
7	Uitbreiding Citrix		67.800			
7	P13 Snoeihoutversnipperaars 327 Z				31.000	
7	41-WG-TJ Snoeihoutversnipperaars				23.000	
7	42-WG-TJ Snoeihoutversnipperaars				23.000	
	Nieuwe investeringen hoofdstuk 7	0	317.800	0	77.000	0
	Totaal nieuwe investeringen categorie 2	0	1.619.100	302.600	77.000	51.300
	Totaal investeringen categorie 2 voor investeringsvolume	564.000	4.218.700	1.877.900	6.436.400	71.300

Progr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
Investerings afval die budgettair neutraal verlopen via de afvalstoffenheffing						
4	Restafval ondergr betonbak+infra (kr)	24.300				
	Investerings afval (programma 4)	24.300	0	0	0	0
Investerings riolering die budgettair neutraal verlopen via de rioolheffing						
4	Riool Oost Molendijk civiel	349.600				
4	Riool Oost Molendijk elektrisch	104.900				
4	Verv gemaln P01 werktuigbouw	642.300				
4	Vervanging gemalen P01 elektronisch	30.800				
4	Vervanging gemalen P01/P02 elektrisch	123.100				
4	Gemalen 2012, elektronisch	38.500				
4	Gemalen 2012, elektrisch	70.100				
4	Verv cq renovatie gemaal P01	200.000	364.500			
4	Drukrioolgemalen 2013	39.300				
4	Drukrioolgemalen 2014		56.500			
4	Grote gemalen 2013	66.300				
4	Grote gemalen 2014		50.200			
4	Gemalen 2013, elektronisch	54.100				
4	Gemalen 2014, elektronisch		290.700			
4	Gemalen 2013, elektrisch	181.000				
4	Gemalen 2014, elektrisch		574.400			
4	Drukrioolgemalen 2015			53.200		
4	Grote gemalen 2015			51.900		
4	Gemalen 2015, elektronisch			275.300		
4	Gemalen 2015, elektrisch			439.500		
4	Drukrioolgemalen 2016				42.400	
4	Gemalen 2016, elektronisch				548.000	
4	Gemalen 2016, elektrisch				500.000	
4	Grote gemalen 2016				295.600	
4	Drukrioolgemalen 2017					61.600
4	Gemalen 2017, elektronisch					251.500
4	Gemalen 2017, elektrisch					85.300
4	Grote gemalen 2017					27.300
4	Aanpassen put TV74 nieuwe functie	15.000				
4	Verpl. overstort 252 Rijkstraatweg	17.000				
4	Maatregelen wateroverlast Kerkweg					
4	Kleppen overstortdrempels	30.000				
4	Afkoppelen langs de Waal 1	200.000	150.000			
4	Afkoppelen langs de Waal 2		350.000			
4	Vervangen persleidingen		90.000			
4	Persleidingen last flush		10.000			
4	Vervanging P42 groot gemaal		42.300			
	Investerings riolering (programma 4)	2.162.000	1.978.600	819.900	1.386.000	425.700
Investerings begraafplaatsen die budgettair neutraal verlopen via de grafrechten						
4	Grafdelfmachine (Lanz)	100.000				
4	Verv CV dienstgebouw Lagendijk 112		10.000			
4	Ruimen algemene graven '84-'89	5.000				
4	Ruimen algemene graven					50.000
4	Uitbreiding begraafplaats				325.000	
	Investerings begraafplaatsen (programma 4)	105.000	10.000	0	325.000	50.000

Progr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017
Overige investeringen niet ten laste van het investeringsvolume 1)						
4	Fietshighway Kievitsweg	250.000				
4	Rehabilitatie wegen 2012/2013	1.261.800				
4	Rotonde Populieren/Sport/Kastanjelaan	479.800				
4	LED verlichting parkeergarage	29.200				
4	Rotonde Donkerslootweg/Vlietlaan	50.000	450.000			
4	Geluidsreductie Rotterdamseweg	144.500				
4	Extra parkeerplaatsen Driehoek 't Zand	263.000				
	Overige investeringen (programma 4)	2.478.300	450.000	0	0	0
7	Vier elektrische auto's Peugeot ION	97.600				
7	Twee Elektrische auto's Renault Kangoo	46.300				
7	LED verlichting hal gemeentehuis	75.800				
7	Compressoren warmtekracht	35.400				
7	Aanschaf hoogwerker	50.000				
	Overige investeringen (hoofdstuk 7)	305.100	0	0	0	0
	Totaal overige investeringen	2.783.400	450.000	0	0	0
	Totaal investeringen geen investeringsvolume	5.074.700	2.438.600	819.900	1.711.000	475.700
	Totaal algemeen	10.463.300	9.367.000	2.713.400	8.150.100	547.000

- 1) Deze investeringen zijn gedekt via de exploitatie. Hetzij door besparingen van beheerskosten zoals energie en huur, hetzij door inkomsten zoals subsidie of aanwending van de reserves.

BIJLAGE 3

EMU-saldo

BIJLAGE 4

Meerjarenbalans

BIJLAGE 4: MEERJARENBALANS 2014-201

Omschrijving	2014	2015	2016	2017	Omschrijving	2014	2015	2016	2017
Vaste activa	109.758.200	105.895.800	105.642.700	106.834.100	Reserves	57.829.700	55.681.100	53.276.500	50.208.100
* Materiele activa - economisch nut	97.760.400	96.567.400	91.702.700	87.247.300	Voorzieningen	12.054.200	12.138.100	12.215.500	12.277.900
* Materiele activa - maatschappelijk nut	4.253.700	4.228.200	3.894.500	3.599.100	Langlopende schulden	46.441.600	42.721.100	39.000.700	35.280.200
* Financieel	5.069.700	5.008.000	4.962.200	4.822.100	Kortlopende schulden	21.773.200	25.218.900		
* Gronden en terreinen erfpacht	90.000	90.000	90.000	90.000	Totaal	138.098.700	135.759.200	125.987.900	114.208.100
* Investeringsvolume	2.584.400	2.200	4.993.300	11.075.600					
Viottende activa	30.862.900	28.840.000	25.135.000	18.397.000					
* Niet in exploitatie genomen gronden	0	0	0	0					
* Bouwgronden in exploitatie	30.862.900	28.840.000	25.135.000	18.397.000					

Debt ratio / schuldratio

Schulden en voorzieningen gedeeld door het balanstotaal
Geeft deel bezittingen aan dat belast is met schulden.

	2014	2015	2016	2017
	57%	59%	56%	51%

Solvabiliteitsratio

Getal 1 minus de debt ratio

Geeft deel bezittingen aan dat is afbetaald (is synoniem aan eigen vermogen/reserves)

	43%	41%	44%	49%
--	-----	-----	-----	-----

Schuld als aandeel van de exploitatie (voor bestemming reserves)

Schulden en voorzieningen gedeeld door de totale baten

Baten 2014:	113.127.100
Baten 2015:	107.011.200
Baten 2016:	105.127.000
Baten 2017:	103.612.100

	71%	75%	69%	62%
--	-----	-----	-----	-----

Zie voor deze schuldenratio's ook de Paragraaf Financiering.

BIJLAGE 5

Monitor Prestatieafspraken

Woonvisie

Bijlage 5 Monitor Prestatieafspraken Woonvisie – gemeente 2010 - 2015

Tabel 1 Woningvoorraad Woonvisie Ridderkerk

	1 jan 2012	1 jan 2013	1 jan 2014	1 jan 2015	Afspraak 1-1-2015
Sociale voorraad	7.762	7.777			7.500
Huurwoningen middeninkomens	232	276			
Eengezinswoningen	2.994	3.005			
a. Nultredenwoningen, waarvan	a.	a.	a.	a.	a. 3.450
b. levensloopbestendig	b.	b.	b.	b.	b. 1.550
Energie label (percentage voorraad)					gemiddeld
- A	- A en B:	- A	- A	- A	- B 70%
- B	20%	- B	- B	- B	- C 30%
- C	- C t/m G:	- C	- C	- C	
- D	80%	- D	- D	- D	
- E		- E	- E	- E	

Tabel 2 Gerealiseerd

	2011	2012	2013	2014
Nieuwbouw	23	51		
Herontwikkeling				
Renovatie				
Verkoop	8	3		
Slaagkans				
a. starters	a.			
b. doorstromers	b.			

Tabel 3 (Sociale) voorraad Woonvisie per wijk Ridderkerk

	Bolnes	Slikker- veer	Drievliet Het Zand	west	centrum	zuid	Rijsoord/ Oostendam	Totaal
1 jan 2012	1.614	987	1.754	906	1.601	730	218	7.810
1 jan 2013	1.613	981	1.747	880	1.584	754	218	7.777
1 jan 2014								
1 jan 2015								7.500 afspraken

Tabel 4 Afspraken algemeen

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
Communicatieplan vaststellen.	Opgenomen in startnotitie, die in de raad van 24 januari 2013 is vastgesteld.	Afgerond.
Concrete afspraken in 2012 over toegankelijk maken flatgebouwen.	Afspraak jaarplan 2012: Opplus-project 2012 aan de Rijnsingel, bestaande uit verhogen van galerijen en het aanbrengen van automatische deuren. De galerijen en deuren zijn aangepast. De werkzaamheden zijn afgerond.	Afgerond.
In 2012 definiëring van doelgroep Wmo-beleid en afspraken over primaat verhuizen / labeling voor deze doelgroep.	Het overleg daarover is eind 2012 gestart en nog gaande. Overleg over de nieuwe regionale huisvestingsverordening roept vragen op over de inzet, die nog mogelijk is.	
Onderzoeken in 2012 in welke gevallen lokaal maatwerk en labeling ingezet kunnen worden.	Het overleg daarover is eind 2012 gestart en nog gaande. Overleg over de nieuwe regionale huisvestingsverordening roept vragen op over de inzet, die nog mogelijk is.	
Woonvisie: - biedt jaarlijks voor 1 mei rapportage woonruimteverdeling over afgelopen jaar aan; - monitort slaagkansen van starters en doorstromers; - stelt zonodig bij om evenwicht te behouden.	- Monitor over 2011 is aangeboden. - Monitor over 2012 is 6 mei 2013 aangeboden. - resultaat in monitor na te lezen: in 2012 hadden starters een grotere slaagkans dan doorstromers - conclusie is in monitor na te lezen: bijstelling is niet nodig om evenwicht te behouden in de wetenschap dat een grotere slaagkans voor starters geen probleem zal zijn gelet op de inzet van de raad	Afgerond.
Woonkeur toepassen bij nieuwbouw.	Bij ieder nieuwbouwproject wordt een toets gedaan en gerapporteerd.	Afgerond.
Middeninkomens: - Onderzoek naar huisvesting middeninkomens volgen. - Ontwikkelingen in Ridderkerk monitoren in 2012 . - Zo nodig zoeken naar oplossingen.	- Er is in 2012 een regionaal onderzoek gedaan. - Uitgaande van de gegevens van het gehouden onderzoek is er een gunstige vraag-aanbodverhouding voor de verhuis geneigde lagere middeninkomens in Ridderkerk. - Een deel van de voorraad (2 à 5 woningen per maand) wordt exclusief aangeboden voor deze doelgroep. - Er is geen aanleiding om verdere acties te ondernemen voor de doelgroep 'middeninkomens'. In de aanbieding van de Jaarrapportage woonruimteverdeling 2012 van Woonvisie wordt vermeld, dat de middeninkomens, die actief reageren op het woningaanbod evenveel kans hebben op toewijzing van een woning als vóór de EU-regelgeving.	- Afgerond. - Afgerond - Afgerond

Afspraak	Stand van zaken	afgerond
Woonvisie neemt deel aan overleg- en samenwerkingsverbanden rond: - overlast - zorg - welzijn	Woonvisie neemt deel aan overleg- en samenwerkingsverbanden.	Afgerond.
Woonvisie en gemeente betrekken elkaar bij inrichting en beheer openbare ruimte / groengebieden.	Het overleg is gestart en heeft tot concrete afspraken voor samenwerking geleid.	Afgerond.
In 2012 concrete afspraken over communicatie groenbeheer en het kappen van bomen in het bijzonder.	Inmiddels is structureel overleg en afstemming afgesproken.	Afgerond.
In 2012 concreet plan voor: - speelterreinen Woonvisie; - juridisch kader ervan; - beheer ervan.	Inmiddels zijn er concrete afspraken gemaakt over het openbaar toegankelijk maken van speelterreinen van Woonvisie. Ook over spreiding en aanpassing van speelterreinen vindt afstemming plaats.	Afgerond.
Gemeente en Woonvisie informeren elkaar over initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed voor derden	Dit onderwerp is minder relevant geworden. Wonen en zorg worden op termijn geheel gescheiden. Het nemen van initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed (voor gebruik door zorgleveranciers) is daarmee (bijna) geheel verdwenen. De consequenties daarvan worden besproken.	Afgerond.
Gemeente wordt betrokken bij de afweging handhaven, dan wel afstoten commercieel vastgoed.	Dit is een doorlopend proces. Zo is eind 2012 door Woonvisie aan gegeven, dat de detailhandelsruimte van de Lidl in centrum Drievliet wordt verkocht.	Afgerond.
Apart convenant m.b.t. screening potentiële huurders.	Het overleg is afgerond. Het convenant tussen Woonvisie, politie en gemeente is getekend en aan de screening wordt uitvoering gegeven.	Afgerond.
In 2012 andere manieren bedenken voor beperking CO2-uitstoot dan via maatregelen aan woningen.	Dit is opgepakt in regionaal verband en terug te vinden in de Duurzaamheidsagenda Stadsregio.	Afgerond
Subsidiebronnen aanboren of gemeentelijke middelen inzetten om energiedoelstellingen te realiseren.	Voor bedrijfsterrein Cornelisland wordt gebruik gemaakt van <i>Kansen voor verkassen</i> . Stimular brengt advies uit aan bedrijven hoe ze slim met hun energievraag om kunnen gaan. Voor de bedrijven, die daadwerkelijk grond kopen van de gemeente worden de advieskosten vergoed vanuit de grondexploitatie.	
In 2014 de kwaliteit achterpaden bezien in verband met onderzoek enge plekken.	Dit wordt pas relevant in 2014.	

BIJLAGE 6

Nog te leveren prestaties ISV

Bijlage 6 Nog te leveren prestaties ISV oud vóór 31 december 2014

Brief Stadsregio d.d. 6 juli 2011

	Prestatie	Stand van zaken bij de 1^e monitor 2013	Bijzonderheden
1	De realisatie van een resterend aantal van 300 nulredenwoningen.	<p><u>Opgeleverd:</u> 2010: 42 Prima Bolnes 13 Pr. Marijkestraat 2011: 47 Het Bordes 23 Pr. Margrietstraat 2012: 79 Riedertoren 7 Nassastraat <u>totaal 211</u></p> <p><u>Nog op te leveren:</u> - Tourmalijn (± 100)</p> <p>- Scheepswerflocatie (50)</p> <p>- Riederbol (23)</p> <p>- Van Hoornestraat (24) - Driehoek het Zand (± 100) - Centrum (36) <u>totaal 333</u></p>	<p>- <i>Fresiastraat (12) is vervallen.</i></p> <p>- <i>Tourmalijn is in verkoop, maar er is te weinig verkocht / verhuurd tot op heden.</i> - <i>Appartementen Scheepswerflocatie komen niet meer in de verkoop vóór 2015</i> - <i>Riederbol is vervallen.</i></p>
2	De realisatie van het groengebied Donckse Velden West (fase 2b).	Provincie moet groen licht geven voor aanbesteding. Realisatie gepland in 2012/2013.	Project Landinrichting. Er wordt een overeenkomst tussen provincie en betrokken gemeenten voorbereid over beheer van alle resterende Landinrichtingsprojecten. Na het tekenen van de overeenkomst (raad september 2013?) kan de aanbesteding worden voorbereid.
3	De realisatie van de 4 resterende koppelingen tussen recreatiegebieden.	Uitvoering in voorbereiding. Realisatie in 2012/2013.	Relatie met prestatie 2.
4	De realisatie van de resterende 800 m recreatieve wandelroute.	Uitvoering in voorbereiding. Realisatie in 2012.	Relatie met prestatie 2 1200 m wandelroute.
5	De realisatie van de resterende 5 verblijfsgebieden in recreatiegebieden.	<p>Afgerond</p> <ul style="list-style-type: none"> - St. Jorisplein - Colijnplein - Dillenburgplein - Vlietplein - Prima Bolnes - Prinses Margrietstraat 	<ul style="list-style-type: none"> - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2010 - gerealiseerd 2010 - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2011 - gerealiseerd 2011
6	Goedgekeurd evaluatierapport sanering Hak-terrein.	Sanering vindt plaats met bouwrijp maken voor woningbouw in 2014.	
7	De realisatie van een multifunctioneel transferiumgebouw De	Gestart is met het herstel van de damwand. Dit duurt tot april 2013. Daarna kan eind 2013 /	

	Prestatie	Stand van zaken bij de 1^e monitor 2013	Bijzonderheden
	Schans.	begin 2014 gestart worden met de bouw van het transferiumgebouw.	
8	De realisatie van de resterende verbeterde aansluiting tussen woon- en recreatiegebieden.	Afgerond Onderdeel fietshighway kruising St. Jorisstraat / Molensteeg is in 2010 gereed gekomen.	
9	De besluitvorming en uitvoering van de parkeermodule in het gemeentelijk verkeersplan.	Afgerond (raadsbesluit 20 april 2011)	1 maart 2011 eindrapport Module Parkeren.
10	De formele afronding van de sanering van de locatie de Drie Rivieren.	Verkoop in voorbereiding.	Samenhang tussen start bouw / bouwrijp maken. Verkoop woningen stagneert en daarmee ook het bouwrijp maken.
11	De realisatie van de derde Jongerenontmoetingsplek.	Afgerond JOP Huygensplantsoen 31 juni 2011 officieel geopend.	

BIJLAGE 7

Monitor woningvoorraad ontwikkeling

Bijlage 7 Monitor Verloop voorraadontwikkeling Ridderkerk

1 januari	convenant 2010	werkelijk 2010	2011	2012*	2013	2014	convenant 2015	convenant 2020
Woningvoorraad	20.255	20.344	20.368	20.432	20.574		21.095	21.355
Voorraad sociaal ¹	41%	± 45%	± 45%	± 45%	± 45%		38%	34,5%

Toevoeging (nieuwbouw) naar woonmilieu en onttrekking (sloop)							
jaar	2010	2011	2012	2013	2014	convenant 2015	convenant 2020
Suburbaan grondgebonden	+ 101 - 122	+ 35 - 23	+ 63 - 0	Gegevens zijn nog niet bekend		+ 460 - 230 ²	+ 440 - 480 ²
Suburbaan compact	+ 42		+ 79			+ 280	
Suburbaan exclusief		+ 47				+ 240	+ 300
Dorps	+ 3	+ 4				+ 90	
Saldo toename	+ 24	+ 63	+ 142				

¹ Sociaal is inclusief sociale koop (< € 140.000)

² daaronder begrepen (portiek)flats t/m 4 bouwlagen

* gegevens WOZ administratie Ridderkerk

BIJLAGE 8
Planning actualiseren
bestemmingsplannen
2013-2014

Bijlage 8 - PLANNING actualisering BESTEMMINGSPANNEN 2013-2014

Naam <i>nieuw</i>	Ter vervanging van een oud bestemmingsplan:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Bestemmingsplan Bolnes	Weidse Blik (23-11-1998) Bolnes Noord (26-01-1998) Bolnes Maasoever West (28-10-1996) Bolnes Kievitsweg (27-08-1979) Bolnes Zuid (08-09-1972)	2011	2013	Bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld in zijn vergadering van 24 januari 2013. Er is geen beroep ingesteld. Het bestemmingsplan is op 19 april 2013 onherroepelijk geworden.
Bestemmingsplan Cornelisland	Bedrijvenpark Cornelisland (22-02-1999)	2012	2013	Bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld in zijn vergadering van 30 mei 2013. Er zijn twee beroepschriften ingediend bij de Raad van State. Het bestemmingsplan is nog niet onherroepelijk.
Bestemmingsplan Bolnes Maasoever Oost	Bolnes Ringdijk (23-04-2001)	2009	2013	Bestemmingsplan is door de gemeenteraad vastgesteld in zijn vergadering van 27 juni 2013. Er zijn twee beroepschriften ingediend bij de Raad van State. Het bestemmingsplan is nog niet onherroepelijk.
Inpassingsplan Bedrijvenpark Nieuw-Reijerwaard (provincie Zuid-Holland)	dee/ Landelijk Gebied 1972 (08-09-1972)			Provinciale Staten hebben op 26 juni 2013 het inpassingsplan vastgesteld. Het inpassingsplan is nog niet onherroepelijk.
Beheersverordening Rijsoord	Rijsoord 1997 (19-10-1998) dee/ Landelijk Gebied Oost (17-11-1986) dee/ Landelijk Gebied 1972 (08-09-1972)	2013	2013	Raadsvoorstel tot vaststelling is geagendeerd voor de gemeenteraadsvergadering op 12 september 2013.

Naam <i>nieuw</i>	Ter vervanging van een oud bestemmingsplan:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Beheersverordening Zuid	Ridderkerk-oost (16-02-2004) Drievliet I (24-10-1983) Diverse uitwerkingsplannen Drievliet (1981 – 1992)	2013	2013	Raadsvoorstel tot vaststelling is geagendeerd voor de gemeenteraadsvergadering op 12 september 2013.
Beheersverordening Centrum	Centrum Noord (27-01-2003) Centrum (30-03-1992)	2013	2013	Raadsvoorstel tot vaststelling is geagendeerd voor de gemeenteraadsvergadering op 17 oktober 2013.
Bestemmingsplan Oostendam (zonder woningbouwlocatie Oostendam)	dee/Landelijk Gebied Oost (17-11-1986) Oostendam (05-01-1976)	2010	2013	Het OBP heeft in het 2 ^e kwartaal 2013 ter inzage gelegen. Raadsvoorstel tot vaststelling met reactie op zienswijzen wordt voorbereid.
Bestemmingsplan Het Zand en de Gorzen	dee/Oosterpark en Gorzen (29-05-1995) Het Zand (26-03-1990) Midden Molendijk (11-07-1983)	2011	2013	Het OBP heeft in het 2 ^e kwartaal 2013 ter inzage gelegen. Raadsvoorstel tot vaststelling met reactie op zienswijzen wordt voorbereid.
Bestemmingsplan Buitengebied	Landelijk Gebied Oost (17-11-1986) dee/Landelijk Gebied 1972 (08-09-1972)	2012	2014	De Visie Buitengebied is door de gemeenteraad vastgesteld in zijn vergadering van 4 juli 2013. Aan de hand van de visie wordt het voorontwerpbestemmingsplan opgesteld.
Beheersverordening Oosterpark + snelwegen	dee/Oosterpark en Gorzen (29-05-1995) dee/Landelijk Gebied Oost (17-11-1986) dee/Landelijk Gebied 1972 (08-09-1972)	2013	2014	Beheersverordening is in voorbereiding
Beheersverordening Ringdijk - Woude	Woude (15-07-1996) Ringdijk - De Woude (27-08-1984)	2013	2014	Beheersverordening is in voorbereiding
Bestemmingsplan of Beheersverordening Noordenweg-Westmolendijk	Havenstraat-zuid / Gieterijstraat (21-01-2010) De Gieterij (28-01-2001) Noordenweg-Westmolendijk (18-11-1991) Bedrijventerrein Ridderkerk zuid (05-03-1984)	2014	2014	Nog niet in voorbereiding. Eind 2013 bezien of ook voor dit gebied een beheersverordening kan worden vastgesteld.

Naam <i>nieuw</i>	Ter vervanging van een oud bestemmingsplan:	In voorbereiding vanaf	Ter vaststelling naar de raad in	Acties / stand van zaken
Bestemmingsplan of Beheersverordening Veren Ambacht	Veren Ambacht (19-10-1998)	2014	2015	Nog niet in voorbereiding. Eind 2013 bezien of ook voor dit gebied een beheersverordening kan worden vastgesteld.
	Donkersloot (20 februari 2006)	2015	2016	
	Ridderkerk West (5 juli 2007)	2016	2017	
	Slikkerveer (5 juni 2008)	2016	2018	
	Waalbos (26 juni 2008)	2017	2018	
	Slikkerveer Rivieroevers (9 oktober 2008)	2017	2018	
	Crezéeepolder (27 november 2008)	2017	2018	
	Donckse Velden (24 maart 2011)	2020	2021	

NB!

- Gemeenten hebben de plicht om bestemmingsplannen binnen een periode van 10 jaar opnieuw vast te stellen. Daarbij wordt gerekend vanaf de datum dat de gemeenteraad het bestemmingsplan heeft vastgesteld. Bestemmingsplannen, die op 1 juli 2008 vijf jaar of ouder zijn moeten uiterlijk 1 juli 2013 zijn herzien.
Wordt niet binnen deze periode van 10 jaar voldaan aan de actualiseringsplicht? Dan vervalt de bevoegdheid tot het invorderen van legeskosten (legessanctie). Het bestemmingsplan behoudt wel rechtskracht.
In tweede kolom is met (datum) aangeduid: de datum, waarop de gemeenteraad het bestemmingsplan heeft vastgesteld.
Bestemmingsplannen waarop vanaf 1 juli 2013 een legessanctie rust zijn blauw gemarkeerd.
- Artikel 3.38 van de Wet op de ruimtelijke ordening biedt de raad de mogelijkheid om in plaats van een bestemmingsplan een beheersverordening vast te stellen. Dit kan voor gebieden, waarin geen ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien. In een beheersverordening wordt het beheer van het gebied geregeld in overeenstemming met het bestaande gebruik.

BIJLAGE 9
Invulling financiële paragraaf
coalitieakkoord
"Zorg voor de samenleving"

Bijlage 9 - Invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving",

zoals eerder gepubliceerd in de 1e programmamonitor 2013 en Kadernota 2014.

Nr.	Progr. Omschrijving	Verwerken in:										Toelichting	Effect		
		2013	2014	2015	2016	2017	1e monitor 2013	Kadernota 2014	Begroting 2014	Apart raadsvoorstel					
A.	Zoals te verwerken in de 1e monitor 2013:														
1	Wegenonderhoud verder versoberen (vanaf 2013)	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000	X								Ons onderhoudsprogramma en dus ook het moment dat we overgaan tot reparatie zit op dit moment op minimaal. Het duurt een tijd voordat de wegen zo zijn gedaan in kwaliteit. Minimaal is gebaseerd op landelijke richtlijnen, dus waarbij we niet of nauwelijks risico's lopen van terecht aansprakelijkheid bij schade van weggebruikers. De berekende besparing is een inschatting van verder uitstellen van onderhoud. In 2013 wordt er een nieuw beheerplan gemaakt. Uitgangspunt is dat in dit beheerplan een lagere dotatie zal plaatsvinden in de reserve Onderhoud. Dit kan wanneer de beheernorm nog verder wordt versoberd.
2	Verhuurde gronden	7.250	7.250	7.250	7.250	7.250	X								Op basis van werkelijke cijfers van de afgelopen jaren kan de opbrengst van verhuurde gronden in zijn totaliteit met € 7.250 structureel voordelig worden bijgesteld.
3	Herijking zorgstructuur	0	47.000	47.000	47.000	47.000	X								In het najaar 2012 heeft het college besloten tot een nieuwe zorgstructuur. We beëindigen de subsidie voor de coördinator. Lokaal en stellen zelf een coördinator voor de zorgstructuur aan. Dit levert een structureel voordeel op. Voor het eerste kwartaal 2013 is een overgangperiode overeengekomen met Vivenz en GGD. Het voordeel voor 2013 is daarom nog niet duidelijk, dit zal bij de 2e monitor worden gemeld. Structureel is deze besparing vanaf 2014 in de 1e monitor 2013 verwerkt.
4	Aanbesteding collectief wmo- en leefingvervoer	50.000	250.000	250.000	250.000	250.000	X								Het nieuwe vervoerscontract gaat 1 augustus 2013 in (op basis daarvan is de inschatting dat we € 50.000 in 2013 kunnen besparen). Er wordt een extra besparing vanaf 2014 verwacht op vervoer bovenop een eerdere besparing van € 150.000 bij de begroting 2013. In totaal € 400.000.
5	Aframen Wmo-advieskosten	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	X								Vanaf 2012 brengt het CAK geen uitvoeringskosten meer in rekening. Zij ontvangen het rechtstreeks van het Rijk. Dit betekent een voordeel voor onze gemeente van € 20.000. Bij de jaarrekening 2012 is gemeld dat uit ervaringscijfers bleek dat het budget voor advieskosten Wmo structureel verlaagd kan worden met € 40.000. Het totale voordeel op Wmo-advieskosten komt daarmee uit op een bedrag van € 60.000.
6	Gemeentelijk minimabeleid	90.000	90.000	90.000	90.000	90.000	X								Gezien het uitgavenverloop de laatste jaren kan dit budget verlaagd worden met € 90.000.
7	Verlagen van de raming voor Wmo-woonvoorzieningen	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	X								Dit is een besparing op het beschikbare budget als gevolg van het scherper begroten. De afgelopen jaren zijn er incidentele voordelen geweest, dit vormt aanleiding om het budget naar beneden bij te stellen.
8	Subsidies jeugd- en jongerenwerk	16.400	16.400	16.400	16.400	16.400	X								Voorstel is om het budget voor waarderingssubsidies jeugd- en jongerenwerk volledig af te bouwen, net zoals de waarderingssubsidies op andere beleidsterreinen. Er zijn twee aanvragen voor 2013 binnengekomen voor een totaalbedrag van € 3.600 (beide scouting). De termijn voor aanvragen 2013 is verstreken en voor 2014 kunnen nieuwe aanvragers worden uitgesloten vanwege de afbouw van de subsidieregeling. Met beide scoutingverenigingen kan een afbouwregeling worden afgesproken vergelijkbaar met hoe dat bij de overige waarderingssubsidies is gedaan (algemene beginselen behoorlijk bestuur). Op basis hiervan kan nu € 16.400 structureel worden afgeraamd (€ 20.000 beschikbare budget minus € 3.600).

Bijlage 9 - Invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving",

zoals eerder gepubliceerd in de 1e programmamonitor 2013 en Kadernota 2014.

Nr.	Progr.	Omschrijving	2013					2014					2015					2016					2017					Verwerken in:					Effect											
			2013					2014					2015					2016					2017					1e monitor 2013						Kadernota 2014					Begroting 2014					Apart raadsvoorstel
9	1	WMO prestatieveld 7, 8 en 9 (opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslevingsbeleid)	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	X											Geen											
10	1	Peuteropvang (overlig)	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	X											Geen											
11	1	Opvoedingsondersteuning	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	X											Geen											
12	1	Volksgezondheid	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	X											Geen											
13	5	Veiligheid - Community Safety	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	83.000	X											Geen											
14	6	Bedrijfsvoering HR-management	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	X											Minder ruimte voor externe inhuur van personeel van derden bij tijdelijke invulling van vacatures of extra benodigde personele capaciteit.											
15	6	Vergoeding voor personeel (Inkomstenpost)	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	X											Geen											
16	Hfd.7	Dividend Eneco	318.300	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	X											Geen											
17	Hfd.7	Post onvoorziene uitgaven	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	64.000	X											Minder financiële armslag om onverwachte incidentele tegenvallers op te kunnen vangen.											
		Totaal te verwerken in 1e monitor 2013 (A)	1.298.950	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650	1.327.650																							

Bijlage 9 - Invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving",

zoals eerder gepubliceerd in de 1e programmamonitor 2013 en Kadernota 2014.

Nr.	Progr.	Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	Verwerken in:			Toelichting	Effect
								1e monitor 2013	Kadernota 2014	Begroting 2014		
B.		Te verwerken maatregelen uit het onderdeel Kadernota 2014:										
18	4	Optimaliseren bewaakte fietsenstalling door mensen met een uitkering (vanaf 2015)	0	0	50.000	50.000	50.000		X	(verwerkt in begroting 2014 ev.)		De fietsenstalling biedt tevens kansen op werk(ervaring) voor mensen met een uitkering.
19	4	Optimaliseren beheer De Gorzen (vanaf 2014)	0	25.000	25.000	25.000	25.000		X	(verwerkt in begroting 2014 ev.)		Geen.
20	4	Opstellen nieuw beheerplan watergangen	0	50.000	50.000	50.000	50.000		X	(verwerkt in begroting 2014 ev.)		Geen tot minimale gevolgen voor het onderhoud aan watergangen.
21	4	Optimaliseren vergunningverlening kabels en leidingen	0	25.000	25.000	25.000	25.000		X	(verwerkt in begroting 2014 ev.)		Geen.
22	4	Parkeren in parkeergarage	0	10.000	10.000	10.000	10.000		X	(verwerkt in begroting 2014 ev.)		Geen.
23	4, 5 en 6	Uitbreiden betaald parkeren - conform motie 2013 - 109 overgebracht naar de reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					Nog onbekend.
24	1 en 4	Maatschappelijk vastgoed - Sport en Welzijn (vanaf 2014 of 2015) Herontwerp beheer maatschappelijk vastgoed in beheer bij Sport en Welzijn. Onderhoudsniveau van standaard naar zeer minimaal.	0	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.					Nog onbekend.
B.		Totaal te verwerken maatregelen uit het onderdeel Kadernota (B.)	0	110.000	160.000	160.000	160.000					
		Totaal te verwerken 1e monitor en Kadernota (A. + B.)	1.298.950	1.437.650	1.487.650	1.487.650	1.487.650					

Bijlage 9 - Invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving",

zoals eerder gepubliceerd in de 1e programmamonitor 2013 en Kadernota 2014.

Nr.	Omschrijving	Verwerken in:					2017	2016	2015	2014	2013	Effect																																								
		1e monitor 2013	Kadernota 2014	Begroting 2014	Apart raadsvoorstel	Toelichting																																														
C.	1 Terugdraaien bezuiniging begroting 2013-2016 a.g.v. nieuwe coalitieakkoord, jaarschijf 2014 ev. (amendement 83)				0	-149.000	-173.000	-209.000	-209.000	X (verwerkt in begroting 2014 ev.)		Bij de begrotingsbehandeling 2013 is het amendement 83 aangenomen waarin de voorgestelde verhoging van onroerende zaakbelasting voor huishoudens met een koopwoning werd verlaagd. De dekking voor dit amendement werd gevonden in andere bezuinigingen. Via het nieuwe coalitieakkoord wordt voor het meerjarige perspectief 2014-2017 de hoogte van deze bezuinigingen gefixeerd op het niveau van 2013. De specificatie van het beoogde effect van deze bezuinigingen is als volgt: <table border="1"> <thead> <tr> <th>Omschrijving</th> <th>2014</th> <th>2015</th> <th>2016</th> <th>2017</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A.citeplan</td> <td>-10.000</td> <td>-10.000</td> <td>-10.000</td> <td>-10.000</td> </tr> <tr> <td>Volksgezondheid</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Steunpunt</td> <td>-24.000</td> <td>-48.000</td> <td>-48.000</td> <td>-48.000</td> </tr> <tr> <td>Vrijwilligerswerk</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Jongerenwerk</td> <td>-115.000</td> <td>-115.000</td> <td>-115.000</td> <td>-115.000</td> </tr> <tr> <td>Algemeen Maatschappelijk Werk (deels)</td> <td>0</td> <td>0</td> <td>-36.000</td> <td>-36.000</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>-149.000</td> <td>-173.000</td> <td>-209.000</td> <td>-209.000</td> </tr> </tbody> </table>	Omschrijving	2014	2015	2016	2017	A.citeplan	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	Volksgezondheid					Steunpunt	-24.000	-48.000	-48.000	-48.000	Vrijwilligerswerk					Jongerenwerk	-115.000	-115.000	-115.000	-115.000	Algemeen Maatschappelijk Werk (deels)	0	0	-36.000	-36.000	Totaal	-149.000	-173.000	-209.000	-209.000
Omschrijving	2014	2015	2016	2017																																																
A.citeplan	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000																																																
Volksgezondheid																																																				
Steunpunt	-24.000	-48.000	-48.000	-48.000																																																
Vrijwilligerswerk																																																				
Jongerenwerk	-115.000	-115.000	-115.000	-115.000																																																
Algemeen Maatschappelijk Werk (deels)	0	0	-36.000	-36.000																																																
Totaal	-149.000	-173.000	-209.000	-209.000																																																
D.	- Eventueel restant nog nader in te vullen met besparingen/bezuinigingen									X (n.v.t.)		Nader in te vullen bij de begroting 2014. Is sterk afhankelijk van uitkomsten bezuinigingen Rijk en ontwikkeling Algemene uitkering Gemeentefonds bij de mei/juni/culturele 2013.																																								
	Totaalgeneraal (A. + B. + C. + D.)				1.298.950	1.288.650	1.314.650	1.278.650	1.278.650																																											
	Doelstelling in coalitieakkoord				n.v.t.	1.200.000	1.200.000	1.200.000	1.200.000																																											
	Groter voordeel dan doelstelling in coalitieakkoord				n.v.t.	88.650	114.650	78.650	78.650																																											

Bijlage 9 - Invulling van de financiële paragraaf van het coalitieakkoord "Zorg voor de samenleving",

zoals eerder gepubliceerd in de 1e programmamonitor 2013 en Kadernota 2014.

Nr.	Progr. Omschrijving	Verwerken in:					2017	2016	2015	2014	2013	Toelichting			Effect
		1e monitor 2013	Kadernota 2014	Begroting 2014	Apart raadsvoorstel										
Nieuwe impulsen coalitieakkoord															
1	4	Fietsoverkappingen	pm	pm	0	0	0	0	0	0	X	De mogelijkheden voor het plaatsen van fietsoverkappingen zullen worden onderzocht. In overleg met Waterschap Hollandse Delta wordt deze nieuwe impuls nader uitgewerkt. Het waterschap staat hier positief tegenover. De resultaten worden in de loop van de zomer verwacht.	Het plaatsen van fietsoverkappingen op transferpunten kan worden gerealiseerd via het investeringsvolume. Herprioritering van investeringsprojecten zal dan nodig zijn. Eventueel kan voor incidentele investeringen het restant van de dekkingsreserve worden ingezet.		
2	4	Fietshighways	pm	pm	0	0	0	0	0	0	X	Bij stadsregio en provincie is de fietshighway F15 oost west verbinding in de regio onder de aandacht gebracht. Fietshighway F16 wordt in 2013 opgepakt. De plaatselijke fietshighways krijgen aandacht, met name vanuit de noodzaak om het comfort voor fietsverkeer te verbeteren.			
3	4	Projecten duurzaamheid	pm	pm	0	0	0	0	0	0	X	Er is ruimte om projectmatig invulling te geven aan projecten duurzaamheid zoals b.v. het stimuleren van zonnepanelen. Wordt in 2013 verder uitgewerkt, ingevuld en geëvalueerd en is dus geen onderdeel van de Kadernota 2014.	Er is ruimte om projectmatig invulling te geven aan projecten duurzaamheid zoals b.v. het stimuleren van plaatsing van zonnepanelen. Er wordt rekening gehouden met maximaal €100.000. Dekking wordt gevonden via dekkingsreserve of algemene reserve. Wordt in 2013 verder uitgewerkt, ingevuld en geëvalueerd en is dus geen onderdeel van de Kadernota 2014.		
4	3	Transitie sociaal domein	pm	pm	0	0	0	0	0	0	X	In samenwerking met de zorgaanbieders Aafje, Karaat, Parnet en Riederboorn en de partners Woonvisie en SenW wordt in drie wijken (West, Drievliet en 't Zand) een pilotproject 'Steunstructuur in de wijk' uitgewerkt. Het gaat dan om de onderdelen (1) Dienst wederdienst (2) inzet vrijwilligers en maatschappelijke stages en (3) Doordewijks. Om de steunstructuur te faciliteren wordt nagedacht over een communicatiestructuur, bijvoorbeeld een wijktrinet. Zodra dit plan verder is uitgewerkt volgt een raadsvoorstel.	Er is ruimte om concrete projecten en pilots te starten om de transitie in het sociale domein te realiseren. Er wordt rekening gehouden met maximaal €100.000 ten laste van het restant van de dekkingsreserve of de algemene reserve.		
Totaal nieuwe impulsen			pm	pm	0	0	0	0	0	0	0				

BIJLAGE 10

Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
1	Uitbreiden betaald parkeren - conform motie 2013 - 109 overgebracht naar deze reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Er is gestart met een onderzoek naar de mogelijkheden van het uitbreiden van het betaald parkeren.	Nog onbekend.
2	Actieplan Volksgezondheid	10.000	10.000	10.000	10.000	Bij de begrotingsbehandeling 2013 is het amendement 83 aangenomen waarin de voorgestelde verhoging van onroerende zaakbelasting voor huishoudens met een koopwoning werd verlaagd. De dekking voor dit amendement werd op onder andere de volgende posten gevonden: steunpunt vrijwilligerswerk, jongerenwerk, algemeen maatschappelijk werk en het actieplan volksgezondheid. In het nieuwe coalitieakkoord wordt voor het meerjarige perspectief de hoogte van de bezuinigingen op deze posten gefixeerd op het niveau van 2013.	Beperkt. Doelstellingen uit het actieplan zullen op een creatievere manier behaald moeten worden. Minder middelen kan tot gevolg hebben dat het lastiger is de doelen te behalen. Bijstellen van ambities is dan nodig.
3	Steunpunt Vrijwilligerswerk	24.000	48.000	48.000	48.000	Idem	In het kader van de transformatie van het sociale domein zijn gemeenten een verandering aan het voorbereiden. Welzijn nieuwe stijl en de kanteling in de Wmo vragen om een beweging van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat.' Om dat te bereiken zal de gemeente een andere vraag moeten formuleren en de welzijnsinstellingen een ander aanbod moeten creëren. De doelen blijven hetzelfde, maar vragen wellicht om een andere aanpak. Bezuinigingen kunnen dan tot een andere inzet leiden i.p.v. een (aanzienlijk) mindere inzet. De maatschappelijke gevolgen kunnen hierdoor worden beperkt.
4	Jongerenwerk	115.000	115.000	115.000	115.000	Idem	Afhankelijk van de omvang van de extra bezuiniging (bovenop de bestaande bezuinigingen) zal het aantal activiteiten en/of accommodaties waar dit kan plaatsvinden (wijkgebonden) worden verlaagd. Dit betekent minder wijkgebonden activiteiten en minder uren.
5	Algemeen Maatschappelijk Werk (deels wegens amendement 83)	0	0	36.000	36.000	Idem	
6	Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW volledig afschaffen)	347.400	347.400	347.400	347.400	Idem	Een volledige afschaffing van het maatschappelijk werk slaat een gat in het hulpverleningsnetwerk. Problematiek kan escaleren en leiden tot een zwaardere hulpvraag. Voor een deel zullen mensen andere wegen vinden.
7	Ontwikkelingssamenwerking (Afschaffen)	13.000	13.000	13.000	13.000	Bij amendement 85 ingetrokken door de raad bij de begrotingsbehandeling 2013. Deze bezuinigingsmogelijkheid vanaf 2014 is dus naar deze reservelijst overgebracht.	

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
8	Peuterspeelzaalwerk (Basis peuterspeelzaalwerk versoberen)	71.000	107.000	107.000	107.000	Bij amendement 79 ingetrokken door de raad bij de begrotingsbehandeling 2013. Deze bezuinigingsmogelijkheid vanaf 2014 is dus naar deze reservelijst overgebracht.	
9	Peuteropvang subsidie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Momenteel wordt een aantal scenario's uitgewerkt in samenwerking met SenW. De uitwerking komt te laat voor het proces van de Kadernota 2014. Zie ook bovenstaand punt Peuterspeelzaalwerk.	Onbekend.
10	Beëindigen Rotterdampas (Stoppen met de Rotterdampas)	49.200	49.200	49.200	49.200	De kosten van de Rotterdampas zijn €64.600. De inkomsten zijn begroot op € 15.400 (exclusief uitvoeringskosten). Naar verwachting zal beëindiging van de pas geen uitvoeringsbesparing opleveren. Het betreft piekbelasting die over de verschillende loketten over een periode van drie weken wordt uitgezet.	Als de Rotterdampas wordt afgeschaft dan zullen minima de pas waarschijnlijk minder snel of niet aanschaffen, omdat de prijs ervan wordt verhoogd van €5,- naar €60,- en voor kinderen van minima van €0,- naar €12,50. Hierdoor zullen de mogelijkheden voor participatie van deze mensen worden verminderd, omdat zij voor culturele en andere activiteiten meer moeten gaan betalen, dan zij nu met de Rotterdampas doen. In Ridderkerk maken ongeveer 530 minima gebruik van de Rotterdampas.
11	Afschaffen potje voor uitvoering energieprojecten.	14.000	14.000	14.000	14.000	Budget is bedoeld voor het uitvoeren van energieprojecten. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het plaatsen van zonnepanelen, het laten uitvoeren van onderzoeken zoals haalbaarheidsstudies etc.	Het gevolg is dat we geen energieprojecten meer kunnen financieren. Dus het betekent een bijstelling van de ambities ten aanzien van duurzaamheid.
12	Opbouwwerk	20.000	40.000	60.000	80.000	Versoberen door korten op subsidie. Op diverse fronten wordt aandacht besteed aan leefbaarheid in de wijken en het voorkomen c.q. oplossen van problemen. Het bedrag dat wordt bespaard in geval van volledig afschaffen bedraagt € 80.000 structureel. Dit betreft een subsidie aan Sport en Welzijn.	Geen inzet op leefbaarheid wijken door opbouwwerk van S&W. Gevolgen kunnen zijn dat problemen groter worden dan bij directe inzet opbouwwerk. Ook hier kan worden gekeken naar een andere vraag/inzet om maatschappelijke gevolgen te beperken.
13	Wijkwerk	38.000	50.000	50.000	50.000	Beheerskosten wijkaccommodaties verminderen. Er zijn 5 accommodaties van Sport en Welzijn. Kosten voor Ridderkerk bedragen per accommodatie tussen de € 26.000 en € 160.000. Bezuinigingen kunnen alleen gerealiseerd worden indien besloten wordt het aantal wijkaccommodaties te verminderen of uren fors te verminderen.	Minder toegankelijk wijkwerk en/of niet meer in eigen wijk terecht kunnen voor accommodaties. Ook hier kan worden gekeken naar een andere vraag/inzet om maatschappelijke gevolgen te beperken.
14	Aanpassen groenstructuur	0	150.000	175.000	175.000	Als er voor de bezuiniging 'Beeldkwaliteit naar minimaal' gekozen wordt kan deze bezuiniging slechts voor de helft worden gerealiseerd. Om in het beheer winst te kunnen behalen zal eerst de bestaande inrichting verwijderd moeten worden en vervangen worden door gras of eenvoudige heesters.	Beperkt nadeel in de zin van luchtkwaliteit.

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
15	Subsidie Wijkcentrum West (aan Riederborgh)	11.000	11.000	11.000	11.000	De subsidie voor Wijkcentrum West (€94.355 in 2012) is een exploitatiesubsidie. De gemeente draagt voor 50% bij aan de exploitatielasten van Wijkcentrum West. Onderzocht zou moeten worden of een lagere bijdrage in de exploitatielasten van €11.000 (of meer) realiseerbaar is. Afhankelijk van de hoogte van de bezuiniging zal de Riederborgh besluiten of de voorziening gehandhaafd kan blijven.	De Riederborgh draagt zorg voor de exploitatie van Wijkcentrum West. De Riederborgh zal aan moeten geven welke bezuiniging tot versobering van het aanbod leidt en bij welk bedrag de voorziening zal moeten worden opgeheven.
16	Officiële ontvangsten en gebeurtenissen (Afschaffen)	2.000	2.000	2.000	2.000	Het bedrag is verlaagd met € 4.000 voor de BAR markt. Dat bedrag gaat afgeraamd worden in de monitoren 2013 aangezien deze markt niet meer georganiseerd wordt. Daadwerkelijk in de buurt dag € 2.000 blijft staan als bezuinigingsmogelijkheid.	Beïnvloedt het beeld van Ridderkerk.
17	Amateurkunst (Afschaffen waarderingssubsidie)	20.300	27.000	27.000	27.000	Afschaffen dan wel een veel kleinere bijdrage toekennen leidt mogelijk tot het moeten stoppen van de muziekverenigingen en de oratoriumvereniging	Muziekverenigingen en de oratoriumvereniging vormen een belangrijk onderdeel van de culturele identiteit van Ridderkerk. Zonder waarderingssubsidie kunnen de betrokken verenigingen hun exploitatie niet rond krijgen. Daarnaast wordt de oratoriumvereniging al geconfronteerd met de beëindiging van een provinciale subsidieregeling voor het inhuren van een begeleidingssorkest.
18	Aanscherpen kwijtscheldingen-beleid (Grens optrekken)	35.000	35.000	35.000	35.000	Het bedrag dat is uitgesloten van kwijtschelding kan worden aangepast. Dit bedrag is bepaald op € 125. Uitgaande van 700 verzoeken die worden toegekend, zou bij een verhoging van het bedrag met bijv. € 50 een extra baat van € 35.000 opleveren. Dit moet echter wel passend zijn in het minimabeleid.	Burgers die voorheen wel voor kwijtscheldingen in aanmerking kwamen, worden geconfronteerd met een lastenverzwaring.
19	Musea (Afschaffen/vermindere bijdrage aan oudheidkamer)	11.700	15.600	15.600	15.600	De uitgaven van Ridderkerk liggen op dit gebied wel al beduidend lager dan in andere gemeenten.	De gemeentelijke waarderingssubsidie vormt een substantiële inkomstenbron voor de Stichting Oud Ridderkerk. Afschaffing of vermindering van de bijdrage kan gevolgen hebben voor de instandhouding van de Oudheidkamer.
20	Leerlingenvervoer	45.000	45.000	45.000	45.000	Kilometergrens optrekken van 2 naar 6 kilometer (wettelijke grens). In de uitvoering worden hierdoor ook kosten bespaard (niet in deze besparing verwerkt!), omdat in deze gevallen geen uitgebreid onderzoek nodig is om het recht op leerlingenvervoer vast te kunnen stellen. Hiermee wordt het beleid ook gelijk getrokken met Barendrecht en Albrandswaard (en de meeste andere gemeenten in Nederland). N.B. Deze mogelijkheid is door de gemeenteraad eerder via amendement geschrapt.	Ouders zijn zelf verantwoordelijk voor het brengen van hun kinderen naar SBO De Burcht en de SBO Wijngaard (waar dit grotendeels betrekking op heeft).

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
21	Verminderen aantal speelplaatsen	11.000	22.000	33.000	44.000	Minder speelplaatsen in de wijken, het nog minder voldoen aan de 3% norm. Jaarlijks gem. € 2.500 per speelplaats (beheerlasten), de bezuiniging van het eerste jaar gaan op aan de omvormingskosten (speelplaats > openbaar groen). Eerste financiële inschatting: Sanering Bloklocaties: 84 x € 7.500 uitsmeren over 10 jaar = € 63.000. Voordeel kapitaallasten: - Reconstructies: 84 x € 17.000 afgeschreven in 20 jaar: € 71.400; - Vervanging toestellen: 84 x € 10.000 afgeschreven in 10 jaar: € 84.000. Netto voordeel = € 1.100 per locatie Sanering Buurtlocaties: - Sanering Buurtlocaties: 19 x € 7.500 uitsmeren over 10 jaar = € 14.250. Voordeel kapitaallasten: - Reconstructies: 19 x € 17.000 afgeschreven in 20 jaar: € 16.150; - Vervanging toestellen: 19 x € 10.000 afgeschreven in 10 jaar: € 19.000. Netto voordeel = € 1.100 per locatie. De voorwaarde is dat de locatie gesaneerd wordt wanneer de technische levensduur bereikt is. Een realisatie kan dus slechts gefaseerd bereikt worden, oplopend van € 11.000 in 2012 naar € 44.000 in 2016.	Het gaat om de zogenaamde blok- en buurtlocaties ca. 10 stuks die in 10 jaar worden gesaneerd. De vervangingsdata van de speeltoestellen kunnen als planning worden aangehouden. Gevolgen: 1. in strijd met bestaand beleid (kinderen moeten bewegen. 2. Effect van de sanering op de buurt/bloklocaties en de wijkspportlocaties is niet te overzien. 3. Strijdig met wens tot ruimte voor jonge gezinnen.
22	Subsidie voetfietsveer (Driehoeksveer) (Afschaffen)	18.400	18.400	18.400	18.400	Momenteel is jaarlijkse exploitatiebijdrage € 18.400. Huidig contract loopt tot en met 2013. Bezuiniging is mogelijk vanaf 2014. Dit is onderdeel van de totale bijdragen van Provincie, gemeente Nederlek, Gemini, Rabo, recreatieschap NRLJ (totaal € 67.500). De subsidie is al kritisch voor het voortbestaan van het veer. Dit moet afgesteld worden met de andere financierders. Dus bij vermindering zal het veer zeker stoppen. Bij stoppen wordt de voetfietsverbinding met de Krimpenwaard en Alblasserwaard verbroken. Daardoor ontbreekt een schakel in het regionaal fietsroutenetwerk. Onder andere van belang voor scholieren en voor recreatief fietsverkeer.	Ontbrekende schakel in het regionaal fietsroutenetwerk. O.a. van belang voor scholieren.
23	Logopedie (Afschaffen bijdrage voor screening)	15.600	15.600	15.600	15.600	Het betreft een eenmalige logopedische screening van de oudste kleuters. Verantwoordelijkheid hoort niet bij de gemeente neergelegd te worden.	Achterblijven van taal- en spraakontwikkeling wordt mogelijk later ontdekt. De verantwoordelijkheid wordt primair bij ouders/verzorgers gelegd.
24	Bijdrage cultuureducatie VO (afbouwen of stoppen)	4.800	4.800	4.800	4.800	Bijdrage cultuureducatie VO afbouwen of stopzetten (€ 4.768).	Beperk; mogelijk minder aandacht voor cultuureducatie.
25	Exploitatiebijdrage Maximacollege afbouwen	0	15.000	30.000	30.000	De exploitatiebijdrage Maximacollege wordt de komende jaren (tot 2014) jaarlijks reeds afgebouwd van € 240.000 in 2010 tot € 192.000 in 2014; Aanvullende bezuinigingen daarna zijn mogelijk vanwege het ontbreken van wettelijke taak: Voor de VMBO+ voorzieningen zullen dan minder middelen beschikbaar zijn volgens fasering: € 15.000 per jaar vanaf 2015. Mogelijkheid bestaat om op termijn de gehele bijdrage te laten vervallen.	De kosten voor de zorgleerlingen (VMBO+) zijn veel hoger dan de rijksvergoeding. Zonder gemeentelijke bijdrage of een fors lagere zullen de voorzieningen voor deze leerlingen naar verwachting versoberd moeten worden, om de exploitatie sluitend te krijgen.

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
26	Geen inflatiecorrectie op de lasten	P.M	P.M	P.M	P.M	In de Kadernota 2014 wordt 1,75% geraamd aan inflatiecorrectie (alleen op de begrotingsonderdelen 'subsidies' en 'werken derden met indexcontract').	Versobering van alle budgetten, maatschappelijke gevolgen moeilijk in te schatten.
27	Onroerende zaak-belasting (OZB) (Verhogen tarief)	P.M	P.M	P.M	P.M	De algemene stelsregel is: 1% OZB-tariefsverhoging levert afgerond een bedrag van structureel € 80.000 op.	Verhoging van de lokale lasten voor de burgers en de bedrijven.
28	Subsidies verminderen (afhankelijk van de te maken keuzes)	P.M	P.M	P.M	P.M	In 2010 zijn afspraken gemaakt met diverse maatschappelijke instellingen over het gefaseerd doorvoeren van bezuinigingen (ca. 12%). Gekozen kan worden om in overleg met de subsidieontvangers aanvullend te bezuinigen. Dit zal veelal direct gevolgen hebben voor het aanbod, zoals minder voorzieningen (bijv. geen jongerenwerk in meerdere wijken; minder gevarieerd lesaanbod), vermindering uren openstellingen (bijv. bij bibliotheek), hogere eigen bijdrage voor deelname (bijv. muziekonderwijs). Omdat er nog geen strategische keuzes/uitgangspunten zijn vastgesteld is deze bezuiniging in 2013 niet te realiseren en voor dat jaar op nul gezet.	Afhankelijk van de te maken keuzes. Zal over het algemeen niet kunnen zonder eerst inhoudelijke keuzes te maken. In de meeste gevallen betekent bezuinigen een vermindering van het voorzieningenaanbod.
29	Sportparken (afhankelijk van keuzes)	P.M	P.M	P.M	P.M	Aantal benodigde sportparken, nader te onderzoeken. Mogelijke opbrengsten zitten in samenvoegen van activiteiten op minder locaties. Gevolg is dat verenigingen moeten verhuizen. Dit zal eerst investeringen vragen van aanpassingen en dan daarna inkomsten, omdat bestaande sportlocaties ontwikkeld kunnen worden. Een en ander hangt dus zo af van welke keuzes er op termijn gemaakt (kunnen) worden dat deze post voorlopig op P.M. gehandhaafd is. We zitten relatief ruim in de sportparken. Door fusies en herindeling is hier theoretisch winst te behalen. Ervaring hiermee elders leert echter dat dit trajecten zijn waar je een hele lange adem voor nodig hebt en eerst (5-10jaar) kosten voor moet maken. Dit soort trajecten kost dus de eerste 5-10 jaar alleen maar geld. Daarna zou het een besparing op moeten leveren doordat er minder onderhoud hoeft te worden gepleegd. Op korte termijn en zonder concreet idee over welke sportpark(en) het betreft is niet aan te geven hoe groot en vanaf welk jaar besparingen te realiseren zijn.	Minder wijkgebonden verenigingen; minder eigen sportparken.
30	Zero Based begroting en lean management	P.M	P.M	P.M	P.M	Bij de inrichting van de BAR-begroting wordt Zero Based begroting en lean management toegepast. De uitkomsten zullen worden betrokken bij de Kadernota 2015. Invulling van de PM-post is op dit moment niet mogelijk.	Geen maatschappelijke gevolgen.

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
31	BAR-samenwerking - wordt ingezet volgens de denkwijze in het coalitieakkoord.	0	0	0	0	Was als steelpost meegenomen in de Kadernota 2014. In 2014 zal deze taakstelling geconcretiseerd worden.	Voor de BAR-organisatie is een beoogde doelmatigheidswinst bepaald van €5 miljoen. Het aandeel van Ridderkerk hierin is €2 miljoen, in 3 jaar te bereiken in 2017. Tijdelijk opvangen van dit besparingspotentieel met een dekkingsreserve kan volgens de richtlijnen van de provincie alleen als de bezuinigingen concreet zijn benoemd en aan de raadsprogramma's zijn gekoppeld.
32	Openbare/ jeugd gezondheidszorg (Extra korting van 5%)	0	13.200	13.200	13.200	Betreft een extra korting van 5% bovenop een eerdere korting in 2011 van € 26.400. Op dit moment is er sprake van een mogelijk tekort op het budget voor de JGZ. Een van de oorzaken is het feit dat het aantal 0-4 jarigen groter is dan aanvankelijk gedacht. Ook is het project KIEN nog in volle gang, waarbij mogelijk financieel voordeel te behalen valt. Gezien het feit dat er op dit moment nog zoveel vraagtekens zijn, kan er op dit moment niet veel gezegd worden over de mogelijk gevolgen, maar de bezuinigingen op korte termijn lijken zeer beperkt vanwege de wettelijke taak op het gebied van jeugdgezondheidszorg. De bezuiniging is daarom voor 2013 en 2014 op nul gezet. Om dit te realiseren dient het volgende te gebeuren: Ridderkerk moet het initiatief nemen om alle 16 regiogemeenten in de regio Rotterdam Rijnmond voor te stellen om aanpassingen te doen in het basistakenpakket van de GGD. De begroting van de GGD is namelijk gebaseerd op pakket basisproducten dat de GGD Rotterdam Rijnmond voor alle gemeenten uitvoert. De omvang van het basispakket staat voor vier jaar vast en is door het Algemeen Bestuur vastgesteld voor de jaren 2011 t/m 2014. Aanpassingen in het basispakket vinden slechts plaats indien alle 16 deelnemende gemeenten hiermee akkoord gaan.	Maatschappelijke gevolgen zijn moeilijk in te schatten. We zijn wettelijk verplicht het basisoniveau in stand te houden. Dit heeft relatie met de transformatie van de jeugdzorg. Primaire insteek is om voor de drie BAR gemeenten de kwaliteit en toegankelijkheid van de jeugdzorg te verbeteren. Een eventueel financieel voordeel is nu nog niet in te schatten en is daarom voor 2013 en 2014 op nul gezet.
33	Beeldkwaliteit naar minimaal (vanaf 2014) (groen, zwerfvuil en onkruidbestrijding)	250.000	250.000	250.000	250.000	Beplanting van standaard niveau is niet minimaal te onderhouden, dan overgroeit het onkruid de heesters. Daarom is eerder afgezien van deze bezuiniging. In plaats van het versoberen van de beplanting zou het ook mogelijk zijn dat bewoners zelf het onderhoud gaan uitvoeren: zelfbeheer. De grassoorten van de frequent te maaien gazons zijn niet geschikt om maar 2 keer per jaar te maaien. Sommige wijzigingen in onderhoud brengen vormingskosten met zich mee. Zie ook de opmerkingen bij de bezuiniging 'aanpassen groenstructuur' nr. 13.	Het bedrag van € 250.000 is erg fors en is alleen te bereiken als er overal een drastische versobering van de beplanting plaatsvindt of bewoners zelf onderhoud gaan uitvoeren. Bij onkruid op verharding komt bij minimaal niveau de verkeersveiligheid in het gedrang.
34	Prullenbakken in de gemeente, met uitzondering van de winkelcentra (vanaf 2014)	100.000	100.000	100.000	100.000	De gemeente Arnhem is op dit moment bezig de helft van de prullenbakken weg te halen en de buurt te vragen het zwerfvuil zelf op te lossen. Dit voorstel borduurt daar op door. Dit voorstel heeft ook consequenties voor de prullenbakken die bij het honden uitlaten gebruikt worden. Dit heeft consequenties voor onze medewerkers en de machines.	

Bijlage 10 - Reservelijst met bezuinigingsmogelijkheden

Nr.	Omschrijving bezuiniging	2014	2015	2016	2017	Toelichting	Effect
35	PC-Hoofstraat (vanaf 2014) Halvering exploitatiebudget i.v.m. ontwikkelingen BAR en inschakelen Maximacollege.	20.000	20.000	20.000	20.000	De werf aan de PC Hoofstraat heeft voor een groot deel zijn bestaansrecht verloren toen de MAR daaruit is vertrokken. Bundeling van de buitendienst ligt voor de hand. Er zit echter ook een BAR samenwerking in het verschiep. De discipline monteur/wagenpark en de timmerwerkplaats zou ook gepositioneerd kunnen worden in Barendrecht. Dan hoeft er veel minder geïnvesteerd te worden dan op de Industrieweg. Gladheid hoeft overigens niet te verhuizen. Verkoop van de PC Hoofstraat is gezien de marktsituatie geen optie. Het Maximacollege zou het gebouw graag gebruiken als leerwerkplek met gebruik van de machines die er nu staan. Als tegenprestatie kunnen zij dan een deel van de exploitatiekosten dragen.	
36	Kwaliteit besturingssystemen rioolgemalen lager - (vanaf 2014) feitelijk budgetair neutraal, maar als er voor gekozen wordt de woonlasten hetzelfde te houden is het een bezuiniging. Dit levert dan € 175.000 op. Maar het werkt per saldo budgettair neutraal uit door lagere rioolrechten.	BN	BN	BN	BN	Het rioolsysteem wordt aangestuurd door het RTC (real time control system). Dit is de organisatie ontwikkeld en heeft ons behoeft van veel investeringen voor overstort bassins. Het systeem is in onderhoud duur in vergelijking met andere gemeente. Als de kwaliteit iets minder is kan het wellicht goedkoper. Kan wel invloed hebben op de kwaliteit van het oppervlakte water.	
37	Schoolzwermen	20.000	25.000	25.000	25.000	Het te bezuinigen bedrag €25.000 structureel, is een inschatting van het saldo van het stoppen met schoolzwermen en de nadelige effecten op de exploitatie van het zwembad en de kosten voor het (deeltijd)ontslag van zweminstructeur(s).	Met deze bezuiniging wordt er geen schoolzwermen meer aangeboden. Via het landelijke project Waterdicht wordt de zwemvaardigheid van Ridderkerkse kinderen gemonitord. De meeste ouders zorgen zelf voor de zwemvaardigheid van hun kinderen. Een kleine groep ouders/kinderen zal via voorlichting en/of het participatiefonds moeten worden gestimuleerd om zwemles te gaan volgen.
38	Bijdrage in materiële instandhouding, cultuureducatie en onderwijskansen verder afbouwen of stopzetten (op termijn)	100.000	150.000	150.000	150.000	Taak is geen wettelijke verplichting. Bezuiniging op de bijdrage voor materiële instandhouding, cultuureducatie en onderwijskansen primair onderwijs.	Schoolbesturen kunnen met teruglopende leerlingenaantallen hun begroting lastiger sluitend maken met deze bezuinigingen, zodat de uitgaven op cultuureducatie, onderwijskansen verminderd zullen worden. Provinciaal wordt er ook al bezuinigd op cultuureducatie en de provincie heeft aangegeven dat dit een taak is voor de lokale overheid.
Totaal reservelijst bezuinigingsmogelijkheden		1.366.400	1.713.200	1.820.200	1.851.200		

DEEL IV
RAADSBESLUIT

Financiën en Control

Gemeentestukken 2013-307

De raad van de gemeente Ridderkerk;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 24 september 2013, nummer 307;

gelet op artikel 189 en 190 van de gemeentewet;

besluit:

1. De Programmabegroting 2014 inclusief bijhorende investeringen voor het jaar 2014 vast te stellen, waarbij de bij de Kadernota 2014 aangegeven besparingen oplopend tot een bedrag van € 160.000 en het terugdraaien van enkele bezuinigingen voortvloeiend uit amendement 2012/83 oplopend tot een bedrag van € 209.000 structureel in deze begroting zijn verwerkt (zie bijlage 9 de punten B.18 t/m 22 en C.1);
2. Het positieve begrotingssaldo 2014 van € 798.500 volgens de huidige beleidslijn te storten in de dekkingsreserve 2011;
3. Kennis te nemen van het huidige meerjarenperspectief 2015-2017 inclusief het Ridderkerkse aandeel in de taakstelling BAR oplopend naar een bedrag van € 1.912.000 in 2017 zoals dit in het document "Verrekenen in de BAR-samenwerking" en in de BAR-code is aangegeven;
4. Bij de Kadernota 2015 te bepalen of voor de periode 2015-2018 de vorming van een nieuwe dekkingsreserve nodig is om te kunnen blijven voldoen aan de eisen van de provincie inzake een structureel sluitende (meerjaren)begroting.

Ridderkerk, 7 november 2013

De raad voornoemd,
de griffier,

de voorzitter,

CK/286/c.kolf@ridderkerk.nl